❧REPERTO RIVM MIRIFICI APPA RATVS EXCELLENTISSIMI DOMINI IOANNIS ANTO nii de Nigris Ciuitatis Campaniæ Regni Neapolita ni, Vtriusq. Iuris Doctoris tempestate nostra pri marii super extrauaganti cōstitutione Cle mentis Papæ VII.

CONTRA CLERICOS NON INCEDENTES IN HABITV, ET TONSVRA, cum multis nouis additionibus, & cum materia de Spoliis, & renunciatione beneficiorum,

NOVITER IN LVCEM EDITA CVM NOVO FECVNDISSIMO INDI- ce Magnifici Berlingerij Bernaliæ V. I. Interpetris dictæ Ciuitatis Campaniæ feliciter exorditur.

In Ciuitate Campaniæ

M. D. LXVIIII.

M. PHILETI IESVALDI CARMEN

Ad Elysium Tronulum Campanum.

Montibus Hyrpinis gaudet Campania, lymphis
Vuida non paruis, urbsq; uetusta nimis.
Cum sibi culta Siler, radant, & mœnia Tempsa,
Amnes piscosi, frigidus atq; Triens.
Aerii montes, saltus, syluæq; uirentes,
Campus oliuiferis cinctus utrinq; comis.
Fontibus, & liquidis tellus exuberat omnis,
Floribus atq; omni tempore gaudet apis.
Per tepidos riuos, per gramina, pascua læta.
Tempore utroq; pecus pascitur innumerum.
Hinc superum ciues multi, sanctusq; senatus,
Præsule non uno gens sua iura colunt.
Hinc numerosa cohors Doctorũ, hinc laurea serta,
Hinc Vates multi, barbitos hincq; tua.
Auctorem hæc ipsum peperit doctiq; libelli
Illustrem ante alios legibus ipsa suis.
Excolat hunc omnis iuris, legumq; peritus,
Sacrarum legum uiua lucerna mea est.
Inter cœlicolas rapuit sua nomina Iani
Antoni Nigri, & gloria, & urbis honos.

M. PHILETI CAMPANI DISTICON.

Hic decus est patrię Campanę, hic gloria gentis.
Reddidit hic scriptis multa serena suis.

IDEM AD LECTORES.

Discite Pontificum leges, & iura, modosq;
Lectores, sunt quæ sponte placere uelint.
Magna Sacerdotum officia, & sine crimine uitas,
Munera, uosq; docet relligionis opus.
Hunc legite, ante oculos hunc, & teneatis amici,
Hic liber ostendit recta, molesta placat.
Hunc emite, hunc nostra hęc peperit Cãpania Diuũ.
Namq; docet, stimulat, concutit, ornat, agit.

MATHIE SANTILLI CARMEN AD LECTOREM.

Clericus ut uiuat, quę uitet, quęq; sequatur
Continet hic codex. quem condidit ille Ioannes
Campana de gente, Niger cognomine dictus,
Moribus ac clarus, legum Canonumq; peritus,
Hunc emito quicunq; cupis perdiscere ritus
Sacros, atq; tuũ cultum seruare modestum.

INDEX ALPHABETICVM OMNIVM contentorum in presentis extrauagantis uberrimo, ac scaturiens apparatu Excellẽtis Domini Io. Antonii de Nigris Ciuitatis Cãpanię, nouiter a Magnifico Domino Berlingerio Bernalia eiusdẽ Ciuitatis .V. I. Interprete Dignissimo i lucẽ edito feliciter exorditur.

A

B

D

L

M

INDEX.

LAVS DEO.

in. vi. cum concor. in dictis locis. Decimum priuile-
54 gium est, + Quia per litteras, & rescriptum impe-
tratum contra laicum, cum clausula generali, non
possunt per tale rescriptum clerici conueniri .c. se-
des, & ibi glos. & docto. ext. de rescrip. Cardy. in
clemen. i. q. 17. de vita & bone. cleri. + Vndeci-
55 mum priuilegium est secundum Syl. in summ. in ver
bo clericus primo col. 4. versi. nonum, quia cleri-
ci non tenentur soluere sportulas .c. cum ab omni
extra de vita & bone. cleri. Cardy. in clemen. i. q.
56 17. de vita & bone. cleri. + Iudex enim ecclesia-
sticus ordinarius, qui habet beneficia suffitientia,
& reditus suffitientes, debet gratis litigantibus ius
reddere, & non petere sportulas, ita tenet Io. And.
Abb. & communiter docto. in .d. c. cum ab omni
& in. c. vnico ex. de plus peti. per tex. in. d. cum ab om
ni, in. c. statutum. § insuper ex. de rescrip. l. vi. & in au
ten. vt indi. sine quoquo suff. post prin. & quasi per to-
57 tum + Et idem dicunt de iudice delegato, si habet suffici
ens beneficium, vt per Abb. in. d. c. cum ab omni col.
penul. & Anto. cor. in suis singu. in verbo sportule, de
quo vide Io. Fab. in. § tripli. col. fin. Inst. de actio. & ibi
per Iaso. & alios. & ad predicta vide Guil. de cu. in. l.
cum clericis. C. de Epi. & cleri. vbi plene loquitur, &
58 Imo. in. l. Pōponius alias est. l. si vni. ff. de re indi. + Sed
si Iudex ordinarius, siue delegatus, non haberet bene
ficium sufficiens, nec redditus sufficientes, eo casu posset
recipere sportulas, allegat Saly. in. l. iubemus. C. ad leg.
iul. repe. vbi concludit, Quod licet iudicibus nō hab. tibus
salarium, accipere de publico munere, pro premio sui
salariȷ̄, & non vltra, vt in auten. de man. prin. § illud
& in aute. de iudi. § ne autem labor, quod militat etiam
de iure canonico secundum Anto. cor. vbi supra, ad ma
59 teriam vide Pari. in tra. sindi. in verbo salarium. + Item
Iudex ordinarius non debet habere expensas a parti-
bus, cum in aliquem locum proficiscitur, nec familia po
testatis, cū mittitur ad aliquē locum, cum sit ordinaria,
non debet habere expensas, vt tenet Pilip. fran. in. d. §.
insuper col. fin. ver. in ea, gloss. ibi, & allegat Bal. vt
ibi per eum, sed Iudex delegatus cum proficiscitur de-
bet habere expensas, vt dicit gloss. in. d. c. cum ab omni,
quia nemo cogitur suis stipendijs militare. Nec valet
consuetudo contra predicta, vt tenet Io. And. in glo. in
clem, statutum de electi, & Abb. in. d. c. cum ab omni
col. penul. ver. nunquid autem & Ludo. Ro. in singu.
380. Incipiēte tu scis, qui dicit, quod illa glos. communiter
tenetur, licet contrarium teneat spe. in titu. de salarijs. §.
1. ver. si vero, & Pet. de ancha. con. 201. premitten-
dum est col. i. & con. 218. iusta ordinem quesitorum
60 col. 2. + Tamē quicquid sit de iure de cōsuetudine male,
seruatur, quia omnes tam ordinarij quam delegati recipiunt
sportulas a litigantibus, vt dicit Pet. de ancha. in. d. con.
201. Aduerte tamen, quia licet iudicibus ordinarijs de
61 iure canonico non debeāt solui sportule. + Tamen nota
rio debet solui salarium, pro scripturis, & suo labore, vt
62 tenet Pet. de ancha. in. d. con. 218. col. 2. + Sicut etiam
debet aliquid solui pro impressione sigilli Episcopalis
quando apponitur vt per ipsum aliqua scriptura perlustrata
tabellionis roboretur, vt ibi per Anch. Item licet predi
cta sint vera de iure, tamen non dicitur esse speciale
priuilegium clericorum, sed est generale, tam in
clericis, quam in alijs litigantibus in foro ecclesiastico,
vt probat tex. in .d. c. cum ab omni, & ibi commu-
niter docto. licet Syl. vbi supra dixerit esse specia-
le priuilegium clericale, quod non est verum. No
63 ta + tamen, quod in casu in quo sportule solui debent,
siue iudici, siue notario, non tamen debent solui a
pauperibus, vt est gloss. in .d. .c. cum ab omni in ver
bo preter, & gloss. in .c. cum instantia in verbo pre
grauari, extra de censi. tex. in. §. sit ibi quoq; ter-
tium studium, & ibi gloss. in verbo gratis in auten.
de man. prin. & Par. in tra. sindi. in verbo expen-
se, vbi etiam dicit, Quod si aliqui pauperes litigāt cū Ba
rone, de extortis, angarijs, ratione paupertatis non
tenentur soluere sportulas, per not. in. l. ta dementis. C.
de Epi. audi. & in consti. Regni quae incipit lege pre-
64 sens + Similiter subditus litigans contra prelatum de-
bet habere expensas ab ecclesia, gloss. in. l. fin. C. de or
di. cogni Et dicit Par. in. d. tra. sindi. in vcbo carcer. § an
carcerarius in fin. Quod litigātes pauperes debēt habere
expensas a publico, similiter pauper litigans cum fi-
sco, vel cum rege, si non habet vnde faciat expēsas in
lite, rex debet sibi de suo facere expensas vt tenet Mat
th. de afli. in. d. constitutio. lege presenti col. 2. in quar
to nota. & Par. in .d. verbo expense col. 2. cum
multis concor. per eos allegatis, ad predicta vide
Ang. in auten. ius iur. quod prest. ab his in prin.
vbi dicit, Quod cause pauperum sunt per officiales
gratis agitande, sine solutione sportularum, & sequi-
tur Bal. in auten. generaliter col. i. C. de Epi. &
cleri. vbi dicit, Quod in causis summarijs, & mi-
serabilium personarum, de iure iudex non debet ha
bere sportulas, quia celeriter expediuntur. Et dicit
Matthe. de afli. in .d. constitu. lege presenti col. 3.
65 in octauo nota. + Quod Magistri actorum, & exa-
minatores testium, pupillorum, viduarum, & mise-
rabilium personarum, debent examinare, sine ali-
qua solutione facienda per ipsos litigantes paupe-
res, nec ab eis est postulanda aliqua merces, pro
scriptura, vel actis, nec pro subscriptione senten-
tiarū. Addi. Ad predicta etiam vide Guid. Pape
66 in questioni. parlamen. delph. questione. 561. + Ac
cedat pro istis pauperibus quod nota. voluit Ro. in
l. si vero. §. de viro in fallentia propter paupertatem
ff. solu. matri. vbi vult, Quod quando notarius con
ficit instrumentum de aliquo actu, vel contractu
pauperis, de iure nihil debet ab eo recipere nomi-
ne salariu, & sequitur Iaso. in .d. § tripli. col. penul.
67 in fin. Institu. de actio. Addi. + Similiter uxori re-
petenti dotem lite pendente prestari debent alimen-
ta. & litis expense, Matth. de afli. decisio. 10. Hosti.
in sum. de accusa. §. quis possit col. 4. versicu. quid
ergo, Fely. in .c. ex parte col. fin. versi. adde de ae-
cus. Egid. blosi. in sua pra. in titu. de alimentis col.
68 i. & 2. + Et in quantitate expensarum oportet consi-
derare quantitatem, & qualitatē personarū, facultates

mariti, vt dicit Hosti. vbi supra, & Matth. de affli. d.
decisio. 10. & Spe. in titu. de inquisitio. §. vltimo col. 2.
versi. & has expensas, & probatur in. l. si instituta. §.
de inofficioso. ff. de inoffi. test. & sic relinquitur arbitrio
iudicis, vt tenet etiam Corru. in lib. practicarū qō. c. 6.
69 ✝ Similiter monacus q prosequtur negotiū seu litē cōtra
Abbatē ad vtilitatē ecclesie dēt hēre expēsas ab eccle-
sia. c. ex parte. & ibi doct. de accu. glo. Bar. & alij in. l. si
Instituta. §. de inofficioso. ff. de inoffi. testa. glo. in. l. fin.
C. de ordi. cogn. & ne dum expensas victus sed etiam
expensas litis, vt in dictis locis, & Spe. in titu. de inqui
sitione. §. vltimo col. i. versi. porro. & Egid. blosi. in. d.
titu. de alimentis col. i. & Gemi. consi. 55. pro declara-
70 tione col. i. ✝ Vbi dicit q expense facte pro remotione
mali prelati, non debent fieri sumptibus agentis, sed ec
clesie, & possunt repeti ab ecclesia, allegat Archy.
16. q. 7. filijs ac nepotibus, & Io. And. in. c. in quibus-
71 dam de penis. ✝ Quia nihil est q magis officiat eccle
sie q q assumantur indigni ad regimen animarum, de
electio. c. nihil, & Gemi. vbi supra. & predictam opy.
tenet Fran. are. in. c. siqui testium col. 3. in prima con-
72 clusione de testi. ✝ Similiter si filius nepos, vel alius
de descendentibus agat contra scriptum heredem que-
rela inofficiosi testamenti pro portione sibi competenti,
& habuit sententiam in sui fauorem, & scriptus heres
appellauit, pendente appellatione propter inopiam pu-
pilli agentis, prestari debent alimenta, & sumptus litis
de bonis hereditatis, tex. & ibi doct. in. l. si instituta. §.
de inofficioso. ff. de inoffi. testa. Et hoc intellige quando
habuit sententiam pro se, alias secus, quia illa sententia
licet ab ea sit appellatum habet quandam presumptio-
nem pro se. Et sic tria sunt necessaria. Primum, vt
actor sit filius, vel nepos, vel de descendentibus, Secū
dum q sit pauper, Tertium q habeat primam senten
tiam pro se, vt. d. §. de inofficioso, & ibi communiter
doct. & Fran. are. in. c. siqui testium col. 3. in. 2. conclu
sione de testi. & Didacus Corruuius Hispanus in lib.
practicarum questionū. c. 6. vbi multa effudit, & mul-
tum eloquentie operam dedit, & in legibus magis sim
plicitas q difficultas placet, Insti. de fideicō. lib. §. sed
qa. Et Trebacius Iureconsultus, q fuit peritior Casel-
lio. sed Casellius eloquentior. magis laudatur Trebacius
vt probatur in. l. ii. §. itaq; libri versi ex his trebacius. ff.
de orig. iur. & dictam opy. tenet etiam Egid. blo. in. d.
titu. de alimentis col. i. & Alcia. de presump. reg. 3. pre
sumptione. 9. nu. 9. Aduerte tamen, q si esset vrgen
tior presumptio pro reo diuite, & eius iusticia, q pro
actore paupere, tunc reus diues non teneretur presta
re alimenta, nec litis expensas, vt tenet Corru. vbi su
pra. Item aduerte ad id quod dictum est, q actor de
bet esse pauper, & non habeat vnde se alat. quia Re-
buffus in rub. de sen. prola. arti. i. glo. 2. dicit q in Sena
tu Parisiensi quandoq; fuit seruatū in casu. d. §. de inoffi
cioso, etiam diuiti actori habita prima sententia in sui
fauorem cogatur reus expensas litis, & alimenta pre-
stare Sed tex. in. d. §. de inofficioso probat contrarium
ibi propter inopiam, & sic oportet q sit pauper,
c probatur ex his que not. Bar. in. l. vbicunq; . ff. de

ven. in pos. mitte. & Alex. consi. 7. visis, & diligen-
ter col. i. ii. vol Abb. & alij in. c. cum haberet col. fin.
de eo qui dux. in matr. quam polln. per adul. & est com
73 munis opy. contra Rebuffum. ✝ Quis autem dicatur
pauper, vide doct. in. l. si constante vbi latissime Ias.
ff. sol. matri. & relinquitur arbitrio iudicis, considerata
qualitate personarum, & alijs circumstantijs, vt ibi per
74 eum. ✝ Aduerte etiam ad vnam difficultatem circa
intellectum. d. §. de inofficioso, circa primum requisitum
supra relatum . s. vt actor sit filius, vel nepos, vel de
descendentibus quibus debetur legitima, quasi q in ex
traneis, & transuersalibus qui agunt ad bona heredita
ria fratris, sororis, vel alterius consanguinei, & obti-
nuit primā sententiam pro se, pendente appellatione ēt
si fuerit inops, non subministrantur alimenta, nec sump
tus litis, & istam opy. tenuit Rebuffus in primo tomo su
per leges regias in titu. de senten. prouisio. articulo. 3.
glo. i. & habetur in stilo parlamenti Parisiensis in titu.
de mino. col. 5. sine in titu. de prouisio. ad fi. & isto casu
non est locus decisioni. d. §. de inofficioso, quod Corru.
in. d. libro practicarum questionū. c. 6. Intelligit proce-
dere quando agitur ad hereditatem ex causa intestati.
Sed si ageretur ex testamento non raso, nō cancellato,
nec suspecto, posset admitti disposito. d. §. de inofficio-
so. ex ratione. l. fin. C. de edi. diui. Adri. toll. & ita sub
dubio forte dicit tenere Rebuff. in commentarijs ad le-
ges regias titu. de sen. prouisional articulo. i. glo. 2. sed
ipse Corru. dicit q quo ad expensas litis quando actor
est pauper, & litigat de bonis hereditarijs, & habet ali
quam presumptionem pro se, sunt expense subministrā
de ab aduersario, iuxta dispositionem. d. §. de inofficio-
so. Sed extra casum. d. §. de inofficioso nunq̄ vidit hoc
obseruari, & in Sacro Consilio fuit sententiatum, vt
sorori petenti legitimam etiam in prima instantia proui
deatur de alimentis, quia est eadem equitas, & tenet
75 Matth. de affli. deci. xi. incipiente soror. ✝ Similiter ēt.
si aliquis habebat bona, & possidebat, & erat in qua-
si possessione libertatis, & dominus ei bona abstulit, &
eum in seruitutem vendicauit, bona illa pendente lite
seruo sunt restituenda, ita demum si prestiterit idoneos
fideiussores de his bonis domino restituendis, casu quo a
Iudice seruus pronunciaretur. & si fideiussores dare
non poterit bona sequestrantur. Tamen ex illis bonis
sumptus litis, & alimenta litiganti pro libertate dan-
tur, & sic illi litiganti pauperi ex bonis que ipse possi-
debat, & fuerunt ei ablata prestantur alimenta, &
sumptus litis, & est casus specialis. de hoc est tex. in. l.
fi. §. q si ei. C. de ordi. cogni. & ibi Scrib. & Egid. blo-
si. in. d. sua pra. in titu. de alimentis col. i. & Corru. vbi
76 supra. ✝ Quero generaliter Quid de diuite litigan
te cum paupere, an diues debeat subministrare
expensas litis pauperi litiganti contra se, in ista que
stione sunt diuerse opy. & Par. in tra. sind. in ver-
bo expense col. 2. tenet q sic, nisi pauper habeat pe
culium seu bona alleg. c. ex parte, & ibi glo. de ac-
cusa. etiā ex hoc infert Q d sindicandus si est diues de-
bet subministrare expensas pauperibus cum quibus li-
tigat, eandem opynionem tenuit Guido. pape in

questio.p arla.delphi.q.561.si quis, & Spe. in titu. de inquisitione.§. vltimo col.i. versicu. porro. d. Ayno. consi.164.pri.vol.& Ang.consi.245.col.4.post medium versi.preterea quis tenetur, Silua nuptia. lib.6. num.32.col.574.versi.& si diues, mouentur per tex. in d.e.ex parte de accus.l.si instituta.§.de inofficioso.ff. de inoffi.testa.l.fi.§.q si ei.C.de ordi.congni.cum concor.per eos allegatis, & isto casu pauper pro se debet habere presumptionem iusticie pro se, vt predicta locum habeant, vt tenet Silua nuptial.vbi supra allegat Io.lup.I repe.c.per vestras de dona.inter vir.& vxo. car.61.col.i.in octaua, & vigesima ampliatione, & doct.in.d.l.si instituta.§.de inofficioso.ff.de inoffi.testa. & supra tetigi. Contrarium opy. q diues non teneatur, tenuit Matth.de afflu.in consti.regni lege presenti col.7.in quarto nota.vbi late disputat, & respondet ad contraria.& eamdem opy.tenuit Fran.are. in.d.c.si qui testium col.3.versi.tertia conclusio de testi. eamdẽ opy.tenuit Didacus corruuius licet inuolute loquatur in libro practicarum questionum .c.6.col.79.cum seq. versi.est tamen. Et dicit Boeri. decisio.303, col.2. q nunquam vidit in practica seruatam fuisse opy. Guid. pape. eamdem opy. tenet Egid.blo.in sua pra. in titu. de alimentis prestan.vxo.col.2.vbi ponit regulam negatiuã,Q d reus diues non debet agenti inopi p̄estare alimenta nec expensas litis, mouentur prefati doctores p tex.in.l.Imperatores.ff.de tute.& racio. distra. quem

77 dicit esse sing.Fran.are.vbi supra. ✠ *Et nemo contra se ipsum cogitur adiuuare aduersarium.l.numis graue. C.de testi.immo qui causas fisci protegunt non tenentur contra se ipsum vel filios protegere .l.penul.ff. de postu.& dicit Bal. in.d.l.Imperatores, q nemo cogitur ad*

78 uersario suo cõtra se ipsum facere sumptus litis. ✠ *Nec tãtum pauperibus fauere debemus q ceteris iniusticiã faciamus .c.ex tenore de foro compe.& Decius in .e.i. col.fi.in tertia fallentia de consti.in .i.lecta. vbi dicit q in fauorabilibus causis sic debitores sumus, q aliis iniusticia non fiat, Iusta illud deutero.23.pauperis non misereberis in iudicio. Nec obstant iura in contrarium allegata, quia sunt casus spetiales, vt dicit Egid. vbi supra,& respondet Matth.de afflu.vbi supra.daretur enĩ vt plurimum pauperibus materia mouendi lites etiam iniustas contra diuites, & ista opy.est verior & tenẽ*

79 da. ✠ *Nunquid autem pauper qui alimenta & litis expensas in casu permisso consequitur debeat cauere de restituendo,si in causa subcubuerit breuiter Boeri.deci. 324.col.2.tenet q non,sed contrarium tenet Corru. in d.libro pra.questio.c.6.per tex. in.l.cum aut.§.cum redicetur .ff.de ed.l.cdi.& ista pars videtur de iure ve-*

80 rior. ✠ *Et aduerte ad illud quod est dictum de aduocato, q tenetur gratis aduocare pauperi, & Medicus gratis curare egrotum pauperem,alias posset interdici, ei officiũ aduocãdi vt dicit Guid.pape in questio parl. delphi.45.& Corru.in.d.libro pra.questio.c.6.cum cõ*

81 cor.intellige vt infra dicam. ✠ *Ad dictam materiam expensarum prestandarum, vide Boe.decis.325. vbi ponit.An accusatus debeat habere litis expẽsas ab accusatore,vbi etiam ponit de muliere accusata de adulte-*

rio a viro an habeat expensas. Similiter etiam in causis summariis, quæ de plano expediuntur, iudex non debet habere sportulas Bal.in.l.generaliter col.i C. de Epi.& cleri. Et per Iaso. in.d.§.tripli. col. penul.cir-

82 ca fin. Insti.de actio. ✠ *Et circa istos pauperes, notandum est illud pium dictum, quod obseruare debent aduocati, Quod non debent recipere salarium a pauperibus, vt not. Bal in.l. si furiosi .C de nup. & sequitur Iaso.in.d.§.tripli. col.pen. circa fin. Addi.Et Guid.pap. decisio.561. & Corru.in.d.lib. pra. questi. c.6.de quo tamen qualiter procedat, & An ipsi paupe ri competat actio contra aduocatum, vt cogatur patrocinari vide late Fely. in .c.i. extra de offi. iudi. Et idem est in medico circa egrotum pauperem, quia gratis cogitur sub teniri, & mederi infirmo pauperi, vt dicit glo. 83. distin. in sum. quis plus debet valere apud Deum vita illius, q propria pecunia,Quod tamen intellige, in paupere constituto in extrema necessitate, secundum Fely. vbi supra versus finem.*

83 ✠ *Nec videatur mirum si predicta sunt statuta in paupere, quia multa alia specialia sunt priuilegia pauperitatis, quia causa pauperis est ante omnia, & in primis expedienda, anteq causa diuitis, glos.in.e.in primis .2.qõ.i.in prima glos.Fely.in.e.i. col.fin. extra de accus. & vide Areby. in.c. pauper. xi.qõ.3. vbi ponit circa triginta specialia paupertatis, & multa alia vide per glos. in.e. cum ad sacro sancte extra de sen. exco. in extrau.g. Ioan. vigesimi secundi in glos. in verbo paupertati, Vtinam predicta seruarent isti impij curiales, qui sunt excoriatores pauperum, & eanes curiarum, deuoratores ciuium, vt dicit Iaso. in.d. §.tripli.col.2.in fin. loquor de malis, non de bonis, si*

84 qui sunt. ✠ *Et predicta quod non debent solui sportule, procedunt de iure canonico in foro ecclesiastico, sed de iure ciuili in foro seculari solui debent sportule, vt probat tex. in.l. cum clericis, & in auten. ibi positis, ib per omnes scribentes .C. de Epi. & cleri.& in .§.sportul arum in auten. de san.epi. & ita procedit quod dicit glos. in auten. vt cleri. apud propri.Epi. in prin.in verbo sine damnis col. vii. Limita tamen non*

85 procedere in pauperibus, vt dictum est. ✠ *Et sportule debẽt solui secũdũ cõsuetudinẽ,vt dicit Guil.de cunio in .d.l.cũ clericis & Bal. in auten.generaliter col.i.C. de epi & cleri. & Abb.in.d.c.cum ab omni extra de vita, & bone. cleri. qui concludunt, quod sportule secundum fori consuetudinem debent solui, Et tenet glo. in auten. offeratur in verbo prebitis in fi.C.de litis con te. In regno pro copijs processuum, & quibusda alijs, est taxatum salarium per.c. Regine Ioanne secunde, quod est positum inter Ritus Magne Curie Vicariæ, & Incipit Ioanna secunda, versi. item pro copijs, & similiter salarium Regiæ Cameræ Summariæ, est taxatum per regiam pragmati. quæ incipit nos Ferdinãdus*

86 & c.vniuersis & singulis. ✠ *Duodecimũ priuilegium est, quis clerici de acquisitis, etiam sub patris potestate disponunt, vt volunt, auctentica presbyteros, & ibi docto. C. de Epi. & cleri. & Card. in clementina prima de vita & honestate clericorum*

Io.Anto.de Nigris B ij

qō.17. quod qualiter intelligatur, vide ibi Saly. &
glos. & docto. in.c.fin.extra de offi.ordi. in sexto.
87 ✝.Tertium decimum privilegium est, quia clerici pos-
sunt esse in iudicio, & agere pro rebus suis recuperan
dis, etiam sine consensu patris, secundum Archy. in
c.si.extra de iudi.in.vi.& ibi per alios & Car.in clem.
88 i.de vita & hone.cler. qō.17.✝.Quartū decimū privi
legiū ē,q: clerici possūt facere collegiū,arg.c.fi.ext. d
religio.do.vbi sola noua religio prohibetur,& tamē lai
cis hoc nō licet,vt.ff.de colle.illi.l.i.& p totū,& Card.
ī d. cle.i.de vita. & ho.cleri.qō.17.quod qualiter pro
cedat, vide ibi Bar.& docto. & in.l.i.ff. quod cuiusqs
89 vni.& Inn.in.c.dilecta extra.de exce.prela. ✝Quin
tum decimum privilegium est, quia servus sciente do
mino ordinatus ad clericatum liberatur a servitute, &
potestate dominica.c.si servus.54.distin.& tex.in au-
ten.de san.epi.§.si servus col.9.& Cardy.in.d.clem.i.
de vita.& ho.cleri. Et quid de ascripticijs ordinatis cō
tra Domini voluntatem, vide in auten. de san. epi.§.
ascripticios, & in.l.quisquis.C.de epi.& cleri.& in cō
sti.regni ascripticios,& ibi Matth.de affli.col.2. in se-
cundo, & tertio nota.& ad materiam vide in toto titu.
extra de ser.non ordi. Sextum decimum privilegium
90 est. ✝Nam licet alias pater propter necessitatem fa-
mis possit vendere filium.l.ii.& ibi docto.C.de patri.
qui fili.distra.glos.in c.si quis extra de fur.& in.c. di-
scipulos, de conse.distin.v.tamen pater non potest vē
dere filium presbiterum, Hostien.in.c.indecorum ex-
tra de eta.& qualita.& ibi docto.Ioan,de ana. in .d.c.
si quis col.2.ver.tu adde Cardy.in clem. prima col.5.
extra de vita.& ho.cleri.Hypo.de marsi.in sing.101.
Incipiente pater, & in rub.ff de fideiub.col.56.num.
91 120. ✝Decimū septimum est,quia clericus potest vē
dicare rem concessam ecclesie, ante traditionem .l. fi.
C.de sacro.san.eccle.c.ex litteris extra de consue. &
docto.in.d.locis, & Cardy in clem.1.de vita, & hon.
92 cleri. ✝Decimum octauum est,quia clericus non po-
test dari tutor in testamento, Immo cum dans decedit
in peccato mortali.21.q.iii.c.Ciprianus, & ibi glos. Si
militer non possunt clerici esse tutores datiui, nec cogū
tur suscipere legitimam tutelam, licet volentes admit-
tantur .86.distin.c.fin.& ibi glos.C.de epi. & clēri.l.
generaliter,Canonizata.16.q.i.c.generaliter& doct.ī
dictis locis, Io.And.& Gemi. in.c.i.§. in ceteris col.
2.extra de cleri.coniuga.lib.vi. Abb.in.c. non minus
93 col.3.in prin.extra de immu.ecele. ✝Decimū nonum
est, quia laici regulariter non admittuntur ad accusan
dum clericos .c.cum. P.manconella extra de accusa.
& ibi perscriben.c.de cetero extra de testi.ii.q.7.c.i.ii.
& .iii.6.q.i.c. beatus.xi.q.i. c.ii. & docto. in dictis lo-
94 cis. ✝Fallit nisi suam vel suorum iniuriam prosequā
95 tur .4.q.6.c.omnibus. ✝Fallit in crimine Simonie, he
resis, & lese maiestatis, extra de simo.c. tanta.2.q. 7.
c.Sacerdotes, & .c. oues. 15.q.3.c.sane.C.de epi.&
cleri.l.si quemquam, Et hoc, si bono zelo, non ex odio
procedant, vt per glos. in .d.c.cum P. manconella.
96 ✝Fallit etiam, quando delictum clerici esset notorium,
vt tenet Bar.in.c. cum dilectus el. i. al fin. extra de
purga.cano.Anto.de butri.in.c. ex parte ade. col.5.
extra de testi.Abb. & Fely. in.d.c.de cetero col.2.
versi.secundo limita, cum concor.in dictis locis, quia
in notorijs non requiritur ordo iuris .c. ad nostram el.
iii. extra de iure iuran. & hoc casu cessat ratio qua-
re laicus non admittatur ad accusandum, laici enim
repelluntur ab accusando, quia presumuntur quod
moueantur malo zelo, tamquam clericis infesti.2.qō.
7.c.laicos, & in .c.clericis extra de immu. ecclesi.li-
bro .vi.sed ista ratio cessat in crimine notorio, quia
ex quo crimen est notorium, non videtur posse no-
cere clerico, q sit laicus, ergo debet admitti, vt di-
cit Anto. de butr. vbi supra, cum cesset ratio odii.
Sed contra istam fallentiam tenuit Fran. de are.in.d.
c. cum. P. manconella col.4. cum seq. & quidam
Moder. ibi per eum relati. & .d.Prepo. in .c. laicos
col.2.secunda questi.7.quia licet cesset ratio odij, non
tamen cessant alie rationes prohibitiue, maxime illa,
quia laicus prohibetur accusare clericum, propter re-
uerentiam que sibi debetur, & sic licet cesset vna ra
tio scilicet odij, non tamen cessat alia, scilicet reue-
rentie, & sic durat prohibitio .§.affinitatis, & ibi glo.
Institu. de nup.l.quid ergo.§. notantur .ff.de his qui
not. infa. & sic erit dicendum, q etiam in notorijs
non admittitur laicus ad accusandū clericum, & licet
prima opy. videatur plurimorum auctoritatibus ro-
borata, tamen ista videtur verior secundum Are.
vbi supra col.5.versi. circa secundam, Conclude er-
go in istis fallentiis, quod regulariter laicus non potest
accusare clericum, etiam notorie delinquentem, &
criminosum, quod tamen fallit in septē casibus. ✝Pri
97 mo in heretico, secundo in scismatico, tertio in noto-
rio fornicatore, quarto in simoniaco quo ad ordines,
quinto in excommunicato, sexto in suspenso, septimo
in deposito, vt tenet glos. in.c.cum non liceat extra
de prescrip. quam ibi sequuntur Io. And. Abb. Fe-
ly. & .d. Petrus, Paul. Parisius, & communiter do-
cto. quia in dictis casibus licitum est recedere ab obe-
dientia, & reuerentia, non solum clerici, sed etiam
prelati, vt ibi declarant docto. ratio est quare istis nō
debetur obedientia, & reuerentia, quia excommuni-
cato non potest communicari sine periculo, vt nota.
Inno.in.c.inter dilectos extra de exce. prela. & in .c.
sciscitatus extra de rescrip. c. cum super extra de offi.
delega. Idem quod in excommunicato dicendum est
in notorio fornicatore, & simoniaco, quia ab eorum
obedientia sua auctoritate recedere licet .32. distin. c.
verum, & tenet Inno. & alij in.d.c.cum non liceat,
quia secundum communem opy. isti sunt ipso iure su-
spensi ab officio, vt late declarat Abb. & alij in .d.
c.cum non liceat col.2. in fin.& subditi possunt dene-
gare obedientiam notorio fornicatori. immo tenentur
non obedire ei, etiam si esset tolleratus per superio
res, vt tenet .d. Prepo. in .c. preter .§. ad hoc col.
septima. 32. distin. cum concor. ibi, quia talis no-
torius fornicator est suspensus quo ad se, & quo
ad alios .c. finali extra de coha. cleri. & mulie.
vnde sequitur, quod ante sententiam priuationis,

non est ipsi parendum secundum.d.Anto.in.c.vestra
extra de coha.cler.& mulie.& Domi.in.d.c.sacerdo-
tes, & d.Parisi.in.d.c.cum nõ liceat in quarta limita-
tione, & alias rationes in dictis septem casibus ponunt,
Io.And.Abb.& alij in.d.c.cum non liceat, vbi vide
In dictis ergo casibus cum cesset ratio reuerẽtie, & obe
diẽtie, laicus potest accusare clericum notorie crimino-
sum, & procedit opy.tenentium istam partem. & ces-
98 sat ratio tenentiũ contrariam opy.✠ Et predicta q lai-
cus non posit accusare clericum procedunt etiam in cle
ricis prime tonsure, vt per Fely.I.d.c.de cetero in prin.
extra de testi.& Anto.cors.in sing.suis in verbo accu-
satio. Et in casibus in quibus laici admittuntur ad accu-
sandum clericos admittuntur etiam viles, vt est glos.in.
d.c.de cetero, extra de testi.& Fran.arc.in.d.c.cum.P.
99 manconella extra.de accus.¶ ✠ Vigesimum priuilegiũ
est, quia clericus nõ cogitur per se iurare de calumnia,
sed potest per aliũ iurare.c.i.& ibi docto.extra.de iur.
calum.& Gemi.& alij.in.c.i.§.in ceteris extra de cleri.
100 coniug.in.vi.¶ ✠ Vigesimum primum priuilegium est,
nam licet alias in acquisitis per filium ex causa aduenti
cia, pater habeat usufructum, vt per omnes in l.cũ opor
tet C.de bo.que lib.& in l.placet.ff.de acqui.here. &
inst.per quas perso.nob.acqu.§.i. Tamen illud qđ acqui
rit filius presbiter, etiam si querat ex causa aduentitia,
contemplatione sua, & non ecclesie pleno iure sibi ac-
quirit, & pater in eis non habet usufructum, secundum
Cy.in autenti.presbyteros.C.de.epi.& cler.Inno, &
Host.I.c.quia nos extra.de testa.Hypo.in rub.de fide-
ius.col.10.& ista coniunge cum dictis supra in duode-
101 cimo priuilegio.✠ Vigesimũ secũdũ priuilegiũ est, nã li
cet collecte, seu gabelle, & datia, seu noua pedagia,
& superindictum, a nullo possit exigi, nisi fuerint
imposita cũ Imperatoris, seu Regis auctoritate.c.inno
uamus extra.de censi.c.super quibusdã extra.de verb.
102 sig.C.de superindi.l.i.lib.x.✠ Quia noua vectigalia in
stitui non possunt per ciuitates, nisi cum principis aucto
ritate.l.ij.C.vectiga.non po.& C.de exa.tribu.l.i.libro
x.& de excus.mune.l.placet, late per Ioan. berta.fir-
ma.in tra. de gab.in prima parte.col.3.in quarta que-
stione, & per Anto.cap.decisio.148.consuenit hacte
nus, & per Saly.in.l.placet col.i.C.de sacro.san.eccle.
cum concor.iu.d.locis, quod tamen limitatur procede-
re, quando imponitur generalis collecta, sed specialẽ
pro necessitatibus vniuersitatis bene ciuitas posset impo
nere, vt dicit Bar.in.consi.180.incipiente si aliqua pos
sessio.in prin.& Saly.in.l.neminem.C.de sacro.san.ec
cle.sed tamen firma, & Anto.cap.vbi supra tenent q
etiam hoc casu requiratur licentia superioris. Clerici ta-
men, & ecclesie, ecclesiasticeq; persone, a talibus ga-
bellis, exactionibus, & collectis, sunt immunes, vt
probatur Gene.c.47.& Esdre.c.vij.& hoc fuit statutũ
in Lateranẽsi cõcilio.c.non minus & ibi docto.extra.de
immu.eccle.c.quamq̃ & ibi gloss.& docto.extra.de cẽ
si.in.vi.l.placet & ibi bona gloss.Bal.Saly.& alij.C.de
sacro.san.eccle.canonizata.16.q.i.c.generaliter.§.pla
cet, alias est sub.§.nouarum gloss.in.d.l.ij.C.vectig.
no.institu.non po.tex.in auten.item nulla communitas
.C.de Epi.& cleri.& in corpore vnde sumitur illa au-
ten.Spe.in.titu.de cleri.coniug, versi.ij.& ibi Bal.in ad
di.Bar.in.l.de his.C.de Epi.& cler.& in.l.rescripto.§.
sciendũ.ff.de muner.& hon.tex.in clem.i.& ibi Cardy.
extra de immu.eccle. Bert.firma.in.d.tra.de gab.in sep
tima parte principali col.5.versi.queritur etiam. Ad-
di. Adde q filij sacerdotum nati ante clericatũ, & sic le
gitimi & naturales, sunt etiã immunes a, gabellis, &
angarijs glo.fi.i.l.2.I verbo filij.C.de Episco.& cleri.
103 ✠ Et licet sit dubiũ nunqđ clericus pro patrimonialibus
sit immunis a collectis.per tex.in.l.fi.§.patrimoniorum
& ibi gloss.in verbo pontifex.ff.de mune.& hono.vbi
habetur, quod pro patrimonialibus nemo est immunis,
immo nec pontifex, nec clerici, ad quod.C.de mu.pa-
tri.l.ii.lib.x.& glo.in.c.i.extra de censi.in.vi.& And.
de yser.in titulo que sint regal.super verbo, & extra-
ordinaria collatio, tamen communis opy.est. Q đ cleri
ci tam pro rebus quas tenent ab ecclesia, q̃ pro patri-
monialibus, sunt immunes a collectis, & gabellis, &
non tenentur soluere cum laicis, vt not.in.c.fin. & ibi
Abb.extra de vita & ho.cleri.Archy.& alij in.c.i.ex
tra de immu.eccl lib.vi.Bal.I.l.placet.C.de sacro.san.
eccle.Bar.in.l.vnica.C.de muli.& in quo loco, lib.x.
Matth.de affli.in consti.regni hac edictali libro tertio
col.i.& ii.Gemi.in.c.i.§.in ceteris extra de cler.cõiug.
in.vi. & in.c.quanq̃ de censi.in.vi.Philip.fran.in.d.c.
i.extra de immu.eccle.in.vi vbi ponit multas limitatio-
nes, Anto.de butr.in.c.i.extra de censu. versi. quid si
consuetudo, & ibi etiam Io.de imo. & idem Anto. de
butr.in.d.c.nõ minus in tertio not.de immu.eccl.Alex.
consi.68 incipiente, & viso in prin.secũdo vol.Fely.
in.c.ecclesia sanctæ Mariæ col.4.cũ seq.extra de cõsti.
& ibi Philip.Decius col.10.versi.& sicut, vbi late di
sputant, An bona patrimonialia clericorum gaudeant
priuilegio bonorum ecclesie, & in regno de hoc est.c.
regni quod incipit, item statuimus, q clerici numero.
96.sub.rub.q clerici clericaliter viuentes, & ibi Seb.
de Neapol. in addi.vbi statuitur, quod clerici qui cle-
ricaliter viuunt, non tenentur soluere collectas cum
laicis, nec pro bonis ecclesiasticis, nec patrimonialibus,
de portionibus eis legitime tangentibus, & ista est com
munis conclusio, quam limita, vt inferius dicam.
Nec obstant in contrarium allegata, quia loquuntur
in predijs tributarijs, & oneribus mere realibus, vt di
cit Bar.in.d.consilio.180.in fin.& Decius in.d.c.eccle
sia sanctæ Mariæ col.10.in prin. Addi. Et videtur
velle Guid.pape in questio.delphi.questione.79.incipi
104 ente an clerico. Sed quero. ✠ An clerici & ecclesie,
teneantur soluere collectas, & gabellas, pro bonis
emptis, a laicis, descriptis in extimo, seu catasto, pro
quibus ipsi laici tenebantur soluere regias collectas, &
functiones fiscales, ista questio est multum ardua, &
difficilis, & multum dubia, & varie reperiuntur do-
ctorum opiniones. Et pro parte affirmatiua, q te-
neantur, adducitur. Primo, quia pro illis rebus
antequam ad clericos, vel ecclesias peruenissent sol
uebantur collecte, & functiones fiscales, & regu-
lare est, q quando res peruenit ad priuilegiatum

nunq̃ mutat naturam suam in alterius preiudicium, vt
not.Io.And.in.c.ii.in fi.extra de deci.libro.vi.quia nõ
debet ex personis clericorum, ad quos bona ipsa perue
niunt, obligationis conditio immutari.ff.de ver.obli.l.
ii.§.ex his, & l.eadem.§.cato.eod.titu. Secundo addu
105 citur.✝ Quia priuilegiatus succedens non priuilegiato
, non vtitur priuilegio suo.C. de here. actio.l. sub pre-
textu.& .C.de non nume.pecu.l.si intro, & ibi glo. &
ff.de mino.l.emilius, sed clerici qui in rebus laicorum
succedunt, eo iure quo predecessores laici vti debent
ff.de reg.iur.l.si is qui in ius, variatio enim heredis,
non variat ius rei, vel conditionem.ff. de decurio. l.
decurio qui.ff.de iure fisci.l.iii.§.si posteriori, & l. fi-
106 scus cum concor. Tertio adducitur.✝ Quia ex quo cle
rici, & ecclesie, quotidie multas emunt, & acquirunt
possessiones, de quibus functiones fiscales, & iura Re-
gis soluebantur, si soluere non tenerentur, multum re
gius Fiscus lederetur, & occasione priuilegiorum ec-
clesie, & clericorum, non debet Fiscus pregrouari,
pro hoc bonus tex.in.c.nuper extra de deci.talis enim
translatio prediorum o venditoribus ad emptores fa-
cta, debet esse sine damno fisco inferendo, sunt enim
soluenda iura Regis absq; diminutione.§. coges versi.
non permittas, & versi. si vero, in auten. de mond.
107 priu. ✝ Quarto odducitur tex. in.§. si vero quidam,
cuilibet in outen.de alie.& emphi.vbi probatur, quod
si alicui ecclesie fuerit vendita vel donata aliqua pos
sessio, que fuerit onerata fiscalium nomine, vel alio
onere, quod redundet in damnum ecclesie, illud gra-
uomen redundabit ad venditorem, vel donatorẽ, quia
ipse tenebitur restituere ecclesie omne damnum, er-
go ibi probatur, & est cosus questionis nostre, ꝙ res
que peruenit ad ecclesiam, que tenetur pro fiscalibus
functionibus, non efficitur libera, sed pro ea solui de-
bent functiones fiscales, & ecclesia recuperabit a vẽ
108 ditore. Quinto.✝ Adducitur tex.in.l. inter debitorẽ
ff.de pact.vbi probatur, ꝙ pactum inter debitorem,
& creditorem factum, vt onus tributi predij pignora-
ti soluere teneretur debitor, & non creditor, talis con
uentio non nocet fisco, quo minus conueniat semper
possessorem pro solutione tributi, vt ibi etiam dicitur in
glo.licet valeat respectu ipsorum paciscentium, vt ip-
si inter se agant, & sic ibi probatur, ꝙ possessor tene
tur soluere tributum, & functiones fiscoles, quia pa-
ctis priuatorum ius fiscale conuelli non potest, vt ibi di
citur, & ad predicta ẽ bonus tex.in.l.fin.C.si sine cen.
109 vel reli. Sexto adducitur. ✝ quia sicut quando trons-
fertur in alium res emphiteotica, trãsit cum onere suo,
& eodem iure, sicut erat apud primum emphiteotam,
per ea que dicit Spe.in titu.de loco.§.nunc oliqua, ver.
109.& versi.166.per iura ibi allegata. eodem mo-
do dicendum est in casu nostro. quia non debet esse de
terior conditio fisci, quam priuati, vel ecclesie, cum
fiscus, respublica, & ecclesia, a pari procedunt.l.fin.
110 C.de sacro.san.eccle. Septimo, ✝ adducitur tex. in .l.
de his.C.de epi.& cleri.vbi probatur, quod clerici pro
predijs proprijs tenentur ad fiscalia ordinaria, non aũt
111 ad extraordinaria, vt ibi per Saly. Octauo, ✝ Ad-
ducitur quia legitur ꝙ Christus soluit tributum Cesari.
vt habetur Matthei.17.c.& xi.q.i.c.magnũ, & .28.
q.i.c.iam nunc, ergo clerici, & ecclesie, tamq̃ infe-
riores soluere tenentur, & Christi actio.nostra est in-
structio.12.q.i.c.exemplũ, qa que bonus pater facit,
debet deuotus filius imitari.56.disti. c.dominus noster
112 ĩ fi.Spe.in probæ.col.4.versi.ceterũ. Nono, ✝ Addu
citur, quia Christus dixit, reddite quæ sunt Cæsaris Ce
sari, & quæ sunt Dei, Deo, vt habetur Matthei. c.22.
& habetur ad Roma.c.13. vbi dicitur, reddite ergo
omnibus debita, cui tributũ, tributũ, cui vectigal, vecti
gal, cui timorem, timorem, cui honorem, honorẽ. De-
113 cimo, ✝ Adducitur quod dixit apostolus, omnis ani
ma sublimioribus potestatibus debet esse subiecta in tri
butis, & alijs, vt habetur ad Roma.c.13.in prin. &
xi.qõ.i.c.magnum, & ibi etiam .d. Prepo. in nota. &
exponitur omnis anima, idest omnis homo peccato ob-
114 noxius, vt ibi p glo.& .d.Prepo.. Vndecimo, ✝ Ad
ducitur, quia etiam ecclesia debet soluere tributum de
agris, & possessionibus tributarijs, quas possidet, vt in
c.si tributum, & in.c. magnum.xi.q.i.& .c.tributum.
23.q.8.& Fely.in.c.meminimus col.2.in fi. extra de
accusa. nisi de his predijs, in quibus est fundata eccle-
sia, vel officine eius, que debent esse libere, vt in .c.
secundũ cum seq.& ibi.glo.& doct.23.q.8. extra de
115 cens.c.sancitum, & glo.in.d.c.si tributũ.xi.q.i. Duode
cimo adducitur, ✝ Quia ex quo Imperotor tuetur, &
defensat ecclesias, & clericos, propterea tributum sol
uere tenentur .d.c.tributum. 23.q.8 .Et ratio fiscalium
funcionum, & militibus, & priuatis, ipsisq; templis,
& cuncte reipublice, vtilis, & necessaria est, vt dicit
tex.in auten.de mand.prin.§.publicorum vero, quia
defensat ab hostibus, & ĩ pace, & quiete tuetur. Ter
116 tiodecimo adducitur, ✝ Quia bona illius, qui tenetur
soluere tributum, sunt iure pignoris pro tributis obliga
ta .C.in quib.cau.pig.taci.contrah.l.i.& ibi glo. & in
l.i.ĩ fi.& ibi glo.C.si propter publ.pensi.& tenet Bal.
in.l.i.§.quod si nemo.ff.quod cuiusq; vni.no.& Bal. in
extrouag.de pace constan.in verbo nos Romanorum.
Pau.de ca.in.l.apud iulianũ.§.heres.ff.de leg.i. Socci.
consi.343.in presenti.2.vol.col.fi.Et bona posita, &
semel descripta in extimo, seu catasto, pro soluẽdis col
lectis, sunt illo onere soluendi collectas, quasi per pa
ctum affecta, & sic, si perueniunt ad clericos, nihilo
minus sunt subiecta laicis, pro illo onere collectarum,
vt dicit Matth.de affli, in consti.regni hac edictali. la.
117 ii.col.i.cum seq. Quarto decimo, ✝ Adducitur illud,
quod notanter tenuit Aug.consi.206 incipiente inter
ordinamenta, col.i.vbi dicit, Quod pro soluendis istis
prestantijs, & collectis regijs, bona illorum, quibus im
ponuntur, sunt tacite hypotecata, sicut pro ere alieno,
cum tales prestantie loco eris alieni habeantur. Et ex
hoc infert ad decisionem dubij, Quod si tales prestan-
tie, seu collecte, fuerunt imposite, vt soluantur pro tri
bus annis, & tempore quo fuerunt imposite erat viuus
testator, qui postea obijt relicto hospitali herede, ꝙ hoc
casu dictum hospitale tenetur dictas prestantias solue-
re per triennium, secundum extimum impositum, ex

quo impositis illis prestantijs, statim fuit obligatus ille
testator, & eius bona, vnde postea transeunt in hospi
tale cum onere suo, & ista est notabilis decisio, & ei
etiam refert, & sequitur Fely.in.c.ecclesia sancte Ma
rie col.32.ver.tertio nota.extra.de consti. & Alex.in
addi.ad Bar.in.l.titio.ff.ad municip.allegat Bal.in cõsi
lio incipiente quidam laicus, vbi dicit, q clericus suc
cedens laico, cogitur ad collectas in preteritum impo-
sitas super illis rebus, secus si in futurum imponeren-
tur in rebus illis franchis, vt ibi per eos. Quinto de-
118 cimo, + Adducitur, quia ex quo tales possessiones vẽ
date ecclesiis, seu clericis, per prius erant tributarie,
& affecte onere tributi, & collectarum, ex quo erant
descripte in extimo, transeunt ad ecclesiam, & ad cle
ricos cum onere suo. 16.q.i.c.si quis, de deci.c.pasto-
ralis, de pigno.c.ex litteris, tex.& glo.in cle.i.de cen
si.& d.c.si tributum xi.q.i.& c. tributum. 23.q.8. de
censi.c.i.de immu.ecclesiarum.c.i.libro vi.C.de epi.&
cleri.l.3.probat tex.in.l.peto.§.fratre.ff.de leg.ii.& di
cit Bal.consi.148.incipiente premisso statuto, i. vol.q
ad clericos transit res cum sua causa suisq; vicijs.l.põ-
ponius.§.cũ quis adminiculo.ff.de acqui.poss. Sexto
119 decimo, + Adducitur; quia vendens, seu concedens
rem obligatam, & annexam oneri tributorum, intelli
gitur vendidisse, & concessisse, solum ius quod habe
bat in re.ff.de contrah.emp.l.qui.tabernas de here.c.
accusatus.§.si vero libro vi.& quod notat Inno.in.c.
verum de foro compe.& nemo potest plus iuris in aliũ
transferre, q ipse habeat.l.traditio.ff.de acqui.re.do-
mi.sed laicus habebat possessionem pro functionibus fi
scalibus obligatam, ergo liberã ab illa oblgatione trãs
ferre non potuit, sed sicut ipse habebat, quia qui in ius
alterius succedit, eo iure quo ille vti debet, vt in regu
la si quis successit de reg.iur.in.vi. Decimoseptimo,
120 + Adducitur illud, quod ponit Inno.in.c.non minus
de immuni.eccle.vbi dicit, q si ad ecclesiã peruenit
possessio, cuius ratione debet prestare psonale munus,
seu militare, puta exercitium, vel hospicium, eccle-
sia ad illud tenetur, tamq̃ tenens rem oneri annexam.
121 Decimo octauo, + Adducitur, quia non est dicendũ,
q Ecclesia, quæ est mater, & fons iustitie, velit nega
re vita auferre alicui quod suum est, & non soluere
tributum, de bonis de quibus soluere tenetur, vt dicit
122 Prepo.in.d.c.si tributum col.2. Decimo nono, + Ad
ducitur, Quia si clericus, vel ecclesia, sciebat rem il
lam quam emebat oneratã onere fiscalium functionũ;
& ipse sic oneratam accepit, sibi debet imputari, quia
scienti, & consentienti non fit iniuria, vt in regula sci
enti de reg.iur.in vi. & damnum quod quis sua culpa
sentit, sibi debet imputari, vt in regula damnum de
reg.iur.in.vi. Si vero ignorauit esse sic oneratam, in-
teresse a venditore consequitur, vt.C.de imponen.lu
cra.descri.l.i.§.res vero lib.x.benefacit tex.in.§.si ve
123 ro quidã in auten.de alie.& emphi. Vigesimo, + Ad
ducitur tex.quasi in terminis in.l.si diuina.C.de exa.
trib.lib.x.vbi probatur, q si alienatui prediũ, pro quo
soluebãtur fiscales functiones, possessor qualicũq; pre
rogatiua munitus sit, etiam si fuerit ecclesia, debet pro
eo soluere fiscales functiones, vt ibi in tex. Ratio assi-
gnatur, quia vt dicit ibi glo.in verbo prior, iste publi
ce functiones, & tributa dicũtur onera rerum, & ideo
cum rebus ambulant, & transeunt, vt.ff.de publi.l.Im
peratores, & .C.de fun.patri.l. vniuersi lib.xi. & .C.
de predi.& omni.rebus naui.l.ii.lib.xi.& .ff. de censi.
l.forma, & facit de deci.c.cum non sit in homine & .C.
de anno.& tribu l.i.lib.x.& .l. apud iulianum.§.heres
ff.de lega.i.& Bar.l.i.C.de mulie.& in quo loco. Vi-
124 gesimo primo, + Adducitur illud, quod dixit Io.And.
in.c.i.de immu.eccle.lib.vi.vbi dicit, q si possessio p
ecclesiam acquisita, erat astricta dare pro solido, & li
bra ad collectas, quia quandoq; patrimonialia munera
possessionibus indicuntur.ff.de mune.& ho.l.rescrip-
to & .l.munerum.§.patrimoniorũ tunc res illa est one-
rata, & cum illo onere transit ad ecclesiam. l. omnes.
125 C.sine cens. vel reliqui. Vigesimo secundo, + Addu
citur; quia si esset statutum in ciuitate, q omnia pre-
dia sint tributaria tunc si predium perueniret ad eccle-
siam, ex quo habet istud onus reale annexum, tenere
tur ecclesia, vt tenet Bar.in.l.rescripto.§.si.ff.de mu-
ne.& hono.& in.l.placet.C.de sacro.san.eccle.in qui
bus locis etiam dicit, q ita fecerunt Eugubienses, &
Perusini. Et propterea secundum eum in dictis locis,
est dare consilium, quo mediante ecclesia semper tene
bitur ad collectas, scilicet, vt fiat statutum, q omnia
predia sint tributaria, quia si postea transeunt in eccle
siam, transeunt cum onere collectandi, & eandẽ opy.
tenuit Bar.in.l.fi.C.de exa.trib.lib.x.in.l.i.circa fi.C.de
muli.& in quo loco lib.x.& Bal.in.c.que in ecclesiarũ
col.4.de consti.& in titulo de pace.constan.in.1.col.
Abb.in.c.quod clericis col.8.ver.& pro hac de foro
compe.& pro ista parte consuluit Collegium Perusi
num, cui consilio se subscripsit Gaspar de cald. vt pa
tet in eius consilio.2.incipiente statuto Perusino cane
tur, in titulo de censi.& in consi.7.in titulo de consti.
quia communitas potest facere predia tributaria, dum
modo cesset fraus, secundum eum, quod patet, quia
facere munera ordinaria, pendet a iurisdictione quã
quis habet super re, extra de preb.c.significatum, &
de sepul.c.de his, Item pactum, & lex equiperantur,
quia quod potest fieri per pactum, potest etiam fieri
per legem.8.distin.c.que cõtra mores x.q.iii.c.penul.
20.q.i.c.puelle de deci.c.a nobis, sed nulli dubium, q
hoc munus reale, & ordinariũ posset priuatus rei sue
adijcere.d.c.de his, & de condi.appo.c.verum, &
de dona.c.cum dilectus, ergo potest fieri per statutũ,
& eam opy.Bar.tenuit etiam Ang.consilio.24.Inci
piente ecclesia non tenetur ad munera, & plenissime
Pet.de ancha.consi.303.incipiente hoc statutum com
munis pistorij, vbi pro hac parte multas rationes alle
gat. & inter alias, quia si singuli possunt hoc facere
126 ergo & vniuersitas.l.loci corpus.ff.de leg.iii.+ Tamẽ
ista cautela, & consilium Bar.& eius opy.cõiter non
tenetur, quia tale statutum diceretur factum in fraudẽ
& indirecte contra libertatem ecclesiasticam, & tale
munus esset extra ordinarium, ad quod non tenetur ec
clesia, & contra Bar.in casu proposito tenet Bal.in.l.

Io. Anto.de Nigris.

neminem.C.de sacro.san.eccl.Bal.& Pau.de ca.in.d.
l.placet C.de sacro.san.eccle.Archy.Io.And.& Ge-
mi.in.c.i.de imuni.eccle.in.vi.Imo.& Abb.in.c.fi.de.
vita.& ho.cleri.Lud.ro.in.l.si publicanus.ff.de publi.
& vecti.Bar.consi.180.si aliqua possessio, Iaso.in.d.
l.placet in prima lectu.col.pen.& in secūda lectu.col.
fi.Fely.in.c.eccle.sanctæ Mariæ col.31.de consti.Al-
ber.bru.in tra.de consti.decre.statu.&c.in verb.tribu-
ta col.i.in tertio vel.cum concor.in.d.locis, in quibus
concludunt tale statutum non valere. Ad predicta vi
de etiam Pet.bellug.in speculo principum in titu.de do
natiuo curie in prin.car.214.versi.item & qui, vbi eti
am refert alium modum, quem fecerunt Eugubij ma-
gis securum, quod quilibet ciuis, & comitatensis, do-
nant communi omnes possessiones quas habent nomina
tim distinguendo per confines, & illas possessiones ca-
piebant postea a cōi sub tributo, & censu collectarum,
& quod semper in qualibet alienatione, vel testamento
intelligatur exemptum iuis comunitatis. Sed bene cogi-
127 tandum est ad hoc faciēdum. Vigesimo tertio, + Ad
ducitur, quia ecclesia tenetur ad onera ordinaria, mo-
re realia, que imponuntur ipsis predijs, de cōsensu prin
cipis, vt tenet Bar.in.l.placet.C.de sacro.san.eccle.&
ibi Saly.col.i.& Archy.in.c.placet.16.q.i.& Iaso.in
d.l.placet in secunda lectura col.pen.qui dicit, q omnes
Legiste, & Canoniste tenent istam opy.per.d.l.placet
canonizatam in.d.c.placet, quia illa non est correcta p
auten.item nulla cōmunitas.C.de epi.& cler.que loqui
tur in extraordinarijs. Immo hodie ista extra ordinaria
imponuntur a rege, ex quo sunt reducta ad ordinaria,
& omnia iura que loquuntur in ordinarijs habent locū
in extra ordinarijs, vt.C.de legi.here.l.pen.& l.memi
nimus in fi.vt tenet Iaco.but.& Guil.de cu.in.d.l.pla-
cet, & Bar.in.l.rescripto.§.fi.ff.de mune.& hono.&
Cald.in consi.2.de censi.& consi.7.de consti.& est ca
sus in.l.i.C.de indicti.lib.x. Et propterea Cald.vbi su-
pra, & alij dicunt, q licet onera que imponuntur per-
sonis pro rebus, sint extra ordinaria, sicut sunt colle
cte, & propterea ad illas non tenetur ecclesia, tamen
quia talia munera extraordinaria sunt facta ordinaria,
& omni anno soluuntur, quod fieri potest, vt.d.l.i.C.de
indicti.lib.x.& talia munera constat esse tributa, & pre
stationes ordinarias, & reales, & rei coherentes, &
quando fuerunt scripta in extimo seu appretio posside-
bantur per laicos, si postmodum perueniant ad ecclesi
as transeunt cum onere suo, vt dicunt doct.vbi supra.
Et dicit Saly.in.d.l.placet, q hodie superindictum est
effectum ordinarium, nisi aliquid extraordinarium ca
sualiter imponeretur, de quo late per eundem Saly.in
l.fi.C.sine censu.vel reli.& ab extraordinarijs tantum
esse immunes ecclesias, vt per Saly.in.d.l.placet. Ad
predicta etiam vide Bal.in.d.l.fi.C.sine censu, vel reli.
col.2.ver.sed hic potest dubitari, vbi dicit, Quod quā
do lex municipalis disponit solui collectā, dicitur mu-
nus ordinarium, de quo tamen vide Firma.in reper.in
128 verb.collecta in prin. Vigesimo quarto, + Adducitur
quia predia que prius erant tributaria, & semel ascrip
ta in collectis, transeunt in ecclesiā cū onere suo, vt te

net Cardy.Flo.in clem.i.i secunda oppo.de immu.eccl.
Archy.in.c.si tributum.xi.q.i.Dy.Iac.but.& Saly.in
d.l.placet col.ii.in prin.Cal.in.d.consi.ii.de censi.& cōsi.
vii.de cōst. Nisi tale predium daretur pro dote vel fun
damento ecclesie.d.c.si tributum & .23.q.8.c.tribu
tum,& c.secundum, & ibi gl.& Cardy.vbi supra. Vi
129 gesimo quinto, + Adducitur, quia si pro bonis emptis
per ecclesiam, a laicis non soluerentur tributa, & col
lecte, paulatim diminueretur, & confunderetur, tri-
butum debitum regi, quod esse non debet, ne tributorum
prestatio confundatur, vt dicit Spe.i titu.de loca.§.nūc
aliqua versi.71.& ne fiscus suis tributis defraudetur,
vt supra in prin.dixi, & facit quod in simili dicit Io.
130 fab.Insti.de excusa.tuto.i prin. Vigesimo sexto, + Ad
ducitur.c.regni quod incipit porrecta ver.exceptis,
vbi probatur, q omnis bona debent poni in appretio,
exceptis clericis.& bonis ecclesiasticis, que in bene-
ficium tenent ergo a contrario sensu, alia bona debent
poni in apprecio, quia argumentum a contrario sensu
validum est in iure.l.i.& ibi doct.ff.de offi.eius, bene fa
cit tex.in.c.nō ne extra de presump.& exclusio vnius,
est inclusio alterius.l.cum pretor.ff.de iudi. Vigesi
mo septimo, + Adducitur regis pragmatica, que inci-
pit, Rex Siciliæ spectabilis, & magnifici viri, vbi hoc
in terminis deciditur pro ista parte. Vigesimo octauo,
Adducitur.c.regni. quod incipit. Item statuimus q
possessiones numero.97.sub rub.quod possessiones, &
131 res alias non obligate &c. Vigesimo nono, + Addu-
citur decisio in terminis huius questionis, & hāc opy.
in terminis tenuit Matth.de affli.in const.regni, hac edi
ctali.la.ii.col.i.cū seq.ver.ex hoc infero, lib.iii.vbi i pro
prijs terminis tenet, q si clericus etiam in sacris emat
res stabiles que sunt scripte in catasto pro collectis, tene
tur pro illis bonis soluere collectas regias, per rationes
ibi allegatas, eamdem opy.tenuit etiam idem Matth.
de affli.in consti.regni statuimus la.ii.in.vii.nota.col.6.
in.4.quest.& in terminis etiam hoc tenuit.d.Petrus pic
colus in forma apprecij ver.clerici, vbi dicit, q clerici
de bonis patrimonialibus non debent soluere apprecium,
sed de bonis emptis sic, allegat d.c.regni. Item statui-
mus, eamdem opy.tenuit Lucas de pen.in.l.hi qui col.
2.C.de predijs & omnibus rebus naui.lib.xi.qui dicit,
q licet cōtraria opy.nimium placeat cupidis canonistis,
ipse tamen tenet contrarium, contra clericos, & subdit
q forte magis expediret clericis non sic faciliter eorum
priuilegia in eorum perniciem dilatari arg.l.si mulier.
ff.ad uelleia.& sic predicti doct.in terminis decidūt que
stionē nostram. Trigesimo & vltimo, pro ista parte,
132 + Adducitur, quia Regia Camera Summariæ pluries
secundum istam partem statuit, & decreuit, faciendo
legem vniuersalē in regno, & pluries vidi emanasse
litteras a dicta regia Camera, vt clerici pro bonis emp
tis cogerentur ad soluendum collectas, & gabellas, &
mouetur regia Camera per bullam Pape Honorij, que
est posita inter regias pragmaticas, & incipit Hono-
rius Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuā rei
memoriam &c.& facit ibi dum dicit item quod res que
non sunt in aliquo curie, vel alijs obligate, dari, donari,

possint ecclesijs, & legari, sed si ea obligatione tenen
tur propter quam datio, & legatio, vel donatio, de iu
re impediri non possit, hoc casu res & possessiones hu
iusmodi predictis titulis cum onere suo ad ecclesiã trãs
ferant, & ista sunt formalia verba bulle Honorij, &
concordat cum.d.c.Item statuimus. Ex quibus infertur,
q̃ bona que fuerunt laicorum descripta in catasto, &
extimo, seu appretio, sunt curie obligata pro tributo.
& fiscalibus functionibus soluendis, ergo clerici pro
illis soluere tenentur, quia res transit ad eos cum one-
133 re suo. Et tenendo istam partem, ✝ Non obstat si di-
ceretur, q̃ leges Imperatorum non ligant clericos, vel
ecclesias, quia ex quo hoc fuit statutum cum auctorita
te Pape Honorij, & cum eius bulla, ideo ligant cleri
cos, & contrarium non obstat. Et magis specialiter re
spondendo. Non obstat tex. in auten. Item nulla cõmu
nitas. C. de epi. & cleri. quia ibi loquitur de munere ex
traordinario, non autem de ordinario, vt dicit Saly. i
d.l. placet col. 2. in tertia oppo. C. de sacro. san. eccle.
quia a munere ordinario reali non excusatur ecclesia,
secundum communem opy. de qua supra dictum est, &
Ias. in. d.l. placet in secũda lectu. col. pen. de sacro. san.
eccle. cum concor. allegatis supra ver. vigesimo tertio.
Alio etiam modo ad illam auten. respondet Matth. de
affli. in. d. consti. hac edictali, quia debet intelligi illa
auten. nisi bona per prius essent affecta illo onere, per
pactum, vel quasi, vt per extimum, vt ibi per eum.
Nec obstat tex. in auten. cassa. C. de sacro. san. eccl. vbi
probatur, q̃ statuta contra libertatem ecclesiasticam
sunt cassa &c. quia respondent doct. perusini, & Cal.
d. con. 2. de censi. & consi. 7. de consti. q̃ ex quo tale
onus tributi erat impositum ei anteq̃ veniret ad eccle
siam, non dicitur cõtra libertatem ecclesiasticam, quia
res transit ad ecclesiam cum onere suo, sed tunc demũ
diceretur contra libertatem ecclesiasticam, quando im
poneretur aliquod onus rei ecclesie, que non esset affe
cta onere tributorum, anteq̃ ad ecclesiam veniret. Et
ita etiam loquitur tex. in. c. i. de immu. eccle. in. vi. secus
quando onus tributi esset impositum anteq̃ veniat ad ec
clesiam, quia illud est secundum dispositionem iuris ca
nonici. d. c. tributum, ita respondent predicti docto. vbi
supra, & Fely. in. d. c. ecclesia sancte Marie col. 31. i
prin. extra de consti. Et dicit Ang. in. d. consi. 206. col.
pen. q̃ non obstat q̃ tale onus non imponitur pijs locis,
nec personis ecclesiasticis, quia dicit ipse istud conce-
do de plano, sed illa onera que sunt imposita laicis tran
seunt in personam ecclesiasticam, & ad illa tenentur
ecclesie, quia res transit cum onere suo. Et ex predictis
134 etiam infertur, ✝ q̃ non incurritur aliquo modo excõ-
municatio, nec aliud de contentis in clem. i. de immu.
eccle. quia vt dictum est non imponitur clericis, nec
ecclesijs, sed transit cum onere suo, & quod fit lege p-
mittente non meretur penam. l. gracchus. C. de adul.
cum si. Nec obstat illud quod dicit Bar. in. l. rescripto
§. fi. ff. de mune. & ho. & Bal. in. l. i. §. nemo. ff. quod cu
iusq; vni. no. vbi dicunt, q̃ quando imponitur collecta
persone pro rebus, prout est hodie, tunc non transit res
cum onere suo in clericos, vel personas ecclesiasticas,

secus in p̃sonas subditas, vt. l. quero. ff. de vsufru. leg.
& Bar. in. l. neq; stipendium. ff. de impens. in reb. dota.
fa. & l. lucius. §. idem respondit. ff. ad muni. quia respõ
det Matth. de affli. in. d. consti. hac edictali, q̃ ex quo
illa bona sunt tacite obligata pro collectis secundũ Bal.
in. d. l. i. §. nemo per. l. murileguli. C. de murileg. lib. xi.
& Bald. in titu. de pace constan. in verbo nos Romano
rum, & Pau. de cast. in. l. apud Iulianum. §. heres. ff.
de leg. i. & supra dictũ est, ergo talis obligatio, & res
taliter obligata, transit in subditos, & non subditos, vt
ibi per eum, quia ex quo ante acquisitionem erat affe-
cta illa tacita obligatione pro soluendis tributis, & col-
lectis, transire debet in clericos cum onere suo. ff. de cõ
trah. emp. l. alienatio. & ibi Bal. ff. de acqui. re. do. l. tra-
ditio. C. sine censu vel reli. l. omnes, vbi etiam si esset
factum pactum inter emptorem, & venditorem, vt
possidens predia tributaria non teneretur, sed vendi-
tor, non obstante tali pacto emptor possidens tenetur.
vt ibi, & supra dictũ est. Nec obstat q̃ predia Italica
non sunt tributaria seu sub tributo vt. l. i. iuncta glo. &
l. fi. ff. de censi. l. de his, & ibi glo. C. de epi. & cler. glo.
in. d. l. omnes. C. sine cens. vel reli. quia, ✝ Italia non
135 est prouintia. sed prouintiarum domina, vt ibi p
glo. quia respondeo, q̃ licet istud sit de iure, tamen de
consuetudine vniuersali in tota Italia imponuntur col-
lecte, vt dicit Bar. in. l. i. in antepenul. col. C. de mulie.
& in quo loco. & refert Alex. consi. 68. Incipiente, &
viso col. 4. ver. his consonant vol. 2. ¶ Pro parte ve
136 ro contraria, ✝ q̃ clerici & ecclesie non tenentur pro
bonis emptis soluere collectas seu gabellas, adducitur,
ecclesia, & clerici non sunt subditi laicis vt not. Bart. i
l. vna. C. de mulie. & in quo loco. lib. x. sed collecta nõ
imponitur nisi subiectis, hoc est ciuibus & incolis. ff.
de mune. & ho. l. rescripto. §. fi. & ibi glo. & not. C. de
anno. & trib. lib. x. super rub. & collecta est munus qđ
imponitur personis pro patrimonio, & non debet impo
ni, nisi subditis, sed clerici non sunt subditi laicis, ergo
137 eis imponi non potest. Secundo adducitur, ✝ Quia re
gulariter clerici, & ecclesie sunt immunes ab omnibus
collectis laicorum, & impositionibus, immo imponen
tes tales collectas clericis, si moniti non desistant, cũ
suis fautoribus excommunicantur. c. non minus de im-
mu. eccl. & ibi Abb. in tertia nota. c. q̃q̃ de censi. in. vi.
c. i. de immu. ecclesi. in vi. Alex. cons. 68. incipiente &
viso, & dudum discusso col. i. vol. 2. Immo laici tales
collectas imponentes, & scriptores, & prebentes con-
silium, auxilium, & fauorem, ipso facto incidunt in ca
nonem, & excommunicationem, clem. i. de immu. ec-
cle. & Ciuitas incurrit penam interdicti. c. clericis de
immu. eccle. in. vi. & in duplum tenentur restituere qđ
acceperunt a clericis, vt not. Archy. in. c. vno de bi-
ga. i. vi. & Nico. de Neap. in. c. Regni. Item statuimus
q̃ clerici, sub rub. q̃ clerici clericaliter viuentes &c.
138 Tertio Adducitur, ✝ Quia collecte dicuntur munus ex
traordinarium, ex quo non imponuntur a lege, sena-
tusconsulto, vel constitutione principis. l. i. C. de va.
pu. mu. lib. x. & ibi glo. & l. in oneribus. §. qui munera
ff. de vaca. mu. sed clerici ad extraordinaria nõ tenẽtur.

Io. Anto. de Nigris.

vt per Iaso. & alios in .l. placet. .C. de sacro san. eccle.
ergo clerici ad eas non tenẽtur. Quarto adducitur
139 + tex. in auten'. Item nulla communitas. C. de epi. &
cleri. & gloss. in .l. de his. C. eo. titulo vbi probatur, ꝙ
hodie clerici ad nulla munera tenentur, licet de iure cõ
muni clerici ad munera ordinaria tenerentur. d. l. de
140 his Quinto + adducitur quia nemo potest vrgeri
ad solutionem debiti alieni. C. ne vxor pro mari. l.
fin. & per totum titulum. C. ne. fil. pro patre, sed si cle
rici tenerentur soluere collectas cogerẽtur ad solutionẽ
debiti vniuersitatis, ergo ad collectas & gabellas cogi
141 non debent. Sexto aducitur', + quia habenti honorẽ,
collecta imponi non potest .l. honorem, & ibi no. ff. de
mune. & bono. sed sacerdotium est maius seculari bono
re. c. solite ext. d̃ maio. et obe. ergo sacerdotibus collecta
142 ĩponi nõ potest, Septimo + Adducitur illud quod not.
consuluit Pet. de ancha. consi. 126. Incipiente super
primo vbi per multas rationes concludit, ꝙ si laicus di
mittit omnia bona sua pro alendis pauperibus. & admi
nistrationem bonorum relinquat alicui cõmunitati secu
lari cum adiectione, ꝙ episcopus uel alia persona eccle
siastica se non intromittat in dictis bonis, etiam si non in
teruenerit auctoritas episcopi nihilominus gaudẽt priui
legio, & non possunt collectari vt ibi latius per eum.
143 Octauo + audducitur illud, quod supra in precedenti
questione est adductum, & conclusum, ꝙ clerici pro
144 bonis patrimonialibus gaudent priuilegio. Nono + ad
ducitur, quia in casu isto non potest dici ꝙ sit onus rei
annexum, & sic res sit tributaria, quia de iure predia
Italica non sunt tributaria .l. i. & l. fi. & vtrobiq; nota.
ff. de censi & Alex. in. d. consi. 68. col. 2. in prin. inci
piente & viso. 2. vol. cum concor. supra allegatis.
145 Decimo + aducitur, quia quãdo imponitur collecta
persone pro rebus pro ut est hodie, tunc non transit res
cũ onere suo in clericos, ut dicit Bart. in. d. l. rescripto
146 §. fi. cum concor. supra. Vndecimo + adducitur, quia
regulariter collecta quæ imponitur personis pro rebus
non potest imponi ecclesiis, quia ecclesia tenetur ad
onera mere realia tantũ. l. placet, & ibi not. Pet. & Cy.
& Saly. in ultima col. C. de sacro. san. eccle. Innoce. in
.c. non minus extra. de immu. eccle. Fulg. in .l. ad
ĩstructionem. C. de sacro san. eccl. qui dicit ꝙ ita viden
tur docto. cõmuniter intelligere, & Alex. in .d. consi.
68. col. 5. in prin. versi. preterea etiam. 2. vol. & Iaso.
147 in. d. l. placet. Duodecimo + Adducitur illud quod vo
luit Saly. in. d. l. placet col. fi. versi, ex quo videtur, vbi
dicit, ꝙ hodie ecclesia non tenetur ad dacia, vel gabel
las, nisi quatenus imposita essent pro refectione via-
148 rum vel murorum. Tertio decimo, + Adducitur il-
lud, quod habetur Matthei. c. 17. dũ interrogauit Chri
stus Reges terre a quibus suscipiunt tributum, vel cen
sum a filijs suis, vel ab alienis, & responsum accepit,
ꝙ ab alienis, dixit Iesus, ergo liberi sunt filij regis, sub
quo sunt omnia regna, ex quo colligitur ꝙ sacerdotes
non sunt obnoxij in aliquo potestati seculari. Quarto
149 decimo, + Adducitur, quia mutata persona mutatur
rei status vt. C. de impo. Lucra. des. l. i. lib. x. a contrario
sensu, sed res deuenit a laico non priuilegiato ad cleri

cum priuilegiatum, ergo res etiam dicitur effecta pri
uilegiata, & dicitur exempta ab omni exactione, vt
per Pet. de ancha. consi. 129. incipiente super primo
150 col. 2. Quinto decimo, + Adducitur in simili qđ
dicitur in fisco, quia si fiscus succedit priuato pro tem
pore preterito, censetur iure priuati & tenetur solue-
re collectas preteritas, sed pro futuro tempore postq̃
ad fiscum peruenit vtitur priuilegio, & non tenetur. l.
fiscus. ff. de iure fisci, & Pet. de ancha. in. d. cõsi. 129.
super primo col. 2. sic etiam est dicendum in ecclesia,
& clericis, quia a pari procedunt. l. fi. C. de sacro. san.
eccle. vt ad collectas pro tẽpore preterito, quando erat
in pose laici teneatur, pro futuro non teneatur. Sexto
151 decimo, + Adducitur tex. in. c. vnico. §. fin. de iure pa
tro. in. 6. vbi si laicus confert ius patronatus alicui ec
clesie, licet laicus habeat quadrimestre tempus ad pre
sentandum, tamen ecclesia habebit semestre, quia nõ
censetur iure laici, sed iure ecclesiastice persone ut ibi
in tex. sic in casu nostro, licet clericus seu ecclesia ha
buisset rem a laico, tamen postq̃ peruenit ad clericum,
non censetur iure laici, sed est immunis ipse clericus,
seu ecclesia, & gaudebit priuilegio ecclesie. Decimo
septimo pro ista parte benefaciunt dict. per Imo. in. c.
fi. de vit. & hon. cler. vbi late disputat, & multa pro ista
152 parte adducit. Decimo octauo. + Adducitur, Quia in
casibus in quibus clerici & ecclesie contribuũt vna cũ
laicis in collectis, ad hoc vt teneantur debent plura cõ
currere. primo consensus episcopi, & cleri. secundo
ꝙ soluatur imminente maxima necessitate, vel vtilita
te ciuitatis, tertio teneantur in subsidiũ, quando laicorũ
facultates non suppetunt. quarto ꝙ fiat Romano Pon
tifice prius consulto, vt plenius per Abb. in .c. non mi
nus col. i. in nota. extra de immu. eccl. cum iuribus ibi
153 allegatis, Decimo nono, + Adducitur. Quia cum ista
pars vt ecclesia non teneatur, sit pro religione, & ec
clesiastica libertate, tenenda est, cum non parua sit ra
tio quæ pro religione facit, vt. l. sunt persone. ff. de reli
154 gio. & sump. fune. Vigesimo adducitur, + Quia pro
ista parte, ꝙ clerici non teneantur etiam pro bonis qui
buscunq;, fuit decisum in sexionibus Concilij lateranen
sis, & prohibetur sub censuris, ne tali casu collecte exi
gantur, vt ibi latius apparet in nona sexione concilij la
teranensis, in noua bulla Leonis incipit, Et cum omnis
etas versi. & cura iure. sub rubrica reformationes cu-
rie, & aliorum, & fuit post bullam Pape Honorij,
& sic illa determinatio Lateranensis Concilij tamq̃ po-
sterior derogat bulle Pape Honorij, arg. §. igitur &
que ibi habentur per glo. & docto. in prohe. Insti. & p
ea quæ habentur in. l. pacta nouissima. C. de pact. & in
l. sed & posteriores, vbi per doct. ff. de legi. sed ad hoc
posset responderi, quod non procedit in Regno, ex quo
per bullam Pape Honorij specialiter fuit concessum,
vt clerici teneantur, statutum in Concilio Lateranensi
non noceat etiam si esset generaliter statutum, quia illud
priuilegium Honorij specialiter concessum in regno,
non tollitur per legem generalem postea factam, per
ea que dicit Deci. in. l. in toto iure. ff. de reg. iur. Item nõ
obstat ex alio, quia non loquitur de bonis emptis acce-

laſtatis, & ſic intelligitur de bonis de quibus clerici
155 non tenentur ad collectas. Vigeſimo primo + Addu-
citur auctoritas tenentium iſtam partem. quam tenuit
Spe,in titulo de cleri. cōiug. col.2.& .3.uerſi. ad huius
autem, & ibi Bal.in addi, & Arcby.Io.Andr.Gemi.
Imo.& Philip.frā.in prin.col.2.de ĩmu. eccl.ĩ vi.Bar.
conſi.180. Incipiente ſi aliqua poſſeſio, Bald.& Saly.
in.l.placet .C.de ſacro ſan.eccl.Abb.in.c.fin. in ultima
col. de uita & boneſta. cleri. cum concor. infra allegā
dis.Et tenendo iſtam partem, ꝙ clerici, & eccleſie nō
teneantur ad collectas pro bonis emptis,Ad contraria
reſponderi poteſt, ꝙ omnia in contrarium allegata
loquuntur in predijs tributariis, & oneribus mere reali
bus, ut dicit Bar.in. d. conſi. 180. in fine.& Bal. in
d.l.placet,Imo. Gemi.& Philip.fran. in.d.c.i. in prin.
col.2.de imm. eccle.ĩ,vi.ſed collecte, que imponuntur
perſonis reſpectu bonorum non dicuntur onera realia,
ſed perſonalia, habita tamen conſideratione ad bona.ut
dicit Gemi.in. d.c.i.col.i.in nota. & ſic.dicuntur onera
mixta & non mere realia, Addi. Nec obſtat quod
habetur Matthei c.17.cum alijs concor.ſupra allegatis
quia illud non fuit ex debito, ſed ad euitandum ſcādalū
vt ex ibi dictis colligitur. Nec obſtat ꝙ res trāſit cum
onere ſuo, quia ut dicit Bart.in.d.conſi.180.tale onus
ſoluendarum collectarum non inheret rei,ratione ipſius
rei, ſed ratione perſone .l. reſcripto .§.fi.ff. de mune.
& hono.ergo quando res non eſt talis perſone, que te-
neatur ad collectam,minime ipſa res tenebitur.nec obli
gabitur .l.i.C.ſine cenſ. uel reli. quia quando aliquid
ſtatuitur ratione perſone, ſeperata perſona ceſſat ſtatu
156 tum .l.i.§. permittitur .ff.de aqua quo . & eſti. Nec
obſtat regia pragmatica. quia Rex non habet poteſtatē
condendi leges contra eccleſiaſticam libertatem.niſi
fuerit approbata a Papa,ut dicunt docto.in.c.fin.extra.
de ſolu.Abb.ĩ,c. eccleſia ſancte Marie col.4.& ibi p
Moder. de conſt.dixi.ſupra in glo. precedenti in uer,
157 pragmatica. Nec + obſtat bulla Honorii Pape,& .c.
regni. Itē ſtatuimus,ꝙ poſſeſſiones,ubi eſt ſimilis littera
de verbo ad uerbum, & vltra reſponſionem ſupra poſi
tam,reſpondeo, ꝙ illa iura loquūtur quādo poſſeſſiones
tenentur curie onere mere reali putā: quia tenentur
ad tributū, uel ad aliud ſimile onus reale,ut plene hoc
declarāt Nico. de Neap.& Sebaſt.de.Neap.in .d.c.
regni.Item ſtatuimus, & ille eſt uerus intellectus dicte
bulle, & .d.c.Item ſtatuimus, alias ſequeretur,ꝙ nulla
158 bona Burgēſatica poſſēt donari eccleſiis.+Sed collecta
non eſt onus reale,ſed mixtum .d.l. reſcripto in fi. &
ſupra dictum eſt,ex quo ipſa bona ſeu predia non ſunt
obligata ad collectas.ſed ipſi homines tenentur pro pre
diis,ideſt ſecundum quantitatem poſſeſſionum,& rerū,
& ſic collecta quantum ad conſiderationem quantitatis
bonorum eſt munus reale,quantum ad obligationē eſt
perſonale,quia perſonis imponitur,& perſone ſunt ob
ligate pro rebus, & propterea dicitur mixtum vt latius
per Nico.de Neap. & Sebaſt.in.d.c.regni Itē ſtatui-
mus,vbi latius hoc examinant,& alia exempla ponunt,
& ſic tale onus perſonale non trāſit ad eccleſiam,vt di
ctum eſt,& probatur ex dictis per Bald.in.l. via cōſti

tui.ff.de ſer.ruſt.predi.vbi dicit, quod onus ratione ſoli
trāſit ad eccleſiam,ſecus ſi eſt ratione perſone. Nec
159 + obſtat aliud .c.regni porrecta, quia vltra ſupradi-
ctas reſponſiones, dicitur, ꝙ argumētū a cōtrario ſen
ſu non procedit,quādo reſultaret intellectus cōtra alias
leges, vel quando reſultaret legum correctio, vt late
per Alex.in.l.i.col.xi.in.i limitatiōe.ff.de offi. eius. Et
ex predictis etiam reſpondetur ad illud, quod facit re-
gia Camera Summarie, expediendo prouiſiones, vt
clerici pro rebus emptis contribuant in collectis, quia
intelligitur, & intelligi debet, quando eſſet onus mere
reale, vel pro aliquo caſu,pro quo clerici tenentur cō
tribuere, alias eſſet contra predicta, & non deberet in
ſpici quod factum eſſet, ſed quod fieri deberet.l.ſed li-
160 cet .ff.de offi.preſi.cum ſim. + Quid igitur dicendum
in hoc tā ambiguo articulo, in quo ab vtraq; parte ſunt
validiſſime rationes, & doct. auctoritates, certe dici
poſſet ꝙ articulus iſte egeret declaratione Summi Pon
tificis, vt dicit Cald.in.d.conſi.2.in fin. de cenſi. & in
d.cōſ.7.de conſtitu.& dicit Syl.in ſum. in verbo im-
munitas col.12.circa medi.ꝙ licet iſta vltima opy. ſit
tutior, tamen alia opy.non eſt condemnanda. Tu au-
tem in hoc articulo pro veritate, & clariori doctrinā
facias infraſcriptas concluſiones, cum limitationibus
161 in eis poſitis. Prima concluſio, + clerici, & eccleſie
pro bonis tēporalibus, que tenent titulo emptionis, vel
alterius conceſſionis, de quibus anteꝗ ad clericos, vel
eccleſiam perueniſſent ſoluebatur tributum, vel cenſus
& ſic illa res erat tributaria, vel cenſualis, & habebat
certum, & determinatum tributum ordinarium, hoc
caſu clerici, & eccleſia tenentur ſoluere tributum, vel
cenſum conſuetū, pro illis bonis, ſicut ſoluebatur quā
do erat in poxe laicorum, quia res tranſit ad clericos,
vel eccleſiam cū onere ſuo,probatur iſta cōcluſio.ĩ.c.
ſi tributum.xi.q.i.& .16.q.i.c.ſi quis cum cōcordantijs
ſupra pro prima parte allegatis, iuxta illud reddite
que ſunt Ceſaris Ceſari &c. & de talibus agris, &
poſſeſſionibus tributarijs loquitur.13.q.8.c. tributum,
cum ſuperius allegatis, iſtam concluſionem tenuit
Card. & .d prepo.in .d.c.ſi.tributum.xi.q.i. & Lu. de
pen.in. l.ſi diuina. C.de exacto.tribu. lib. .x.& Cy.in
auten.Item nulla.C.de Epi.& cleri.ratio, quia eccleſia
tenetur ad onera ordinaria mere realia,que imponūtur
ipſis prediis,& iſta opy.tenet Bar.& Saly.in.l. placet
col.1.C.de ſacro ſan.eccl. Arcby.ĩ.c. placet 19.q.i.&
iſtam concluſionem ſequuntur omnes legiſte & canon.
p.d.l.placet canoniztā in.d.c. placet ita dicit Iaſ. in.d.
l.placet in.2.lectu.col.pen.cum concor.ibi: & ita pro-
cedunt omnia ſupra pro iſta parte allegata. Et Guid.
162 Pape in queſti.delphi.q.79.+ Et munus mere reale di
citur proprie tributum.ſeu cenſus, & ānua preſtatio.
Et dicitur tributum,quando proprie,& ordinarie, tribu
itur Principi omni anno,ut declarat Iaſo. in.d.l.placet
col.2.in ſecunda lectu.Et dicit Abb.in.c.non minus
col.3.de immu. eccleſi. ꝙ munera ordinaria dicuntur,
que habent certam & determinatam preſtationem In
163 tellige + ſupra dictam concluſionem procedere,quādo
res que tranſit in clericum,uel eccleſiam,habet onus

perpetuum annexum, & inuariabile, & sic q tributum
seu cēsus uarietur, sed semper vniforme, & perpetuū,
tunc enim res transit ad ecclesiam cum onere suo, & te
neretur soluere tributū, seu illā annuā pstationē ppetuo
ānexū, ita dicit Abb. ī. c. fi. col. fi. de uit. & bo. cleri. & ī
.d. c. no minus col. 3. de immu. eccl. & Iaso. in. d. l. placet
col. 2. ī secunda lect. C. de sacro san. eccl. & tāgit Phil.
fran. in c. 1. col. fin. de immu. eccle. in vi. & in ista seq.
164 conclusione. + Limita 2. dictam conclusionē non pro
cedere, in his quæ ecclesia possidet iure spirituali, uel
iure diuino, ut sunt decime, primicie, & oblationes, ut
habetur numeri. c. 18. ibi ecce dedi tibi custodiam pri-
miciarum mearum. omnia que santificātur a filys Israel
tibi tradidi pro officio sacerdotali, & filijs tuis, & subdi
tur, omnis oblatio, & sacrificiū, & quicquid pro pecca
to redditur, tuū erit, & filiorum tuorum, nam de istis nō
soluitur tributum, nec census, ut habetur per Alex. de
ales. in tertio. & refert & sequitur Card. & d. Prepo. in
d. c. si tributum col. 2. xi. q. i. & tex. & gloss. in. c. secun
165 dum. 23. questio. 8. Limita tertio + Non procedere.
in locis deputatis ad diuinum cultum, & in territoriis
& alijs locis, deputatis ad officiū spirituale, ut est cimi-
terium, seu locus sepulturæ, & domicilia ecclesiarum,
& clericorum, & breuis ortus iuxta ecclesiam, unde
numeri. 18. dicitur sacerdotibus, excubate in custodiā
tabernaculi, & misterio altaris, omnia quæ ad cultum
altaris pertinet, per sacerdotem administrabuntur, siqs
externus accesserit, occidetur, de istis nullo modo est
soluendum tributum, nec census, sed omnia ista libera
sunt a tributo, & immunia ab oī seruicio, nisi ecclesiasti
co, quia si terra, & possessiones gentilium sacerdotum li
bere erāt a tributo, multo fortius sacerdotes Christi in re
bus predictis liberi eē debēt, ut tenent Card. & d. Prep.
vbi supra, & probatur in. d. c. secundū & ibi glos. 23.
166 q. 8. +. Limita quarto non procedere in māso, & agro,
ecclesiastico Idē q de agro, seu loco, ī quo ē fundata ec
clesia, & atriū, nō dēt solui tributū, nec cēsus, qa nō dēt
dotē recipere, nisi sit libera, probantur oīa in. c. secūdū
& ibi glo. 23. q. 8. Immo si ecclesia eēt fundata in agro
tributario, & fundator esset malefidei, quia sciebat
agrum tributarium, adhuc non debet solui tributum, sed
est compellendus ad extimationem, vt dicit gloss. in. d.
c. secundum, allegat tex. 14. q. 6. c. comperimus, ad pre
dicta etiam vide glo. in. c. si tributum. xi. questi. i. vbi
dicit, quod de predys in quibus est fundata ecclesia.
vel officine eius, debent esse libere, & non debet solui
tributum, de censi. c. sancitum, & ibi glo. & doct. In
no. Io. And. & Abb. in. c. non minus col. 4. circa prin.
de immu. eccle. Card. & d. Prepo. in. d. c. si tributum
col. 2. xi. q. i. & ad predicta vide etiam, Astes. in sum.
libro sexto titulo. 30. c. 4. col. fin. & tenet Berta. Firma.
in tra. de gab. in septima parte princi. col. 6. in prin. ver
167 si, & fir. + Quinto & vltimo limita, & ītellige predictā
conclusionem procedere, in predys extra Italiam, vbi
sunt predia tributaria, quia illa transeunt cum onere tri
buti, sed in Italia, ex quo predia non sunt tributaria. d.
l. i. & d. fin. & vtrobiq; nota. ff. de censi. & supradictum
est, tali casu supradicta conclusio respectu tributorum
non procederet, vt tenet Alber. bru. in tra. de consti.
decre. statu. & e. tertio vol. in verbo tributa col. i. in ter-
tia questione, hoc intellige de iure, secus si esset consue-
168 tudo in contrarium. + Item intellige, nisi predia Italica
haberent aliquod aliud onus mere reale annexum, pu
ta si res esset cēsualis, vel emphiteotica, vel deberet ali
quam certam annuam prestationem ordinariam, quia
tunc transiret in clericos, vel ecclesiam, cūm onere
suo, vt dictum est non obstante quod esset in Italia.
169 Secunda cōclusio est + Clerici, & ecclesie, pro bonis
emptis, & aliis bonis ad eos peruentis, non tenentur sol
uere collectas, nec gabellas cum laicis, istam opy. tenuit
Spe. in titu. de cleri. coiug. col. 2. & . 3, uersi. ad huius au
tem & ibi Bal. in addi. istam etiam opy. tenuit Arch.
Io. and. Gemi. Imo. & Philip. fran. in . c. i. in prin. col. 2.
de immu. eccle. Bar. consi. 180. incipiente si aliqua pos
sesio, Gemi. in. c. i. §. in ceteris ext. de cleri. con. ī. vi &
in. c. quāq de censi. in vi. Bal. & Saly. in. l. placet col. fin.
C. de sacro san. eccle. Anto. de butri. Imo. & Abb. in. c.
fin. in vltima col. de vita & ho. cleri. Bal. in. l. fin. C. sine
censi. vel. reli. Barto. in. l. rescripto. §. sciendum. ff. de
mune. & hono. Inno. & docto. in. c. nō minus de immu.
eccle. Io. de lig. in clem. presenti de immu. eccle. Luc.
de pen. in. l. obsistere. C. de anno. & trib. lib. x. & in ter
minis hanc opy. clarissime tenuit Nico. de Neap. in. c.
regni Item statuimus sub rubrica quod clerici clericali
ter uiuentes &c. Ratio est secundum predictos docto.
170 + Quia collecta non est perpetua, nec certa, Immo se
cundum varietatem negociorum, & temporum immi-
nentium imponitur, & interdum in minori, interdū in
maiori quantitate, secundum quod necessitas requirit,
& sic non est perpetua, sed variabilis, quandoq; plui,
quandoq; minus, propterea tale onus cū non sit perpe
tuum, non dicitur durare, postq res peruenit ad perso
nam priuilegiatam. d. c. i. de iu. pat. in. vi. & . d. l. fiscus
ff. de iure fisci. Et q debeat esse certa, specifica, & deter
minata quantitas, alias non efficitur tributaria, tenuit et
Iaso. in. d. l. placet in prima & secunda lectu. ī vlti. col.
171 C. de sacro san. eccl. + Ea enim quæ variātur, nec sunt
vniformia, nec certa, non possunt dici tributa, vt p In-
no. in. c. verum de foro compe. & Bal. in. l. neminem. C.
de sacro san. eccl. & Alber. bru. in. d. tra. de constitu.
decre. sta. & c. in. 3. volu. in verbo tributa in prin. cum
concor. in. d. locis. Fateor tamen q si esset aliqua gabel-
la, seu collecta, quæ singulis annis imperpetuum impo
neretur, & duraret perpetuo, sine vlla emergentium
negociorum necessitate, & imponeretur pro bonis im
mobilibus, & essent singule possessiones taxate, in cer
ta, & specifica summa, in perpetuum, & essent propter
illam summam ipse possessiones ad hoc obligate, hoc ca
su concurrentibus omnibus predictis, si talis possessio
perueniret ad priuilegiatum trāsfereretur cum talibus
oneribus annexis, prout in terminis tenet Luc. de pen.
in. d. l. si diuina col. 3. vers. nunc autem. C. de exa. tribu.
lib. x. & est de mente omnium docto. supra relatorum,
Et ex predictis ponitur regula, Quod ecclesie, & cle
172 rici, regulariter non tenentur soluere collectas, nec ga
bellas, seu alias prestationes cum laicis, nec pro bonis
patrimonialibus

patrimonialibus, nec pro bonis emptis, cum de ecclesi
172 asticis non sit dubiũ, quam regulam. + Limita primo
non procedere, quando essent predia tributaria, vel cẽ
sualia, vel haberent aliquod onus perpetuo annexũ, vt
supra dictũ est, quia tũc, ex quo res trãsiret cũ onere
suo, ecclesia, & clerici tenetur, vt tenẽt docto. supra re-
lati; & Barto. in l. ad instructionẽ. C. de sacro san. eccl.
Addi. Et Fely. in c. verũ in fi. de foro cõpe. & Gui.
pape ĩ questio. delphi. questi. 76. incipiẽte an clerici, eẽt
ept onus reale: ad quod et ecclesia tenetur, vt dicit Ias.
in d. l. placet col. fin. ĩ pri. C. de sacro sã. eccle. & Bert.
firma. in tra. de gabellis in septima parte princi. col. 5.
& d. Prepo. in d. c. si tributa col. 2. xi. q. i. Limita secun
do, nisi gabella fuisset ĩposita pro oneribus, ad que tene
retur ecclesia, & clerici, quia tunc ex quo talis gabella
succedit loco onerum; vt tenet Iaco. butri. in d. l. ad in
structionem. C. de sacro san. eccle. tali casu ecclesia, &
clerici tenerẽtur ad gabellam, vt tenet Abb. in d. c. nõ
minus in fin. de immuni. eccle. Firm. in tra. de gab. in. 7.
parte princi. col. 4. Astes. in sum. libro sexto titulo. 30.
173 & Silue. in sum. in verbo immunitas el. i. col. fin. + Li
mita tertio, nisi tempore quo res laici peruenit ad eccle
siam, vel ad clericos, esset factum pactum expres-
sum inter venditorem, & clericum emptorem, q cleri-
cus seu ecclesia, pro tali predio teneretur ad collectas,
& gabellas, quia tunc interueniente tali pacto expres
so bene teneretur ad gabellas, seu collectas, secundum
Inno. in c. verum de foro compe. & Bal. in l. neminem
C. de sacro san eccle. Iaso. in l. placet in prima, & secun
da lectu. in fin. C. de sacro san. eccle. Firmi. in tra.
de gabe. in septima parte prĩci. col. 6. licet referat quos-
dam tenere cõtrarium; tamen dicta limitatio cõiter te-
netur, quam etiam tenuit Io. And. in c. non minus col. 2.
versi. sed nec tunc de immu. eccle. & Astes. in sum. li-
bro sexto titulo. 30. de immunitate, & aliorum pertinen
tium ad ecclesiam. c. 4. col. 3. & Bal. in auten. sed peri-
culum. C. sine cens. vel reli. Nico. de mallis. & Bal. in
174 l. fin. in fine eo. titu. Limita. + quarto dictam regulam
nõ procedere, quando testator legasset fundum eccle-
sie, seu clerico, & disposuisset, q pro dicto fundo ec
clesia teneatur soluere collectas, quia tunc ecclesia te
neretur soluere: vt tenet Pet. de ancha. consi. 217. in
cipiente dubium facit in predicta questione. & sequitur
Fely. in c. ecclesia sanctæ Mariæ col. 32. versi. i. q testa
tor extra. de constitu. quia licitum est cuicumque priuato
donanti res suas ecclesie, addicere conditiones, & one
ra, quæ vult, & ecclesia tenetur illa seruare. c. verum
cum materia, & ibi docto. de condi. appo. & in tantum
predicta sunt vera, q si bona transferantur ĩ ecclesiá
sub predicta conditione, & ecclesia non foueat onera
ĩposita, licitum est laico, propria auctoritate ea cape
re, vt tenet Hosti. in c. cum dilectus de dona. Hosti. &
Io. And. in c. verum de foro compe. Pet. de ancha. ĩ d.
cõsi. 217. & Fely. in d. c. ecclesia. sãctæ Mariæ col. 32.
Limita quinto, nisi cõmunitas haberet aliqua loca pastu
re, puta desẽsã, ĩ qua nemo posset ponere aĩalia ad pa-
scẽdum, nisi soluta certa mercede, quia tali casu, eccle
sia, & clerici nõ possent ĩmittere eorũ aĩalia ad pascẽ
dum, nisi soluta mercede. sicut mere laici, ita consuluit
Abb. cons. 6. Incipiẽte casus sup quo q̃ritur fuerũt alle
gationes. i. vol. refert, & sequitur Iaso. ĩ d. l. placet ĩ pri.
& 2. lectu. in fi. C. d. sacro san. eccl. & dixi supra in hac
175 eadẽ glo. + An aũt Barones possint statuere, ut anima
lia clericorum arceãtur a suis pascuis priuatorũ, vide
Matt. de affli. in plu. cõsti. in vi. questio. in fi. & in cõsti.
176 cũ p partes Apulie, col. 5. nu. 9. Limita sexto, + non
procedere, si clericus nõ viueret clericaliter, q a tũc nõ
cõpetit ei hoc beneficiũ, seu priuilegiũ. l. si qua p calũ-
nia, & l. generaliter. C. d Epi. & cleri. C. de here. l. i.
& in c. regni statuimus sub rub. qd clerici clericaliter
viuentes, & in d. bulla Pape Honorij, & probatur in
ista cle. & tenet Nico. de Nea. in d. c. Itẽ statuimus &
ibi Seba. de Nea. qd maxime procedit in clericis in mi
noribus vt ĩ isto tex. huius clemen. Et vide Guid. Pa
pe ĩ qõ. delphi. qõe. 43. Incipiẽte die quarta vbi dicit, q
clerici in minoribus prime tõsure existẽtes ĩ scholis gra
maticalibus dicũtur viuere clericaliter vt sint excẽpti a
177 cõtributionibus. + Ad pdicta faciunt q̃ dicit Bal. in l.
iam. i. nota. p illũ tex. C. de his qbus vt indig. vbi dicit, q
clerici q nõ seruiũt ĩ diuinis, nõ debẽt fructus beneficio
rũ lucrari. Immo tãq ĩdigni, tenẽtur ad restitutionẽ om
niũ fructuũ, facit tex. ĩ c. si. in prin. et ibi ad hoc not. Ge
mi. de rescri. in. vi & tex. in rõne sui in c. i. & ibi ponde
rat Io. cal. de cele. mi. bonus tex. in c. si canonici. §. sciliã
& ibi Gemi. in prin. de offi. ordi. in vi. Pet. de ãcha. cõsi.
228. ĩcipiẽte primo ingrendũ ẽ Iaso. in l. scriniarios. C.
de testa. mili. Sed contra hoc vltimũ tenet Abb. in c. 1. ĩ
vlti. col. post. Car. ibi in nona qõne de celeb. mis. de quo
vide. Cal. in c. cũ tu in verbo circa diuinum officium
extra de vsu. Gem. 40. distin. in gloss. summe. & Phili.
fra. ĩ c. cõmissa. §. porro de elect. ĩ vi. vbi dicit, Q d si ali
quis consequitur beneficium, non intendens promoueri
ad sacros ordines, non facit fructus suos, & non potest
salua conscientia tenere beneficium, & tenetur tam in
foro conscientie, q̃ in foro iudiciali ad restitutionem
fructuũ, si de hoc cõstare poterit. Addi. Similiter Simo
niacus, vel q sine titulo, vel q hẽt titulũ q pro non titu
lo sit habẽdus, tenetur restituere fructus, Host. in sum.
178 de simo. §. qualiter col. 6. versi. sed nunquid + Qui autẽ
dicatur clericaliter viuere ponit Nico. de Neap. in d.
c. itẽ statuimus vbi dicit, quod dicitur clericaliter viue
re qui omnibus alijs relictis Dei omnipotentis inheret
misterijs, de quo infra dicetur in fine huius glo. Limita
179 + 7. Nisi in fraudẽ collectarũ eẽt trãslata possessio in
clericũ, q a tũc teneretur ad collectas l. sacro sãcta. et l.
q sub ptextu. C. de sacro san. eccl. & C. de Epi. & cler.
l. de his clericis, & tenet in terminis Bar. in d. cõs. 180.
& Spe. in tit. de cleri. cõiu. in vlti. col. ver. sed qd si fra
tres, vbi tenet, Q d si frater vel nepos donat clerico par
tẽ suã, vel bona sua, si talis donatio ẽ facta in fraudẽ col
lectarum, non gaudet priuilegio. & sequitur ibi Bal. in
addi. & ibi Spe. ponit: Quomodo probetur fraus. Et di
cit Luc. de pen. in l. fin. in fine. C. de anno. & trib. libro
decimo, Quod si quis alienaret fraudulenter bona sua
in clericum, vel alium, vt propterea possit collectas,
vel alia ciuilia munera euitare, perdit bona, quæ alie-

nauit, & sunt fisco applicāda, & tātūdē is qui huiusmo
di rei minister fuerit soluere dēt ex suis bonis, per iura
180 *ibi per eū allegata* + *Limita.8. nisi clericus haberet*
bona cōia cū fratre, vel alio, pro īdiuiso, quia pro par
tē fratris tenetur soluere collectas, vt tenet Spe.in.d.ti-
tulo de cleri.coniu.col.pen.versi.quid si clericus. Luc.
de pen.in.d.l.fin.in fine.C.de āno. & tribu.lib.x. Fely.
in.c.i.col.5.extra.de prescri. & Decius in.l.si emācipa
ti col.4.ī prin.C.de colla. et Decius in autē.cassa col.2.
C.de sacro sa.eccle. vbi tenet, q̄ fratres clerici tenētur
ad onera ciuitatis, licet clericus pro parte sua non tene
atur: quando materia esset diuidua, secus si esset īdiui-
dūa.l.cōem. & ibi Ang.ff.quēad.ser.ami. & Lud.ro.cō-
si.195.In casu premisso.in fin.cū cōcor.allegatis per
181 *Deciū vbi supra. Limita 9.* + *nō procedere in clerico*
coniugato, quia talis clericus tenētur ad gabellas, vt
tenet Abb.ātiquus in.c.ex parte de cler.coniu. Bal.in
Margarita in verbo clericus versi.fin. Firm.in tra.de
gabell.in septima parte prīcipa.col.5.versi.item verū
Addi. Et Guid. Pape in questio.delphi.q.83.versus fi.
& ēst regis pragma.quæ īcipit Ferdinādus magnifico
viro barsie, pro hoc facit tex ī.c.i.de cler.con.ī vi. vbi
clericus cōiugatus qui cōtraxit cū unica, & virgine, &
īcedit in habitu, & tonsura in duobus tātū, gaudet pri-
uilegio, scilicet respectu fori, & respectu canonis si
quis suadēte 17.q.4. & non in aliis, vt ibi per docto. &
Lapū allega.41.Incipiēte an priuilegiū, in titulo de fo
182 *ro cōpetēti, Spe. in titulo de cle.coniu.in fi.* + *Limita*
x.dictā regulā procedere, qn̄ aliqua res.eēt relicta:
vel tradita ecclesie pleno iure, & imppetuū, tūc de ea
nō eēt soluēda collecta, seu gabella. secus si eēt traditus
solus usufructus illius rei. vel eēt tradita ad tēpus & nō
īperpetuū, quia tūc de ea solui deberet gabella, secūdū
Flo.sing.ī.l.pēdētes.§.si quid cloacarij.ff.de usufru. &
sequitur Berta.firma.ītra.de gab.ī septima parte prīc.
183 *col.6.versi.Itē verū.* + *Limita.xi.nō procedere, quā*
do eēt īposita ī populo aliqua collecta, seu pstātia, pro
certis ānis, & eis nō cōpletis bona alicuius ciuis perue-
niāt ad ecclesiā, quia ecclesia tenetur ad residuū illorū
ānorū, secūdū Ang.late ī cōs.203.Incipiēte īter ordi
namēta, & Fely.ī.c.ecclesia sāctæ Mariæ col.32.ver.
3.nota.de consti. Et Fel.ī.c.verū ī vltima col.ver.li-
mita.i.de foro cōpe. qa licet collecta non possit de nouo
īponi ecclesie, pro re ī eā trāslata, tamē si āte erat īpo
sita, trāsit ad ecclesiā cū illo onere, vt ibi p eū. Immo
hoc casu, si ecclesia nō soluit pōt haberi recursus cōtra
venditorē, vt soluat, nec ab eius extimo seu catasto cle-
uari debēt illa bona, nisi ecclesia in extimo ponat, & sol
uere promittat, vt dicit Bal.not.in auten.sed piculū.C.
sine cēsu vel reli. & ibi hoc ēt tenet Bar. Saly. & Pau.
de ca.in.l. si negotiū.ff de nego.gest. & Fir. in tra. de
gab.in.7.parte princi.col.6.versi.itē verū. Addi. Et
bene faciūt quæ dicit Ang.cōsi.24.Incipiente ecclesia.
184 + *Limita.12.dictā regulā procedere, in re ecclesia-*
stica, q̄ manet penes ecclesiā, seu clericū, quia de ea nō
soluitur gabella. Secus si illa res ecclesiastica esset effe-
cta prosana, puta, quia est alienata in laicum, tūc enim
de ea debet solui gabella, vt tenet Bar.in.l.Paulus ali-
as incipit per procuratorem.ff.de acqui.here. & docto.
in.l. licitatio in fine.ff.de publi. & vecti. Bal. in marga
rita in verbo contractus versi.fin. & Firma. in tra. de
gab.in septima parte princi.col.6.versi.econtra vero.
185 + *Quia mutata persona mutatur status rei.C. de im-*
po. Lucra. descri.l.i. & .c.i.de iure patro.in.vi. & not.
Io. And.in.c.i.de immu.eccle.in.vi.ad finem, & tan-
gū Pet.de ancha. in consi.217. Incipiente dubium fa-
cit circa prin. + *Limita tertio decimo dictam regulam*
186 *non procedere, quando per aliquod statutum Laicorum*
esset imposita gabella, & clerici vellent vti beneficio il
lius statuti, per quod esset imposita gabella, quia tunc
etiam clerici tenentur ad gabellam, secundum Bal.in.l.
i.circa fin.C.de contrahen.emp. & Abb.in consi.6. &
tenet Philip. Decius in.c.ecclesia sancta Mariæ in fina
libus verbis de consti. quia clerici debēt vti statutis Lai
corū eo modo prout disponunt, vt ibi per eū. & tenet
Decius in.l.ex qua persona.ff.de reg.iur. Et vide ad ma
teriam Raph.cuma.cons.140.nu.4.incipiēte.p.laicus.
187 + *Limita 14.non procedere in familiaribus, domesti*
cis, seruientibus, & vaxallis clericorum, qui non excu-
santur a collectis ordinarijs, iuste impositis, vt p And.
de ysor.in titu.de statu. & consu. contra liber. ecclesi
condi.§.ecclesiasticam personam, in vsi. seu. ad quod vi
de eundem And.in tit.quæ sint rega.§, extraordinaria
collatio, col.2.sicut nec excusantur a patrimonialibus,
vt per And.in.d.§.ecclesiasticam, quia est munus ordi
188 *narium. vt ibi per eum.* + *Limita.15.non procedere*
in oneribus ordinarijs, mere realibus, quæ imponuntur
ipsis predijs, de consensu principis, quia ad illa tenetur
ecclesia, & clerici, pro bonis in eos a laicis trāslatis, qa
transeunt cum onere suo, vt tenet Bar. & Saly.in.l. pla
cet col.i.C.de sacro san.eccl. Areby.in.c.placet.16.q.
i. Iaso.in.d.l.placet in secunda lectu.col.pen. qui dicit,
q̄ omnes legiste & canoniste tenent istam opy.de qua
189 *etiam supra dixi circa prin.huius questionis.* + *Limi-*
ta sexto decimo dictam regulam non procedere in cleri
co, qui succedit laico, qui tenebatur pro preterito solue
re collectas pro aliquibus rebus, quæ postea ex successi
one peruenerunt ad clericum, vel ecclesiam, quia pro
collectis pteritis impositis tenebitur clericus, nō aūt pro
futuris, vt tenet Spe.in tit.de cler.cōiug.vers.ad hmōi,
& Cald.cōsi.7.Incipiēte an si statuto, col.i.circa fin. in
titu.de cōsti. & Alex.in addi.ad Bar.ī.l.titio.ff. ad mu
ni.allegat Bal.cōsi.Incipiente qdā laicus. Addi. Et fa
ciūt q̄ dicit Ang.cōsi.24.Incipiēte ecclesia, vbi tenet
q̄ res obligate tributo seu gabellis si peruenit ad eccle-
siā pro tēpore pterit ex quo erat fisco ius q̄situ dēt sol-
190 *uere tributū, vt ibi latius p eū.* + *Limita.17.nisi colle*
cta īponeretur a principe, rōne feudorū, vt ē qn̄ īponi
tur adoha ī regno. qa tūc ecclesie & clerici tenētur sol
uere pro feudis, q̄ tenēt a principe, seu comite, vel mar
chione, sub eo. vt tenet Hosti.in sum.de imm.eccl.§.a q
bus col.5.ver.Itē hec vera & Astes.in sum. lib.vi.tit.
30.de imm. & aliorū ptinentiū ad ecclesiā, in .4.articu
lo col.pen. versi.hec aūt, quia quando ecclesia accipit
feudum, tenetur seruare quod seruāt alij feudatarij, vt
dicit Bal.in.l.si.in fine.C.sine censu.vel reli. & ratione

feudi.efficitur de iure domini,vt ibi per eũ,qui dicit eẽ
mirabile.Confirmantur p̃dicta,ex his q̃ dicit Io. And.
in.c.non minus col.2.de immu.eccl.vbi dicit,Q đ si ad
ecclesiã veniant possessiones,quarũ rõne debet presta
ri personaliter munus seu militare seruitiũ.puta exer-
citus, vel hospitium,vel quid simile,ecclesia tenetur il
lud prestare,tanq̃ tenens rẽ oneratã,Nec obstat.c.nõ
minus preallegatum,quia Host. vbi supra respondet,
quod illud ius non imponit legẽ Imperatori.nec hoc Pa
pa facere debet,de electi.c.venerabilem de iudi.c.no-
uit de priuil.c.d.sicut enim ad Imperatorem nihil de de
cimis đ deci.c.tua,ita nihil ad Papã de feudo,nisi rõne
violentie,vel peccati,q̃a cognitio spectat ad Imperato
rem de foro comp.c.ex parte.c.trãsmissa,& c.verum,
191 & de iudi.c.nouit. ✝ An autem clericus succedat ĩ feu
do,vel possit habere feudum,vide ĩ consti.regni errores
& ibi docto.& Matthe.de affli.decisio.320.Incipiente
Ioãnes de mastrillis,& ibi etiã,Quod ĩ casu quo admit
titur ad feudum prestat adoham,ad predicta vide etiã
Anto.capi. decisio.32. In causa mangnificc mactielle.
192 ✝ Limita decimo octauo,nisi clericus sit solitus pro fũ
do proprio soluere collectas,q̃a tũc tenetur,vt tenet Fir
ma.in tra.de gab.in septima parte princ.col.5.versi.ne
nisi pro fundo,allegat Spe.ĩ tit.de cler.coniu.col.2.ver
si.ĩ quibusdã autem locis,& Bal.consi. incipiente per
cõmune ciuitatis ducalis,sed Spe.vbi supra nihil de hoc
dicit,& ista limitatio mihi non videtur vera,quia solitũ
potest verificari in vna vice,vt probat tex.& ibi gloss.
& Bar.ĩ.l.mella.§.i.ff.de alim.& cib.leg.& Ang.are.
§.ex non scripto,in fin.Insti.de iure nat.& dicere,q̃ sol
uendo pro vna vice preiudicet sibi ĩ perpetuum,non vi
detur bene dictum,sed q̃ requiratur legitima consuetu
do prescripta,vt infra dicam in sequenti limitatione,&
faciunt dicta per Pet.bellu. in suo speculo principum,
193 in titulo de propositione grauaminum.§.videndũ. ✝ Li
mita 19.nõ procedere,q̃n cẽt cõsuetudo legitime p̃scri-
pta,& tãti temporis cuius nõ extet memoria ĩ cõtrariũ,
vt aliquid annuatim detur per clericos,vel ecclesiã,q̃a
p̃sumitur,q̃ ab initio sic fuerit cõstitutũ,& cõuentũ, &
ad hoc probandum inducitur patientia tãti temporis,cu
ius non extet memoria in contrarium,que vim cõstituti
obtinet.l.hoc iure.§.ductus aque.ff.de aqua quo.et esti.
ita tenet Host.in sum.de immu.eccle.§.a quibus col.5.
versi.Item hoc intelligas,cum iuribus ibi allegatis,et ita
possunt procedere dicta in precedenti limitatione Li
194 mita vigesimo, ✝ nisi collecta seu gabella esset imposi-
ta pro communi vtilitate clericorum,& laicorum,quia
tunc etiam clerici tenerentur soluere ,vt tenet Iaco.bu-
tri.ĩ.l.ad istructionẽ C.de sacro san.eccl.Nic.de Nea.
in.d.c.regni statuimus sub rub q̃ clerici clericaliter vi
uentes &c.Firma.in tra.de gab.in.7.parte prin.col.5.
Astes.in sum.lib.6.titu.30.Sylu.in sum.ĩ verbo immu
nitas , el.i.col.fi.& facit quod dicit Spe. in titu. de cẽsi.
§.nunqd dictũ,ver.pone q̃dã vicinia,& q̃ dicã in seq̃n
ti limitatione,hoc tamen casu,ex quo agitur de cõi vtili
tate,d̃et interuenire consensus vtrorũq; laicorũ,& cle-
ricorũ,vt infra dicã,et ex ista limitatiõe ĩfertur ad aliã
notabilẽ limitationem videlicet. ✝ Limita 21.dictã re-
gulã nõ procedere, quãdo collecta seu gabella impone
retur p̃ vniuersitatẽ, vt vniuersitas,seu patria,se redi-
mat ab aliqua praua societate hostili,quæ deuastat ter-
ritoriũ.,& possessiones,& ciuitates incendit,& consu-
mit,committendo rapinas,incendia, captiuitates , & alia
mala faciendo contra ciuitatem,& ecclesia , & clerici
habẽt possessiones in illo territorio,& ẽt sunt p̃sone cle
ricorũ in ciuitate, & ciuitas nõ valens se defendere re
demit se pecunia, ab illa hostili societate , hoc casu , ex
quo versatur cõis vtilitas laicorũ & clericorũ, q̃a pote
rant ẽt possessiones clericorũ deuastari,& clerici effici
captiui,hoc casu ecclesia,& clerici tenentur cõtribuere
in tali solutione pecunie,& in gabella ppea ĩposita,ita
p̃ multas rõnes tenuit Pet.de anch.in cons.96.Incipiẽ
te sup dicto dubio,& idẽ tenet.de anch.in.c.nõ minus đ
imm.eccl.Bar.in.l.nullus.C.de cursu pub.lib.xii.q̃c q̃d
aliter dixerit Iaso in.l.placet in 2.lectu.col.4. de sacro
san.eccl.& istã opy.tenuit Abb.in.d.c.non minus col.
pen.vbi multa pro,& contra adducit , & idem in hoc
195 tenet istã partẽ.✝ Dicit tamen,q̃ ex quo tractatur đ cõi
vtilitate clericorũ,& laicorũ,requiritur cõsensus vtro-
rũq; . & si clerus nollet sine legitima cã consentire,po
terit populus officiũ superioris ecclesiastici implorare ,
vt cõpellat clerũ ad cõsentiendũ,& cõtribuendum,nec
in hoc requiritur cõsi.licẽtia pontificis,vt ibi latius p̃ Abb.
supra dictã ẽt opy.tenuit Io.berta.Firm.ĩ tra. de gab.ĩ.
7.parte prin.col.5.vers.sed limita verum, & Luc. de
pen.in.l.agros col:3.& 4.C.de fund.lim.lib.xi. vbi cõ
cludit,q̃ hoc casu nobiles,& feudatarij, & alias ĩmu-
nes,& ẽt ecclesia , a talibus nõ sunt ĩmunes , & idem
Luc.in.l.ii.col.3.in fi.C.a q̃bus mune.nemi.lice. se ex-
cu.lib.x.et faciunt dicta p̃ Abb.in.c.peruenit col.2.in fi.
cum seq.de immu.eccl.& dicit Bal.in.l.iubemus nullã
in primo, & .2.nota.per illum tex.Quod a necessitati-
bus ĩminentibus pp guerrã,nullus põt se excusare, rõ-
196 ne alicuius priuilegij. ✝ Quia publica vtilitas est cuili
bet priuilegio preferenda,& predictã opy.sequitur ẽt
197 Iaso.ĩ.l.si ex toto ĩ prin.col.pe.ff.de leg.i. ✝ Quia ĩmu
nitas alicui cõcessa,nõ extenditur ad onera tẽpore guer
re subeũda,nisi hoc expresse dicatur ĩ priuilegio,et ista
est cõis opy.quã tenent Dy.Alb.de ro.Sal y.Alex.Ias.
Vicen.Hercu.& alij Mod.in.d.l.si ex toto ĩ prin.et Fe
ly.ĩ.c.eãndẽ col.12.vers.5.declaratio de rescri. Flori.
ĩ.l.si seruitus ĩ prin.ff.de ser.urb.pred.Io.And.ĩ addi.
Spe.in tit.de censi.§.2.versi.sciendũ est Anto.de butr.
ĩ.d.c.peruenit de ĩmu.eccl.Alb.de ro.in q̃õ.statu.in.2.
parte q̃stio.138.Incipiente statutũ est ciuitatis alicui cõ
cedens,& pro ista parte multa similia adducit Iaso. in
d.l.si ex toto ĩ prin.col.pen.& ibi etiã respondet ad cõ
traria,& p̃dictã opy.tenuit etiam Sylu. in sum. in ver
bo ĩmunitas,el.i.col.12.pro hoc facit illud quod tenet
And.de baru.in.l.ii.C.de mune. patri. lib. decimo , &
Nico.de Neapo.in.d.c. regni item statuimus in fine
198 numero 96. ✝ Vbi dicunt,Quod quando collecta esset
imposita propter magnã necessitatẽ.tũc ẽt clerici tenen
tur , pro hoc facit, quia vbi occurrit repentina necessi-
tas,clerici sicut alij obligantur.l.placet.C.de sacro san.
eccle.canonizata.16.q.i.ibi postremo &c. Et clerici

tenentur vigilare pro custodia, & tuitione ciuitatis.c.
peruenit de immu.eccl. Aduerte tamen,q Rapha.i.d.
l.si ex toto in prin.quē ibi refert Alex. & Hercul. col.
pen.videtur limitare,& restringere,predicta, nisi cul
pa vniuersitatis fuisset mota illa guerra,quia si ciuitas
ipsa causam dedit,non est licitum q ex facto suo illicito
grauet illos,qui habēt immunitatē,benefacit in rōne sui
tex.in.l.si merces.§.culpe.ff.loca.& licet ista opy. Ra-
pha.videatur multū colorata,tamen Alex. & alij vt
supra adherent simpliciter opy.Dy.supra relate,et ideo
istā limitationē,& restrictionē Rapha.nō pono pro con
stanti,cū Alex.& alij nō teneant opy. Rapha.sed Dy.
quia publica vtilitas,est cuilibet priuilegio preferēda,
199 vt ibi per eos. + Item aduerte ad illud qđ supra tetigi,
q in casibus supradictis nō deberet imponi collecta ad
deliberationē solius populi,sed oporteret,q clericus,&
populus principaliter cōueniant,& deliberēt, qa quod
omnes tangit debet ab omnibus approbari, cle.i. & .ii.
de censi.c.ad hec de offi.Archy.Et tali casu,si clericus
nollet sine legitima causa consentire possent laici implo
rare auxiliū superioris ecclesiastici, vt cōpellat eos .c.
nullus de iure patro.ita tenent Inn.Io.And.& Abb.ĩ
d.c.non minus col.pen.de immu.eccl.Syl.in sū.in ver
bo immunitas el.i.col.12.Bal.in.l.ad instructionē.C.đ
sacro san.eccl.Astes.in sum.lib.vi.titu.30.in 4. articu-
lo col.ante pen.vbi plus dicit, Qđ quando superior nol
let cogere,posset haberi recursus ad Papā,no aūt ad iu
dicē secularem,qa Iudex laicus non est cōpetens inter
clericū, & laicū in eā gabelle,sed Episcopus debet adi
ri,secūdū Card.in cle.si.de censi.in.6.qōne.Immo Eps
loci,tenetur inquirere,et clerico non cōquerente, q coa
ctus soluerit gabellā,secundū Firm.in tra.de gab.in.7.
200 par.princi.col.6.versi.circa predicta.+ Limita.22.ni-
si collecta seu gabella esset imposita,pro reficiendis ag
geribus, & foxatis,seu rōne viarū,pontiū,murorū, ci-
uitatis,et reparatione fluminis,qa ecclesia,& clerici te
tentur,sicut tenentur ad refectionē viarū l.ad instructi
onē.C.de sacro san.eccl.ita tenentur ad gabellas pro ta
libus oneribus impositas,vt tenet Iac.but.& Bal. in.d.
l.ad instructionē,& ibi et hoc tenet Saly. vbi dicit, hoc
procedere tā in itinere q pro pontibus de nouo facien-
dis. eādem opy.tenet Saly.in.l.placet, col.2. versi. ex
qua videtur,q hodie.C.de sacro san.eccl.& Bar.vero.
in tra.de seru.vrba.predio.in titulo,de refectione,col.
fi.versi.13.q dicit,q ecclesia & clerici tenentur ad re
parationē murorū,& fortilliciorū ciuitatis,& pontiū,et
viarū, & portarū,& aque ductus, & similia,allegat.l.
ad portus.C de oper.pub.& Azo.in sum.de ope. pub.
201 in prin.& Bal.in tit.de pace constan.in.7.col.+Vbi di-
cit q tenentur contribuere nisi sint ecclesie mendicātiū
qa nulla bona in ciuitate habent & vide Azo. in sum.
C.de qb.mune.vel presta.nemini lice.excusa.lib.x. al
legat multa iura,vt ibi per eū,& Azo.in sum.C.de im
mu.nemi.cōcc.lib.x.Et tangit Bal. in.l. si pendentes in
2.lectu.ff.de vsufru.& tenet Io.Pet.de papia in primo
libello,in glo.in verbo iure dominij,vel quasi,in vltima
col.hanc opy.tenet Luc.de pen.in.l.cū ad felicissimam
col. i.cū pluribus seq.C.de qb.mune.vel prast.nemi.li
ce.se excu.lib.x.vbi latissime disputat, & respōdet ad
oia cōtraria,vt ibi videre poteris,allegat ita tenere Ho
sti.in sum.de imm.eccl.§.a qbus col.5.versi. hec vera
cū seq.& col.seq.versi.ergo si inferior cū seq.& respō
dent predicti docto.ad.c.non minus,& .c.si aduersus đ
imm.eccl.q illa iura loquūtur ĩ inferioribus a principe,
quando aliqs dominus inferior Imperatore, vel Rege
munera ipsa indiceret ecclesijs, qa nō est verisimile,q
Papa velit in hoc derogare Imperatori,vel Regi, nec
dicte legi ad instructionē,eādem opy. tenuerunt Lau.
Goff.Ber.Host.& Inn,in.d.c.nō minus col.fi. vbi dicit
Inn.Qđ ecclesia tenetur ad munera extraordinaria, q
respiciant pietatem,p.d.l.ad instructionē,et dicit q sic
202 potest intelligi.c.peruenit de imm.eccl. + Sed non pōt
cogi ad ea p iudicē secularē,sed ecclesiasticum, sed ad
munera extraordinaria,q respiciunt solū publicā vtili-
tatē,nō tenetur ecclesia,nisi ĩ aduētu principis,et felicis
embole,vt.C.đ sacro san.eccl.l.placet.l.iubemus.l. nul
li,& .l.neminē,vt ibi p eū,& hāc opy.tenuit Archy. ĩ
c.iusta ĩ fi.16.q.i.q substinet.d.l.ad instructionē,hanc
opy.tenuit et Fulg.in.d.l.ad instructionē,q dicit, q ita
videtur magis cōiter doct.ĩtelligere,eādē opy.tēet Iac.
đ are.in.d.l.ad instructionē,& respōdet ad.l.fi.C.đ q-
bus mu.nemi.lice.se exc.lib.x.que allegatur ĩ cōtrariū,
q loqtur de ipa fabricatura,et sic de opere manuali,qa
ad illud non tenetur ecclesia,nec clerici, qa est munus
sordidū,sed aliud est ĩ soluendo pecuniā pro muris ciui
tatis,qa ad illud tenentur clerici,& ecclesia,facit.ff. de
vaca.mun.l.ĩ honoribus.§.philosophis,vt ibi p Iac. de
are.vbi supra,eādem opy.tenet Alex.cōsi.68.Incipit.
tc et viso,col.5.ver.pterea et.2.vol.q refert fulg.dice
re ēe cōem opy.eādem opy.tenet gl.ĩ.d.c.nō minus, et
ibi Card.Pe.de anch.& Phi.& Alb.de rosa. ĩ.d.l. ad
ĩstructionem,& Astes.in sum.in lib.vi.titu.30.articu-
lo.4.vbi refert distinctiōem Riccha.ĩ quolibe.2.q.30.
artic.4.tādem Astes,videtur cōcludere,q si necessitas
imminet,et clerici sunt diuites,tenentur cōtribuere, pp
cōem vtilitatē,q etiam clericis obuenit, ista distinctio
Astes,videtur adherere distinctiōi posite p Iac.đ are.
& Bal.& Lam.de rāpo.in.d.l.ad instructiōem,vbi di-
cunt,q aut muri fiunt ad ornatum ciuitatis, & ecclesia
nō tenetur cōferre,aut fiunt pp necessitatem, puta pp
guerrā,vel suspitionē guerre,& tunc ecclesia tenetur
cōtribuere,facit tex.ĩ auten.de mād.prin.§.qđ et hi mu
rorū.dicit tamen.Bal.in.d.l.ad instructionē, q cōpelli-
tur ecclesia,& clerici ad cōtribuendū p Epm, & nō p
laicos.Et dicit Bal.in.d.l.ad instructionē,idē esse in re-
fectione pōtis,vel putei necessarij ad vsum hominū,si-
cut dicitur de vijs,allegat Spe.in tit.de censi.§.nūc dicē
dū ver.itē pone quedā vicinia,& sic vt vides,videtur
magis cōis opy.antiquorum vsq; ad Abb. q in casibus
predictis ecclesia,& clerici teneantur contribuere, in
203 refectione.viarū,murorū,& similiū,vt dictū ē. + Con
trariā opy.q ecclesia et clerici nō teneātur cōtribuere.
tenuit gl.ĩ.d.l.ad ĩstructionē ĩ uerbo titulo,et ibi hoc te
nuit Guil.de cunio,et idē Guil.ĩ.l.neminē.C.đ sacro sā.
eccl.Bar.ĩ.d.l.ad istructiōē,q tenet q ecclesie et clerici
nō tenētur cōtribuere,nisi eēt onus reale,vel eēnt pdia

tributarii, vt ibi per eum. eãdem opy.tenuit gloſſ.in.c.
generaliter.§.nouarũ 16.q.i.que dicit,ꝙ lex ad inſtru
ctionem.C.de ſacro ſan.eccle.vt eccleſia teneatur ad
conſtructionem murorum,hodie non tenet, idem tenet
Lau.16.q.i.c.placet, & Io.And.in quodam ſuo conſi
lio vt refert Cal.conſi.2.col.2.in.fi.in titulo de cenſi.eã
dem opy.tenuit Io.And.in.c.non minus col.fi.de im-
mu.eccle.qui voluit,ꝙ nulla lex nec fforum nec.C.nec
autenticorum potuit in hoc aſtringere eccleſias, cum
Imperator ſuper illis ſtatuere non poſſit,niſi per Papã
ſit approbatum,de conſti.c.eccleſia ſanctæ Mariæ.95.
diſtin.c.bene quidem, ſed dicte leges, non ſunt per
Papam approbatæ,ergo eccleſiam nõ ligant,eãdẽ opy.
tenuit Abb.in d.c.non minus col.3.cum ſeq.vbi late
hoc diſputat, & dicit ita conſuluiſſe, & obtinuiſſe, ean
dem opy.ſequutus eſt Abb.conſi.30.caſus ſuper quo,
lib.primo, & in conſi.3.Incipiente videtur primo di-
ctum monaſterium. primo lib, late And.Barba.conſi.
primo.tertio libro,& conſi.29.4.lib.& Philip.Decius
in.d.c.eccleſia ſanctæ Mariæ col.12.verſi.ex qua con
cluſione,de conſtitu.& ibi Abb.& Fely.col.16.in fin.
verſi.recipit autem,Io.de Imo.in clem.vnica col.fin.
verſus fi.de immu.eccle.vbi dicit, ꝙ.d.l.ad inſtructio-
nem nõ tenet de iure canonico.Idem tenuit Gul.zenzi.
& Imo.in clem.i.de vit.& ho.cleri.Et pro iſta parte fa
cit, quod dicit Ang.conſi.29.Incipiente ticius exiſtens
col.2.vbi dicit,ꝙ tempore quo Imperator princeps mũ
di triumphauit in Roma, & erat Romanus Impera-
tor,& imperabat,& diſponebat etiam in ſpiritualibus,
vnde diſpoſuit de Epiſcopis, Abbatibus, & monacis,
& de ꝙ pluribus generibus clericorum. Addi.Sed il
lud factũ erat auctoritate Papæ,& eccleſie non autem
propria,vt declarat Campenſis in libro de eccleſiaſtica
hierarchia, Sed hodie diſpoſitio eccleſiarum, & clerico
rum, non ſpectat ad Ceſarem,ſed ad ſolum Papam.d.
c.eccleſia ſanctæ Mariæ,eandem opy.tenuit etiam Pe
Phi.Cor.conſi.72.col.pen.& fin.quarto volu.Et dicit
Silue.in ſũ.in verbo immunitas el.i.col.12.circa prin.
ꝙ cõmunis opy.canoniſtarũ tenet iſtam partem, vt per
docto.in.c.fi. de vita, & ho.cleri.& in clem.preſenti
de cenſi.+ Nec obſtat.c.i.de no.oper.nunci.cum ſy.
dũ probatur ſtãdũ eẽ legibus,ex quo ĩ canonibus cõtra
riũ nõ reperitur,q̃a hoc nõ ẽ verũ,quãdo lex Imperi-
alis ẽ damnoſa eccleſijs, ſeu eccleſiaſticis perſonis,quia
tunc non tenet, niſi ſpecifice approbetur ab eccleſia,vt
eſt communis opy.docto.in.c.fin.de ſol.& in d.c. eccle
ſia ſanctæ Mariæ de conſti.& in.c.fin.de reb.eccle.nõ
alie.& x.diſtin.c.ſi in adiutorium, & Abb.in.d.c.
304 non minus col.pen.in prin.+ Et vt vides cõmunis opy.
modernorum videtur tenere hanc vltimam partem,&
ab vtraq; parte dicitur eſſe communis opy.& queſtio
eſt adeo dubia, ꝙ Decius in d.c.eccleſia ſanctæ Mariæ
col.fin.in fine verſi.ſecũdo limita, tangit, & nullã par
tẽ firmat,& ſimiliter Cor.in.d.conſ.72.2.vol.nullã par
tẽ firmat, nonnulli alij docto.aliter dicũt, diſtinguẽdo
vt dicit Riccar.in ſuis quolibetis quoli.2.q.30.articulo
4.& Aſtes.in ſũ.libr.6.titul.30.articulo.4.col.3.ver.
ſi vero, & Summiſte.vt eſt Ray.piſa.Arche.Epi.Flo.

& Silue.in ſũ.in verbo immunitas q diſtinguunt,ꝙ ſi fa
cultates communitatis laicorũ ſufficiũt. pro refectione
põtium, murorũ, & viarũ, & ſimiliũ, tunc clerici,
& eccleſie nõ tenẽtur cõtribuere.c.nõ minus, & c.ad
uerſus,de immu.eccle.Immo hoc caſu clerici etiã volẽ
tes, & cũ Epiſcopi autoritate, nõ poſſent imponere eis
tallias, & collectas, pro ſubuẽtione laicorũ, niſi prius
conſulto Romano pontifice.d.c.aduerſus.Si vero facul
tates nõ ſufficerẽt laicorũ,tunc ſi immineret aliqua iuſta,
& honeſta neceſſitas, vel pietas, que cõcerneret vtili
tatẽ eccleſiarũ a remotis, puta quãdo imponeretur ga-
bella principaliter propter vtilitatẽ laicorũ, ſed indire-
cte, & a remotis reſpiceret vtilitatẽ etiã clericorũ, &
eccleſie, hoc caſu eccleſia, & clerici minime tenerẽ-
tur, niſi ſponte vellẽt ſoluere, approbãte Epiſcopo, cũ
clero,& cõſulto põtifice.d.c. aduerſus,niſi eſſet tãta ne
ceſſitas,vel pietas,ita ꝙ nõ poſſet ſine ſcandalo,& peri
culo, recurſus prius haberi ad Romanũ põtificẽ,nã tali
caſu ſufficeret deliberatio cleri, cũ Epiſcopo, vt dicit
Abb.in.d.c.nõ minus col.pen.& facit.c.fi.de eccle.edi.
305 & quod ibi not.& Silue.vbi ſupra.¶ Quid igitur + di
cendũ in hoc ambiguo paſſu,dico Quod regulariter,cle
rici,& eccleſie,nõ tenẽtur cõtribuere,pro cõſtructione,
vel refectiõe,murorũ ciuitatis,nec põtiũ,& viarũ,& ſi
miliũ,ꝑ iura,& rõnes ſupius pro iſta parte allegatas, et
ita procedat opy.Io.and.& Ab.et aliorũ ſequaciũ quos
ſupra retuli,iſta tamẽ regula recipit aliquas limitatiões,
& reſtrictiones,in quibus põt ſaluari opinio tenentiũ ali
am partẽ.Amplia dictam cõcluſionẽ procedere, etiã in
ipſa fabricatura.& opere manuali, quia etiã in caſibus
in q̃bus clerici vel eccleſie tenẽtur, nõ tamẽ tenẽtur de
perſona deſeruire vt in fabricãdo,& alia manualia faciẽ
do, ratio quia eſt munus ſordidũ, ad quod nõ tenetur ec
cleſia, nec clerici.l.fi.C.de quibus munc.nemi.lice.ſe
excu.lib.x.ſed in caſibus in quibus tenerentur contribu
ere, ſolũ tenerentur ad contributionẽ pecunie,vt tenuit
Iac.Butr. & Iac.de are, in .d.l.ad inſtructionẽ.C.de
ſacro ſan.eccle.Limita, niſi propter aliquã neceſſitatẽ
guerre,eſſet neceſſe facere, vel reparare muros, pro-
pter imminentẽ neceſſitatẽ,quia eſſet ab hoſtibus obſeſ-
ſa,vel timerentur de obſidione, & hoſtes vellẽt de po
pulare, & depredare ciuitatẽ,& capere,& interficere
hões,& ĩ illa ciuitate eẽnt clerici,& eccleſie,q̃a ex quo
tractatur de cõi vtilitate laicorũ,& clericorũ, tali caſu
tenerẽtur cõtribuere,ꝑ ea que dixi ſupra in xxi.limi-
tatione,proxime ꝓcedẽti,& hãc opy.tenuit ẽt Iaco.but.
& Bal.in.d.l.ad inſtructionẽ,& Lãber.d̃ rãponi.vt ibi
ꝑ eos. Et ibi Iac.d̃ arena,Iaco.but.Cy.& Bar.& Iac.
alua.in titu.de pace iur. fir.§.illicitas,& ita fuit ſeruatũ
in curia Delphinatus,vt dicit Guid.pape in q̃ũ.delph.q.
78.incipiente an eccleſia.& iſto ẽt caſu procedat opy.
illorũ,q̃ tenent eccleſiã,& clericos teneri,pro hoc ẽt fa
cit,q̃a clerici tenẽtur vigilare pro cuſtodia, & tuitione
ciuitatis.c.ꝑuenit de immu.eccl.& pro hac cã licitũ eſt
eccleſias incaſtellare pro tuitione fideliũ,vt not.Inn.et
Io.And.ĩ.c.cũ eccleſia de imm.eccl.& nulla maior iu-
ſtitia,q̃ defendere patriã,ĩfirmos,& debiles,a ꝓdõibus
ſiue hoſtibus,23.q.3.c.fortitudo et.c.ſi qs.et.c.nõ ĩferẽ

da, & mulierum salus, & incolumitas procuratur .l.
prouinciarum .C.de seruis. benefaciunt, dicta per Pet.
de ancha.consi.96.& in.d.c.non minus de immu.eccl.
vt ibi latius per eum. Et hoc casu, quando esset tanta
necessitas, vel pietas, ita q non posset sine scandalo,
& periculo recursus prius haberi ad Romanum Ponti-
ficem, tali casu sufficeret deliberatio cleri, cum Episco-
po, vt dicit Abb.in.d.c.non minus col pen. & Sylue.i
sum.in verbo immunitas col.22.& supra dixi. Idē for-
te dici posset, quando esset aliqua tam magna necessitas
pontis, vel vie, quia esset forte penitus destructa, ita
q non possent clerici ad eorum possessiones accedere,
nec plaustra ecclesie duci, ita q principaliter vertere-
tur vtilitas ecclesie, & clericorum, ac laicorum, tali
casu tenerentur contribuere, p ea quæ supra dicta sunt,
hoc tamen non procederet quando fieret ad ornatum ci
uitatis, p ea quæ tenuit Iaco.butri.Iaco.de are. & Bal.
in.d.l.ad instructionem. Similiter intellige procedere,
pro itinere publico reficiendo, & sic pro itinere regali,
vel pretorio, secus in itinere priuato, vt dicit glo.& Sa
ly.in.d.l.ad instructionem.C.de sacro san.eccl. Limita
secundo dictam conclusionem, non procedere, quan-
do refectio vie esset onus reale, puta vt quilibet tenea-
tur reficere viā ante domū suam, vt.l.fi.ff. de via pub.
& iti.refi.tunc tale onus, ex quo esset rei annexum, per
tinet ad ecclesiam, & ad clericos, vt dicit Barto.in.d.l.
ad instructionem, & Syl.in sum.in verbo immunitas,
206 vbi supra. + Limita.23.dictam regulam non procede
re, quando imponeretur collecta pro salario custodum
ciuitatis, & murorum, tempore guerre, iuxta ea quæ
habentur in.c.peruenit & in.c.non minus de imm.eccl.
& doct.in.d.locis, cum concor.allegatis per Io.berta.
Fir.in tract.de gab.in septima parte prin. col.5. in fin.
versi.Item nisi, quod aliqui intelligunt, quando ciuitas
esset ab infidelibus obsessa, de quo per Cald.consi.2.In
cipiente statuto Perusino col.2.in prin.in titulo de cēsi.
207 + Limita. 24. dictā regulā procedere, quando cleri-
ci non sponte, sed precedente aliqua extorsione soluerēt
collectas; secus si clerici sponte sine aliqua coactione,
& sine extorsione soluerent gabellam, quia tunc ga-
bellarij recipientes non essent excommunicati, secundū
glo.in clem.i.in verbo declaratione de immu.eccle.&
ibi sequitur Pau.& tenet Host.in sum.de immu. eccle.
§.a quibus col.pen.vbi dicit, q si clerici sponte darent
absq; petitione, honeste recipi posset, nec haberet locū
c.aduersus de immu eccle.& sequitur Astes.in sum.li-
bro. vi.titu.36.articulo quarto col.pen.ver.nec obstat,
& Sylue.in sum.in verbo excōmunicatio nono col.28.
versi.octauo.nota.vbi etiam tenet, q clerici soluētes ex
torquentibus, non essent excommunicati, sed Card. in
d.clem.i.de immu.eccle.dicit, q licet clerici possint spō
te soluere collectas. tamen hoc est verum, cum licen-
tia Pape ex causa, vt ibi per eum. & Firma. in tra. de
gab.in septima parte principali col.6.versi. licet autē,
Sed hoc debet intelligi. vt dicit Hosti.vbi supra, nō pro
cedere quando sponte absq; petitione darent, tunc enim
honeste recipi posset, secus quando violēter peteretur
& clerici non valendo alio modo se iuuare, sponte sol-
208 uerent, tunc procedere posset dictū Cardy. + Limita
25. dictam regulam non procedere in aduentu princi-
pis, & felicis embole, idest quando princeps vadit ad
expeditionem cū exercitu, quia, vt dicit lex, nullus ab
aliquo munere excusatur, siue sit domus principis, vel
auguste, vel ad sacrosanctas ecclesias, vel quaslibet il-
lustres domos pertinent, neq; legis pragmatica, neq;
diuina aduocatione sacro ve oraculo excusatos, Idictio
nibus magnificentie tue, sed tempore nostre expeditio-
nis decernimus obedire, & sic tempore expeditionis fe
licis embole, ab angaris, & per angaria nullus excu-
satur, nec etiam clerici, nec ecclesia, dummodo ad sor
dida munera non cogantur, vt dicit tex.in.l.cum ad fe
licissimam .C.de quibus mune.vel presta.nemi.lice.ex
cu.lib.x.l.neminem.C.de sacro san.eccl.l.nullius.C. de
cursu pub.lib.xii.facit optime.l.i.C.de naui.non excus.
lib.xi.ibi tum omnes ꝯ communi si necessitas exegerit,
conueniat necessitatibus publicis expedire, & subiectio
ne sine dignitatis priuilegio celebrare, & facit.l.ij. eo
titu.& docto.in.d.locis, & tenet.d.Pet.belluga.in Spe.
principum in rub.de donatio curie car.218.col.fi.vers.
or ad fundanda, faciunt quæ dicit idem Pet.ibidē car.
217.col.2.ver.Item excusantur, vbi dicit, Quod im
munitas concessa non soluende cene, non videtur re-
missa cena presentie principis, quæ pro principis visita
tione datur, allegat de censi.c.cum venerabilis, cum cō
cor.per eum ibi allegatis: de cuius tamē limitationis ve
ritate, vide Inno.& Io.And.in.c.nō minus col.2.ver.
clerici autem, de immu.eccle.& ibi plenius per Abb.
& Cardy.consi.2.incipiente statuto Perusino, col.2.
circa medium, versi.quandoq; fit contributio, & col.3.
209 in prin.in titulo de censi. + Limita.26.& vltimo, dictā
regulam non procedere, in clerico negociatore, quia
pro illis rebus tenetur ad gabellam, vt tenet Spe.in titu.
de immu.eccle.in fine, vbi dicit, Quod clerici pro bo-
nis quæ causa mercimonij transferunt, non gaudent im
munitate, negotiatio enim est clericis interdicta, cum ab
strahat a diuinis.c.quamq; de censi.in vi.& x.fi.de vi-
ta,& ho.cleri.14.q.4.in summa, & .c.i.& 88.distin.c.
negotiatorē.& hanc opy.tenuit Arch.Io.And.Gem.
Philip.fran.& alij in.d.c.quamq; & Fed.de senis cōs.
207.Incipiente nos Grisolus, glo.& Imo. in clem.fin.
col.2.de censi.& Io. berta.firma. in tra.de gab. in sep
tima par.prin.col.3.Philip.Decius in.c.ecclesia sancta
Maria col.fi.de consti.Abb.cōsi.6.secūdo, dubio, Syl.
in sum in verbo excommuicato nono, numero.5. car.
289. & ibidem versi.21.cum sequen.Ratio, quia cle-
ricus negociator, vt pestis est euitandus, secundum Io.
And.& alios in.d.c.quamq; in fi.& est tex.88. distin.
c.negociatorem, Ad predicta faciunt, quæ dicit Pet.
de ancha.consi.209.Incipiente contra fratres, vbi te-
net, Quod fratres mendicantes, qui de facto tenent pos
sessiones, & immobilia, tenentur cōtribuere cum alijs
monasterijs in contributionibus decimarum, & procu-
210 rationum, legatorum sedis apostolice, + Q uin immo
Episcopus, qui aliquid cōduci facit causa mercimonij,
tenetur ad gabellam, vt dicit Io. de Imo.consi.184.vi
sa relatione in fi.Confirmatur predicta nam licet alias.

nobilis pro mercimonijs, & industrijs, quæ ad lucrum,
questum ue non prodeunt, sed solum pro ipsorum vitæ
substentatione procedunt, non teneantur contribuere
in collectis, pro quo facit c. dilecti. de deci. & quod ibi
211 notatur per Inno. & Ber. in prin. † Et similiter, si nobi
les operantur eorum manibus, in eorum possessionibus
rusticanis, non perdunt propterea nobilitatem, nec
debēt cōtribuere in collectis, vt tenet Guid. pape in que
stio. parla. delfi. q6. 41. Incipiente fuit dubitatum si no-
biles, & questio. 292. Incipiente sed quid de nobilibus,
Tamen si dicti nobiles negociarentur, & mercantias,
atq; industrias facerent, ad pingue lucrum, & questū,
tali casu tenentur contribuere in collectis, vt dicit Luc.
de pen. in l. agros col. 2. ver. ext. autem. C. de fun. limi.
212 lib. xi. † Et est aduertendum, q in rebus in quibus fit
negociatio per clericos, non requiritur trina monitio,
de qua in c. fi. de vit. & ho. cleri. ad effectum, vt per-
dant priuilegium, sed ipso facto perditur priuilegium,
vt tenet Fede. de senis consi. 207. nos Grisolus in fine,
& Gem. in c. quāq. col. i. de censi. in vi. quia si interueni
rent monitiones, amitteret in omnibus priuilegium, vt
ibi per eum, & ibi Philip. fran. in fi. & ita intellige quæ
dixi supra in glo. in verbo pragmaticam, in fin. & quæ
dicit Imo. in c. ex litteris de vit. & ho. cle. vbi dicit, Quod
clericus gerens negotia secularia, si ter monitus non de
sistat, tenetur soluere gabellas de mercantijs, & sequi-
tur Matth. de affli. in consti. apostatites col. 4. quia debet
intelligi, vt amittat in totum priuilegium; alias non re
quiritur trina monitio, vt supra. & vide aliquid per
Fely. in c. ceterum col. 2. de iudi. Et multa ad materiam
de clerico negociatore, vide Sylue. in sum. in verbo cle
213 ricus tertio col. i. & ii. Et † ex predictis infert Spe. in
d. titu. de immu. eccl. in fine, Quod emptores redditūū cle
ricorum; vel regis, vel baronis, non gaudent illa im-
munitate qua gaudet clerici, & Rex, vel baro. Et ideo
volentes vinum, bladum, & alia ex huiusmodi emp-
tionibus obuenientia, transferre, tenentur ad gabellā,
vt ibi per eum, Ratio quia exemptio vectigalis, non
transit ad emptorem, vt per Io. And. in c. i. de immu.
eccl. cum concor. allegatis per Alex. in addi. ad Bart. in
d. l. licitatio. §. mercatores. ff. de pub. & vectig. & supra
dictam opy. q tales emptores redditūū non gaudeant
illa immunitate, tenet Archy. in d. c. quāq. de censi. in
vi. & ibi Io. And. Gemi. & Philip. fran. eamdem opy.
tenuit etiam Fede. de senis consi. 111. Incipiente que-
stio talis est an dioecesanus, col. 6. in prin. vbi expresse
dicit, Quod si clericus affictat ecclesiam suā, vel vendit
fructus, emptor non gaudet priuilegio ecclesie. Immo
si transferat fructus ad ciuitatē, vel alibi, soluet ad por
tas ciuitatis gabellam, sicut de bonis proprijs, & tenet
glo. Pan. & Imo. in clem. fin. col. 2. de censi. Gemi. in c.
quāq. col. fi. de censi. in vi. & Dy. in d. l. licitatio. §. mer-
catores. ff. de publi. & vectig. vbi ponit, de ementibus
salinas ab ecclesijs, q tenentur soluere pedagium, & se
quitur Ias. in auten. quas actiones, col. 13. ver. & per
illum tex. C. de sacro san. eccl. allegat glo. in c. presenti
de censi. & docto. in d. c. quāq. de censi. in vi. Io. And.
in addi. Spe. de immu. eccle in fin. & tenet Bar. in d. l. li
citatio. §. mercatores, vbi intelligit procedere in ordina
rijs vectigalibus, secus in extraordinarijs, vt ibi per
eum, de quo etiam per Saly. in l. vniuersi. C. de vectig.
vbi dicit idem esse in ementibus a fisco, & Firma. in
tra. de gab. in septima parte primi. col. 8. in tertia deci-
ma questione, cum concor. in d. locis, & est communis
opy. Addi. Et tenet Lucas de pen. in l. i. col. 2. i prin.
ver. vnde is. C. de iure relp. lib. xi. vbi dicit. Quod is q emit
redditus clericorum aut regis, vel baronis, non gaudet
immunitate quā gaudent ipsi vendentes, circa trāslatio
nem redditūū ipsorum; & tenet Guid. pape in quest.
214 delphi. 208. † Ad predicta bene facit quæ dicit Bar.
per illum tex. in l. i. & ibi glo. fi. in verbo fructus. C. de
anno. & trib. lib. x. qui dicit, q si aliquis locauit fundum
suum ad pensionem percipiendam in pecunia, ita q fru
ctus omnes remaneant apud colonum, q dominus ad
tributa, vel collectas non tenetur, sed colonus, nisi ali-
ter se haberet consuetudo; quod dicit esse menti tenen-
dum. Et dicit ibi Alex. in addi. de hoc esse casum in l. si
sine herede. §. lucius. ff. de admi. tuto. & istam opy. te-
nuit etiam Iaso. in l. i. col. vi. versi. Item quod dictum est
C. de iure emphi. & Firma. in tra. de gab. in septima par
te prin. col. 4. in fi. Ratio est, quia onus collectarum, re-
spicit ipsos fructus, & consequenter spectat ad eum ad
quem spectant ipsi fructus. l. si pendentes. §. si quid clo
acarū. ff. de vsufru. de quo etiam per Lud. in l. iter quos
§. damnisi de dam. infe. & tenet Al. Socci. consi. 217. In
cipiente circa hanc. col. 2. versi. vi. hæc conclusio, secū
do vel. cum concor. ibi. Et supra dictam opy. q empto-
res redditūū clerici, vel ecclesie tenentur soluere col
lectam, tenuit Sylue. in sum. in verbo excommunicatio
9. col. 28. versi. 7. nota. Addi. Et supradictas opy. est
tenenda quicquid dixerit Nico. bello. consi. 37. tria sunt
num. 9. vbi tenet q colonus qui nūmis colit nō tenetur
ad collectas allegat Parpal. in d. l. placet nu. 3. C. de sa
cro san. eccle. & Fran. cur. senio. consi. 36. super con-
trouersia, nisi dicas, q talis colonus pro fructibus qui p
ueniunt ad ecclesiā, non tenetur soluere, alias non bene
diceret, & Fran. cur. vbi supra tenet, q emphiteota te-
215 netur soluere, & sic esset contra eum. † Similiter etiā
coloni parciarij, & rustici ecclesiarum, qui colunt pre
dia ecclesiarum ad medium, vel ad affictum, tenentur
soluere gabellas de parte fructuum eis contingentium,
& alia onera quæ imponuntur per dominū temporalē,
quia pars contingens colonis, in nullo est priuilegiata
ita tenuit Fed. de senis in d. consi. cxi. Incipiente questio
talis est, an dioecesanus, col. 7. in fi. versi. Item queritur
216 eum seq. † Dicit tamen, q si dominus temporalis vi-
dens, q non potest ecclesiam directo grauare, nec ex
presse, si nimium grauaret rusticos ecclesie, indirecte
contra ecclesiam, ita q ecclesia non inueniret qui vel-
let laborare suas possessiones, hoc casu Episcopus non
deberet hoc tollerare, quia indirecte esset contra eccle-
siam, vt ibi per eum, & sequitur Fely. in c. ecclesia san
ctæ Mariæ col. 45. in fi. sum seq. versi. 13. quero de cō
stitu. Addi. & Pet. de ancha. consi. 13. incipiente su-
per dubio vbi ponit de cōmunitate que imponebat ope
ra euntibus ad molendinum Archiepiscopatus, q nō

Io. Anto. de Nigris

valet, quia indirecte venit cõtra ecclesiam. eandẽ opy. ꝙ coloni teneantur pro parte sua, tenuit Gemi. in d.c. quamq́ col. fi. de censi. in vi. & Syl. in sum. in verbo excommunicatio nono col. 28, versi. vi. nota. Similiter etiã si aliquis tenet rem ab ecclesia in emphiteosim, vel ad censum, tenetur soluere collectas, & gabellas, debet tamen de fructibus deduci ea summa quam prestat pro pensione, vel censu ecclesie, ita tenet And. de yser. in titulo quæ sint rega. §. & plaustrorum, & Luc. de pen. in l. i. col. 2. in prin. C. de impo. Lucra. descri. lib. x. & idem Lu. in l. agros col. 2, circa mediũ. C. de fund. limi. lib. x. & Seba. de Neap. in c. regni porrecta col. i. ver. 4. sub rub. de mod. & for. appre. quia onus soluendi collectas spectat ad eos, qui fructus percipiunt, vt ibi per eos, sed emphiteota possidet, & fructus percipit, ideo tenetur ad collectas, ita etiam tenet Bal. in l. i. col. i. ver. vi. C. de iure emphi. & late d. Socci. in consi. 217. Incipiente circa hanc questionem 2. volu. cum ibi allegatis, & Matth. in consti. regni constitutionem diue memorie col. 9. & col. 21. Add. Et Fran. cur. senior cõsi. 36. super controuersia. & ista est cõmunis opy. & est de consuetudine approbata, licet contrarium, & male tenuerit Bar. in l. priuate per illum tex. C. de excu. mune. lib. x. quem etiam refert Iaso. in d. l. i. col. 7. versi. illud tamen. C. de iure emphi. & in auten. quas actiones col. 13. quæ est pen. versi. vide etiam. C. de sacro san. ecele. & tam ipse Bar. q̃ Iaso. tenent ꝙ eorum dictum de
217 consuetudine non seruatur. Ad predicta † etiam faciunt in simili, quia licet pro bonis feudalibus, pro quibus prestatur personale, seu militare seruitiũ, seu adoba, non debeat solui collecta, seu gabella, ne duplici onere feudatarius grauetur, vt per And. de yser. in titulo quæ sint rega. §. & plaustrorum col. 2. & Luc. de pen. in l. agros col. 2. versi. tertio querit. C. de fund. limi. lib. xi. & per eundem in l. i. col. 8. in fi. cum seq. de impo. Lucra. descri. & in l. si quando col. 2. C. de bon. vacan. lib. x. & Matth. de affli. in consti. regni constitu-
218 tionem diue memorie col. 9. in prin. & col. 21. † Et similiter pro bonis mobilibus, quæ sunt in feudo, ad instructionem feudi, vt boues ad laborandum feudum, & alia animalia, vt sunt pecora ad impinguandum feudum, & pecunia non ociosa similiter de eis nõ soluitur collecta. vt per And. de yser. in d. §. plaustrorum col. pen. & ibi etiam, quid de fructibus feudi, de quo etiã per Luc. de pen. in d. l. si quando col. 2. & in d. l. agros col. i. C. de fund. limi. lib. xi. Et intellige quando sunt ibi posita ad instructionem feudi, secus si ad cõmercium, vel non ad feudum sint ibi reposita, vt dicit Luc. vbi supra. Et similiter pro bonis morticijs, & excadentialibus non soluitur collecta. quando apparet ꝙ sunt feudalia, & accedunt feudo, dummodo prestetur seruitiũ, vel adoha de eis, vt dicit Matth. in d. consti. constitu-
219 tionem diue memorie col. 9. & col. 21. † Tamẽ si sunt feuda excadentialia, quæ vulgus vocat feuda rustica, & etiam vocantur athenesie, seu feuda plana, minima, & de tabula, & de eis non soluitur militare seruicium, seu adoha, ex quo talia feuda non censentur proprie iure feudi, de eis dẽt solui collecta, vt tenet Luc. de pen. in d. l. i. col. 8. cum seq. C. de impo. Lucra. descr. & in d. l. agros col. i. & 2. C. de fun. limi. lib. xi. & Matthe. in d. cõst. cõstitutionem diue memorie, col. 9. & col. 21. Et propterea dicebat Bal. in c. i. in verbo libellarius de pace costan. in vsi. feu. feuda. quæ non prestant seruitium, census pecuniarios, vel aliquam speciem, puta frumentum vel vinum, vel unum par caponum feudi, nisi aliter diceretur in inuestitura, & hoc casu procedat illud quod dicit Bal. in ti. per quos fiat inuesti. vbi tenet ꝙ feudatarius qui percipit fructus tenetur ad onera, & collectas, & non dominus directus, quem etiã sequitur Socci. in d. consi. 217. circa hanc col. 2. versi. tertio probatur. 2. volu. & Iaso. in prin. feudo. ibi opus istud col. 10. in prin. quia debet intelligi, nisi pro illo feudo prestetur militare seruicium, seu adoha, quia tunc nõ solueretur collecta. Et eodem modo debet intelligi illud qđ dixit Luc. de pen. in l. litibus in fi. C. de agri. & cẽsi. lib. xi. vbi dicit, ꝙ vaxallus comitis, vel baronis, tenetur Regi ad publicas functiones, pro bonis etiam pro quibus domino suo seruit in pecunia, vel redditibus alijs, aut alias de persona, quia licet in puncto iuris sit verũ, tamen de facto seruatur contrarium, quia nobilis tenẽs bona feudalia nobilia sub comite, vel barone, plana minima, & de tabula, si pro eis prestat militare seruiciũ, seu adobam, non tenetur cum alijs contribuere in collectis, vt in terminis tenet Luc. de pen. in d. l. agros col. 2. in. 3. quest. C. de fund. limi. lib. xi. Addi. Tamẽ Paris in tra. de reintegra. feud. c. viso sub rub. de athenesijs car. 13. tenet ꝙ solum pro bonis feudalibus quæ processerunt ex munificentia Regis, & prestant seruicium militare, vel adobam non soluitur collecta, de alijs sic, deducto onere, vt ibi per eum. Et dicit Paris in d. tra. de reinteg. feu. car. 2. c. veniamus sub rub. quæ dicuntur feuda plana, vbi dicit ꝙ ista feuda plana quæ vocantur feuda rustica quæ non sunt quaternata, non censentur iure feudi, & contribuitur de eis in collectis, & generalibus subuentionibus, vt sunt feuda rustica de quibus debetur redditus panis, carnium, pecunia, vel annone seu prestatio operarum, vel sordida seruicia, vt ibi per eum, facit etiam ad predicta quia etiam si datur res ad annuum redditum non erit feudum sed erit res censualis non feudalis, vt tenet Anto. capi. decisi. 103. in causa magnifici col. i. & Tho. gra. decisio. 77. licet cõtrarium, & male tenuerit Matth. de affli. decisio. 129. vt per Capicium vbi supra. In casibus tamen in quibus pro bonis feudalibus debet solui collecta, est habenda consideratio eius quod soluit pro dicto feudo, & debet deduci de fructibus, vt dicit Lu. de pen. in d. l. litibus in fi. cum cõcor. supra allegatis in emphiteota. Et predicta sunt menti tenenda, quia multotiens in facto contingit
220 † Et solet etiam dubitari, quando aliquis pro aliqua re, non est solitus soluere collectas, quanto tempore prescribatur talis immunitas non soluendi collectas, & quia non est materia nostra, vide late Io. fran. Balb. in tra. de prescri. in secunda parte quinte partis principalis in septima questione. Et Tho. gra. decisio. 110 in cã vniuersitatis col. pen. Et de priuilegio non soluendi collectas, per quem possit talis immunitas concedi, & an

possct renouari, vide late Alex.cons.101.Incipiēte vi
sis instrumentis primo vol.Fely. in.c.accedētes col.pe.
& fi.d̄ prescri.& in decisi.cappelle tolosanc.349.in ad
di.& Pet.de ancha.cōsi.2.& cōsi.351.& consi.366.
222 + Illud aūt quod dictum est de clerico negotiatore, in
tellige q̄ ille dicitur negociator, qui rem comparat, &
emit, vt integram & immutatam vendendo lucretur,
sed is qui rem comparat, non vt integram & immuta-
tam vendat, sed vt materia sit sibi aliquid inde operan
di, ille nō est proprie negotiator vt dicit Ioan.criso.88.
distin.c eijcies, & hanc negotiationem clerici exercere
non debent vt dicit Arch y.Io.And.Gemi.Philip.frā.
& alii.in.d.c.quamquam de censi.in.vi.& Fir. in.d.tra
de gab.in 7.par.prin.col.3.ī fi.& Card.ī cle.p̄senti de
censi.sed talis dicitur artifex, & secūdū diuersas species
artificii denominātur artifices, vt lanifices, textores, auri
fices, fabri, et similes vt .d.c.eiiciens, vnde negotiatio di
citur clericis interdicta.nō artificiū, vt dicit Fed.d̄ senis
223 ī.d.cōsi.207.nos Grisolus + Et quæ negotiatio seu que
ars, dicatur clericis interdicta, & que permissa, non po
no nunc, quia esset nimis longa materia, sed vide Spe.
in tim.de cleri.coniug.col.2.& ponam infra in glo.su-
224 per verbo solemnis. + Et an ex vnico actu mercandi,
dicatur mercator, vide p Barto.& alios in.l. legatis ser
uis in p in.ff.de leg.iii.& per Ang. arc. in .§. si igitur
col.fi.& .§.introduxit col.i.Insti.quod cum eo.q in alie.
pot.& Insti.in probe.§.cumq; hoc num.9. Et per De
225 cium in.c.i.col.fi.in secunda lectura ext. de iudi. + Et
ex predictis infert Fed.de senis in.d.consi.207.nos Gri
solus, Quod monasterium, seu ecclesia, quæ fodi facit
venam ferream in suis predijs, & postea portat ad ci
uitatem ad colandum, & faciendum ferrum, & portat
ferrum ad vendendum, non tenetur soluere gabellam,
quia non dicitur negociatio, sed artificium, quod non ē
clericis interdictum, & sequūtur Pet.de anch.& Imo.
in.c.fi.de vita & bo.cleri.& comprobantur ex dictis p
226 Abb.& alios in.d.c.fi. vbi dicunt. + Quod quando cle
ricus portat res ecclesie, causa negociandi, non tenetur
ad gabellas, sed quando portat suas, vt etiam tenet Fir.
in.d.tra.de gabe.in septima parte prin.col.3.circa finē.
ver.ītellige tamē, sed Fed.d̄ senis ī.d.cōs nō videtur fir
mare istā rōnē.s.q̄ nō teneātur, ex quo sūt res ecclesie,
sed ex eo q̄ nō ē negociū s; artificiū. Aduerte tñ q̄ Lud.
ro. ī l.si publicānus.§.i.ff.de pub.& vecti.reprhēdit pd;
ctos docto.vt dicit Iaso.in.l.placet in secunda lectn.in
fi.C.de sacro san.eccl.sed tamen magna est auctoritas
Fed.& aliorum. Item aduerte q̄ Sylue.in sum. in ver
bo excommunicatio nono, versi.21.ibi secundo nota.in
casu supra relato per Fed.de senis dicit, q̄ dicitur nego
ciatio mixta artificio, & hoc quando monasterium eme
ret venam, secus si monasterium haberet venam, quia
tunc diceretur artificium, vt ibi per eum, & sic vide
tur velle, q̄ quando monasterium emeret venam, &
portaret ad ciuitatem ad colādum teneretur, secus quā
227 do non emeret. + Similiter etiam clerici non tenentur
ad gabellam, seu collectam, pro vino, vel frumento,
vel oleo, quod habent ex sua prebenda, vel ex suis bo
nis patrimonialibus, siue vendant, seu vendi faciant,
ad minutū, siue ad grossū. Ratio, quia non dicūtur ne
gociari, quia non faciunt illud principaliter, vt nego-
cientur, vt tenet Cy.in.l.ii.C.de Epi.& cleri.Bal. in.l.
placet.C.de sacro san.eccl.& in.l.omnes.C. de Epi.&
cleri.Abb.in.c.fi.de vita & bo.cleri.& Abb. in cons.
6.in secundo dubio, & Philip.Decius in.c.ecclesia san
ctæ Mariæ col.fi.versi.limita nisi de consti.& Abb.in
c.non minus in fin.de immu.eccl.& Fir.in tra.de gab.
in septima parte prin.col.5.ver.an autem.Et Tho.gra.
deci.100.in causa vniuersitatis col. pen. & Sylue. in
sum.in verbo excōmunicatio nono, col.28. ver.5. vbi
dicit, q̄ non tenentur soluere gabellam, nec etiam te-
nentur soluere ad portam ciuitatis, & Sylue. in verbo
immunitas primo col.13.in sexta q̄stione versi.primū
& ver.tertiū, dicit tamen Silue.in.d.verbo excommu-
228 nicatio nono, col.21.ibi tertio nota. + Quod si clericus
emeret vinum, & similia, vt ea integra venderet, lu-
cri causa, tenetur soluere gabellam, sed si emat pro suo
vsu, non tenetur soluere, vt ibi per eum. Idem est pro
equis, vel alijs rebus, quibus clerici vtuntur ad pom-
pam, quia non tenentur ad gabellam, quia non dicun-
tur negociari, vt dicit Firm.in.d.tra.de gab.in 7.parte
prin.col.3.in fin.ver.Item verum allegat ita consuluis
229 se Io.de porto vt ibi per eum. + Idem est pro rebus,
quas clerici transmittunt de loco ad locum sue habita-
tionis, pro suis necessitatibus, quia non tenentur ad ga
bellam, ex quo non faciunt principaliter ad questum,
& vt negocientur, sed pro suis necessitatibus, vt per
Firma.vbi supra, cum ibi allegatis, & tenet glo. quam
ibi sequuntur doct.in.d.c.quamq̄ in verbo negociandi
230 extra de censi. + Sicut etiam hoc casu laici non tenētur
soluere gabellam pro rebus, quas portant ad proprium
vsum.l.vniuersi, & ibi doct.C.de vect.et cōmis.l.si pu
blicānus.§.i.& ibi not.ff.d̄ pu.et vecti.et tēet Io.d̄ Imo.
consi.184.visa locatione, vbi tenet, q̄ pro rebus quæ
conducuntur pro vsu suo proprio, & familie, non sol-
uitur gabella, nec etiam quando pro defensione ciuita-
tis, vt ibi per eum, quia non mercimonij causa conducū
tur, & tenet Pet.de ancha.consi.264.Incipiente pre
mittendum est, q̄ ista pedagia, & Card.consi.12. cū
231 concor.in.d.locis. + Et ex predictis dicebat Saly. in.d.
l.vniuersi, Quod iudices, seu officiales, nihil soluere de
bent pro libris, quos portant secum, Idem in scolaribus,
quia exercendi causa portant, non negociandi, ad qd̄
facit auten.habita, & ibi scrib.C.ne filius pro pa.Simi-
liter etiam de frumento, quod portatur extra ciuitatē
causa seminandi, nihil debet solui pro gabella, vt per
Saly.in.d.l.vniuersi, quia non causa negociandi, sed sui
232 vsus portatur. + & si sit dubium inter portantem res
ipsas, & gabellotum, seu publicanum, si res conducat
causa sui vsus, vel causa negociationis, vel vtrū sit cle
ricus, vel laicus ille qui res portat, hoc casu statur iura
mento clerici, & eius nuntij, q̄ res conducat causa sui
vsus, & hoc verum, nisi qualitas rerum, & personarū
aliud suaderet, vel nisi cōtraria probatio esset ī prōptu,
secundum glo.& doct.in clem.fi.de censi.& tangit Io.
And.in.d.c.quamq̄ de censi.in.vi.& Bal.in.l.iii.C. de
nau.feno. Et quo ad dubium clericatus, dicit Card. in

d.Clem.fin.in quarta questi.q sufficit si portans illas res
incedit in habitu, & tonsura, vt credatur illum esse cle
ricum, & predicta etiam tenet Firma. in.d.tra.in septi
ma par.prin.col.4.in prin.versi.statur autem; & Pet.
de ancha.& Thi.fran.in.d.c.quamq, & Bar.in.l.lici-
tatio.§.mercatores.ff.de publi.& vecti.cum concor.
233 ✝ An autem teneantur clerici ad gabellam impositam
super carne, vel vino vendendo per laicos, ex quo ip
si clerici carius emut, vide Astes. in su.lib.vi.ti.36.ar
ti.4.col.pen.cum seq.ver.esto q una ciuitas; & Sil-
uest.in sum.in verbo immunitas.cl.i.col.fin.vbi viden-
tur concludere, q non tenentur nisi esset imposita gabel
la propter comunē vtilitatem clericorum, & laicorum
vide in dictis locis, quia cum distinctione loquitur, &
234 Firma.vbi supra. ✝ Vigesimum tertium priuilegium
clericorum est, quia clerici non tenentur de persona ire
ad bellum, vt per Abb.in.c.peruenit de imm.eccle.&
235 c.si quis.36.distin.& ibi Prepo. ✝ Vigesimum quar-
tum priuilegium est, quia clerici non tenentur in eorū
domibus hospitari, nec in domibus ecclesiarum se-
cundum Odof.& Bal.in.l.i.tertio nota.C.de Epi.& cle
ri.qui ex hoc infert, q quando birroarij vadunt per co
mitatum non possunt inuitis clericis in eorum domibus
hospitari, pro hoc etiam est.c.regni quod incipit.Item
statuimus q domos, num.94.sub.rub.q domus prelato
rum, &c.vbi probatur, q domus prelatorum, vel cle
ricorum, & aliarum ecclesiasticarum personarum, nō
possunt capi causa hospitandi ab officialibus, vel alijs
personis eis inuitis, nec ibi possunt criminalia iudicia
exerceri, nec possunt accipi lecti, vel alie res ipsorū eis
inuitis, ad predicta faciunt que habentur per Abb.&
alios in.c.cum ecclesia de imm.eccle.& Decius in.c.de
monachis col.2.de preb.cum concor.ibi.vbi vide.Pre
dicta intellige, nisi magna, & iusta necessitas immine-
ret, vt ibi per Abb.Item ab hospitalitate pia clerici non
sunt immunes, sed tantum ab onerosa, vt per Bal.in.d.
l.i.C.de Epi.& cleri.ad predicta etiam vide Pari. in
236 tra.sindi.in verbo clericus.§.apparitor in fine ✝ Vi-
gesimum quintum priuilegium est, quia clericus habet
beneficium vt non teneatur nisi in quantum facere po-
test, deducto ne egeat, sed tenetur sub iuratoria cautio
ne promittere de soluendo, si ad pinguiorem fortunam
peruenerit.c.odoardus, & ibi docto.de solu.sicut etiam
dicimus in milite armate militie.l.miles, & ibi docto.ff.
de re iudi.& in consti.regni si quis clericus, & ibi Mat
th.de affl.col.2.i.vi.not.vbi etiā dicit, q contra clericū
nō potest fieri executio, nisi deductis eius alimentis.Et
dicit Imo.in.d.c.odoardus quem sequitur Matthe.vbi
supra, q cautus debet esse clericus, quando conueni-
tur actione personali, vt non dicat q cedit bonis
quia tunc nihil ei esset relinquendum, nisi dimissis eius
vestimentis congruentibus, sed opponat beneficium.d.c.
odoardus, scilicet ne conueniatur nisi in quantum facere
potest, deducto ne egeat, ad predicta vide etiam que
dicit Iaso.in.§.item si de dote Inst.de actio.& vide que
dicam infra in sequēti priuilegio, ex cuius dictis poteris
237 limitare. ✝ Et predicta sunt adeo vera, q licet quis ces-
sioni bonorum possit cum iuramēto renuntiare secundū
magis veram, & communem opi. vt per Alex.i.l.alia
§.eleganter col.4.ff.solu.matri.& Rota in anti.decisio.
567.Incipiente vtrum in rub.de cessio.bono. & tangit
Iaso.in.§.fin.circa finem Institu.de actio.& Fely. in.c.
ex rescripto col.4.de iure iura.cū limitatione vt ibi per
eum.Tamen clericus non potest renuntiare beneficio
d.c.odoardus, ne conueniatur vltra q facere potest, quia
tale priuilegium est inductum in fauorem persone cle-
rici, & priuilegij ac ordinis clericalis, & ob eius reue-
rentiam, & ideo ei renuntiare non potest, etiam cum iu-
ramento, arg.c.si diligenti de foro cōpe.ita tenet Anto.
de butri.licet sub dubio forte in consi.41.Incipiente sa-
tis puto, pro hoc quia quando est inductum ob reueren
tiam persone alicuius non potest renuntiari, etiam cum
iuramento.l.alia.§.eleganter, & ibi Alex.& docto.ff.
solu.matri.& Rota in.d.deci.567.Incipiente vtrum in
anti.deci.& in alijs deci.rote recollectis per.d.Bernar.
de bisquinetto in rub.de iure iura. conclu.2.Incipiente
vtrum cas.109.in libro meo, & Vince. hercula. in.l.
sunt qui col.3.num.5.ff.de re iud.& supradictam opi.
q clericus non potest dicto priuilegio renuntiare, vltra
predicta, tenet Hosti.& Io.And.in.d.c.odoardus in fi.
& Matth.de affli.in.d.consti.si quis clericus, col.2.in
vi.nota.& Matthesi.sing.61.i fi.Incipiente nota q cle
rici, sicut etiam dicimus in milite, qui non potest tacite
nec expresse renuntiare priuilegio, vt non teneatur vl
tra q facere potest, vt tenet Alex.in.d.§.eleganter col.
pen.& fi.quia est concessum fauore persone, nō autem
ratione contractus, vt ibi per eum, & clericus qui dici
tur miles celestis militie, vt in.c.ii.de pen.in.vi. gaudet
dicto priuilegio militis armate militie, vt p glo.& doct.
in.d.l.miles, & in.d.c.odoardus.Et sunt multe alie per
sone quibus etiam competit hoc beneficium, ne exigan-
tur vltra q facere possint, de quibus in.l.sunt qui cum
legibus seq.& ibi docto.ff.de re iudi.& doct.in.d.l.mi-
les eo.titu.& in.§.sunt preterea versi.sed & si quis, &
238 ibi doct.Insti.de actio. ✝ Et ista verba ne conueniatur
vel exigatur vltra q facere potest, important, q ipsi cō
uento debeat tantum remanere ne egeat, & vt possit vi
uere, & sit sufficiat sibi pro alimentis.l.in condemnatio
ne.ff.de reg.iur.& Matth.de affli.in.d.consti.si quis
clericus col.2.in.vi.nota.& docto. vbi etiam Hercul.
in.d.l.sunt qui in prin.& in.d.l.miles col.2.ff.de re iu-
di.Et in dictis locis etiam habetur, An hoc casu debeat
haberi respectus ad necessitatem, an vero ad dignita-
tem, de quo etiam per Iaso.in.d.§.item si de dote Insti.
de actio.Et similiter in.d.l.sunt qui tangunt docto. An
debeat deduci es alienum, de quo etiam in.l.maritus fa-
cere.ff.solu.matri.Et quid si negat debitum, an perdat
hoc priuilegium, per doct in.d.c.odoardus de solu.& i
.d.l.miles & in.d.l.sunt qui.ff. de re iudi. vbi Vicen.
Hercu.& Iaso.in.§.item.si de dote.& .§.fi. Institu. de
actio.Et an hoc beneficiū transeat ad fideiussorem, vel
ad heredem, vide tex.in.l.& si fideiussor, & ibi docto.
ff.de re iudi.& in.l.maritum cum seq. que incipit quia
tale.ff.sol matri.Et an ista exceptio. ne exigatur vltra
q facere potest, sit dilatoria, vel peremptoria, & quan-
do possit opponi, vide glo.Bar.Pau.de cast.Vic. Herc.

col. 6. cũ seq. & alios in d. l. fin. q. & in l. nescennius. §.
239 in solidũ. ff. de re. indi. + Vigesimũ sextũ priuilegiũ est
quo clericus pro debito ciuili, nõ põt capi, nec carcerari.
c. si clericos a cõtrario sensu de sen. exco. l. vi. & ibi Io.
And. Gemi. & Phi. fran. Inn. in c. vt fame de sen. exc.
Io. And. in c. nullus de pig. Card. in cle. i. de offi. ordi.
Phi. de perusio. i. c. dilectus de app. Hip. i sua pra. ĩ cri.
§. attigi, col. pen. nu. 70. & Lapus allig. 98. Incipiẽte
queritur nõ leuiter. in rub. de foro comp. col. i. circa finẽ
versi. nec obstat, vbi plus dicit, q iudex ecclesiasticus
in causa pecuniaris de qua cognoscit, non posset inuitũ
detinere clericum, etiam coniugatum incedentem in ha
bitu & tonsura, sine metu excommunicationis, ad
predicta facit tex. in c. later de pig. & regul. c. nuper
& c. vt fame de sen. exco. & Firma. in suo reperto. in
verbo clericus conuenitur col. i. versi. clericus pro debi
to, Hostien. in c. i. de depo. & ibi Abba. col. 2. vbi di
cit, q si clericus est impotens ad satisfaciendum,
non debet carcerari nec excomunicari, nec potest com
pelli ad cedendum bonis, ex quo non tenetur vltra q
240 facere põt. d. c. odoardus de solu. + Sed si est suspectus
de fuga potest retineri, ne aufugiat, vt ibi per Abb. Im
mo. debitor suspectus de fuga potest carcerari, vt faciat
tutum creditorem, licet dies solutionis nõ dum venerit,
vt dicit Abb. in d. c. later in fi. de pig. de qua materia
An. & quãdo liceat capere debitorem suspectum de fu
ga, etiam si sit persona ecclesiastica, vide Abb. post
antiquos & ibi per alios in c. cum non ab homine de iu
di. Pari. in tra. sindi. in verbo captura. Iaso. in l. ij.
col. pen. ff. de iur. o. iud. & Iaso. Instit. de actio. in prin.
col. 15. ver. an autem iudex laicus, & de materia late
ibi per Iaso. & per eundem Iaso. in l. vinum col. 2. &
3. ff. si cer. pet. & in l. ab arbitro. ff. qui satisd. cog. &
Alex. in l. 2. col. 2. & in l. diuortio col. 3. ff. sol. mat. & la
tissime p Iaso. Insti. de acti. in prin. col. 12. cũ pluribus
241 seq. vbi ad saturitatem. + Et predicta procedunt etiam
in clericis in minoribus constitutis, quia non possunt ca
pi pro debito ciuili, etiam ex contractu, vel quasi, vt
tenet Mathesi in sing. 60. Incipiente, nota q clerici,
quia ex quo tex. in d. c. si clericos generaliter loquitur
locum habet siue clerici sint constituti in sacris, siue nõ,
vt dicit Phi. fran. in d. c. si clericos in primo nota. sed in
modo detinẽdi est inter eos differẽtia secundũ Io. And.
242 & Phi. fran. ibi, & nota. 45. distin. c. cum beatus. + Sed
dici potest, quod non sit speciale in clerico vt pro de
bito ciuili non possit carcerari, quia regulariter pro de
bito ciuili non potest quis de persona capi, nisi lata sen
tentia, & facta excussione bonorum, & si non habet
bona, capitur p persona. l. a diuo pio. §. si super rebus. ff.
de re indi. pro hoc ẽ glos. trita. in l. iij. §. tutores. ff. de su
spe. tuto. quam sequuntur ibi Bar. & Bal. & in l. i. C. qui.
bo. ced. pos. & Bar. & Ang. in l. nemo carcerem. C. de
exa. trib. lib. xi. Par. in tra. sind. i verbo captura ĩ prin.
Old. consi. 54. Incipiente an fugiens. Io. fab. in §. si. cir
ca prin. Insti. de actio. & in decisio, cappe. tolo. questi
one. 422. in addi. Abb. & Fely. in c. quod ad consultatio
nem col. 7. versi. non deuenitur ad capturã de re indi.
cũ cõcor. ibi. Abb. i. c. odoardus in not. de sol. sed. dicas,
q est speciale in clerico, vt etiã facta excussione bo
norum non possit carcerari pro debito ciuili, quia habet
beneficium. d. c. odoardus. de solu. quod nõ competit la
cis, quia est concessum propter reuerentiam persone,
& ordinis clericalis vt supra ĩ precedenti priuilegio di
ctum ẽ. Addi. Ad predicta vide etiam Nico. boeri. de
243 ci. 349. nu. 10. + Vbi tenet, q clericus potest detineri
carceratus, & potest fieri commutatio pene pecuniarie
incorporalem, vt ibi per eum allegat Abb. in c. finem
litibus col. 2. in vltimo nota. de dolo. & contu. sed tu vi
de Abb. in c. odoardus col. i. in primo oppo. de solu.
244 vbi ponit veram distintionem ibi, vide. Sed quid + si cle
ricus esset obligatus cum iuramento pro aliquo debito
ciuili infra certum terminum, & elapso termino eo nõ
soluente fuit accusata pena cõtra eum, an possit carce
rari, Mathe. de affli. in consli. regni si quis clericus col.
2. in vi. not. in fi. i terminis ponit istam questionem, & te
net q sic, propter iuramentum in obligatione appositũ,
qui a non soluendo, & implendo quod promisit incur
rit per iurium. c. querelam de iure iura. & periurium
est graue peccatum. c. hoc videtur. 23. q. 5. & periuriũ
est maius adulterio, & homicidio, secundum Car. in
clem. i. de iure iur. & clem. i. §. porro de here. & vbi est
graue delictum clericus potest carcerari. c. si clericos
& ibi doct. de sen. exc. in. vi. & Car. in d. cle. i. §. porro
ubi dicit, q pro quolibet crimine põt carcerari. Cõfirmã
tur pdicta ex his q̃ dicit Inn. Host. & Io. And. in c. ex
rescripto in fi. de iure iura. & Arch. in c. vt pridẽ. 23.
245 q. 8. + Vbi dicunt, qd si clericus promisit obstagiũ, hoc ẽ
de certo loco non recessurũ, iuxta terminos illius. c. si ta
lis clericus inuitus detinetur in compedibus, vel carce
re, ne possit fugere, detinens incurrit excommunica
tionem, sed si clericus ne dicatur fractor fidei, parcens
pudori suo, ibi sponte manet, cessat excomunicatio,
246 & etiam + licet alias sit dubium, an quis possit se obli
gare ad carceres, quia videtur cõtra bonos mores, q̃ quo
per Fely. in c. ex rescripto, col. 4. in fin. de iur. iur. &
Bar. & Alex. in l. alias §. eleganter. ff. sol. matri. &
esset species seruitutis, vt in dictis locis, & aliquid per
Bal. in l. i. col. 4. C. qui. bo. ced. po. quia sequeretur, q ca
ro liberi hõis esset in obligatione, qd esse nõ dẽt q a caro
& coriũ liberi hõis nõ possunt esse in obligatione, nec in
cõmertio. ff. de verb. obl. l. inter stipulantẽ. §. sacram, &
Bal. vbi supra, tamen si instrumentis debiti est apposi
tum iuramentum, iudices capiunt eos, & idem in cle
rico, quia si iurauit non discedere, compellitur ibi con
tinue morari, vt dicit Lu. de pẽ. in l. generali. col. 2. ver
sus fi. C. de cu. lib. 10. & sic ratione iuramẽti detinetur.
licet alias si non esset iuramentum non posset detineri,
vt supra. Itẽ pro hoc facit, quia iuramentum habet exe
cutionem paratam, sicut sententia, vt tenet Bar. in l.
ij. ad finem. ff. de iure iur. & ibi late Iaso. col. 2. cum seq.
vbi etiam ponit multas limitationes, & idem Iaso. in §.
item si quis col. 17. cum seq. Instit. de actio. cum cõcor.
247 i. dictis locis. + Similiter obligatio penes acta habet exe
cutionem paratam, sicut sentẽtia, glo. in auten. genera
liter. C. de Epi. & cleri. Pau. de ca. Alex. [illegible], in l. eũ
pro quo. ff. de in ius vocan. And. barb. & docto. maxi-

tie Moder. & Fely. ibi in.c.si quando col.pen.de offi.
deleg.Bar.in.d.in stipulatione alias est.l.i.col.2.ff.iudi.
sol.Lu.de pen.in.l.ij.C.de iure fisci.lib.x.Matth.de affli
deci.387.Incipiente si unto in prin.& deci.30.Incipien
te fuit dubitatum col.i.& ij. vbi dicit, q obligatio penes
acta curie habet executionem paratam siue in ea sit ap
positum iuramentum, siue non, pro ista parte etiam ad
ducitur Ritus Magne Curie Vicarie q incipit. item siq.
debitores, per quem disponitur, q obligatus per instru
mentum publicum cum iuramento, seu pena, si citatus
super presentatione instrumenti in vltimo perhemptorio
non cōparet cum sacco paratus satisfacere, carcera
248 *tur. Sed + contra predicta adducitur, q clericus obliga*
tus pro debito ciuili non possit carcerari, vt probat tex.
in.c.ex rescripto inducendo hoc modo, nam illi monaci,
qui fuerunt dati in obstagium pro summa debita, & eti
am Abbas, iurauerunt, & licet dicat ibi tex. q compel
luntur seruare quod iurauerunt, non tamen coguntur
per carcerationem, sed si non seruant quod promiserlit,
interdicitur eis ingressus ecclesie, & si potuissent carce
rari, Pontifex hoc dixisset, pro vt dixit in.c.i.de depo.
sed ad istam inductionem respondetur, q iuramentum
eos obligat ad standū in obstagio, quod patet, quia Pa
pa ibi mandat compelli ad obseruandum quod promise
runt, & sic ad standum in obstagio, & arresto, & sic
ratione iuramenti de persona detinentur. Item contra
predicta adducitur, quia clericus pro debito ciuili non
potest carcerari, et si sit obligatus, vt tenuit Io. And.
in.d.c.si clericos col.ij. & ibi Phi.fran.col.i.ver. Item
not.de sen.exco.l.vi. & Nico.milus in suo reper. in ver
bo clericus col.2.ver.clericus si pro debito, ratio q a cle
ricus non tenetur nisi inquantum facere potest, deducto
ne egeat.d.c.odoardus de solu. & huic priuilegio nō po
test renuntiare, etiam cum iuramento, tacite nec expres
se cū sit inductū ob reuerentiam persone, & ordinis cle
ricalis, vt dictum est, & si posset hoc casu carcerari,
sequeretur q ppetuo detineretur donec solueret, & sic
teneretur vltra q facere posset, sed responderi potest,
q predicta non loquuntur quando esset obligatus cum
iuramento, & istud vltimum non obstat, quia licet pos
sit carcerari, potest tamen opponere beneficium.d.c.
odoardus, tunc liberabitur, & fiet excutio in bonis de
249 *ducto ne egeat. Tertio, + Contra predicta adducitur*
q a tunc demum carceraretur quando criminaliter cleri
cus accusaretur de periurio, secus quando ciuiliter de
bitum peteretur, vt probat glo.in.d.c.querelam & ibi
docto.de iure iura. sed respōderi potest, q cum sit obli
gatus cum iuramento, accusando penam non agit ciuili
ter sed criminaliter, quia incursum est periurium, licet
cautius esset, si in accusatione pene diceretur, q accu
sat penam ciuiliter & criminaliter, prout seruatur quā
do accusatur instrumentum secūdum formā Ritus Ma
250 *gnæ curiæ. + Aduerte tamen q quando accusaretur cri*
minaliter de periurio, quia non soluit in tempore, excu
satur si propter necessitatem, & paupertatem non sol
uit, vt probat tex.in.d.c.querelam de iure iura. cum iu
ribus ibi allegatis per Inno., & ibi etiam hoc tenet Bal.
in fin. Qui enim in termino non soluit non presumitur
periurus, nisi primo inquiratur an voluntarie non sol
uerit, an vero necessitate coactus, vt dicit Bal.in.d.c.
querelam in not. & ibi Abb. & Fely.in ii col. faciūt quæ
habentur in.l.ij. & ibi docto. maxime.§.i. & .ij.ff.si quis
cautio. & in.l.fin. & ibi Alex. & alij.ff.qui satisd.coga.
251 *+ Quarto contra predicta adducitur, quia frustra cleri*
cus carceratur, ex quo carcer nō soluit debitum sed hor
sa, vt dicit Bal.in.c.dilectis col.2.de app. sed responde
ri potest, q non frustra, quia cum est carceratus habet
maiorem curam soluendi debitum, q quando stat in li
bertate, vt experientia docet, quæ est rerum magistra.
c.quam deceat.de electio.l.vi. quia dici solet, q carcer fa
252 *cit prouentum, quo dicto maxime vtuntur fiscales. +*
Quinto respōderi potest ad allegata supra pro opynio.
Matthe. & primo non obstat, quod iuramentum, &
obligatio penes acta habēt executionē sicut sententia, quæ
fateor, sed sententia non mittitur executioni incipiendo
primo a captura persone, quia si habet bona non carce
ratur, sed seruatur forma l. a diuo pio.ff.de re iud. vt pri
mo capiantur mobilia, secundo stabilia, tertio deueni
tur ad nomina debitorum, vltimo si non habet bona de
uenitur ad capturam persone ut ibi in tex. & per docto.
ibi, & gloss.in.l.iij.§ tutores.ff.de suspe.tuto. & ibi per
Bar. & p Abb.in.c.ij.in.2.nota.de pigno. & gloss.in
rub.ff.de execu.bono.Phi.fran.in.d.c.si clericos col.i.in
2.not. & Paris in tra.sind.in verbo captura. Nec ob
stat Ritus Magnæ Curiæ Vicariæ supra allegatus, q a il
le Ritus nō habet locū inter clericos, nec i foro ecclesia
stico, ita in specie tenet Matthe.de affli.in consti.regni
si quis in posterum col.3.in septima questione. Et Bal.
in.l.cunctos populos col.6.ver.sed hic ēt.C.de sum.tri.
bene faciunt quæ habentur per compost.Io.And. &
Anto.de butri.in rub.de consue.dicentes, q coram iu
dice ecclesiastico nō attenditur statutum seculare, sed
ius canōicū, causę enī clericorū secūdū iura canonica,
& non secundum laicorum consuetudines, & constitu
tiones terminari debent.c.quod clericis de foro compe.
vbi vide Abb.col.4.in fi. q late disputat, sed licet sit re
sponsum dictis rationibus, non tamen est sublata ratio
vinculi iuramenti, quod sapit criminalitatem propter
periurium, vt dictū ē, & ideo teneo opy. Matthe in.d.
consti.si quis clericus, q clericus obligatus cum iura
mento, si contra eum accusatur pena, potest carcerari
propter periurium, & confirmatur ex dictis per Bal.
in consilio.80.Incipiēte clericus 2.vol. vbi dicit, q cle
ricus non potest se obligare ad personalem districtionē
iudicis secularis, sed per Episcopum posset personali
ter distringi, si corā eo hoc esset actum, vt ibi per eum,
quod tamen intellige vt detineatur in curia ecclesiasti
ca, non autem in curia seculari, nec debet detineri in
clauso carcere, nec in cōpedibus, propter metum excōis
vt tenet Io. And. in.d.c.ex rescripto in fin. de iure iu
ra. & ibi per alios, & tenet Io.Fa.in.§.fi.col.2.in prin.
Institu.de actio. Et dicit Archy.in.d.c.si clericos de se.
exco.in vi. q in notorio dum tamen obedire parato, nō
habet locum dispositio illius capituli, & sequitur Cald.
consi.iij.Incipiente appellatur in titu.de appella. & sub
dit ibi littera licet nondum appareant incorrigibiles.

vnde

vnde dicit ibi Io And. Caueãt ſibi prelati qui nimis ad
talia ſunt prõpti, hoc idẽ vult Hoſti.in.c.i.de depoſi. &
ibi ponit Io And. vbi primo arguit clericũ poſſe vincu
lis detineri, q geſſit adminiſtrationẽ laici, donec rõem
redat, & poſtea ſubdit ꝙ hoc nõ auderet facere ſine li-
cẽtia Pape, vt ibi factũ fuit nec q̃ diu paratus eſt cleri
cus obedire, & refert, & ſequitur Cald. vbi ſupra, & vi
de Cor.conſ. vltimo.4.volu. Predicta intellige, niſi cle
253 ricus eſſet ſuſpectus de fuga, vt infra. ✝ Et ex predi-
ctis in preſẽti priuilegio prenarratis, ponitur cõcluſio,
ꝙ regulariter, clerici nõ poſſũt carcerari, maxime pro
554 debito ciuili, per ſuperius allegata. ✝ Limita primo, ni
ſi clericus eſſet obligatus cũ iuramẽto, & cõtra eũ eſſet
255 accuſata pena vt ſupra dictũ eſt. ✝ Limita ſecũdo, niſi
eſſet clericus ſuſpectus de fuga, vt qa nihil poßidet in
loco, vel eſſet alienigena, vel alio modo ſuſpectus,
arg.ff. de his que infra.cred.l.ait pretor.§.ſi debitorẽ
& ff. qui ſatiſd. cog.l.ſi fideiuſſor.§.vltimo nã iſto caſu
poſſet retineri ne afugiat, & nõ incurritur excõiatio. vt
dicit Abb.in.c.i.col.2.ver.ego nõ ſto de d̃poſi. qa debi
tor ſuſpectus de fuga, licet nõ dũ dies ſolutiõis venerit,
poteſt carcerari, vt faciat creditorẽ ſecurũ, vt tenet Io.
And.in.c.lator, & ibi Abb.de pig. Debet tamẽ ãte om
nia ſũmarie cognoſci de ſuſpitione, vt dicit Io.And. in
d.c.lator. & Iaſ.Inſtitu..de acti.in prin.col.14.cũ ibi al
legatis, & de debitore ſuſpecto, vide quæ allegaui ſu-
pra in hoc priuilegio, & Alex.con.121.col.i. & .ij.4.
vol. & Pet.Phi.Cor.cõ.136.Incipiente viſis col.2.4.
vol. & Soce.cõ.113.Incipiẽte quoniã.i.vol. & Frã.de
256 are.cõ.95. ¶ ✝ Limita tertio nõ procedere, ſi illud de
bitũ ciuile deſcẽderet a crimine, & delicto, vel quaſi, pu
ta qa cõtraxit depoſitũ, qa tũc clericus poteſt carce-
rari, vt in.c.i. & ibi.d.Anto.de depoſi.Gem ĩ.d.c.ſi cle
ricos col.i.ĩ tertia opp.de ſẽ.excõ.in.vi. & ibi Phi. frã.
col.i.ĩ tertio nota. Nico.milus I ſuo repertorio, ĩ verbo
clericus col.2.ver.clericus ſi pro debito, & Firm.ĩ ſuo
repertorio.in verbo clericus cõuenitur, col.i.ver.23.
Incipit clericus pro debito, & Hypo.in ſua pra.cri.§.
attingã col.fin.in prin.num.70.Limita quarto, niſi cle-
ricus doloſe ſeciſſet, vt nõ eſſet ſoluẽdo, qa tũc nõ gau-
deret tali beneficio, qa dolus ipſius argueretur, vt di-
cũt Gem. & Phi.frã.ĩ.d.c.ſi clericos col.i. & Nico.mi
lus ĩ.d.verbo clericus col.2.proxime allegato, & quæ
dicit Io.Fab.ĩ.d.§.fin.col.i. Inſtit.de actio. talis enĩ cle
ricus propter eius dolũ nõ haberet beneficiũ.d.c.odoar
257 dus. ✝ Limita quinto dictã cõcluſionẽ niſi eſſet cõſue-
tudo legitime preſcripta per decẽniũ, vt clericus poſſet
carcerari, vt tenet Nico.milus ĩ.d.reperto.ĩ verbo cle
258 ricus, allegat ita tenet Matthe.ĩ.d.c.odoardus. ✝ Limi
ta ſexto, niſi clericus voluntarie manet ĩ carceribus, par-
cẽs pudori ſuo, ne dicatur fractor ſue promißionis, per
ea quæ dicit Io.And. ĩ.d.c.ex reſcripto ĩ fine de iure
259 iura. ✝ Limita ſeptimo, niſi clericus cõueniatur ex de
licto, qa poteſt capi. & detineri ĩ viculis.c.dilectis &
ibi Decius, & alij de app. & .d.c.ſi clericos de ſẽ.exco.
ĩ.vi. Immo tali caſu põt ẽt torq̃ri, vt dicit Deci.ĩ.d.c.di-
lectis. Idẽ ẽ, ſi clericus cõueniatur ex maleficio, vel qua
ſi, vt tenet Abb.ĩ.d.c.odoardus de ſolu. & ſẽtit ibi glo.
dũ dicit dignũ ẽ enĩ vt male meriti egeſtate laborẽt, he
neſaciũt dicta per Iaſo.ĩ.§.fin.ĩ quarta fallẽtia Inſti.de
actio.ſed hãc limitationẽ reſtrĩgit.d.Vicẽ. hercu.ĩ.l.mi
les col.fi.ff.de re iudi. vt procedat quãdo clericus cõue
nitur criminaliter ex maleficio, vel quaſi, & ſic ad vĩdi
ctã, & penã applicãdã fiſco, ſi enĩ ciuiliter cõuenire-
tur, haberet illud priuilegiũ, ne cõueniatur vltra q̃ face
re poſſit, ut ibi per eũ. Et an, & quãdo liceat capere cle
ricũ malefactorẽ, & an debeat prius cõſtare de delicto,
& an debeat fideiuſſoribus relaxari, vide tex.gloſ. &
docto.ĩ.d.c.clericos de ſẽ.excõ.ĩ.vi. & Fran.are.ĩ.c.cũ
nõ ab homine col.3.de iudi. & ibi.Fely.col.2. & Deciũ
260 col.3.cũ cõcor.ibi. ✝ Vigeſimũ ſeptimũ priuilegiũ eſt
qa breuiariũ nõ eſt auferẽdũ clerico, pro executione iu
dicati, ſicut nec militibus arm. nec ſcholaribus libri, ſecũ
dũ Bal.ĩ rub.C.qui bo.ced.po.facit gloſ.ĩ.l.nepos.pro-
culo in verbo dignitate.ff.de verb.ſig. & Iaſo.ĩ.§.item
ſeruiana col.x.Inſti.de acti. & Ang.are.in.§.fi.col.an
tepen. Inſti.de acti.facit glo.in.l.ſtipendia.C. de exec.
rei indi.q̃ dicit, ꝙ ſicut ſtipendia militũ nõ ſunt capien-
da pro executione ſententie, ita nec ſtipendia, & pre-
bende clericorũ, niſi in ſubſidiũ, quãdo alia bona nõ ha-
261 beret, vt tenet glo.fi.in.d.l.ſtipendia. ✝ Vigeſimũ octa
uum ſpeciale priuilegiũ eſt qa licet teſtis vacillans poſ
ſit torqueri.l.ex libero et ibi doct.ff.de q̃ſtio. tamen hoc
fallit in clerico vacillante q nõ torquetur, ſecundũ Bal.
in.l.presbyteri in.i.col.in nota.C.de Epi. & cleri. ſequi
tur Firm.in rep.in verbo teſtes interrogantur ver.74.
teſtis vacillans, & Hypo.in.d.l.ex libero in prin. col.i.
allegat Bar.ibi, licet talis clericus poßit de falſo puniri,
262 vt ibi p cum. ✝ Vigeſimũ nonũ ſpeciale eſt, qa licet cõ
tra clericũ, cõtra quem proceditur de delicto, extarent
indicia q̃cũq; ſufficientia ad torturã, tamen ipſe clericus
torq̃ri nõ poterit, niſi alias ſit infamis, ita dixit Abb.anti
quus ĩ.c.grauis de depoſi. & ibi ſequitur eũ Pau.de le-
aza & Io.de ana.in.c.i.col.1.de cleri.percu. Abb.ĩ.c.
cum in contẽplatione de reg.iur. Fely.in.c.veniens col.
2.de teſti. Hypo.in ſua pract.cri.§. nunc videndũ col.
xi.ver.ſcias & .§.expedita col.7.num.40. & in rub.de
fideiu.col.58.num.126.cum cõcor. in.d. locis faciunt
quæ in ſimili dicit And.de yſer.in conſti.regni ſi dãna
clãdeſtina col.2.vbi dicit, Q d̃ cõtra inq̃ſitum debet ẽt
conſtare de leuitate vite, & vilitate, vt ibi p eum, facit
263 c.regni tormenta. ✝ Trigeſimũ ſpeciale eſt, qa mutilati
membris, & corpore viciati, non poſſunt in cã crimina
li teſtificari contra clericũ criminaliter accuſatũ, quia
in cã criminali cõtra clericũ, tales teſtes req̃runtur, qua
les ad ſacerdotiũ eligi dñt, vt in.c.ipſi apoſtoli, & in.c.
ſeq.2.q.7. & .c.fi.de teſti. ſed corpore viciati, q habent
magnã deformitatẽ, repellũtur, & promoueri nõ pñt.c.
expoſuiſti de corp.vicia. & habetur p doct.ĩ.c.i.et.c.fi.
eo.tit. ergo admitti nõ dñt, ita no. dixit Abb. antiq.ĩ.c.i.
de exce. & ibi Fely. & .d.Pariſi.col.5. & .6. q dicit eße
cõem intellectũ, & ſequitur Hyp.in ſua pra.§. nunc vi
dẽdũ col.xi.ver.itẽ teneas, Q d̃ ĩtelligitur de manifeſta
macula corporali, vt dicit Par.in.d.c.i.col.6.de excep.
& hoc procedit contra clericum criminaliter accuſatũ,
ſecus ſi opponeretur contra clericum in modum excep
tionis. quia non requiruntur huiuſmodi qualitates vt
per Pariſi. & alios in .d. c. i.col.5. cum ſeq. de excep.

Io.Anto.de Nigris.

264 ✝ Trigesimum primum speciale est, quia quilibet potest
eripere clericum a manibus familie potestatis secularis
& non tenetur ad penã, vt per Fely.in.c.i.in fi.de offi.
deleg.& Guido.Pape in questi. parla.delfi.questi.73.
in fi.& vide gloss.in .c.non inserẽda in fi.23.q.4. Q̃d
intellige, nisi talis clericus de mandato sui prelati fuisset
a seculari potestate captus iuxta.c.vt fame.§.fi. de sen.
265 exc.✝ Trigesimum secundum speciale est, quia licet filij
propter crimen lese maiestatis cõmissum per patrem
puniatur, & patiantur penas, vt late in.l.quisquis et ibi
doct.C.ad leg.iuli.maiest.tamen hoc non habet locum
in filio clerico.glos.in.c.satis peruersũ 56.distin.de quo
vide p Archy.d.Prepo.& alios ĩ.c.siqs.6.q.i.& Hip.
266 in rub.ff.de fideiu.col.60. ✝ Trigesimum tertium speciale
est, nam filius ĩ potestate si committat vnam ex causis
ingratitudinis cõtentis in.§.aliud quoq; in auten.vt
cum de app.cogno.& per glo.in c.quintauallis de iure
iuran.possit exheredari a patre.tamen si talis filius post
cõmissam cãm ingratitudinis, sit effectus clericus.nõ po
terit exheredari a patre.c.nõ liceat.19.q.vltima, & ibi
doct.glo.in.l.fi.in verbo quasi ingratũ.C.de Epi. &
cleri.& in auten.de mona.in prin.& Hypo. in rub.ff.
de fideiu.col.58.sed cogita qa predicta loquuntur in in
grediente monasteriũ, & sic fauore religionis, vt dicit
Fely.in.c.rodulfus col.4.de rescri.& nullus loquitur ĩ
clerico nisi.d.Hypo.tamen bonũ est habere auctoritatẽ
267 Hypo. ✝ Trigesimũ quartũ speciale est, qa per ordinationẽ
ad clericatũ tollitur precedens infamia, vt per
Fely.& alios in.c.cũ te col.5.extra de re iudi.& Hyp.
268 in.d.rub.ff.de fideiu.col.61. ✝ Trigesimũ quintũ speciale
est.qa statuta laicorum non ligãt clericos, de quo
tamen late p doct.in.c.ecclesia Sanctæ Mariæ de cõst.
& Hypo.in rub.de fideiu.col.59.& Alex.consi.209.
cũ seq.2.vol.An autẽ statutũ, q̃ si clerici aliquid nõ faciant
teneantur eius consanguinei.valeat nec ne, vide
Bar.in.l.i.ff.de his quæ pen.no.& ibi.Alex.in add.vbi
etiam tangitur de statuto, q̃ coloni clericorũ teneãtur,
269 vide ibi cũ concor.ibi. ✝ Trigesimum sextum speciale
est, q̃ si pater emit libros filio studenti, & sibi tradidit si
non est factus doctor ante mortem patris, tenetur illos
conferre fratribus post mortẽ patris, tamen secus est, in
filio clerico studente, ẽt si solũ habet primã tonsurã, qa
nõ tenetur illos cõferre cũ fratribus, ita Alb.de ro.in.l.
si donatione in vltima col.C.de colla.Iaso.in.l.filie licet
270 col.2.C.de colla.Hypo.in rub.ff.de fid.col.62. ✝ Trigesimũ
septimũ speciale est qa sacerdos dicitur eẽ in dignitate,
& dicitur dignior quolibet principe.c. solite de
maio.et obe.ẽ & dignior laico.c.cũ ad ver.96.disti.&
ẽ maior quacũq. dignitate laicali.vt late p Hyp.in rub.
ff.de fideiu.col.63.hodie vero pp multitudinẽ clerico-
271 rũ, & eorũ illiteraturã, sunt effecti contẽptibiles.✝ Et dixit
Anto.de butr.licet nimis immodeste in.c.ij.de treg.
& pa.& not.ex illo tex.Q̃d clerici veniunt appellatione
asinorũ, vt ẽt refert Iaso.in.l.generaliter col.fi.ff.de
in ius vocan.& hoc pp multitudinẽ, & illiteraturã.Et
pp Io.mona.& Card.in.c.cum ex eo.de electio.lib.
vi.dicunt, q̃ ecclesia Romana indiget viris litteratis.&
non asinis ferratis, de quo ẽt p Fely.ĩ.c.si quãdo col.4.
in fi.de rescri.& seqtur Matth.de affl.in plu.cõst. q̃one
26.in fi. & in consu.cordi in primo nota. col.2. & Io.
mona.in.c.fi.col.fi.& ibi Phi.probus in addi.nu.14.de
verb.sig.in.vi.& in.c.delictum de reg.iur.in.vi. Et ex
hoc dixit Io.And.in.c.fi.de verb.sig.in.vi. quẽ seqtur
ibi Gem.ĩ 3.col.Q̃d si ẽ cõcessum priuilegiũ alicui conferendi
beneficia, nõ intelligitur de nepotulis asinis de-
272 ferratis. ✝ Et ex hoc ẽt dixit Fely.ĩ.c.querelã col.3.de
iure iura.q̃ illitteratus est magis exosus canoni, q̃ homicida,
& collatio facta illitterato est statim nulla, vt
ibi p eum, q dicit de hoc nunq̃ obliuiscaris.Et ideo summa
ope. niti dẽnt, qui desiderãt ad sacerdotium promoueri,
scientiã addiscere, ne pro defectu scientie repellãtur,
vt in.c.nisi cũ pridẽ.§.pro defectu de rẽnunci. nec
dẽnt se vilissimis, & miserijs dedicare.quia sacerdotes
dicuntur patres regum.& principũ, vt ĩ.c.quis dubitet
96.distin.Et propterea Fely.ĩ rub.de maio.et obe.col.
4.inuehitur cõtra illos miseros sacerdotes, qui hodie faciunt
se familiares cappellanos & castaldos. Et q̃d deterius
est, plerunq; lenones potentum laicorum, extimãt
esse sibi ad unum gradum glorie, imperare & cõculare
ĩ vilissimis obsequijs, illos quibus data ẽ potestas
ligandi et soluendi, quasi hñtes clauigerum in famulũ,
ac vile mãcipium, & hẽtur ẽt in tra.Io. de terra rubea
contra rebelles, in tertio tract.in 5.artic.col.10.in add.
Et ad pdicta nõ incongrue adducuntur.q̃ dicit Io.And.
ĩ.c.graue col.1.de preb.vbi dicit, Q̃d cum quidã canonici
nõ possent cõcordare de canonicis creandis, conuenerunt
in hoc, ut quilibet canonicus crearet vnum nepotẽ,
vel cõsanguineũ, dummõ nobilẽ, & tales erant persecutores
ecclesie, & indigni, vnde quidã Romanus illius
ecclesie canonicus nominauit asinũ canonicẽ, dicẽs
illũ aliis pferẽdũ qa semper prouocauerat vtilitatẽ ecclesie,
& abstinuerat a dãno, quod alij nõ fecerãt, & refert
ẽt Io.And.vbi supra, beatũ Bernardũ dicere, Q̃d
interdum Episcopus cõmittit nepotulo duo millia animarũ,
cui nõ committeret duo pira. Et tenet Hosti. in sum.
extra de symo.§.qualiter col.6.ĩ fi.Et ideo cõcludit Io.
And.vbi supra, q̃ tales q pficiuntur ecclesiis, dẽnt habere
scientiã, prudentiã, et experientiã, tã spiritualium,
273 q̃ tẽporalium.39.distin.c.Petrus. ✝ Trigesimum octauum
speciale ẽ, q̃ clericis nõ dẽt solẽnis penitẽtia ĩponi.
50.distin.c.cõfirmãdum & 28.distin.c.presbiter vbi
274 glo.fi. ✝ Trigesimum nonũ speciale ẽ, quia licet de iure
ciuili extraneus nõ teneatur extraneo oppresso auxiliũ
pstare, ita q̃ nõ pstãdo veniat puniẽdus secundũ Bal.
in.l.quicunq;.C.de ser.fugi.& Matth.de affli. in cõsti.
regni qcunq; mulierẽ, in rub. tamẽ qlibet dẽt succurrere
ad adiuuãdũ clericum, q violẽntiã patitur, saltẽ clamãdo.
c.quãte & ibi glo.de sen.exco.quod hodie nõ solũ
procedit in clericis vi oppressis, sed ẽt in laicis, quia
ẽt laicis vi oppressis ẽst auxiliãdum, saltẽ clamãdo pro
repellenda iniuria vt dicunt And.de yser.& Matth.de
affl.ĩ d.cõst.qcunq; mulierẽ ĩ fi.qa delinqntibus fauere
videtur, qui cum põt manifesto facinori desinit obulare
d.c.quante cum concor.ibi per glo.de senten. excommu.
quia secundum theologos, Christianus debet Christiano
quantumcunq; peccatori auxilium exhibere, qa

datū est pceptū diuinū, diliges proximū tuū sicut te ipsum, de quo latius p beatū Tho. in tertio sen. distin. 36. arti. vi. & p Matth. de afflic. in rub. consti. quicunq; mulierē, & per Fely. & alios in. c. i. de offi. deleg. + Qua
275 dragesimū speciale ē, q clerici litigātes de bonis ecclesie, debent prius audiri, & prius eorum cause expediri, vt in consti. regni iusti cultores, & ibi Matth. maxime in. 2. col. & ibi ēt ponit qd pro rebus proprijs ipsorum clericorum, & tenet q non gaudent hoc priuilegio vt ibi p eum. + Quadragesimum primū speciale ē, q cle
276 rici pro rebus ecclesie habēt priuilegiū eligēdi forum, vt late p And. & Matth. de affl. ī cōst. regni statuimus la. ij. col. 4. istud tamē priuilegium clerici habent solum pro cōtractibus cōcernentibus res ecclesie, nō autē pro bonis proprijs ipsorum clericorū, vt tenet And. de yser. & Matth. de affli. ī. d. consi. statuimus la. ij. col. 6. ver. 4. quero, & in consti. iusti cultores col. 2. & vide Ritū Magnæ Curiæ Vicariæ num. 135. in ordine meo, q incipit itē clerici de rebus. + Quadragesimū secundum
277 speciale est, q clerici non possunt torqueri p laicū, sed p clericū, vt tenet glo. in. c. si. 35. disti. & ibi hoc tenet d. Prepo. qui dicit esse bene notādum, pp officiales qui quandoq; torquent clericos p laicos sed male faciunt, quia excōiem incurrunt, vt voluit glo. 45. distin. ī sum. & Prep. vbi s. de qua materia habetur ī. c. vt fame de sen. exco. & 24. q. 3. c. i. Intellige pdicta, nisi necessitas aliud suadeat, vel consuetudo pmittat, vt dicit. d. Prepo. in. d. c. si. 35. distin. Et ibi ēt ponit, an & quādo clerici possint subijci corporali supplicio. Nunquid aūt clericus habeat priuilegiū in suis bonis proprijs vt nō currat pscriptio nisi quadraginta annorū sicut in bonis ecclesie, iuxta autēticā quas actiones. C. de sacro san. eccl. Saly. ibi & Ias. in fi. tenent q clericus non gaudet tali priuilegio in rebus proprijs vt ibi p eos. Et generaliter
278 d priuilegijs clericorū, et ecclesiarū, uide multa p Inn. Io. And. & alios ī. c. nouerit de sen. exc. p Io. And. Gemi. & Phi. fran. in. c. i. §. in ceteris de cler. coniu. in. vi. p Card. in clem. i. col. 5. de vit. & ho. cler. p Silu. in sum. in ver. clericus el. i. in quinta quest. & in ver. immunitas el. i. p Imo. ī cle. fi. de īmu. eccl. Fir. ī rep. ī ver. clericorū priuilegia cū cōcor. + Et q dicta sunt supra, itellige,
279 nisi esset cōsuetudo legitime pscripta, p quā esset inductū, vt iudex secularis posset punire clericos in minoribus cōstitutos delinquētes, qa tūc talis cōsuetudo tribueret iurisdictionē, ita sing. dixit Inn. in. c. i. de aposta. & ī c. nouit de iudi. refert, & seqtur Bal. in suo repto. in verbo consuetudo, vers. consuetudo pōt auferre, & Hypo. ī suis sing. 690. Incipiente magni valoris, qd dicunt ē ppetuo notandū, sed Hosti. in. d. c. i. de apo. intelligebat procedere, qn consuetudo faueret ecclesiastico foro, puta vt bigamus sit de foro ecclesie, et gaudeat priuilegio in psona & in bonis, secus si esset contra, qa consuetudo non pōt tollere priuilegiū clericale, vt ibi p Hosti. & Alex. cōs. 149. ī eā īqsitionis col. ij. 6. vol. sed opy. Hosti. reprobatur et bene p Io. And. ī. d. c. i. col. fi. de aposta. et ideo teneas dictū Inn. & sequatiū, et istā partē tenuit ēt Pet. bell. ī spe. prin. in tit de propositione grana-
280 minū. §. videndū col. 4. cū seq. vbi late disputat. + Secundo intellige, nisi clericus esset artifex, alicuius artis, quia rōne illius artis poterit cōueniri corā iudice laico ipsius artis, vt dicit Bal. in addi. spe. ī titu. de reo col. 2. ver. itē scolaris clericus & Hyp. sing. 694. Incipiente apud oēs sanos, vbi ēt refert alias limitationes, in qbus clericus potest conueniri corā iudice laico, vide ibi, & latius Maria. socci. in. c. siqs clericus col. 2. cū seq. de foro cōpe. Et ad predicta faciunt q dicit Abb. antiquus in c. ex litteris de vita & ho. cler. vbi dicit, q clerici negociatores tenentur seruare statuta laicorū loci in quo negociantur, refert & sequitur Alber. bru. in tra. de consti. decre. statu. &c. in verbo clericus col. 2. versi. cle
281 rici negociatores in tertio vol. + Tertio intellige predicta, nisi tales clerici in minoribus constituti, nō incedāt in habitu & tonsura clericali, qa tunc nō gauderent priuilegio clericali, p istā extrauag. clem. Quinimmo ēt de iure cōi, clericus in minoribus cōstitutus si conuersetur vt laicus, et relicto habitu clericali, īmisceat se enormitatibus, & exerceat actum oīno cōtrariū clericatui, vt qa duxit corruptā ī vxorē, vel est effectus miles, et exercet arma, & seua, tunc absq; alia monitione amitteret priuilegiū, secus si duxisset virginē, vel eēt effectus miles, & non exerceret seua, vel esset negotiator, quia tunc de iure cōmuni requiritur trina monitio, vt in totū amitteret priuilegium, vt per Inno. Io. And. Abb. & alios in. c. i. de aposta. de quo ēt per Alex. in cons. 8. videtur super primo, col. penul. primo vol. & consi. 58. quia sepissime. 4. vol. & Pet. bellug. in spe. prin. in titu. de propositione grauami. §. dubitatur versi. imprimis. tales enim clerici ter moniti a suo prelato, si sunt effecti incorrigibiles, amittunt priuilegiū, ita canonis siquis. suadente, q fori, vt tenēt Io. And. Anto. de but. & cōiter doct. in. c. contingit lo. ij. de sen. exco. Et dicit Hosti. in c. perpendimus, de sen. exco. ponendo not. intellectū ad illum tex. q dimittentes habitū ex malitia, & iniquitate, & contra Deū, & honestatē cleri, enormitatibus se immiscentes, si in illis deprehenduntur. ipso facto priuilegio clericali sunt priuati, vt ibi per eū, alleg. ī. c. ex parte ī. ij. de priuil. de quo vide per alios in. d. c. ppendimus, & hodie intellectus Hosti. concor. cū ista extrauag. Addi. Et ad materiā vide Cepo. consi. xi col. 3. cū alijs seq. in sexta qōne, vbi dicit, q si aliquis. cōmisit delictū anteq effet effectus clericus, nō facit, amictere priuilegiū clericale, nisi eēt priuilegiū clericatus īpetratū ī fraudē, ad euitādū pēā illius delicti, et iura q volūt q committētes delictū possit pdere priuilegiū clericale itelligūtur qn deliqt postq fuit clericus, ut patet in. c. ex parte lo. ij. de priuil. ibi assumūtur etc. cū alijs iuribus ibi p eū allegatis, qa ēt post delictū, pōt effici clericus. c. cū illi de sen. exco. & p talē clericatū ēt prime tonsure confertur ordo clericalis, & caracter. c. cū cōtingat de eta. ēt qual. et ibi ēt pōit, qn dicatur delictū enorme ut ibi nu. 24. cū seq. et ī. d. cōs. multa ponit ad materiā, Et ā regratur monicio. Et ā tacite priuilegio clericali renunciasse, videatur si pmisit p iudicē secularē cōdemnari. & alia multa vide ī. d. cōs. Sed qd si clericus de prīa tōsura aliquē mutilauit uel occidit virū ex hoc pdat puilegiū clericale Io. de Imo. ī c. fi. col. 4. de vi. et ho. cle. dicit ver.

bum videtur, q ex quo est factus irregularis clem. si
furiosus de homi. perdit priuilegium clericale. c. i. & c.
ex parte cl. iii. de priuile. & sequitur Matthe. de afflic. in
consti. regni apostatantes col. 4. in fi. sed istud mihi non
videtur verum, quia clericus etiam si committat homici
dium punitur a iudice ecclesiastico, nisi fuerit effectus
icorrigibilis, vel facta degraditione fuerit traditus cu
rie seculari, tex. est in. c. cum non ab homine & ibi. do
cto. de iudi. & in. c. degradatio in fi. de pen. in vi. & ibi
gloss. Io. and. Gemi. Phi. fran. & alii, & Sil. in su. in ver
bo ecclesia cl. i. col. 5. ver. quartũ qa irregularis nõamit
tit priuilegiũ vt in locis proxime allegatis. hoc tamẽ in
tellige, si talis clericus tẽpore cõmissi delicti icedebat
in habitu & tonsura, vt in ista extrauag. & dicũt doct.
in c. i. de apo. & Alex. in. d. consilio. 8 primo vol. &
cõ. 58. 4. vol. & docto. in. d. c. perpendimus de sen. ex
283 co. ✝ Sed an clericus de prima tõsura exercens chirur
giam, perdat ipso iure clericatum, dic q non, nisi per
sententiã vt not. Card. flo. in. c. sententiis in pen. questio
ne cleri. vel mo. & Inno i. c. tua. de homi. & Matth. de
284 afflic. i cõst. regni apostatãtes i fi. col. ✝ Sed an clericus
in minoribus coniugatus gaudeat priuilegio, videtur
q nõ, vt est ritus Magne curie Vicarie qui icipit Itẽ
q si aliquis citatus, sub rub. clericus coniugatus non ad
mittitur ad priuilegium, numero. 148. in ordine meo,
secũdũ primã impressionẽ, vbi disponitur, q si aliqs ci
tatus cõparet, & dicit se clericũ coniugatũ, & qđ gau
deat priuilegio clericali, huiusmodi priuilegiũ p ipsam
curia non admittitur, sed contra cũ tamq̃ contra laicũ
proceditur, vt ibi dicitur, sed in contrariũ est veritas. Et
est sciendum q de iure antiquo erat regula affirmatiua
pro clericis coniugatis, qa gaudebant priuilegio fori,
debebant tamen portare tonsurã. 23. distin. c. de eccele
siastica. 32. distin. c. siquis vero, & in auten. quo. opor.
Epi. §. semel. 20. q. 3. c. eos, alias erant priuandi & de
nudandi omni priuilegio clericali. 84. distin. c. siquis, &
quod not. in. c. Ioannes de cleri. coniu. & Inn. in. c. cleri
cus de vita, & ho. cleri. & qui allegabat fallentiam de
bebat probare, vt dicit glo. in. l. filium quẽ habentem. C.
285 fami. herci. ✝ Hodie vero est regula contra clericos cõ
iugatos, quia si non portant habitum, & tonsuram, non
gaudent priuilegio clericali, & quando portant habi
tum, & tonsuram, tunc in duobus tantum gaudent priui
legio, scilicet priuilegio canonis siquis suadente. 17. q.
4. vt percutiens eos sit excommunicatus, & priuilegio
fori quo ad crimen criminaliter, vel ciuiliter intentatũ,
in ceteris autem non gaudet priuilegio, & hoc si vni
cam & virginem accepit in uxorem, probantur omnia
in. c. vnico de cleri. coniu. in. vi. & ibi per omnes docto.
vbi etiam Gemi. & alii in. §. in ceteris, & Alex. consi.
8. videtur super primo. i. vol. & consi. 149. 6. vol. &
Pet. bellu. in spe. prin. in titu. de proposi. graua. §. videa
mus & d. Prepo. in. c. quia tua. 12. q. i. vbi dicit. q cleri
ci coniugati, vt gaudeant priuilegio, tenentur viuere
clericaliter, & incedere in habitu, & tonsura, & requi
runtur ista duo copulatiue, scilicet vt deferat tõsurã, &
vestes, alias vnum nõ sufficit vt dicit Card. flo. in repe.
c. perpendimus de sen. exco. in vltima oppo. ante q̃stiões,

& Phi. fran. in. d. c. i. in prin. de cleri. coniu. in. vi. ẽ et ne
cesse, vt vnicã tãtũ, & virginẽ duxerit i vxorẽ, qa si se
cũdã duxisset vxorẽ, vel viduã, vel ab alio corruptam
nõ gauderet priuilegio, p id qđ not. i. c. i. de biga. in. vi.
& p doct. in. d. c. vnico. de cle. coniu. in. vi. qđ vltimum
intellige. si matrimonium fuit canonice contractum se
cus si cõtra canones, vt qa obstabat aliqđ canonicũ im
pedimẽtũ, p qđ ipediebatur matrimoniũ iã cõtractũ, vt
dicit Io. And. in. c. Ioannes de cleri. coniu. & in. c. ii. de
biga. & Matth. de afflic. in cõst. regni apostatãtes col. 4.
ibi sed iusta hoc quero. Cõfirmãtur pdicta, qa nullus cle
ricus, ẽt si nõ sit in sacris, sed solũ primã hẽat tõsurã, nõ
põt distringi, vel cõdẽnari a iudice laico, alias iudex, lai
cus censura ecclesiastica plectendus eẽt. c. ii de foro cõ
pe. c. cũ nõ ab homine de iudi. xi. q. i. c. clericũ, & i cõst.
Federici, q̃ incipit, nos Federicus in titu. de statu. & cõ
sue. cõtra lib. eccle. post librũ feudorũ, & in auten. sta
tuimus. C. de Epi. & cleri. & Maria. socci. in. c. si qs cle
ricus col. 2. ver. quarta declaratio, de foro cõpe. & Pre
po. in. c. nullus xi. q. i. vbi dicit, q priuilegio clericorũ rõ
ne fori gaudet clericus prime tõsure, ẽt cõiugatus, vt ibi
p eũ. quia appellatione clericorũ cõprehẽduntur ẽt cle
rici prime tõsure, ẽt quo ad forũ, & gaudent priuilegio
286 Cepo. cõsi. xi. nu. 19. cũ cõcor. ibi. ✝ Et dicit Anto. de bu
tri. in. d. c. ii. de foro cõpe. p illũ tex. generaliter loquẽtẽ
in oĩ clerico, q si iudex laicus distringeret, vel cõdẽna
ret clericũ cõiugatũ, in criminibus, in qbus a iudice lai
co distringi, vel cõdẽnari nõ põt, incurrit excõicationẽ,
& cẽsurã, & sequit Alex. in. d. consi. 149. in eã inqsi
tionis, col. i. vi. vol. Et sic cõcluditur, q clericus coniuga
tus q accepit vnicã, & virginẽ in vxorẽ, & incedit in
habitu & tõsura, gaudet priuilegio, in illis duobus casi
bus, vt. d. c. i. de cleri. coniu. in. vi. Addi. Et tenet Tho.
gra. deci. 10. Et dicit ita fuisse in cõsilio decisum, & ho
die ẽt est statuta in cõsilio Tridẽtino, 23. sexione. c. 6. vbi
dicit q in clericis cõiugatis seruatur cõstitutio Bonifacii
9. q̃ incipit Clerici q cũ vnica. dum mõ hi clerici alicu
ius ecclesie seruicio. vel ministerio ab Epo deputati, ei
dẽ ecclesie seruiãt, vel ministrent, & clericali habitu,
& tonsura vtãtur, nemini quo ad hoc priuilegio, vel cõ
suetudine, ẽt immemorabili, suffragante. Et aduerte qa
talis clericus cõiugatus. ipse dẽt probare, q vnicã tãtũ,
& virginẽ accepit, & q incedit in habitu & tonsura, vt
gaudeat priuilegio. Nec obstat ritus Magne curie Vi
carie i contrariũ allegatus, qa multis modis põt respon
deri. Primo q. a dictus Ritus taq̃ editus a principe secu
lari, disponẽs sup ecclesiasticas psonas nõ valet, qa lex
assumit vires, a potestate condẽtis legẽ. l. fi. ff. de iuri. o.
iudi. c. a nobis de sen. exco. sed Rex non hẽt potestatẽ su
per clericos. c. tũ ad verũ, et. c. si Imperator. 96. distin.
facit. c. ecclesia sancte Marie de cõsti. & i auten. cassa.
C. de sacro. san. eccl. Itẽ lex principis preiudicialis ec
clesias non ligat, nisi expresse approbetur per Papam.
vt est communis theorica docto. in. c. fin. de solu. &
Abb. in. d. c. ecclesia Sancte Marie col. 4. ver. vna,
& que dicit Alex. consilio. 335. ponderatis his col.
pen. ver. benefacit. 2. vol. Secundo respondeo, q illo
ritus est correctus per regiam pragmaticam regis Fer

Ferdinandi, quæ incipit Ferdinandus, &c. Magnifico viro
Barsie sub rub. qđ clerici coniugati: &c. vbi probatur,
quod clerici coniugati gaudent priuilegio fori in crimi
nalibus, & etiam priuilegio canonis siquis suadēte. 17.
q. 4. & illa prag. concordat cū d. c. unico de cleri. cōiu.
in vi. & Tho. gra. deci. 10. Tertia mō respōderi pōt, ꝙ
ille ritus ītelligitur de clericis cōiugatis, q nō īcedunt ī
habitu, & tōsura, & iste intellectus ē bonus vt iura iuri
bus cōcordētur, & euitetur legū correctio. l. ꝓcipimus.
C. de app. Quarto pōt respōderi, vt ītelligatur illc ritus
de alijs priuilegijs pter illa duo. s. canonis, & fori in cri
minalibus. & sic cōcordaret cū d. c. vnico. de cleri. con.
in vi. & vna lex distinguitur, & limitatur per aliam,
vt probat tex. iunctis gloss. in. l. sciendum. ff. qui satisd.
cog. & ad predictam questionem vide etiam Barto. ce
po. consi. x. incipiente non putet, & consi. xi. casus talis
287 est Aloisius. + Aduerte tamen, ꝙ si clericus coniu-
gatus sit captus a iudice seculari, & detēptus propter
aliquod crimen, & alleget se clericum, & doceat de cle
ricatu per litteras ordinatoris, & petat se remitti ad iudi
cem ecclesiasticum, non est statim remittendus, nisi do
ceat se contraxisse cum vnica, & virgine, & portasse
habitum, & tonsuram clericales, iuxta ea quæ haben
tur, & no. in. d. c. vnico, de cle. coniu. in. vi. & Carru.
in lib. practica questio. c. 31. versi. 5. sed de his cogno-
scet iudex ecclesiasticus, & non secularis, ar. eorum
quæ habentur in. c. si iudex de sen. exco. in. vi. ita tenet
Rota decisio. 202. Incipiente si clericus coniugatus.
sub rubri. de cleri. coniu. & Gemi. & Phi. fran. in. d. c.
vnico. §. i. de cleri. coniu. in. vi. & Gemi. in. d. c. vnico. §.
fin. col. fin. vbi etiam tenet, ꝙ sufficit si erat in possessi-
one clericatus, & Alex. con. 8. col. fin. 1. vol. & tenet
Pet. belluga in spe. princ. in titu. de proposi. graua. §. vi
deamus col. 5. vbi tenet, ꝙ si tempore deprehensionis
deprehendatur in habitu, & tonsura gaudet priuilegio
fori in criminalibus. d. c. vnico de cler. coniu. in. vi. sed
de dictis qualitatibus cognoscet iudex ecclesiasticus. d.
c. si iudex. §. fi. sed interī iudex secularis detinebit illū,
sed processus corā iudice seculari interim cōqescet, do-
nec ecclesiasticus cognoscet de dictis qualitatibus. Im
mo iudex ecclesiasticus capta sūmaria īformatione, ꝙ ē
clericus, & īcedit in habitu, & tōsura, & ꝙ nō habuit ni
si vnicā, & virginē, pōt inhibere iudici seculari ne in
causa procedat, sed supersedere debeat, donec fuerit
ordinarie cognitum, si debet gaudere priuilegio cle
ricali, quo ad forum nec ne, & iudex ecclesiasticus qui
de hoc cognoscet in isto iudicio debet partem citare, ita
tenet. d. Alex. in. d. cōsi. 8. i. vol. & con. 149. 6 vol. &
Pet. belluga vbi supra & Bart. cep. in. d. consi. x. & xi.
Immo plus dixit Bal. in. l. si quis per calumniam. C. de
Epi. & cleri. ꝙ eo ipso ꝙ coram iudice laico producitur
instrumentum, seu littera clericatus sufficit, vt iudex
laicus debeat remittere cognitionem, ad Episcopum, si
gaudet priuilegio, nec ne, & interim debebit ī causa su
persedere, vt ibi p eū, & processus aliter factus esset
nullus, vt dicit Alex. in. d. consi. 149. 6. vol. & ad pre
dicta vide etiam Cy. & Iaco. butri. in. d. l. si quis per ca-
lumniam, & Io. And. in. d. c. si iudex de sen. exco. ī. vi.

Et predicta locum habent in clerico coniugato, sed in
clerico in minoribus non cōiugato, si notarie cōstat illū
esse clericū, vel de hoc est fama publica, vel talis est cō
muniter pro clerico reputatus, statim ē remittendus ad
ecclesiasticū, ēt si nā esset clericus. d. c. si iudex. §. i. si
vero ante deprehensionē vt laicus habebatur, tunc nō
statim remittitur, sed cognitio ē iudicis ecclesiastici. d.
c. si iudex. §. fi. dū tamen interim oīs processus p iudicē
laicū conquiescat, vt dicit Pet. belluga vbi supra, cum
concor. supra allegatis. Et similiter, si talis clericus cō-
iugatus eēt in poxe iudicis ecclesiastici, vel ad eū confu
gisset, poterit iudex ecclesiasticus inhibere iudici secu
lari, ne contra eū procedat, donec fuerit cognitū, si gau
det priuilegio fori nec ne, vt iurisdictionē ecclesiasticā
possit tueri, vt dicit Bart. cepo. in. d. consi. x. Incipien-
te nō putet, in prin. & p totū. Aduertas tamen, ꝙ li-
cet vera sit supradicta conclusio, ꝙ de supradictis qua
litatibus debeat iudex ecclesiasticus cognoscere, tā de
clerico coniugato, q̄ non coniugato, quia probatio de
clericatu, est quid spirituale, & per suū iudicē dēt co-
gnosci, tā in facto, q in iure, vt dicit Bal. in. l. quociens
C. de iudi. & Inn. & alij in. c. cū sit generale de foro cō
pe. Poterit tamen iudex secularis summarie se informa
re, & cognoscere, ad finē remittendi, si constat de qua
litatibus, vt tenet Archy. in. c. frequens. 60. distin. &
Anto. de butri. in. c. tuā de ordi. cogni. & talis cognitio
non fit in modū probationis, sed instructionis, qa vera
probatio clericatus, non pōt fieri, nisi corā Epo, vt dicit
Bal. in. d. l. si quis per calūniā, & Pet. belluga in. d. Spe.
prin. in titu. de proposi. graua. §. videamus col. 4. cum
288 concor. in. d. locis. + Est etiam diligenter aduertendū,
qđ quando iudex secularis remittit clericū ad ecclesia-
sticū iudicē, debet cū vrbanitate, & honestate facere,
& nō cū ignominia, & verecūdia, alias inferret graua
men, & posset puniri, vt tenet Pet. bellu. in. d. §. videa
mus in fine, & benefaciūt q̄ dicit Gemi in. c. si iudex in
289 fi. de sen. exco. in. vi. + Sed pone clericus cōiugatus in
cedēs in habitu, & tōsura, q gaudet priuilegio clerica-
li, an pro debito pecuniario possit detineri, et carcerari,
de psona, a iudice seculari, in casibus in qbus laici pos-
sunt carcerari, puta quādo eēt obligatus cū iuramēto,
vel cōtra eū esset accusatū instrumentū, secundum for
mā Ritus Magnæ curiæ Vicariæ, q incipit itē si qui de-
bitores, & ista questio sepius de facto contingit, & bre
uiter conclude, ꝙ in casibus in quibus iudex laicus ha-
bet iurisdictionē in clericos cōiugatos, iuxta terminos
d. c. i. de cler. con. in. vi. illud est verū, quādo exercitiū
iurisdictiōis respicit executionē, et districtionē bonarū,
dūmodo, ꝙ ipsorū psona non tāgatur, nec in ipsorū pso
nā animaduertatur, qa vbi reqreretur astrictio psona-
rū, illā nō pōt facere iudex laicus, sed iudex ecclesiasti
cus, secundū Abb. i. c. ex parte de cleri. coniu. pro quo
facit qđ dicit Spe. in tit. de cōpe. iudi. adi. §. i. ver. sed nū
qd pmissa, rō ē qa tex. in. d. c. i. de cleri. coniu. in. vi. re-
seruat istis clericis cōiugatis priuilegiū canonis siqs su-
adēte. 17. q. 4. eo. mō quo prius illa iura hēbāt, sed p iu-
ra āntiqua retineri nō poterat talis clericus sine pena ex
cōicationis. c. 2. de foro compe. & ideo nec etiam hodie

poterit retineri, quia si durat canonis priuilegium om-
nis violenta detentio facit incurrere in excõmunicatio
nem, vt not. Inno. in. c. nuper de sen. exco. ide secularis
detinendo clericum coniugatum, gaudentem priuile-
gio clericali incurreret excommunicationem. d. c. si
quis suadente, & posset puniri, quia committeret sacri
legium. c. cum sit generale de foro cõpe. & . d. c. si quis
suadente, & posset p iudicē ecclesiasticū carcerari, vt
not. Inno. in. c. vt fame de sen. exc. & sic iudex secula
ris male faceret, talē clericū coniugatū carcerando, &
eū grauaret, & qñ dēret carcerari, dēret ad ecclesiasti
cū iudicē remitti, & ita communiter tenent docto. vt te
net Pet. belluga in spe. prīci. in titu. de proposi. grau.
col. 4. & tenet Imo. in. d. c. ex parte. vbi dicit, q nullo
casu poterunt clerici cõiugati distringi personaliter per
iudicem laicum, & Lapus allega. 118. Incipiente queri
tur nõ leuiter, & allegat. 41. & Barto. cepo. consi. x.
Incipiente non putet aliquis, cum sequen. & late fir
mat. Phi. fran. in. d. c. i. §. & cum. col. i. de cler. coniu. in
vi. vbi etiam ponit, an, & quando, clericus coniugatus
pro causa pecuniaria possit conueniri vel condemnari
290 coram iudice seculari. An ✝ autem quando clericus
coniugatus detinetur a iudice seculari, vxor. talis cleri
ci possit constituere procuratorem ad agendum, & de
fēdēdū pro suo marito detento, dicas q sic, duabus
rationibus, quia est coniuncta persona quæ cum cautio
ne de rato admittitur. l. maritus de procura. habetur
per Alex. & alios in. l. exigēdi. C. de procu. ac etiā quia
talis mulier uidetur proseq suā iniuriā, ita ī specie tenēt
domini de Rota decisi. 203. Incipiente vxor. predicti
291 in tit. de cleri. con. ✝ Et dicit Bal. in. c. non nulli in fi. de
rescri. q coniuncta persona potest constituere procura
torē pro coniuncta, quod dicit esse verum, quando est
factus dominus litis per contestationem litis, & vide
Bal. in. l. si sine. §. qui patris. ff. rem ra. ha. vbi loquitur
de patre, an possit constituere procuratorem tamq le
gitimus administrator bonorum filij, de quo etiam per
Bal. in. l. i. C. de bo. mat. in. i. oppo. col. i. & col. 2. & ibi an
requiratur consensus filij, & Phi. fran. in. c. i. §. i. col. 2.
de procu. in vi. similiter etiā coniunctus potest appella
re pro coniuncta persona, cum cautione de rato, vt te-
net And. de yser. in consti. regni appellationum tempo
ra per tex. in. l. i. ff. de app. reci. quod intellige dummo-
do infra tempus appellādi principalis ratum habeat, vt
dicit glo. in. d. l. i. & tenet Ma. de afli. in. d. cõsti. appella
tionum tempora, col. 9. versi. an autem, de quo etiam
per Phi. fran. in. c. concertationi in tertio nota. de app.
in vi & Decius in. c. si iustus col. 2. in tertio not. de app.
vbi ponit, q subrogatum loco appellationis debet fieri
292 infra tempus infra quod potest appellari. Addi. ✝ Et
aduerte ad vnum q in casibus in quibus clericus con-
iugatus gaudet priuilegio fori, nõ solū ipse sed etiā eius
vxor gaudet eodem priuilegio, quod consequitur ex
293 persona sui mariti clerici, vt tenet Maria. socci. consi.
12. quoniā col. 7. ver. & non solum pri. vol. ✝ Quid
autem si talis clericus dimisit habitum, & tonsuram, &
postea reassumpsit an gaudeat priuilegio, dicam infra
in glo. in verbo habitum. Et ad materiam an clericus cõ
iugatus retineat priuilegium, & quo ad quæ vltra
ea quæ habētur in. d. c. i. de cleri. coniu. in. vi. vi-
de Prepo. in. c. interdixit. 32. distin. & in. c. clericus
xi. q. i. Et an verberans clericum coniugatum incur-
rat excommunicationem. Et an clericus coniugatus
immiscens se negotijs secularibus, gaudeat priuilegio,
de omnibus vide Prepo. in. c. siqui, & in c. quis tua
12. qõ. i. Et in dictis locis ponit etiam, an possit de
bonis ecclesie licite substentari, & beneficium obtine
re, si clericaliter viuat. Et an trahens clericum con-
iugatum coram alio iudice punitur, vide Prepo. in. c.
molta. xi. q. i. Et an possit clericus coniugatus per biga
mum accusari, Prepo. in. c. ipsi apostoli. 2. q. 7. Et si ta-
lis clericus coniugatus decedat ab intestato, & sine co
gnatis, an vxor pferatur ecclesie, vide Prepo. 12. q. 5.
294 c. qcunq. Addi. ✝ An clerici Greci, seu Orientales si
habēt vxores gaudeāt priuilegijs, & īmunitatibus cle-
ricorū respectu bonorū, vt nõ teneātur ad datia, & ga-
bellas, & collectas, vide Bal. cõsi. 23. Incipiente orien-
talibus. 3. vol. vbi tenet q non gaudet priuilegio & im
munitate, & sequitur Io. de arnono de S. Angelo Fasa
395 nelle in Epitoma. 33. Incipiente ī partibus. ✝ Et an cle
rici ī sacris constituti ēt ab vxoribus proprijs abstinere
dēant, alias puniātur, vide Prepo. in. c. placuit. 32. disti.
Itē bigami oī priuilegio sunt exuti. & priuati, vt in. c.
vnico de biga. in. vi. & ibi docto. & Spe. in titu. de cler.
296 coniu. in fi. ✝ Qualiter aūt formatur libellus cõtra tales
clericos cõiugatos, q statutis & cõsuetudinibus ac tallijs
seu exactionibus laicorū subiacere nolūt, vide Spe. ī tit.
297 de cleri. coniu. in prin. ✝ Qui aūt clerici dicātur cleri
caliter viuere, vt gaudeāt priuilegio, glo. ī c. regni Itē
statuimus q clerici num. 96. sub rub. q clerici clericali
ter viuētes & ē dicit q ille dicitur clericaliter viuere, q
oībus relictis Dei omnipotētis inheret misterijs, sed hoc
eēt nimis rigidū, q a pauci clericaliter viuerent, ideo di
cas, q illi dicūtur clericaliter viuere, q deferūt habitū,
& tonsurā, & ecclesiā saltē in festis officiāt, & a nego-
tiationibus secularibus, pserim inhonestis, se abstinēt,
& isti gaudēt priuilegio, vt dicit Spe. in tit. de cler. cõiu.
col. i. Et Guid. pape in qõnibus delphi q. 83. Incipiente
die quarta. Et cū isto dicto multū se cõformat q̄dā prag
matica q̄ est ī regno Sicilie vltra Farū. p quā statuitur
q clerici qui volunt gaudere priuilegio clericali, tene
antur perseuerare, & incedere cum clericali habitu, &
sacerdotali tonsura, ac diuinis officijs quibuslibet diebus
dominicis & festiuis, horis consuetis, cum suppellicio
personaliter possunt esse, de qua pragmatica facit men
tionem Anto. capi. dec. 161. in causa crusconi in fine.
298 Addi. ✝ Et hodie est statutum per Consilium Tridenti
num, q nullus clericus prime tonsure aut minorum or-
dinum ante decimum quartum annum beneficium ob-
tinere potest, nec fori priuilegio gaudeat. nisi benefi-
cium ecclesiasticum habeat, aut clericalem habitum,
& tonsuram deferens alicui ecclesie ex mandato Epi-
scopi inseruiat. aut ī aliqua schola, vel vniuersitate, vel
in seminario clericorum de licentia Episcopi versetur
quasi in via ad maiores ordines suscipiēdos. habetur in
23. sexione. c. 6.

adeo pullulauit audatia, & ut horrenda 9 crimina, & delicta committere non expaueant, in eo confisi, q per curiam secularem 8 coherceri,

1 & ¶ + Audatia quæ sonat in malum .l. si quis in tantam
1 9 C. vnde ui. clem. i. & ibi glo. de offi. ordi. 9 ¶ + Horrẽda crimina, idest enormia, & grauißima, vt in clem. i.
de offi. ordi. vbi loquitur de enormibus, Quæ autem crimina dicuntur grauia, quæ grauiora, & quæ grauißima; vide Bar. in .l. non solum. §. si mandato. ff. de iniur.
Abb. in c. sue de penis, Bal. cõsi. 412. & ita dico. 4. uol. & Fran. de are. in. c. cũ non ab homine col. 7. de iud. vbi dicunt, q grauia delicta dicuntur quæ requirunt dolum, & pro quibus imponitur insigna pena, grauiora dñr, quæ sunt crimina publica, pro his tamen non imponitur pena mortis, secundũ glo. in .l. auxilium. §. in delictis .ff. de mino. grauißima autẽ dicuntur quæ mortem imponunt, vt ibi p eos. Addi. Et vide Dy. cõsi. 43. Incipiente ser corsus, vbi dicit q atrocia crimina distinguntur a non atrocibus, primo inspecta qualitate facti ex quo crimen descendere dicitur Secundo inspecta impositione pene, quia vbi grauis pena imponitur corporalis crimen dicitur graue, & capitale, vbi vero imponitur pena pecuniaria leue crimẽ existimatur vt ibi latius per eum, & vide Host. in sum. de peni. & remiss. §. de quibus vbi ponit quæ dicuntur venialia, quæ mortalia; & q criminalia, & vide Cepo. consi. xi. num. 24. vbi ponit quod dicatur enorme, & qđ leue delictum. Et ad materiam vide in .c. si Episcopus 50. distin. & in. c. apostolus 81. distin. & ibi doct. Paul de leaza. Zab. & alios in clem. i. de offi. ord. Syl. in sum. in verbo crimen. Io. And. & alios in .c. nisi cum pridẽ de renun. Anto. de but. Fran. de are. & alios in .d. c. cũ non ab homine col. 7. Et inter alia dicuntur enormia crimina esse crimen, heresis, sacrilegij, simonie, periurij, vsurarum, & adulterij. 12. q. in sum. 77. distin. in sum. & in. c. i. & ibi docto. Item homicidium, furtum, incestus, vitium sodomiticum fornicatio notoria cum incorrigibilitate post monitionem, & similia, item crimen lese maiestatis, ad predicta etiam vide in summa. 50. distin. & .c. de his, & ibi doct. ea. distin. Et vide Barto. Cepo. consi. xi. Incipiente casus talis est Aloisius col. 9. cũ seq. vbi plene ponit, quando dicitur crimen enorme in
2 clerico. + Et nota q tria dicuntur crimina excepta. s. crimen heresis, lese maiestatis, & simonie, vt per glo.
3 fi. in. c. i. de testi. in. vi. + Quid autem sit de crimine false monete, & quo sunt sex specialia, vt per Azo. in sum.
4 C. de fal. mo. & Odof. in .l. i. C. eo. vbi vide Bal. + Et falsificans monetam tenetur crimine lese maiestatis .l. ij. & ibi Bal. C. de fal. mo. late ad materiam vide in consti. regni adulterinam, & ibi And. de yser. & Matth. de afli. Et dicit Bal. in. d. l. ij. Quod non subditus falsificans monetam, non dicitur committere crimen lese maiestatis, vt ibi per eum.
1 8 ¶ + Secularem coherceri, vt probatur in. c. ij. de foro compe. c. significasti & c. si diligenti eo. titu. & docto. i. d. locis, & in. c. si iudex de sen. exco. in. vi. Immo si plures essent laici, & vnus clericus, omnes deberent corã ecclesiastico iudice conueniri, si causa non est diuidua, vt dicit Anto. de prato veteri in. l. i. in fi. ff. que sen. sine app. resci. Dy. in. l. iurisperitos. §. i. ff. de excu. tuto. et ibi Bar. Maria. socci. in. c. i. col. 8. versi. decima quinta declaratio de foro compe. & late in. c. ij. col. 14. versi. octauo fallit de mutu. peti. & in consi. 12. col. 6. primo vol. late Fely. in. c. i. col. 4. de prescri. vbi ponit limitationes, & Hypo. in rub. ff. de fideiu. num. 131. & hoc ne continentia cause diuidatur, & sequatur absurdum q in eadem causa diuerse sentẽtie, & forte contrarie proferãtur, & quia magis dignum trahit ad se minus dignũ, vt dicunt docto. in dictis locis, Addi. Et eamdem opy. q quando delictum est commissum a pluribus inter quos esset vna persona ecclesiastica in tali delicto mixto commisso q ratione persone ecclesiastice omnes deberent remitti ad ecclesiasticum tenet Socci. in. l. cum senatus in fi. ff. de reb. dub. vbi dicit vidisse in practica ita fuisse obtemptum. & dicit esse notandum pro euadendo amico, quia iudices ecclesiastici minores penas imponunt, cum sententiam sanguinis imponere non possint. c. sententia extra ne cler, vel mo. & c. clericus eo. tit. hoc etiam late tenet Thõ. ferra. cautela. xvij. Incipit si conting at, late Hypo. sing. 189. plura dominus meus Io. de arno de S. Angelo lafanelle in soliloquio. 57. non est negligendum vbi dicit ita in facto obtinuisse. Et tenet Hypo. consi. 67. col. pen. num. 62. primo vol. & Rocchus de curte in. c. ex litteris i. tertio nota de consti. Io. neui. in silua nuptials lib. 6. num. 78. cum seq. Ad predicta benefaciunt quæ dicit Io. de Imo. consi. 139. prefatus fymus col. 3. versi. quin immo cum seq. & non plures. Et propterea dicit Inno. in. c. cum. m. ad fi. de consti. q vbi de eadem re vel connexa petitur corã alio iudice potest pars petere se remitti ad primum iudicem alias est iusta causa appellandi, & sequitur Inn. vbi supra, quia propter cause continẽtia debẽt coram eodem iudice conueniri toto titulo. ff. de quibus re. ad eundem iud. ea. qui titulus non solum habet locum in ciuilibus, sed etiam in criminalibus, vt dicit Ias. in. l. nulli col. 2. in priu. C. de iudi. & Anto. capi decisi. 122. & bene faciunt alia dicta, & allegata p Ias.
2 & Anto. capi. in locis preallegatis. + Pro boc etiam facit, quia quis multa consequitur ex persona alterius q ex sua persona consequi non posset de quibus late per Ias. in. l. si emancipati col. 3. cum sequ. versi. nota tu di-
3 ligenter num. 5. cum seq. C. de colla. + Ad predicta vide etiam Deciũ in. c. ex litteris col. 2. extra de const. vbi dicit q si extat collegium clericorum, & laycorum data paritate clericorum, & laycorum iudicatur ecclesiasticum, quia maius dignum trahit ad se minus dignũ. Et hoc quando consideratur ad faciendum collegium, seu vniuersitatem. quia tunc maior pars attenditur, & data paritate iudicatur ecclesiasticum. Aut considerantur singuli, vt singuli, & tunc quilibet conuenitur co-
4 ram suo iudice, vt ibi per eum. + Item predicta intellige quando causa est indiuidua, vt tenet Maria. socci. d. consi. 12. col. 6. versi. & est adeo primo vol. bene faciũt quæ dicit Bar. in. l. precipimus. §. eodem obseruãdo C. de app. Sil. nup. vbi supra nu. 43. et Fely. i. d. c. i. col.

Io. Anto. de Nigris

4.de prescri.& ista limitatio fere destruit dictū Anto. de prato veteri, & dictam limitationē tenet.Maria.soc. in.c.i.col.fi.extra de foro compe.& in.d.consi.12.col.6.primo vol.& Deci.in.l.si emancipati col. 4. in prin. C.de colla Aliam ēt limitationem videtur relic Fely.ī d.c.i.de prescri.col.4.quando causa esset criminalis, et iudex ecclesiasticus nō possit illam penam imponere, quia poterit iudex secularis supplere, vt ibi per eum.

l.capitaliū.§.famosos.ff.de peni.c.clericos ī fi.extra de vit.& ho.cler.c.qa sacerdos in fi.xi.q.i.45.disti.c.sed illud,clem.i. in fi.extra de offi.ordi.cū similibus.l.fi.C. de delato.lib.x.glo.in.l.omnes.C.de peti.bon.subl.lib.
2 x.+ Abbi dicitur q̄ sunt quedā culpe, in qbus culpa ē relaxare vindictam.c.i.§.pen.extra de postul.prela.

& a iudicibus ecclesiasticis uindicta sāguinis [a] affici nequeant, & sic pro excessuum qualitate im puniti [b], & sic per impunitatis [c] audaciam, crescit in eis peccandi libido, [d] & alii eiusdem impunitatis exemplo, ad similia perpatranda prouocantur. [e] quare idē Ludouicus Dux, nobis humiliter supplicauit, ut in premissis oportune prouidere de apostolica benignitate dignaremur. Nos igitur [f] attēdentes perniciosum [g] huiusmodi genus hominum, nisi grauiori [h] plectatur cēsura, q̄ sacrorum canonum

1 a ¶ + Sanguinis vt in .c. in Archiepiscopatu de rapto. r.sententiam sanguinis ne cleri.vel mon. & ibi scrib. alias penam sanguinis imponentes essent irregulares, vt ibi dicitur.

1 b ¶ + Impuniti remaneant, quod esse nō debet, quia malesicia non debent remanere impunita .l. ita vulneratus.§.pen.ff.ad leg.aquil.l.qui seruum.ff. de interrog. actio.c.vt fame de sen.exc.

c ¶ Impunitatis, & sic propter spem impunitatis qui
1 sunt nequam fiunt nequiores.c.vt fame de sen.exc.+& facilitas venie, incentiuum est delinquendi.c.vt clericorum de vita & ho.cleri.c.ē iniusta in fi.23.q.4. not. in elem.i.de offi.ordi.Et ista extrauagans ab illo vers. tamen dictorum, vsq; ibi huiusmodi supplicationibus, est sumpta a dicta clem.i.de offi.ordi.& facit tex. in.c. transmissam de electio.& multi recipiunt primam tonsuram, seu alios minores ordines, non vt velint viuere clericaliter, sed vt apprehēsi in criminibus, possint effugere penam secularem, vt dicit Abb.in.c. tue de
3 spo.+ Et hodie Episcopi indifferenter maioribus sep temnio litteratis tonsuras conferunt, & ordines clericales, adeo q̄ fere totum regnum plenum sit clericis secularibus laicaliter viuentibus, qui habitu clericali abiecto, arma deferunt, senis & enormibus se immiscentes, & voluptatibus inuoluti, homicidia, furta, & cetera maleficia, passim cōmittere non formidant, & vt vltionē criminū euadant, & gabellas fraudent, se clericari faciunt & ideo optime, & sancta ratione fuit ista extrauagans facta, vt non incedentes in habitu, & tonsura, & clericaliter non viuentes, nō gaudeāt priuilegio ad predicta ēt vide Pet.bellu.in Spe.prin.in titu.de pro positione grana.§.dubitatur, ubi multū inuehit contra talis cōmittentes,

1 d ¶ + Libido, id ē voluptas, & cupiditas peccandi, quot aūt modis capiatur libido vide Astes.in sum.lib.i. titu. 36.c.iii.

1 e ¶ + Prouocantur, nota q̄ impunitū facinus relinquēs, aliis prestat exemplū ad similia ꝑpatrādū, pro hoc, qa si que male vsurpātur omittimus, excessus viā aliis aperimus.35.q.9.loci.facit.93.distin.c.puenit.23.q.4.c. est iniusta in fi.& ne facti ꝑuersitas, aliis trāseat in exēplum.c.sanct.§.licet de excess.prela.sic e contra, pena vnius aliis transit in exemplū, & est metus multorum

1 f ¶ Nos + Igitur nunc ponit cām, qua fuit motus Papa ad condendū hanc constitutionem, Similis causa ponitur ī cle.i.extra de offi.ord.

g ¶ Perniciosum.i.pessimum vt in prag.sanctione in prohemio in verbo perniciosis.
1 + Et quod est perniciosum exemplo, reuocandum, ē ēt si alias non esset malum .c. cū adrianus, & ibi glo.63. distin.Io.And. in .c.sacrosan.extra de electio. cum ibi allegatis.

1 h ¶ Grauiori + quia qnādoq; pena augetur propter frequentiam delictorū, quia supplicia exacerbantur quā do multis crassantibus exemplo opus est.l. aut facti.§. fi.ff de pen.not.in.l.quid ergo.§.pena grauior in glo.
2 magna.ff.de his qui not.infami. + Et propter consuetudinem delinquendi magis punitur.l.sy.in fi.C. de Epi.
3 audi.+ Hinc est, q̄ si quis impetrat compositionē, vel remissionē a Papa, vel Imperatore de aliquo delicto, non facta mentione, q̄ alias habuerat gratiam de delicto, non valet tale rescriptum impetratum, vt late per Ias.in.l.nec damnosa col.i.C.de preci.imper.offe.& in l.ꝑscriptiōe.ī fi.C.si cōtra ius vel vtil.pub.& Fely.i.c. postulasti col.4.extra de rescri.& propterea inferunt, q̄ siquis habuit gratiā de vno homicidio, & postea impetrat aliam gratiam, vel remissionem de alio homicidio, non facta mentione de primo homicidio, talis gra
4 tia, seu remissio ei non prodest, vt ibi per eos.+ Et propter cōsuetudinem delinquendi quis potest puniri pena mortis vt dicit Bar.in.l.vnica.C.de superexactio.lib.x. & ideo secundum eum ibi cum assessores volunt facere aliquem decapitare conuincunt eū, q̄ multa crimina cōmisit diuersis vicibus, etiam si pro illis imponeretur pena pecuniaria, poterit puniri ad mortem, & late prosequitur Tho.gra.in voto.17.Incipiente in eū regy Fisci cum multis concordantiis ibi, vbi vide, sed ista opy. videtur mihi nimis rigida, & rigorosa, & magis sequēdum esset illud, quod statuitur ī.l.capitalium.§.solent, & .§.crassatores .ff.de penis. ubi probatur, q̄ pro illo delicto ibi in tex.posito primo fustigatur, seu interdicitur aliquis locus. Secundo mittitur in exilium, & si se pius seditiose, & turbulenter se gesserit capite punitur, & not.ibi seditiose, & turbulenter, quia seditiosus capitaliter punitur.l.i.& .ii.C .de sedi.& pro ista parte allego glo.in.l.seruos .C.ad.l.iul.de vi.que dicit, q̄ grauius punitur solitus delinquere, nō tamen pena mortis, vt ibi in glo.in verbo pena, que ibi non tenet predictā opy.vt puniatur pena mortis . Addi.Et dicit Tho.gra.

decisio.61.q nunq̃ fuit seruatum in Consilio, vt propter consuetudinem puniatur pena mortis. Predicta tamen intellige, q propter consuetudinem delinquendi magis punitur, procedit quando circa idem pluries deliquit, & sic in eodem genere delicti, ita videtur tex. in.l.vnica in fi.in verbo hisdem.C.de superexa. lib.x. & in.d.l. capitalium.§.solent &.§.crassatores, quia ibi circa idem sepius deli-
5 quit. ✝ Sicut etiam dicimus semel malus semper presumitur malus in eodem genere mali, vt late per Hypo: in sua pra. crimi.§. diligenter col.22.nu.100.cum ibi allegatis.

mansuetudo i permittit, posset scandalum k generari, huiusmodi supplicationibus inclinari,

1 i ¶ ✝ Mansuetudo, nota ius canonicum cum mansuetudine, & equitate procedit, vt hic, & in.c. dilecti extra de iudi.& c.a nobis extra de sen.exco.& sequitur equitatem, & non rigorem iuris ciuilis vt per.d.Prepo. in
2 .c.in canonicis circa fin.19.distin: ✝ Quod patet etiã quia per ius canonicum non imponitur pena sanguinis c.in archiepiscopatu de rapto.& c.sententiam sangui-
3 nis ne cleri.vel mo. ✝ Et equitas prefertur rigori, quãdo illa equitas reperitur scripta in iure Alex.in.l. placuit.C.de iudi.cum concor.ibi, & de equitate, quæ semper debet inesse legibus, vide Lucam de pen.in.l.2.C. ne fiscus rem quam ven.euin.lib.x.vbi late.
1 k ¶ Scandalum generari ✝ concor.tex.in clem.i.de offi.
2 ordi. Addi.✝ Et scandalũ grece, latine, designat offensam ruinam, vel rixam, vt dicit Io.And. & alij in.d.c.i.de offi.leg.in.vi.dummodo Deus qui est via, veritas & vita per id non offendatur, alias scandalum vilius tolleratur, vt per Io.And.in.d.c.i.col.i.& ibi Phi.fran.in prin.cum concor.ibi. Et semper scãdalis est obuiandum x.i.extra de offi.leg.in.vi.etiã si pusilla sint.c.ij.extra de no.ope.nunci.not.glo.in.d.clem.i.i ver. scã-
3 dala. ✝ Et iudex debet vigilare & prouidere ne scandala veniant, vel ne partes veniant ad arma.l. equissimum.ff.de vsufru.in prin.benefacit tex. in .c. placuit
4 90.distin. ✝ Et iudex potest cogere partes ad prestandum cautionem de non offendendo si extat suspicio scandali, & ne partes veniant ad arma secundum Inno. in c.i.de offi.deleg.& Flo.in.d.l. equissimum in prin. & Par.in tra.sindi.in verbo concordia, & in verbo officialis.§.si sunt late Fely.in rub.de treg.& pa. col.6. & Bar.in.l.illicitas.§.ne potentiores.ff.de offi.presi.Et similiter ad euitandum scandala, iudex potest precipere sub pena marito. & parentibus ne in vxorem adulterã
5 seuiant.✝ Immo iudex potest compellere maritum vt prestet cautionem idoneam si vxor timet de non offendendo eã, vt dicit Abb.in.c.ex transmissa de resti. spo.
6 ✝ Et propter seuiciam viri fit separatio quo ad thorum vt per Abb.in.c.litteras col.ij.de resti. spo. & ad predicta vide Matth.de affl.in constitutione regni legum
7 asperitatẽ col.3.in prin.cum ibi allegatis. ✝ Similiter iudex pro scandalo euitando potest alicui sub pena precipere, ne exeat ex domo, vt dicit Alb.de ro. in .l.fi.ff. de interdi.& releg.similiter potest precipere, ne transeat per talem locum, per not.per glo.& ibi Bar. in prin. in.l.quod iussit.ff.de re iudi.& faciunt dicta per Bal.in
l.i.in repe.de offi.asse.de quo late per Iaso.in.d.l. quod iussit col.4.& Par.in.d.verbo concordia, & in verbo assessor col.4.in fi.& in.d.verbo officiales.§.si sunt.
8 ✝ Similiter propter scandalum iudex potest penas commutare, Io.And.in.c.in Archiepiscopatu in fi.de rap-
9 to.✝ Similiter vbi timetur de scandalo, vel mora esset periculum allatura, non seruantur regule iuris communis, late per Alex.in.l.i.col.14.ff. de offi. eius cui man. est iuri.& ibi Ias.col.20.& latißime p Hypo. in.l. qui cedem col.i.& .ij.C.ad leg.cor.de sica. vbi q quãdo periculum est in mora tolleratur illud, quod alias non tollerareiur, & ex hoc infert ad multa, vt ibi per eum.
10 ✝ Et hinc est, q quando imminet periculum tumultus, culpabiles possunt pena mortis puniri, absq; vllo ordinato processu, vt.ff.de iniust.test.l.si quis filio exheredato.§.hi autem alias.§.quid tamen, & tenet Bal.in.c. canonum statuta col.2.versi.extra nota. de consti. & est tex.in.l.pen.in fi.ff.ad leg.Cor.de sica.et tenet Par.
11 in tra.sindi.in verbo pena.§.fi.in fine vbi dicit, ✝ q licet ad tumultum populi iudex ad penã corporalem procedere non poßit, tamen potest executionem sententie condemnatorie accelerare, etiam dilatione pendente, si tumultus alias sedari non potest.& Alex.i d.l.i.col.16.num.52.in fine.ff.de offi.eius cum ibi allegatis, & additis i addi.impressa.Similiter propter scãdalũ proceditur, sine citatione, & sine cause cognitione Io.And.i Spe.in titu.de sen.prola.§.species, & Prepo. in c. de his el.ij.col.pen.50.distin.tangitur per Alex. & Iaso. vbi supra. Addi.Et dicit Fely.in.c.pastoralis.§. quia vero.col.2.de offi.deleg.q si latro, vel homicida instat ad defensionem. vt res protrahatur, debet interfici, & postea inqri & hoc si constat d. calũnia. Et dicit Hyp.i sua pra.cri.§.examinande nu.19.q si iudex timet, ne termino defensionis in causa capitali tumultus fiat, potest illico procedere ad exequutionem capitalem, & tenet Bal.in.l.cũ reis in fi.C.de penis Lud.ro. sing.589.Incipiente tertio index. Ang.in tra.malefi. in ver. quis index statuit terminum ad eorum defensiones, versi. si
12 autem aliquis Bar.in l.qui cedẽ.ff.ad.l.cor.de sica.✝ Et propter metum periculi, vel scandali potest magistratus legem transgredi secundum Bal. in.l. siquis filio.§. hi autem. Et dicit Bal.in.l.obseruare in.x. questi.ff. de offi.procon.& leg.q excusatur in sindicatu, qui ob multorum salutem transgreditur statuta, quia ex causa licitum est leges transgredi .l.si hominem.ff. man. de quo per Pari.in.d.tra.sindi.in verbo index col.5.versi.licitum est, & late Fely.in.c.i.col.17. in septima fallentia
13 de consti. ✝ Similiter propter timorem scandali valet mandatum sine clausula iustificata, quia potest fieri parte inuita secundum Lud.ro.& Alex in.l.de pupillo.§. meminisse col.2.ff.de operis no.nunci.& Ang.are in §.curare, col.pen.versi.possent tamen Insti. de actio. pro hoc facit quia natura cause iustificat ipsum mandatum, cum sit factum ad euitandum scandala per ea, q dicit Paris in.d.tra.sind.in verbo preceptum col.4. in
14 prin.versi.Item quia pro hoc facit. ✝ Item licet alias

Io.Anto.de Nigris

sequestrum tollatur per satisdationem de re restituẽda; et nõ baractanda, tamen quãdo fieret propter scãdalum euitandum, etiam prestita satisdatione non reuocatur vt late per Iaso. in. l. si fideiussor. §. si satisdatum col. 3. ĩ
15 *secunda limitatione. ff. qui satisda. cog. + Et ad materiã scandali vide Fely. in. c. nihil in prin. de prescri. vbi ponit triginta duo specialia inducta propter scandalum euitandum, vt ibi videre poteris. Et generaliter ad materiam quid sit scandalum, & q̃ obmitti possunt propter scandalum, & de multis alijs vide late. d. Prepo. in. d. c. de his el. 2. 50. distinct. vbi ponit quatuor regulas, & multa alia vide ibi in summa illis distin. & Firma. in reper. in verbo scandalum. Addi. Et ratione scandali remictitur rigor iuris, & in absolutione ab excõicatione remictitur cautio iuratoria. c. super eo lo. vltimo, & ibi Fely. de sen. exco. Et ratione scandali spoliatus non restituitur vt dicit Fely. ibidem, & ratione scandali clericus cogitur cedere beneficio. & ratione scandali puniendus non punitur. Et ratione scandali Inquisitores non debent procedere contra populum, & ratione scandali prelatus innocẽtis cogitur recedere ab Episcopatu. Et propter scandalum heresis Papa potest deponi. Et propter scãdalum prelatuũ debet cedere liti. Et propter scandalum euitandum inferior tenetur se intromictere de causa deuoluta ad Papã, de quibus omnibus & alijs vide Fely. ĩ. d. c. super eo. cum ibi allegatis.*

discretioni [l] tue per presentes cõmictimus [m] & mandamus, ut dictos prime tonsure [n] & minorum ordinum clericos in dicto regno [o] Siciliæ citra Farum existentes, per edictum [p] publicum, ut infra terminum duorum [q] mensium, quos illis pro termino

1 l ¶ + *Discretioni, nota q̃ quando scribitur minoribus Episcopo per Papam, dicitur discretioni, vt hic, quãdo vero Episcopis, dicitur fraternitati, vt dicit Spe. in titu. de rescr. psen. §. ratione col. 2. vers. item cum scribitur.*

m ¶ + *Committimus, & mandamus, per hoc patet, q̃ ista extrauagans constitutio continet preceptum ideo negligens super hoc peccat mortaliter. 4. distin. c. deniq; in fi. de offi. cu. c. i. clem. i. de eta. & quali. benefacit tex. & ibi Laud. & Zab. in clem. i. col. 2. in fi. de offi. ordi.*

1 n ¶ + *Prime tonsure & minorum ordinum, nota q̃ hæc extrauagans clementina non habet locum, nisi in clericis prime tonsure, & quatuor minorum ordinum, qui non incedendo in habitu, & tonsura puniuntur vt hic,*
2 *quia efficiuntur de foro seculari. + In alijs vero ĩ sacris constitutis seruatur dispositio clem. fi. de vita & honest. cleri. & rõ est, quia clerici in sacris constituti non sunt regulariter tradendi curie seculari, nisi data incorrigibilitate, & postquam peruenerint in profundum malorum. c. cum non ab homine, & ibi per omnes de iudi. & per. d. Prepo. in. c. imprimis. §. de persona col. 5. 2. q. i. & in. c. siquis sacerdotũ. xi. q. i. vbi ponuntur quinq; criminã, propter quæ clericus traditur curie seculari. Item quia clericus in minoribus potest retrocedere ab ordine, & tonsuram clericalẽ dimittere, & vxorem ducere, & priuilegio clericali se exuere, quod tamen clerico in sacris non licet, habetur in. c. vnico, & ibi docto. de biga. in. vi. & in. c. i. de cleri. coniug. in. vi. & in. c. Ioannes, & in. c. cum olim, & c. fin. de cleri. coniug. & in. c. i. de vit. & hon. cler. in. vi. c. i. & iij. de aposta. & doct. in dictis locis, & Prepo. in. c. cleros col. 3. 21. distin. sed clericus in sacris non potest redire ad seculum. vt not. de apo. c. tue in glo. fi. & Gemi. in. d. c. vnico de biga. in. vi. Immo clericus in sacris cogitur redire ad ordinẽ vt dicit And. de yser. ĩ cõst. regni apostatãtes. col. i.*

1 o ¶ + *Regno Siciliæ, per hoc patet, q̃ ista extrauagãs clementina est localis, & in regno tantum Siciliæ citra farum debet seruari, & ad alios non extenditur arg. c. i. §. i. in fi. de iur. cal. sed in alijs locis extra regnum seruatur in hoc ius cõe, & dispositio clem. fi. de vit. & hon. cler. & requiritur trina monitio, vt ibi dicitur, & in. c. fi. & c. pen. de vita, & hon. cleri. & c. in audientia in fi. de sen. exco.*

1 p ¶ + *Edictum publicum, per hoc patet, q̃ ista extrauagans est lex generalis in regno Siciliæ. l. leges generales. C. de legi. cum simi.*

1 q ¶ *Duorum mensium, + & cõnumerantur isti duo menses a tempore publicationis huius constitutionis, & clementine, vt infra in hoc tex. probatur, & etiam quia ante publicationem nemo tenetur. c. ij. de const. sed ex quo ista clementina, & extrauagans cõstitutio publice promulgata, & publicata fuit, quilibet tenetur ad eius obseruantiam post duos menses, cum sit lex generalis in regno, vt in auten. vt fact. no. constitu. in prin. coll. 5. de postu. prela. c. i. ante vero duos menses non artat. arg. 32. q. 4. c. dixit sarra. ad predicta vide etiam glo. ĩ. c. fi. in verbo spatium ne cle. vel mo. et glo. in. c. nouerint de sen. excom. in verbo infra duos, vbi tenet q̃ post duos menses omnes ligat, & vide Barto. in repe. l. omnes populi col. 13. in quinta qõne princi. ff. de iusti. & iur. & docto. in. d. c. ij. de constitu. Addi. Et ibi late Fely. vbi ponit multas limitationes vt ibi p eum. & vide Philip. fran. in data sexti libri col. 4. versus fin. vbi ponit a quo tempore liget constitutio Papalis, quando vero constitutio non esset scripta, an liget a die scientie tantum, & notitie vide Barto. vbi supra, & Philip. fran. in. c. nemo potest ad impossibile in fin. de reg. iur. in. vi. & ad materiam vide Math. de afft. in constitu. regni homines col. i. & late Fely. in. d. c. 2. de constitu. Et an constitutio trahatur ad preterita Fely. late in. c. fi. de consti. & Iaso. in. l. non dubium col. 3. cum seq. C. de legi. Sed ex quo ista constitutio iam diu fuit publicata ab anno duodecime indictionis. 1524. nullus habet excusationem.*
2 *+ Et ista sunt notanda quia in facto vidi dubitari, Q̃ d q̃dam clericus in minoribus cõstitutus per multos annos non soluerat functiones fiscales, & gabellas, nec incesserat in habitu, & tonsura, & postea duxit vxorem, fuit in iudicio conuentus, & fuit condemnatus ad soluẽdum gabellas pro toto tempore, quo non incesserat ĩ habitu, & tonsura, ex quo amiserat priuilegium clericale & tamq̃ laicus reputabatur per istum tex. & tenebatur ad functiones fiscales vt alij laici, nec requirebatur alia declaratio, sed ipo iure vt laici reputãtur, vt ĩ hoc tex.*

3 probatur. + Et an hoc casu potuisset se iuuare prescri
ptione, si longo tempore non soluit, & quantum tempus
requiratur, vide in l. comperit. C. de prescri. trigin. vel
qua. anno. & Bar. in l. licitatio. §. earum. ff. de publi. &
vecti. late Io. Fran. balb. in tra. de prescr. in. 2. par. quin
te par. prin. in questi. 4. cum alijs seq. & ibi in. 7. que.
ponitur, quot requiruntur,

perhemptorio r & trina monitione s canonica
assignabis, moneas, & requiras,

et An requiratur bona fides,
& alia vide ibi, & hec no-
ta quia in facto poterunt oc
currere. Et predicta intellige in regno secundum dispo
sitionem huius clementine, alias de iure cõmuni requiri
tur trina monitio, vt dicit glo. in clem. i. in verbo tertio
de vita & ho. cleri. & late per Alex. in consi. 8. Incipi
ente videtur super primo in. i. vol.

3 r ¶ Perhẽptorio, & trina monitione + contra hoc vide-
tur q non sufficit emanare vnum perhemptorium, nec
vna monitio pro omnibus, vt in clem. i. & ibi glo. ĩ ver.
& tertio de vit. & ho. cleri. sed requiritur trina monitio
per interualla dierum vt ibi, & tenent Io. de lig. Zẽzi.
& Io. de Imo. ibi in. 3. col. & Abb. in. c. fi. col. i. in vlt.
nota. de vit. & ho. cleri. Inno. in. c. ex litteris eo. titu. glo.
in. c. si vero. §. i. de sente. exco. gloss. 5. q. 4. c. sint ornatu
Arch. y. 68. distin. c. fi. And. de yser. & Matth. de affli.
in consli regni apostatantes col. 3. Alex. consi. 8. incipi-
ente super primo in. i. vol. & Tho. gra. in. voto. 35. in ca.
usa clerici Hieronymi & Fely. in. c. quonia frequenter
§. porro. col. 7. vt lit. non conte. Ant. capi. decisi. 191. in
causa crusconi col. 2. per iura ĩ dictis locis allẽgata. quia
vbicunq; agitur ad penam incurrendam, vel ad perdẽ
dum priuilegium. & requiritur trina monitio nunquam
vna citatio etiam perhẽtoria habet vĩ trine monitionis
2 vt per Abb. et alios vbi supra. + Sed respõderi põt q li
cet inferior pontifice hoc non possit tamen Papa hoc be
ne põt, q. a ista constitutio facta a papa, habet uim legis.
arg. §. sed quod principi Inst. de iure natu. & per legem
seu statutũ, quod hẽt vĩ legis põt ĩduci. & fieri vna pro
oĩbus, vt colligitur ex dictis per. Abb. in. d. c. fi. col. 2.
in prin. de vita & hone. cleri. Prepo. in. c. clerici. 23. di.
stin. item in hac etiam constitutione fuit facta monitio
pro primo secũdo, & tertio perhemtorio, & lex semper
3 loquitur. l. arriani. C. de her. + Alio modo põt respõderi
q monitio debet esse trina, vel vnica facienda cum com
minatiõe sub pena priuatiõis priuilegij clericalis, quia il
la pro tertia monitione habetur, vt tenet, Pet. bellu. in
spe. princi. in titu. de propositione, grana. §. videamus
versi. vtrum allegat Ant. de but. in. c. a nobis de sen. ex
co. Item quando monitio est mere extraiudicialis non re
quirit tertiam monitionem, vt not. glo. in. c. si Episcopus
18. distin. Inn. in. c. cum nobis olim de electio. & Pet.
bellug. a vbi supra. Item contra istum tex. iterum oppo
nitur, q non sufficit generalis monitio, sed debebant cle
rici specialiter nominari: d. cle. i. & ibi glo. in ver. nomi
natim de vita & ho. clẽri. & doct. ibi & Abb. & alij in
locis superius ĩ priu. huius glo. allegatis, bene facit tex.
in. c. constitutionem de sen. exc. & in. cle. grauis de sen.
exco. Item ex quo quilibet clericus particulariter ledi-
tur, igitur particulariter moueri debet arg. l. nam ita di

cius. ff. de adop. l. fi. C. si per vim vel alio mo. sed põt
responderi vt supra proxime responsum est. Secundo
respondetur q contraria loquuntur quando fit monitio
per ordinarium Episcopum, sed ista constitutio facta
a Papa, qui habet potestatem legis cõdende vt late per
Hosti. in sum. de consti. §. quis possit, cum ista constitu-
tio sit lex, quæ debet esse cõ
munis omnibus, & vniuer-
salis vt probat tex. in auten.
de nup. ĩ prin. propterea nõ
opus fuit specialiter clericos nominare, sed ita generali
ter fieri, propterea ex quo tales clerici in regno erant,
& sunt multi, & incerti tali casu etiam monitio genera
lis admittitur, iuxta nota. in auten. si omnes. C. si vt se ab
here. absti. & c. cum in tua qui matri. accus. po. & c. in-
ter quatuor de maio. obe. & q quando multitudo, & in
certitudo est in obiecto sufficiat generalis monitio, pro
bat tex. in. c. sacerdotibus ne cleri. vel mo. vbi clerici in
uoluentes se secularium procurationibus post admoni
tionem perdunt priuilegium clericale, & tamen ibi di
cit tex. q sufficit generalis admonitio, Preterea suffici
unt circumlocutioes, & sufficit apparere de quibus sen
tiat vt dicit Zẽzi. & Imo. in. d. clem. i. col. 3. de vita ho.
cleri. sed in hac constitutione satis apparet, q compre-
hendit omnes clericos regnĩ in minoribus, quia loqui-
tur generaliter, & generaliter debet intelligi. l. i. §. ge-
neraliter. ff. de leg. presta. Preterea cum ista constitu-
tio respiceret etiam futura. c. fi. de consti. non poterat no
minatim fieri, sed sufficit q generaliter loquitur.

1 s ¶ Monitione, + admonitio enim semper precedere de
bet vindictam. 12. q. 2. c. indigne. 16. q. 7. c. omnes de
cime de sen. exco. c. sacre. & ista ẽ tertia admonitio post
quã admonitionem nisi paruerint perdunt priuilegium
vt ibi dicitur. & not. in. c. fi. in ver. tertio de vita, & ho
ne. cleri. & in ista glo. comode adaptari possunt dicta in
1 glo. precedenti + Et quia de iure cõi ad hoc, vt clericus
in minoribus constitutus amittat priuilegium clericale,
quo ad forum quatuor requiruntur secundum Anto. de
butri. in. c. i. de apo. Primum, q non incedat in habitu.
& tonsura. Secundum, q ingerat se enormitatibus. Ter
tium; q in illis frequentauerit. Quartum, q in illis de
prehendatur. Additur & quintum, vt fuerit tertio ad
monitus, vt late per Bart. ee po. consi. 11. Incipiente ca
sus talis est Aloisius vbi late prosequitur, & Anto. ca
pi. deci. 261. in causa crusconi col. 4. cum seq. vbi ponit
sex requisita. & Tho. gra. in voto, 33. in causa clerici.
vbi tenet, q clericus de prima tonsura etiam si non ince
dit in habitu. & tonsura gaudet priuilegio fori, & remit
ti debet ad eclesiasticum iudicem, nisi fuerit tertio mo
nitus, allegat multos hoc tenere, vt ibi per eum, & di
cit pluries ita fuisse iudicatum ĩ Magna curia Vicariæ,
& in Sacro Regio Consilio, & tenet Matth. de affli. in
consli. regni apostatantes col. 3. vbi dicit q debet esse
trina monitio. nec sufficit vna cum internallo dierum,
vt dicit glo. in cle. i. de vit. & ho. cler. in ver. tertio Inn.
in. c. ex litteris eo. titu. ante ergo istã monitionem in om
nibus erit de foro ecclesie, vt consuluit Alex. consi. 8.
3 videtur super primo in. i. vol. + Et hoc ẽt habet locum

Io. Anto. de Nigris

in clericis coniugatis, qui licet se immisceant negocijs secularibus interdictis clericis, non amittunt priuilegium nisi precedente monitione, vt supra, vt dicit Alex. d. consi. 8. i. vol. & consi. 149. 6. vol. de quo vltimo, vide Cepo. consi. xi. num. 41. versi. item in clerico vbi videtur velle, q non requiritur monitio, & vide late Ant. capi. decisio. 161. in causa erusconi vbi late, sed ilind procedit inspecto iure cõi,

ut habitum

secus secundum istam extrauagantem, quae continet ius nouissimum, & ponder. verbum in hac extrauaganti, ibi ipso iure, quod importat priuationem absq. monitione Gemi. in. c. i. circa prin. + de vit. & hon. cleri. in. vi. intellige tamen de clericis in minoribus, qa in alijs non habet locum ista extrauagans sed requiritur trina monitio secundum dispositionem iuris cõmunis. Et sic de iure cõmuni extra terminos huius extrauagantis requiritur trina monitio. c. contingit interdum el. iij. de sen. exco. c. in. audientia, eo. ti. de vit. & ho. cler. Io. And. & Anto. debutri. in. c. perpendimus de sen. exco. vnde in locis in quibus ista extrauagans clementina non habet locum, puta extra regnum, ad hoc vt clerici seditiosi, & enormes vltionem dignã pro meritis nõ euadãt sub colore clericatus, labijs allegati, & facto dimissi, & ne crimina remaneant impunita, contra. l. ita vulneratus ff. ad leg. aquili. & c. vt fame de sen. exco. Potuerãt vtriq; officiales ecclesiastici, & seculares in iustitia mi-
4 *nistranda esse concordes. + Quia vnus iurisdictio aliam iuuare debet. 23. q. vltima. c. administratores & c. prĩceps seculi, 90. distin. c. cum ad verum de offi. ordi. c. i. & c. quoniam, nam vt dicit tex. nota. in. c. dilecto in fi. de sen. exco. quod duo gladij. s. iurisdictio ecclesiastica, & secularis consueuerunt exigente necessitate sibi inuicem suffragari, & cum iuuamine alterius subuentione mutua frequentius exercere, vnde diocesanus, seu ordinarius cunctos clericos sue diocesis monere poterit ne senis, & enormitatibus, ac armis se immisceant, & q habitum, & tonsuram deferant clericalem, & hoc pro prima secunda, & tertia monitione iuxta. c. constitutionem de sen. excom. in. vi. alias sint priuati priuilegio, & ab ecclesia non defendentur iuxta. d. c. contingit de sen. excom. & iuxta theoricam Ioan. Andr. Anto. de butri. Imo. & aliorum in. d. c. i. de aposta. & c. ex parte el. iij. de priui. & de sen. exco. c. cum non ab homine, & c. ppẽdimus, & c. si vero cum sy. Et dicit And. de yser. in. d. consti. regni apostatãtes in fin. & ibi Mat. de affli. col. 3. q Episcopus, seu prelatus debet esse facilis ad faciendum talem monitionem, licet vicarius Neapolitanus hoc posuisset in lõgum, & noluit talem monitionem facere, vt dicit ibi Matthe. in 4. col. & talis monitio est bona ad tollendum fraudes, quia vt dicit Abb. in. c. tue extra. de apo. multi sunt qui recipiunt primam tonsuram, seu alios minores ordines, non vt velint viuere clericaliter, sed ut deprehensi in criminibus*
5 *possint effugere penam seculare. Sed + quid si diocesanus, seu ordinarius negligat facere talem monitionẽ, quid erit per iudices seculares agendum, maxime per regios officiales, dicas q poterit iudex secularis requirere ecclesiasticum per litteras, vel alio modo, vt clericos non incedentes in habitu, & tonsura, & senis, ac enormitatibus se ĩmiscentes moneat sub pena priuatiõis priuilegij clericalis, vt incedant in habitu, & tonsura, & ab enormitatibus se abstineãt, alias data negligentia iudicis ecclesiastici poterit recurri ad alium superiorem vsq; ad Papam, vt suppleat negligentiam illius iudicis ecclesiastici. Et q iudex secularis possit talem requisitionem facere probatur primo propter interesse rei publice ne delicta remaneant impunita l. ita vulneratus. ff. ad leg. aql. c. vt fame de sen. exco. l. licitatio. §. quod illicite. ff. de publi. & vectig. & vna iurisdictio requirit alteram. c. primo, & ibi per Inno. & c. quoniam de offi. ordi. de sen. exco. c. dilecto. 23. q. 5. c. principes. 96. distin. c. cum ad verum. Immo aliquãdo vna potestas requisita compellitur per alteram ad requisita faciendum de male. c. ij. Et si iudex ecclesiasticus nollet prouidere, tunc iudex secularis posset tales clericos punire, & supplere negligentiam iudicis ecclesiastici secundum Pet. bellugam in spec. princi. in ti. de prepositio, graua. §. videamus versi. restat videre mouetur quia ecclesiasticus contemptor canonum venit deponendus. 4. disti. c. vltimo, & not. glos. in. c. in generali. in. glos. contrafacientes de elect. in. vi. & iudicis iustitiam facere negligentis, gens plectenda est. 24. q. 2. c. dominus Deus noster, si ergo Episcopus negligat corrigere quod a suis improbe factum est gens improba si castigetur quid mali est nam homicidas sacrilegos, & feneratores punire non est effusio sanguinis sed legum ministerium. c. homicidas. 23. q. 5. iudex ergo secularis eos puniendo legum idest canonum ministerium*
6 *exercet. + Sed certe hoc mihi non videtur verum, quia iudex secularis non potest supplere negligentiam iudicis ecclesiastici de iudi. c. qualiter, & in. c. licet. ex suscepto de foro compe. & ibi not. sed talis negligentia debet suppleri per proximum superiorem ecclesiasticum. d. c. licet ex suscepto, & maxime qa talem monitionem facere spectat ad ecclesiasticum. c. contigit, & ibi Io. And. & alij de sen. exco. Immo clericus delinquens non potest puniri per iudicem secularem, nisi data incorrigibilitate, & q peruenerit in profundũ malorum, qa tunc degradatur ut in. c. degradatio de penis in. vi. et traditur curie seculari. c. cum non ab homine, & ibi doct. de iudi. & d. c. degradatio, & allegata in contrarium. s. vt tales clerici puniantur intelligitur per eorum iudicem competentem, & proximum superiorem. d. c. cum non ab homine, & vide ad predicta Tho. gra. in voto. 34. in causa clerici, numero. 6.*

1 ¶ *Habitũ. + nota q clerici ẽt in minoribus habitũ honestũ deferre debent, vt hic, & in. c. clerici el. ij. de vita, & ho. cler. & in cle. fi. eo. titu. & in. c. oẽs. 21. q. 4. & ibi Archy. & plures assignantur rationes, prima quia per decenciam habitus extrinseci morum honestas intrinseca ostenditur, vt dicit text. in. d. clem. fin. §. dignitatem quia in compositio corporis qualitatem ĩdicat mentis. 41. distinct. c. fin. Secunda ratio est, quia hoc spectat ad decorem ordinis clericalis q attẽdi debet. c. cum decor.*

cum decor.in prin.de vita & honesta.cleri.facit tex.in
l.i.in prin.ff.de postu.Tertia ratio est,ne clericalis or-
do vilescat arg.c.Episcopi.8o.distin.56.q.i.c. precipi
mus cum sy.quia prima facie talis quis presumitur,qua
lem indicant vestes de sen. excom.c.contingit el.i.ff.
de iure fisci.l.dluus & l.sed si accepto .ff.de iniur.l.itē
2 apud.§.si quis virgines + Et vestis est causa honoris,
maxime iter ignotos,iuxta illud,hunc homines decorāt
quem vestimenta decorant,vnde Seneca ait vxori Ne
ronis.Indue te delicate charissima non propter te sed
propter honorem Impery.vt per Spe.in titulo de aduo.
3 §.sequitur videre de vestibus . + Similiter aduocati ī
habitu ornato incedere debēt,& habere vestes suo offi
4 cio congruentes ut per Spe.ubi supra.+Similiter milites
habere debent militaria insignia quæ si eis detrahuntur
5 fiunt infames.ff.de his qui not.infami.l.iii.+ Similiter eti
um mulieres debēt honestatē seruare in vestimētis , &
ornatu,d quo tñ late uide Philip.fran.in.c.e.a q fiunt de
reg.iur.in.vi.& late per Sūmistas maxime Sil.in verbo
ornatus,in quibus locis etiam habes,An,et quādo liceat
mulieribus vti fucatis coloribus vt pulchriores videā-
tur.Et de pretiositate,et fulgore vestiū mulierū vide ea,
6 quæ dicit Archy.in.d.c.i.21.q.4. + Et habitus clerica-
lis debet esse cōdecēs clericis a capite vsq; ad pedes, qa
nō debēt ī capite portare infula,seu pileū lineū,vt dicit
tex.ī cle.fi.§.dignitatē de vita et ho.cler.nec etiā debēt
portare pileū de serico. vt ibi dicit glo. & p talē pileū
Matthe. & Cardy. ibi intelligūt de birreto qa clerici
nō debēt portare birretū lineū, vel sericū,nō autē ītelli
gitur de pileo serici qui portatur propter pluuias , item
clerici nō debent publice vti veste virgata.vel partita
diuersorū colorū vt in .d.cle.fin.& Mat.de affli.ī cōst.
regni spostatātes col.4.vbi dicit,q clerici nō debēt por
tare vestē partitā,virgatā,vel diuisa.i,nec pileū diui-
satū , vt ibi.Item talis vestis debet esse clausa nec nimiū
breuis nec nimiū lōga.sed moderata.c.clerici officia de
vita,& ho.clerī. & intellige de veste superiori qa nō
debet esse aperta,& dissibulata de quo per Abb. & ali
7 os in.d.c.clerici ; & glos.in.c.nullas.21.q.4. + Quid
autem si clericus portat vestem extrinsecā clericalem,
& cōuenientem clericis,sed intrinsecā vestem nō cleri
calem,sed virgatā an gaudeat priuilegio,vide Gemi.
& Philip.frā.in.c.i.in prin.de cleri.cōiug.in.vi. vbi te
net, q sic si vestis intrinseca nō patet,similiter nō debēt
portare caligas scaccatas,seu partitas rubeas,aut viri-
des.d.cle.fi.in fin.de vita & hon.cler.similiter etiā cle
rici nō debēt vti epithogio.seu tabardo soderato vsq; ad
terrā,nec ita breui vt vestis īferior notabiliter uideatur
vt dicit tex.in.d.cle.fin.§.sed , & tales,& Ioa.And.in
d.c.clerici.col.2.Cappas etiā manicatas intra ecclesiā,
nec alibi ī sacerdotio,vel personatu cōstituti deferre nō
debent,ut.d.c.clerici,similiter etiā manicis,aut sotulari
bus idest calciamentis cōsutitijs uti nō debēt.d.c.clerici
8 + Et sic etiā ī calciamentis cōsistit clericorū honestas,
vt dicit Ioa.And.ī.c.clericis de vit.& hone.cler.bene
facit tex.ī.c.fi.41.disti.Et dicit glo.fi.ī.d.cle.fi. q esset
prouidendū circa scarpitulas pforatas,& incisas, quas
portāt clerici & idem dicit ibi Ioa.de Imo.infi.vbi etiā
dicit q esset prouidendū contra clericos portātes zonas
albas habentes foderatas,ac si volare vellent,& ad col
lū ēt ex parte supiori,sed circa multa fuit per Clemen
tem septimum prouisum proximis ānis contra clericos
portātes cāmsias crispas ad colliū,& cōtra portātes pal
liū,alias vulgo capputiū,& circa multa alia,& p Piū
V.Similiter ēt fibulas aut corrigias auri,uel argenti or
natum habentes minime clerici deferre debent.nec eis
9 vti.d.c.clerici de vita.& honsta.cleri. + Anulos etiā
portare non debent,nisi illi quibus competit ex officio di
10 gnitatis:d.c.clerici. & ibi Abb.col.2.+ Et sic vt vides
ex predictis apparet.q honestas, & concedentia habi-
tus clericalis consistit a capite ī birretto in corpore con
sistit in veste, consistit etiam in caligis,& calciamentis,
item in cingulis,seu corrigijs,& fibulis,item ī manibus
circa portationem anulorum,consistit etiam in cappis,
& mantello,vt dictum est,& talis vestis debet esse tala
ris idest longa usq; ad talos pedis.23.distin.c.non lice-
at, & glo.ī.d.c.Episcopi.21.q.4 & Spe.ī tit.de aduo.
§.sequitur videre de vestibus ,versatur etiam talis ho-
nestas ī coloribus,qa clerici pānis rubeis,aut viridibus
vti non debent .d.c. clerici , & facit tex. in .d. clem.
fin.in fine , & ibi glo. pen. & Abb.in .d. c. clerici col.
11 2. + Quia panni rubei,& frena,& calcaria deaura-
ta,& similia ornamēta sunt insignia Pape,& sui legati
cum proficiscuntur ultra mare secundum Hosti. in .c.
antiqua de priuil. & Abb. vbi supra col.2. sed cleri-
ci qn eqtāt frenis, sellis, pectoralibus et calcaribus de
auratis , vel aliā supfluitatem gerentibus , vti non de-
bent .d.c.clerici de vita , & bone. cleri. & facit ad ma
teriam .l. vnica.C. nulli lice. in frenis , & eque , libro
12 xi. + Quibus autem prelatis liceat portare roccbe-
ttam , vide in.d.c.clerici in fin.& ibi Abb.col.2.de vi
13 ta, & hon.cler. + Et nota q clerici non debent vti ni-
mis fulgidis vestibus , qa hoc ptineret ad elationē,arro
gātiā,et iactātiā,q prohibita est vt in.c.i.et ī.c.oīs.21.
q.4.& ibi Archy.nec ēt debet vngi vnguentis adreda
tendum propter uoluptatem.d.c.omnis, & ibi glos.nec
debet indui vestem , ex sericis texturis variatam, neq;
in summitate vestimentorū ornamenta variorum colo-
rum , apponere, vt dicit tex.in.d.c.omnis , & gloss.in
c.clerici in fin. in verbo partita de vita , & honesta
cler. & Spe.in.d.titu.de aduo.§.sequitur col.i.in fi.Im-
mo etiā laicis prohibentur vestes aurate , & olobere,
vel seriee.l.i.& per totum.C.de vesti. olobe. & aura.
lib.xi. Addi. Et ibi Azo.in sum. & eundem Azo. in
sum.C.nulli licere ī frenis & eque.sellis lib.xi.vbi vide
& d. Fran.Luca.de Parma in tra. de priuileg. fisci.
col.14. versiculo .138. & in regno super huiusmodi
uestimentis est facta Regia nouella Pragmatica Cæsa-
ree maiestatis , ne quis portet uestem auratam , seu de
14 broccato , nec de serico supra sericum . + Et similiter
etiam clerici non debent uti vestibus nimis sordidis,scis
sis , & perforatis ac fractis , seu vilibus , & obscuris,ut
sunt aliq clerici q potius videntur bubulci,& mendicā
tes q clerici secundū Archy.in.d.c.omnis,quia vt dicit
Hyero.nec affectate sordes nec exquisite delitie lau-
dem pariunt ; & quia dissolutos , & fractos vestibus

non recipimus .41. distinctio.c. parsimoniam, & c.
vlti.non enim solum necessitas debet attēdi.qa si hoc
solū attenderetur pellis caprina sufficeret,qđ nō est ve
rū secundū Arc hy.& Io.de san.in.d.c.omnis in fi.nō
enim in superfluitate scissure,aut colore vestium in tu-
entium aspectū offendre debet,vt in.c.fin,21.q.4.sed
omnes clerici condecens vestimentum habere debēt.c.
nullus.21.q.4.& dicit Bal.in rub.de vita & ho. cleri,
col.2.in fine ꝙ ad honestatem clericorū pertinet nō so
lū honeste,& parce viuere,sed a vestibus sordidis ab-
stinere,quia vestes sordide inducunt pudorem,& e cō-
tra debent abstinere a vestibus nimis pretiosis,sed de-
bent indui vestibus mediocribus,& pompas dimittere,
vt ibi p eū,nec debent vti vestibus secularibus,sed or-
15 dini suo cōuenientibus.c.Episcopi.21 q.4. + Et in quo-
cūq; loco sit clericus vti debet veste apta ordini cleri-
cali,siue fuerit in plateis,siue in via, siue ābulauerit in
ciuitate,siue in scholis vt in.c.nullus, & c.Episcopi, &
ibi glo.& Arc hy.21.q.4.nec debet ābulare sine operi
mēto idest siue mātello,siue cappa,qa alias de turparet
sacerdociū suū, hoc verū nisi ī itinere lōgo ābulauerit
vt d.c.Episcopi,& ibi Archy.hoc tamē ē aduertēdū ꝙ
sēper mediū tenēdū ē ne vestes sint nimiū fulgide nec
nimiū viles,et sic ī alijs vt dicit Io.de Imo.in.d.cle.fin.
col.3.circa mediū de vit.& hon.cler.& Bal.in.d.rub.
de vit.& hon.cleri,& Abb.in.c.clerici officia de vita,
& hon.cleri.& glos.ī.c.nullus 21.q.4.& Calde.con.i.
col.2.in tit.de vit.& hon.cleri.vbi dicit ꝙ vestes viles
nō cōuenientes statui,sic,& sūptuose non cōuenientes sta-
tui reprobate sūt.In sūma nota ꝙ tres forme vestiū sunt
specialissime prohibite,scilicet vestis virgata.et partita,
seu diuisata, & epithogiū, seu tabardū breue foderatū
usq; ad finē.vt dicit Ioa.And.in addi.spe.in titu.ne cle
ri.vel mona.in prima addi,& probātur in clem.fi.de vi
ta,& hon.clerī.& tale tabardū,seu cappa debet esse ta
laris idest lōga usq; ad talos.c.nō liceat lo.vltimo.32.
distin.glo.in .c.Episcopi.21.q.4.in.c.penul.de vita,&
hon.cler.& ibi Abb.col.2.in.nota.Cepo.in cosi.xi.nu-
mero.30.versi.qualis debeat.& Spe.in.d.titu.de addit.
§.sequitur,dicas tamē ꝙ sufficit si sit moderata, nec ni-
miū longa nec nimiū breuis,vt supra dictū ē, & proba
tur in.d.c. pen.de vit.& hone. cleri. Itē etiā ē prohibi
tū clericis portare caligas scaccātas,virides aut rubeas
16 vt.d.clem.fin. + Et clerici nō portātes habitū honestū,
& conuenictē clericis puniri possunt arbitrarie,vt dicit
Abb.in.d.c.pen.col.1.in nota. & probatur in.d.clem.
17 fin. + Aduertēdū tamē ē pro declaratione p̄dictorū,&
totius huius materie,ꝙ clerici tā cōiugati,q̄ nō cōiugati
nō habēt certū habitū determinatū a iure vt ē glo.not.ī
cle.i.in.fin.de electio.& glo,& docto.in.d.c.pen.đ uit.
& hon. cler.unde dicit ibi Inno.ꝙ illa quæ ponuntur in
d.c.pe.ī tex.nō sūt de p̄cepto sed de cōsilio et not.doct.
maxime Laud.& Cardy.in.d.cle.fi.in fine de vit.& ho,
cler.& not.30.distin.c.siquis virorum.& And.barba.
in.d.clem.i.col.fi.de electio.& Abb.in.d.c.pen.col.2.
de vit.& hon.cleri.qui dicit ꝙ nō omnis ibi posita sunt
de cōsilio sed aliqua sunt de p̄cepto vt ibi,& supradictā
op y.ꝙ habitus clericorum nō sit determinatus a iure,
tenuit Alex.in cōsi.8.videtur super primo in fi.i.volu.
& cōsi.149.In causa inquisitionis col.2.in.fi.6.volu.
et Abb.in.c.i.col.i.in secundo nota.de apost.vbi dicit,ꝙ
clerici seculares nō habēt certum habitum determina-
tum.sed solum qdā habitus sunt eis interdicti, & nō ha
bēt certā formā,sed vestes debent esse honeste, & qdā
colores sunt eis interdicti vt ibi per eum, vnde sufficit si
clericus portat habitum honestum, & cōuenictē clericis
secundum cōsuetudinē,vt tenet Alex.in dictis consilijs
vbi etiā dicit ꝙ omnis habitus cōueniēs, & honestus di-
citur habitus clericalis, dummodo nō sit a cōsuetudine
vel a iure reprobatus vt ibi per eum cum alijs precalle-
gatis. Addi.Et tenet Didacus. Corruuius in lib.practi
carum q̄stionum.c.31.versi.4.illud,& Cep.cōsi.xi.nu.
30.cum seq.dicit And.barba.ī.d.cle.i.col.fi.de electio.
ꝙ vestis dit eē honesta cōueniēs clericis,nec nimis bre
18 uis nec lōga + & dēt se cōformare eū cōsuetudine regi
onis,q̄ multū spectāda ē qa debēt se cōformare moribus
illorum cum qbus viuunt.xij.distin.c.i.& c.fi. & glos.
in.c.siquis virorum.30.distin.& ī tātum talis cōsuetu-
do regionis debet attēdi circa habitum clericalē,ꝙ cleri
ci possunt portare cappas foderatas de cēdato si cōsuetu
do regiōis illud permittit,vt dicit glo.21.q.4.ī sum. &
And.barb.ī.d.cle.i.col.fin.de electio.& dicit Benedi-
ctus capra doctor perusinus in.c.pen.in glo.in verb de
auratis de vit.& hon.cler.ꝙ ī vestibus, ī tātum ē atten
dēda cōsuetudo locorum,ꝙ si cōsuetudo non haberet di
uersitatem aliq̄ īter habitum clericorum, & laicorum
ipsa cosuetudo esset attendenda,adeo ꝙ clericus tunc di
ceretur incedere in habitu clericali quādo īcedit ī habi
tu honesto,& cleris cōsueto,hinc est ꝙ vltramōtani ex
cusātur si vtātur pallijs dissibulatis,qa sic ē cōsuetudo
vltramontes vt volunt glo.ī.d.c.siquis virorum pro
quo facit qa secundum Cardy.post.Inno. & Pet.ī.d.c.
pen.vestes variātur de etate ad etatē,& ex consuetudi-
ne, & ita tenet addi.ad Abb.ī.c. cum consuetudinis in
addi.magna de cōsue.vbi dicit propterea defēdisse quos
dā clericos accusatos de homicidio, qui deferebāt habi-
tum scholasticum,ex quo cōsuetudo ē scholarium cleri-
corum ī minoribus deferre habitum scholasticum. & in
dubio īterpetratur potius vestis ecclesiastica,q̄ secula-
ris propter penā secundū Guil.et Imo.in cle.fi.ī pri.de
vit.& hon.cler.cum cōcordātijs allegatis ī addi.predi-
cta ad Abb. Addi. Hodie vero est quedam prouisio
Pij Papæ Quinti in qua disponitur de habitu clericali
que in fine huius operis ponitur, non tamen per omnia
obseruatur nec recepta fuit. Predicta tamen ītellige,
dummodo talis consuetudo non multum deuiet ab ho
nestate, secundum Abb.in.d.c.pen.col.2.de vita. &
19 honesta.cleri.in nota. + Secundo intellige predicta pro
cedere in clericis secularibus, secus in monacis, qui ha
bent certum habitum secundum eorum religiones, Im
mo talis monacus dimittens habitum ipso facto est ex-
communicatus .c.ij. ne cleri. vel mona. in .vi. & Io.
And.in addi.Spe.in.tit.ne cleri.vel mona qđ limitatur
nisi ex aliqua iusta causa, puta timoris, quia tunc lici-
tum est habitum transformare,vt dicit glo. in.d.c.ij. in
verbo temere,& ibi doct.Ad materiam aūt qualis de-

bet esse habitus clericorũ vide in.d.c.pen.& in.d.cle,
fin.de vita & ho.cleri.& doct.in.d.locis Hosti in sum,
eo. titu.§.& in quibus.21.q.4.per totum Spe.in.d.tit.
de aduo.§.sequitur & Sil.in sum.in verbo clericus el.ij.
20 cum concor.supra. Regula + autem supradicta, q̃ cle
ricus debet incedere in habitu clericali honesto, & cõ-
decenti. Limitatur primo nisi iusta causa timoris exe-
geris habitum transformari; quia tunc poterit vti vesti
bus laicalibus, alias non cõcessis vt est tex.d.c.clerici,
& ibi glo.de vita, & honesta. cleri.clem.fin.& ibi glo.
in verbo rationabilis; & ibi Imo.col.i. eod. titu. glo. in
c.nullus.21.q.4.glo.in.d.c.ij.i.verbo temere ne cler.
21 vel mo.in.vi.& proxime dixi. + Secundo limita, nisi
propter paupertatẽ clericus portaret vestes diuersi pã
ni, & coloris, vel vteretur vilibus vestibus, q̃a tũc ex
cusatur secũdũ zenz. & Imo.in.d.cle.fi.col.2.in.prin.
22 d. vita.& ho.cleri. + Tertio limita, nisi ex humilitate,
vel corporis necessitate vestẽ nõ conuenientẽ portaret.c
si quis virorũ.30.distin.41.distin.c.parsimonia, Spe.in
23 d.§.sequitur in fin. + Quarto limita, nisi clericus por-
taret infulã, seu pileũ, vel capitis cohoperimentũ de noc
te ad euitandũ frigus, quia tunc similiter excusatur, q̃a
nõ publice defert, vt dicit Io.de Imo.in.d.clem.fin.col.
24 2.versi.quid si clericus. + An autem in casibus predi
ctis quando mutatur habitus ex causa requiratur licen-
25 tia superioris, vide Imo.in.d.cle.fin.col.3. + Illud aũt
quod supradictum est q̃ panni rubei purpurei frena,
& calcaria deaurata, & similia ornamenta sunt insi-
gnia Pape, & sui legati cum proficiscitur vltra mare,
secundum Hosti.in.c.antiqua de priuil.& sic innuitur,
q̃ alij talibus vti non debent. Limita hodie non proce-
dere in Cardinalibus, qui de consuetudine talibus ve-
stibus purpureis. & talibus ornamentis deauratis vtũ-
tur, & Papa scit, & tollerat, & talis consuetudo eos ex
cusat, ita dicit Abb.in.d.c.pen.col.2.de vita & hone.
26 cler. + An autem clericus portans solas caligas parti-
tas si defert alias vestes clericales principales, amittat
priuilegium vide Guil.& Imo.in.d.clem.fi.col.i.in fi.
Et ibi etiam col.sequen.ponit, quid si aliquo momento
temporis non causa vsus proprij sed ex aliqua acciden
ti causa non defert habitum clericalem, an amittat pri-
27 uilegium, vide ibi. + Iusta predicta quero, pone cleri-
cus in minoribus siue fuerit coniugatus, siue non dimi-
sit habitum, & tonsuram clericalem, & incedebat vt La
icus, deinde penitentia ductus reassumpsit habitum, &
tonsuram clericalẽ dubitatur an gaudeat priuilegio cle
ricali ita q̃ si commisisset aliquod delictũ gaudeat pri-
uilegio fori.& debeat ad ecclesiasticũ iudicẽ remitti, an
vero possit per iudicẽ secularem puniri, ista questio est
dubia, & quotidiana ideo plenius attingenda.l. legaui;
ff.de lib.leg.Et pro parte negatiua, q̃ non debeat gau-
28 dere priuilegio fori adducitur. + Primo quia ex quo se
mel vitam, & professionẽ laicalẽ elegit, qđ semel pla-
cuit amplius displicere non licet, vt in regula qđ semel
de reg.iur.in.vi. + Secundo adducitur q̃a in incõpatibi
libus piudicialibus, & contrarijs facta vnius electione
nõ datur regressus ad alterũ, de postu.prela.c.i.li.vi.c.
vt q̃ duas de elect.li.vi.electio igitur habitu seculari
non potest redire ad ecclesiasticũ, facit tex.i.l.qđ in he
redẽ.§.eligere.ff.de trib.actio. + Tertio certum est, q̃
tunc cũ incedebat vt laicus non gaudebat priuilegio fo
ri clem.i.de vita & ho.cleri.& in tex.nostro & sic fuit
priuatus priuilegio per non delationẽ habitus, & tonsu
re ergo per reassumptionẽ habitus, & sic per factũ suũ
se habilitare non potuit de iure patro.c.per nostras.24.
29 q.i.c.didicimus.ff.ad treb.l.i.§.fuit. + Quarto, quia in-
cedendo vt laicus tacite videtur priuilegio renuntiasse
7.q.i.c.quã periculosum de his que fiunt a maio.par.
cap.c.ex ore cũ itaq; semel priuilegiũ fuit perditum nõ
põt vlterius recuperari, secundũ Inn.in.c.ij.de ope.no.
30 nunci. + Sicut virginitas amissa non põt recuperari.l.i.
l.C.de rap.virg.c.virgines, & c.scutius.26.disti.ad pre-
dicta adducitur etiã.ff.de edil.edi.l.quid sit fugitiuus in
prin.Quinto pro ista parte adducitur decisio in termi-
nis Afid.de yser.& Math.de affli.in const.regni apo
statantes col.4.versi.Itẽ quero pone vbi tenent, q̃ si fa
cta fuit monitio vt clerici vadant in habitu, & tonsura
alias sint priuati priuilegio ecclesiastico, si clericus post
monitionẽ non vadit in habitu, & tonsura, & sic perdi-
dit priuilegiũ clericale.si postea penitentia ductus va-
dit in habitu & tonsura non reassumit priuilegiũ cleri-
cale, allegat dicta per Inno.in.c.i.extra de apost. Sexto
pro ista parte adducitur tex.in.c.ex parte tua el.iii. de
priuileg.& tex.in clem.i.§.q si taliter de vita & hon.
cleri.Septimo adducitur illud qđ dicit Cardy.in.d. cle.
fi.col.4.vbi recitat plures opy. & concludit q̃ clerici
coniugati amittunt priuilegiũ quo ad bona, & res non
quo ad personã reasumendo habitũ, alias amittunt in to
tũ, vt ibi p eum, & Sil.in sum.in verbo clericus tertio
col.5.in.v.questi.Vltimo pro ista parte adducitur tex.
huius extrauagantis, que continet ius nouissimũ in re-
gno, vbi probatur, q̃ clerici si in habitu clericali decen
ti incedere, & tonsuram deferre neglexerint foro secu
lari subiectos fore.& tanq̃ laicos per curiã secularem
puniri possint, & seculares declarãtur vt latius in tex.
si ergo sunt effecti seculares non gaudẽt priuilegio, ma
xime quia in tex. ponitur monitio cũ cõminatione quo
casu amittũt priuilegium clericale, vt tenet Abb.in.c.
hi audientia in tertio nota.de sen.exco.& Anto.de bu
tri.in.c.Ioannes de cleri.coniu.Et dicit Anto. de but.i.
.d.c.ex parte lo.iii.ãte fi.de priu.referẽdo Goff.q̃ si cle
ricus in minoribus cõstitutus dimittit tõsurã, & habitũ
reputatur vt laicus, et si nõ sit monitus, pdit priuilegiũ,
qđ dictũ refert et, Cepo.in.d.cõsi.xi. col.15.nu.40. di
cit nõ hoc procedere si alia quatuor Interueniant, vt ibi p
eũ et sic cũ sit amissũ priuilegiũ ãplius nõ reassumit p
dicta p Inn.i.d.c.ii.de ope.no.nũc.et actio semel extin
cta ãplius nõ reuiuiscit.l.si res.§.areã.ff.de sol.& ad p
dicta faciũt q̃ dicit Abb.in.c.tue de aposta. Pro parte
31 + vero cõtraria q̃ talis clericus gaudeat priuilegio fo
ri, & sit ecclesiastice iurisdictionis facit tex.cũ glo.i.d.
cle.i.de vit.& hone.cler.nam illis casibus clericus est
priuatus post monitionẽ priuilegio clericali, & tamẽ si
illã artẽ dimittit, & vt clericus incedit recupat priuile-
gium, & ibi not.glo. in ver.quãdiu.Similiter not.Inno.
c.fi.de vita, & honest.cleri.vbi dicit illos clericos priua

noi priuilegio clericali dū se negotiationibus īplicāt, & reassumere priuilegiū dū illas dimittunt, & videtur probari in.c. vnico de cle.coniug.in.vi.qui tex.nō dicit perdit priuilegiū, sed q nō gaudeāt. Et ideo dicit Ioan.de ligna, q de iure antiquo istud priuilegium clericale erat concessum caracteri ordinis, & ordini clericali, cū igitur Bonifacius Papa in.d.c. vnico de cleri.coīu.l.vi.nō disponat de nouo sed loquatur declaratiue. Intelligitur q gaudeat priuilegio cū illa moderatione, vt si nō portat habitū, suspendatur priuilegiū, & nō perdat, vt tenēt Archy. Ioan.mona. & Gemi.in.d.c.vnico.§.& cū col.fi.de cleri.coniu.in.vi.& Anto.de butri.in.d.c.cū Ioannes de cleri.coniug. Et sic ex predictis patet q nō obstat.d.clem.i.supra in cōtrariū allegata, quia si istud priuilegiū est cōcessū ordini, & causa propter quam nō gaudet est non deferre habitū si reassumit habitū cessat causa exclusiua priuilegij, & sic cessāte illa causa cessat priuatio.arg.c.cū cessāte de app.l.adigere.§.quis.ff.de iure patro.& istam partē tenuit Alex.cōsi.149.in causa inqsitionis l.6.volu.vbi dixit, Q d si talis clericus cōiugatus aliquo tēpore incessisset sine habitu, & tōsura, & postea reassūpsisset habitū, & tonsurā si commisisset delictū tēpore quo incedebat in habitu, & tōsura gaudet priuilegio, et si post delictū cōmissū dimittat habitū, & tōsurā, quia inspicitur tēpus, quo cōmisit delictū si incedebat in habitu, & tōsura, vt ibi latius per eū, allegat ita tenere Ioan. Arid.in.d.c. Ioannes in.4.questi.de cleri.cōiu. qui dicit ita fuisse Padue iudicatum, & sequūtur ibi cōmuniter doct. & tenet Bal.in.l.affinitatis in.fi. C.com.de succe. & etiā tenent Io.mona. Archy. Ioa.de ligna. Gemi. & Philip.fran.in.d.c.vnico.§.& cum col.pen.& fin.de cleri.cōiug.in.vi.& Pau.de leaz.l.d.cle.i.de vita, & hon.cleri.& sequitur idē Alex.cōsi.8.videtur super primo in vltima col.i.volu.& aliquid per Alex.consi.58.quia sepissime.4.volu.per Imo.in cle.i.& .ij.de vita, & honesta.cleri. Addi. Et istam opi.tenet etiā Corrumus in lib.practicarū questi.c.31.versi.quinto, vbi dicit quod si tēpore cōmissi delicti incedebat in habitu, & tōsura gaudet priuilegio fori licet antea di-
32 misisset. Et † tenendo istā partē, que magis cōmuniter tenetur, ad contraria responderi pōt, & ad cle.i.de vita, & honesta.cleri.est supra respōsum. Ad auctoritatē And.de yser.& Matthe.de affli.dicitur q cōmunis opy.est cōtra eorum decisionē. Nec obstat.c.ex parte de cleri.cōiug.quia secundum Anto.de butri.ex reassūptione habitus ille, qui alias gaudebat priuilegio reassumit priuilegium, quia paria sunt portare, vel non portare, & reassumere, quo ad tempus reassumptionis, pro hoc videtur casus ī.c.clericus lo.ij.de vita, & hon.cleri.nā ibi assumpserat vxorē, & dimiserat tonsurā, & tamē dicitur q iterum tondeatur, & sic videtur velle q gaudeat priuilegio reassumpta tonsura. Nec obstat.c.ex parte el.ij.de priuil.qa illi qui reassumebāt habitum hoc faciebāt ī fraudē, & elusionē obsequiorum, & propterea eis nō opitulatur, & ita illum tex.ītelligit Archy.& Gemi.in.d.c.vnico.§.& cum col.fin.de cler.coniug.in.vi.& ibi Philip.fran.& ideo talis fraus eis opitulari non debet, quia malitijs hominum est obuiādum.d.c.ex parte de priuil. Alio etiā mō ad illum tex.respondet Thō.gra.in.d.voto.33.col.antepe.q procedit quādo non cōstabat eos esse vere clericos licet aliquādo assumpserint habitum, & tonsuram clericalē, et postea illam deposuerint, vt ibi latius per eum. Nec obstat quod dicitur de incompatibilibus, quia illud argumentum non habet locum in his in quibus via electa cessat que erat causa pditionis priuilegij clericalis, quia restat caracter, & sic reuiuiscit priuilegium, & illius effectus, quia cessāte cā pditionis priuilegij cessat perditio.d.c.cum cessante de app.sed reassumpta tonsura cessat cā perditionis priuilegij igitur &c. Nec obstat q actio semel extincta amplius non reuiuiscit, quia respondeo, q si remouetur cā extinctionis & perditionis etiam extrinsecus reuiuiscit, patet, quia si res data in solutum euincitur per hypotecariam actio reuiuiscit.l.ex sextāte.§.latinus largus.ff.de excep.rei.iud. Nec obstat q facto amisit priuilegiū, quia vt dictum est non est amissum, sed suspensum priuilegium, & cessante causa suspensionis reuiuiscit. Nec obstat tex.huius extrauagantis qui tex. multum vrget dum dicit eo ipso sint effecti, ut meri, & puri laici, & sic uidentur amisisse priuilegium, quia responderi potest, q intelligitur q reputentur laici, & amittant priuilegiū recuperabiliter, & suspensiue usq; ad reassumptionem habitus, & tonsure, & ista responsio colligitur ex dictis per Gemi.& Phi.fran.in.d.c.unico.§.& cū col.fi.uersicu.uel si nis de cleri, coniu.in.vi.licet aliquantulum
33 videatur suppleri ad tex. Et † tenēdo istam cōem opy.q clericus reassumendo habitum, & tonsuram gaudeat priuilegio. Limita nisi talis clericus in fraudem reassumpsisset habitum, & tonsuram, puta si facto crimine, vel conscius de crimine reassumpsisset habitum, & tonsuram ad euadendum punitionē iudicis secularis, quia tunc nō recuperat priuilegium, & ita loqtur.c.ex parte extra de cler.coniu.& in.c.ex parte el.ij.de priuil. & q talis reassumptio habitus facta in fraudē non prosit tenet Archy.in.d.c.i.de cler.coniug.in.vi.& ibi Philip.fran.§.& cum in fin.& Pet.bellu.in spe.princi.in titu.de propositione grauaminū.§.videamus col.2.in fine cum seq.& est bonus tex.in.l.si maritus.§.legis.ff.de adul.& l.hos accusare in fin.prin.ibi si non detractandi.ff.de accus.l.qui sub pretextu.C.de sacro sanct.eccle.l.si aliquis.ff.de dona.ca.mor.& in autentico de mona.§.sancimus.& .§.si vero intra, & ibi glo.pro hoc, quia de iure assumpto clericatu in fraudē criminis commissi non multum confert, vt not.per Bar.in.l.i.ff.de penis, & ad pdicta vide q not.Pet.& Cy.in.l.si qua p calumniā.C.de Epi.& cler.& etiā qa fraus ei opitulari nō dēt, qa malitijs hominum ē obuiādum.d.c.ex parte el.iij.de
34 priui.& d.l.q sub ptextu. Et † quomō probetur fraus vltra pdicta, vide q dicit Bar.in.d.l.i.col.2.ff.de pen.& in.l.post cōtractū.ff.de dona.& Iaso in.§.itē si qs in
35 fraudem Insti.de actio. † Secundo limita, nisi talis clericus fuisset preuentus per iudicem secularem ante reassumptionem habitus; quia quo ad illa, ad que esset preuentus non prodesset reasumptio habitus, puta si in causa criminali est conuentus coram seculari cogetur corā eo respondere, vt tenet Phi.fran.in.d.

c.i.§.&.cũ.sol.fi.de cler.coniu.in.vi.& Pet.de anch.in
d.c.ex parte extra de cler,coniu. Aduerte tamen ꝙ li-
cet clericus coniugatus mortua vxore si reassumat ha-
bitũ clericalẽ gaudeat oĩbus priuilegijs clericalibus, vt
tenet Philip.fran.in.d.c.i.§.fin.col.i.de cler cõiu.in.vi.
vbi etiã ponit An cõsuetudo de nouo inducta ut clerici
coniugati gaudeant oĩbus priuilegijs ualeat.Et quid de
uxoribus clericorum an gaudeant priuilegio dic ut ibi.
✝ Tamen ꝑdicta intellige nisi mortua prima uxore,du-
36 xisset aliã,q.a ex quo esset effectus bigamus, ꝑderet om
ne priuilegiũ.c.i.de biga.in.vi.Idem si duxisset uiduã,
uel corruptam ab alio.84.distin.c. quisquis de quo cle-
ricus per Matth. de affli.in .d. constitutione regni apo
37 statãtes col.4.uersi.sed insta hoc.An autem ✝ clericus
in minoribus possit cogi deserre habitum,et tõsurã uide
Abb.in.d.c.tue de apo.& Hosti.in sum.de cleri,coniu.
§.quã penã col.2.in fi.Et quid in clericis cõiugatis, ui-
38 de Abb.in.d.c.Ioannes de cler.coniu.✝ An autem cle
ricus dimittens habitũ dicatur apostatare, uide Abb,in
d.c.tue.Et an clericus deprehensus in apostasia ipso fa
cto perdat priuilegium clericale, vide Abb.in. d.c. in
39 audientia in.2.nota,de sen.exco. ✝ Quid aũt de cleri-
co,qui dimisso habitu,et tõsura ĩmiscet se enormitatibus
an amittat priuilegiũ clericale, vide And.de yser.ĩ.d.
consti.regni apostatãtes,& Abb.in.c.perpendimus de
sen.exco.& in.c.ex parte lo.ij.de priuil.Inn.& Abb.
in.c.i.& in.c.tue.de apo.doct.in.c.cũ nõ ab homine de
iudi.Anto.de butri.in.c.fi.de uita & hone.cler.Pet.de
anch.in repe.c.ea quæ in.xi.q.de reg.iur.in.vi.Cardy.
in.d.c.ꝑpendimus circa fi.d.Prep.ĩ.c.clerici.23.disti.
Sil.in sum.ĩ verbo excõicatio 6.col.19.versi.tertia cle
ricus vbi late Alex.cõsi.8.videtur sup ã.vol.& cõsi.
53.4.vol.vbi late & Cepo.consi.21.Incipiente ĩ Chri
sti nomine casus talis est,& ibi in col.12. ponit qnq; re
qsita,vt ꝑdat priuilegiũ de qbus supra feci mentionẽ,
& Tho.gra.d.voto.33.col.antepe.cũ seq. & in qõ.par
la.delphi.q.138.vbi vide,& Anto.capi.deci.161, in
40 cã crusconi.✝ An aũt de iure cõi,clericus ĩ minoribus
ad hoc ut ꝑdat priuilegiũ sufficiat solũ si cõuersatur, vt
laicus,an uero reqratur vt faciat actũ contrariũ actui
clericali, vt qa ducat vxorẽ secundã,vel corruptã,vel
effectus sit miles,& seua exerceat,Et ã tunc ẽt sine mo
nitione amittat priuilegiũ,vide Hosti.& alios in,c.i.de
apost.& qđ habetur.84.disti.c.quisqs,& ĩ.c.i. de big.
in.vi.Alex.cõsi.8.col.pen.i.vol.Matth.de affl.in cõst,
apostatantes,& Tho.gra.vbi supra,& vide Alb.de ro
sa.in qõnibus statu.in.3.par.q.42.quæ incipit a ꝑdictis
41 supta occasione.✝ vbi ponit de monaco,q intrauit reli
gionẽ,& fecit professionẽ,si cepit apostatare,& habitu
deposito vxorẽ viduã accepit,& enormitatibus,& de-
lictis se ĩmiscet,an ipso iure ꝑdat priuilegiũ clericale vt
possit a iudice seculari cõdẽnari,& puniri, de quo etiã
ꝑ doct.in.c.i.de apost.a.& maxime si sit factus iocula-
tor,vel goliardus,vel buffonus,vt in.c.i.de uita & ho.
cler.in.vi.& ibi ꝑ omnes,& ad ꝑdicta vide Gandy. in
tra.malefi.in rub.de penis reorũ col.13.versi. qõ talis
fuit vbi late,& ad ꝑdicta vide Anto.capi.in.d. decisi.
42 161.in cã crusconi.✝ Quid aũt sit de eo,qui post deli-
ctũ est effectus clericus a quo iudice dẽt puniri a secula
ri an ab ecclesiastico,vide Barto.brix.in qõnibus uene
rabilibus .q.32.q̃ incipit aliqs litigabat,Gandy. in tra.
malef.in rub.de penis reo.col.9.Alber. de rosa. in qõ.
sta.in tertia parte.q.41.Archy.in.c.nemo.xi.q.i.Dy. ĩ
l.item vlpianus.ff.de excus,tuto.Io.And.Abb.et doct.
in.c.vnico de oblig.ad ratio.Bar.in.l.i.col.2.ff.de pen.
& ibi Alex.in addi.vbi ad multa alia infert,Old.consi.
4.Incipiente qđ laicus,Maria.socc.ĩ.c.proposuisti col.
12.de foro cõpe. Bar.in.l.adulter.§.si eo tempore.ff.đ
adul.Iaco.de are.in.l.iamtũ.ff.iudi.sol.Imo.cõsi.118.
cũ seq.d.Prepo.ĩ.d.c.nemo.xi.q.i.Iaco.đ are.ĩ auten,
cã q̃ sit cũ monaco.C.de Epi.& cleri.Barto.in.l.si ser-
uũ.ff.si ex nox.ca.ag.a.Bar.in.l.cũ q̃da puella in prin.
ff.de iur.o.iud.& ibi Ias.Fely.in.c.fi.col.pen.de consti.
Anto de butr.in.d.c.i.de oblig.ad ratio.Bal.& Ang.ĩ
d.l.i.ff.de peni.Bal.in.l.officiales.C.de Epi.& cleri.&
in.d.l.cũ q̃dã puella,& in.l.i.C.an ser.ex suo fact.& ĩ
d.auten.cã q̃ cũ monaco.C.de Epi.& cleri.Ang. in.l.
siquis postea.ff.de iudi.Pet.de anch.in regula ea q̃ col.
34.versi.tertio queritur de reg.iur.in.vi.& in.c.ad fal
sariorũ col.13.& ibi Io.de ana.de cri.fal.Cardy.ĩ cle.
ne in agro.§.qa vero in.7.q.de sta.mona.Spe.in titu.de
reo in prin.versi.qd si pendente Iaco.butr.in.d.l. pen.
ff.si ex nox.ca.aga.Bal.in.c.cũ nõ ab homine in vltima
col.de iudi.& in.c.i.de mil.vax.qui belli.ar.de po.glo.
Bal.Ang.& Imo.in.l.nemo põt.ff.de leg.i.Bal.in.l. af
finitatis.C.comu.de succ.& in.l.ii.C.vt in pox.leg.& ĩ
l.quedã.C.đ fideicõ.Iaco.but.ĩ.l.qsquis la.ij.C.de Epi.
& cle.Imo.in.c.cã te in.ij.col.de rescr.Abb.in.c.cleri
cis in.x.ij.col.de foro cõpe.Bal.in.d.l.ã idẽ Vlpianus.ff.
de excu.tuto. Pet.de anch.latissime in disputatione,In
cipiente laicus qdã,& Alex.in.d.l.nemo põt col. fi.ff.
de leg.i.Fedc.de senis cõsi.97.quoniã Pau.de cast.ĩ.l.
addictos.C.de Epi.aud.Bar.cepo.cõsi.xi.casus talis est
col.3.tangit Deci.in.d.l.cũ q̃dã puella in fi.And.barb.
cõsi.52.col.6.ii.volu.Et pro certo ista qõ est subtilis an
tiqua,& dubitabilis,& ꝑ multos diuersimode tacta, vt
dicit Alb.de rosa.in questi.statu.in.3.par.q.41.Incipi
ente subicio ẽt talẽ questionẽ col.2.vbi late disputat hãc
qõnem ad partes,& ad cõtraria respondet, & lõgũ cẽt
referre. ✝ Sed breuiter secundũ magis cõem opy. con-
clude ꝙ regulariter cõmictens homicidiũ,vel aliud de-
lictũ si postea efficiatur clericus,vel monacus nõ põt cõ
ueniri,nisi in foro ecclesiastico vt tenuit Barto. brix. in
d.q.32.Incipiẽte aliqs litigabat Iaco.de are.ĩ.d.auten.
cã quæ sit cũ monaco,Archy.in.d.c.nemo.xi.q.i.Oldr.
in.d.consi.4.Iaco.de are.in.d.l.iã tamen Riccar.et Dy.
in.d.l,itẽ vlpianus,Io.And.& alij in.d.c.i.de oblig.ad
ratio Bar.in.d.l.i.ff.de penis, & dicit Alb. de ro.in.d.
q.41.col.pen.in prin.ꝙ ista opy.ẽ cõis,& tenet Alex.
in.d.l.nemo põt,col pen.in fin.cũ sequ.ff.de leg.i. cum
cõcor.ĩ dictis locis,& Cepo.cõs.xi.col.6.nu.12.cũ seq.
& ad predicta vide Bald.in.c.at si clerici col.3. in fin.
de iudi.vbi dicit ꝙ clericatus assumptus post citationem
non prodest,sed si petit delegationem ante iudiciũ pro-
dest,nisi a proprio episcopo fuisset depositus vt ibi.
Addi. Ad predicta ẽt vide Raphael cũ cõs.140. Inci

piente.P. layeus col.3.vbi dicit ꝙ laico effecto clerico,
ꝙ etiā si eā decidatur in foro ecclesiastico iudicandū est
secūdū leges,qbus subiiciebatur tēpore contractus, vel
quasi,allegat Io.And.in regula sine culpa de reg. iur.
43 *in.vi. & Archy.in.c.fi.de immu.eccl.ī.vi. Limita ✝ ni*
si ī fraudē fuisset effectus clericus,vel monacus ad eua
dendū penā Iudicis secularis,qa tūc posset a iudice seculari puniri, & cōtra eum
procedi,vt in .l.qsub ptextu.C.de sacro san.eccle.& ī
auten.de mona.§.si vero intra & ibi glo.cū iuribus su-
pra in alia qōe allegatis,& Bar. in.d.l.i.ff.de penis &
Alex.ī.d.l.nemo pōt col.pen.& fi.ff.de leg.i.et Alb.ī
d.q.41.cū cōeor.& Old.d.cōsi.4. & Io.And.in.d.c.i.
de obl.ad ratio,& Cepo.vbi supra. Et ī dubio nō psumi-
tur fraus,nisi fuisset de crimine accusatus,vel diffama-
tus,vel cōuictus,vel in eo dephensus,arg.l.fi.§.i.ff. de
bo.eo.q mor.sibi consci.& tenet Alber.in.d.q.41. ī fi.
& Bar.ī.d.l.i.ff.de peni.col.2.& Gādy.ī.d.tr. malefi.
in rub.de penis reorū col.12.in fi.& Dy.vbi supra,&.
Old.d.cōs.4.Limita.2.nisi fuisset puentus a iudice secu
lari anteq̄ eēt effectus clericus,vel monacus,qa tūc in-
dex secularis nō īpeditur proseq, & cognoscere de cri-
mine nō obstāte q.fuerit effectus clericus,uel monacus
.l.siqs postea.ff.de iudi.c.proposuisti de foro cōp.& te
net Alex.in.d.l.nemo pōt col.pe.& fi. ff. deleg.i. Al-
ber.de rosa.vbi supra Io.And.& alij in.d.c.i.de oblig.
ad ratio,& in hoc casu loqtur Iaso. in.d.l.cū quædā pu
ella in prin.col.pe.ff.de iur.o.iudi.& docto. in locis su-
pra allegatis.Istud tū intelligitur,& limitatur nō proce
dere qn̄ fecisset votū faciendi se clericū, vel intrādi re
ligionem anteq̄ cōmisisset delictū,qa tunc nullo modo po
sset p iudicem secularem cōtra eū procedi, nec puniri.
qa votū retrotrahitur,vt tenet Iaso.in.d.l.cū quedā pu
ella allegat Bal.ī.l.i.C.an seruūs ex suo facto,& de hoc
staretur iuramento suo sicut in alijs que depēdēt ex ani
mo vt dicit glo.in.§.alie.Insti.de actio. ita tenet Iaso. in
d.l.cum quadā puella,quod dicit esse notandum, & te
44 *net additio ad Fely.in.d.c.fin.col.pen.de consti. ✝ An*
aūt predicta habeant locū in eo,qui est infra annū pro-
fessionis, vel in eo,qui est factus de tertio ordine vide,
Bar.in.d.l.i.ff.de pen.& ibi Alex.in add & Iaso.in.d.
l.cū quædam puella,in prin.col. pen.ff.de iur.om.iudi.
45 *Addi. Et vide Bal.in.l.affinitatis in fi.C.com.de suc-*
cess.vbi dicit. Q ꝙ si clericus in minoribus declinauit fo
rū potestatis, deinde deposito habitu & tonsura accepit
vxorē,& potestas iterū vult procedere cōtra eum, qa
qualitas clericatus est consumpta, & ibi allegat pro &
contra tādem cōcludit,ꝙ ptās nō pōt procedere,qa sup
positus est Epo respectu partis,& respectu fori.& quo
ad predicta cōsideratur tēpus delicti.l.i.de penis.& ita
36 *cōcludit Bal.vbi supra. ✝ Et an per solā citationē dica-*
tur facta puētio,vide Alb.in.d.quest.41.in fi. Gandy.
vbi supra,& Dec.in.d.l.cū quadā puella,& ibi p alios
Et in casibus quādo pōt p iudicē secularē puniri, requi
tur degradatio, vt per Iaso.in.d.l.cū quadā puella, &
in.c.degradatio de peni.ī vi.& in.c.nouimus de verb.
47 *sig. Addi. ✝ Et qd si clericus cōmictat delictum,& po*

& tonsuram [u] honeste [x] ac alia

stea ducat vxorē an dēat remicti ad ecclesiasticū, uide
Tho.gra.deci.20.vbi tenet ꝙ sic,& vide ad mām q̄ di
cit Cepo. consi.xi. in.vi.q.
u ¶ *Tonsuram ✝ tonsura exparte inferiori capillos ton*
1 *det vsq; ad releuationē sensuū.s.visus,& auditus,ne p*
capillos oculi,vel aures impediantur, & hoc significat
ꝙ pscindenda sunt vitia cordis, & corporis, ne intuitū,
& cōtemplationē diuinorū
īpediāt,& ex his debetur corona celestis,et clerici īce
dere debent de tōso capite,& patentibus auribus.23.di
stin.c.pen.ita tū ꝙ oculos intuentiū nō offendat,ut ibi p
doct.& Hosti.in sum.eo.tit.§.& ī qbus ubi vide,et ad
predicta vide Cepo.cōs.xi.Incipiente casus talis est alo
2 *isius col.12.versiculo de tōsura. ✝ Et ibi etiā ponit qua*
lis debet esse tōsura,& quare clerici eā portent, de quo
vide in.c.duo sunt.12.q.2.& glo.in elem.fi.de vita &
honesta.cleri.Et quid sit prima tonsura Imo.in.c.cleri-
3 *ci officia de vita & hon.cleri.col.2.in fi. ✝ Q næ aūt sit*
differentia inter tonsuram, rasurā,& coronā vide,glo.
in.d.clem.i.& Imo.col-5.& ibi p alios,Hosti. & alios
4 *in.d.c.clerici de vita & hone.cleri. ✝ Q nid aūt si cleri*
cus in minoribus deferat vestem clericalem, tamen nō
portat clericā,& vadit cū longis crinibus,vel e contra
portat clericā.sed nō vestem clericalem,an amittat pri
uilegiū,istā questionem tangit glo.in.d.clem.fi.in ver.
& tonsurā,& ibi Imo.col.4.circa fin.videtur tenere ꝙ
si in publico clericus se exhibet cū tali veste nō clerica-
li,vel sine tonsura, ꝙ incidat in penā.d.clem. alias non
de facili haberet locum, quia raro vel nunq̄ euenit, vt
omnia interueniant,hoc in regno firmatur p istā extra-
uagantē,& per Regiā prag.quæ videtur approbata p
istā constitutionem extrauagantem, adeo ꝙ si nō vadit
in habitu,& tōsura copulatiue reputatur laicus,& amit
tit priuilegiū ut hic dicitur,& sic ut gaudeat priuilegio
ista copulatiue requiruntur,faciunt quæ dicit Gemi. in
c.i.§.fi.de cleri.coniu.in vi.
1 x ¶ *Honeste, ✝ Sed in quibus cōsistit honestas clericorū,*
Spe.in suo rep.de vita & ho.cler.dicit,ꝙ cōsistit a ver
tice capitis,usq; ad plātā pedis.6.q.i.c.sunt plurimi. Et
in multis cōsistit,q̄ fere infinita sūt secūdū Spe. ubi sup.
Hosti.in sum.de uita & ho.cleri.§.& ī qbus Io. And.
& Gemi.in rub.de uita & ho.cle.ī.vi. Et primo cōsistit
in capite.c.unico ꝙ sacra unctio,Et qd significet caput,
& uncio capitis,uide ibi in tex.Itē in tōsura,& corona,
c.pen.de uita et ho.cler.c.nō liceat el.ij.23.disti.not.in
clem.fi.de uita & ho.cler. Et qd ista significent, vide
glo.magnā in cle.fi.de uita & ho.cleri. Itē in crinibus
c.clericus el.i.& c.clericis de uita & ho.cleri.13.dist.
c.prohibere cū duobus seq.Itē in auribus,qa alios detra
hentes audire nō dēt.6.q.i.c.ex merito,qa nō solū reus
ē q falsū de alio profert,sed ēt is q aurē cito criminibus
prebet.c.non solum in prin.xi.q.3. Item in facie.c. ex-
communicamus in prin.extra de here.50.distinct.c. in
capite in prin.ibi vultibus in terram demissis. Item ī su
percilijs.15.distin.c.canones prope fin.facit.c. diaconi
septem.93.distinct. Item in fronte. 50.distinct. c. do-
mino.§. quod dixit, facit.c.primū.§. per frontis ext. de

facra, vnctio. Item in oculis, quia oculos castos habere
debent. 9. q. i. c. ex merito, nec debent vagis oculis ince-
2 dere. 23. dist. c. his igitur. ✠ Quia ĩpudicus oculus ĩpu-
dici cordis ẽ nũtius. c. nec solo. 32. q. 5. Itẽ in palpebris,
et pupilla oculi. 49. dist. c. hinc etenĩ. §. lippus, et. §. albu
gineum. Item in naso. d. c. hinc etenim. §. paruo facit glos.
fin. in. c. fin. 43. distin. & per nasum discretio considera
tus vt ibi. Item in labijs, quia labia sacerdotis custodire
dẽnt iustitiã. xi. q. i. c. sacerdotibus, & 43. distin. c. sit re-
ctor circa mediũ facit tex. in. c. diaconi q. 93. disti. & c.
nolite timere. xi. q. iij. et. 5. q. 5. c. fin. §. itẽ labiũ. Itẽ ĩ ore
qa q custodit os suũ, custodit animã suã, q aũt incõside
rate loquitur sentiet mala, pro verbi. 31. q. 5. c. fi. §. pe.
facit tex. in. c. inter. xi. q. 3. iuncta glos. in versi. verbo,
& tex. in. c. nisi. §. pro graui iuncta glos. de renun. Itẽ
in dentibus, ne aliquod nõ licitũ, vel amarũ vorẽt, vel
comedãt, de cõse. disti. 2. c. utrũ. 27. dist. c. vino ĩ fi. Itẽ
in lingua, vt in. c. siqui vero in fi. 32. dist qa alijs detra-
here nõ dẽt. c. ex. merito. 6. q. i. de cõse. dist. 5. c. nihil ex
tra. ne cleri. vel mon. c. i. & 23. distin. c. his igitur, qa nõ
solũ oculos castos, sed linguã seruare debemus. d. c. ex
merito, & Lucas de pen. in rub. de silẽti, col. i. lib. xij. &
dicitur ecclesi. c. 5. honor, & gloria in sermone sensati,
ligua vero ĩprudẽtis, subuersio est ipsius, & ecclesi.
4. in lingua sapiẽtia dignoscitur, & sẽsus, & sciẽtia, &
doctrina, in verbo sẽsati. Itẽ in sermone. 43. distin. c. sit
rector. Et in voce vt ibi. & in. c. cãtãtes cũ seque. 92. di
stin. Itẽ in genis. 43. distin. c. i. Itẽ in barba, qa clericus
barbã nutrire nõ debet. c. clericus. el. i. & . c. clericis ex
tra. de vita, & hon. cleri. Itẽ in gutture, & faucibus. c.
cãtãtes. 92. distin. Itẽ ĩ gula. c. i. 44. dist. Itẽ in collo, qa
nõ debẽt colla dura habere, sed Deo submittere de cõse.
distĩ. 4. c. eos quos. 93. distin. c. diaconi. el gradi. §. certe
in fin. Itẽ in humeris, & armo, in quo etiã reges ũgũtur
c. vnico. §. vnde de sacra vnctio, qa bonus pastor ouẽ
quæ remansit humeris suis aduehit. c. importuna de pe-
ni. disti. i. quod significat q sacerdos debet fortiter cũ su
is viribus conari acquirere gratiã a domino pro se, &
grege sibi cõmissio, & debet esse munitus armis iustitie,
cõtra prospera, & aduersa, secũdũ Archy. ĩ. c. ecclesia
3 stica. 23. distin. ✠ Itẽ in dorso. 37. distin. c. ideo. §. vt ita
32. q. 5. c. si Paulus in fin. Non enĩ debet esse gibosus,
49. dist. c. hinc etenĩ. §. gibosus, significat enĩ gibus, q a
terrenis sollicitudinibus, diuitijs, & voluptatibus, incur
uatur, & suffocatur vt ibi latius. Itẽ ĩ pectore, qa in pe
ctore sacerdotis manifesta dẽt eẽ cognitio veritatis. c. q
ecclesiasticis. §. ecce distĩ. 37. & vt abiiciat errorẽ, &
ignorãtiã, & suscipiat fidẽ rectã. c. vnico. §. qa vero de
sa. unctio, facit ad pdicta tex. in. c. nũq̃ de cõse. distĩ. 5.
Itẽ ĩ brachijs, & manibus. c. vnico. §. vnde. d sa. vnctio.
& c. hinc etenĩ. §. claudus & . §. fracto. 49. dist. de cõse.
distin. 5. c. nũq̃, & . 91. distĩ. c. i. & . c. psbiter cũ duobus
4 seq. in qbus probatur ✠ q licitũ ẽ clericis aliqd cũ ma-
nibus laborare, ne sint otiosi, & ut victũ q̃rãt cũ aliquo
artifitiolo, & ut diabolus sẽp inueniat eos occupatos, &
5 nõ otiosos. d. c. nũq̃. ✠ Itẽ ĩ uẽtre seruãda ẽ honestas qa
vẽt, ermro estuans facile despumat ĩ libidinẽ. 35. dist.
c. i. & pinguis venter grossum generat sensum vt ibi
per glos. ad predicta concordat tex. in. c. i. 44. distin.
12. q. 2. c. gloria. Item in lumbis, & renibus, de peni. di
sti. i. c. qui sanctus, & de peni. distin. 2. c. si enim inquit
versus fin. quia in lumbis virorum est sedes luxurie,
& in seminis in vmbilico. vt ibi declarant glos. Item in
cute, seu corio. c. hinc etenim. § ingem distin. 49 cutis
enim prurigo, & feruor, luxuriam designat, vt ibi.
Itẽ in genitalibus, seu testiculis. 13. distin. c. nerui. 44.
distin. c. i. 49. distĩ. c. hinc. etenim. §. põderosus, testiculi
enim continent in se omne incentium libidinis. vt dicit
glos. in. d. c. nerui. Item in cruribus, quia non debet
6 crura denudata portare. 32. q. 5. c. si Paulus. ✠ Item ĩ
genibus, quia inter Pascha, & Pentecosten genuũ
flexio fieri non debet, nisi ex deuotione, & in secreto,
c. ij. de ferijs. 76. distin. c. scire. 30. distin. c. fin. de conse.
distin. 3. c. quoniam, & vide in. d. c. hinc etenim. §. clau-
dus. 49. distin. Item in tibijs, & pedibus gressus enim
rectos facere debent. 49. distin. c. hinc etenim. §. clau-
dus cum versi. precedenti, & in. §. fracto. 32. distin. c.
hospiciolum, & 5. q. 5. c. fin. Item incorpore toto. c. si-
qui vero. 32. distin. & in omnibus membris. c. hinc ete-
nim. §. impetiginem versi. sed decor. 49. distin. Item in
moribus, & mente. d. c. siqui vero. 32. distin. & . c. his
igitur. 23. disti. Item in incessu, & gestu. d. c. his igitur,
& 41. distin. c. i. & . c. fin. quia grauitate itineris, men-
7 tis maturitatem ostendit, vt ibi. ✠ Item in vita, quia
eius vita debet esse bona, & honesta, & inreprehensibi
lis, vt in autentico quo. opor. Epi. § sancimus, & . §. igi
tur coll. i. Item in factis, quia eius facta debẽt esse bona,
d. §. sancimus, & ibi glos. in verbo bonis. Item in cibis
& potu. c. a crapula de vita, & hon. cleri. & . 41. distin.
8 c. fin. Addi. Clerici enim eorum sẽsus nigere debent ab
ebrietatibus abstinere iubentur. d. c. a crapula. 25. di-
9 stin § i. Similiter. ✠ Reges ab ebrietatibus abstinere
debent proverb. c. 31. noli regibus dare vinum qa nul
lum secretum ubi rẽgnat ebrietas, ne forte bibant, &
obliuiscantur iudiciorum et mutent causã filiorum pau
peris, & prouerb. c. 23. non intuearis uinum qn fla-
uescit cum splenduerit in uitro color eius ingreditur
blande sed in nouissimo mordebit ut coluber, & quasi
regulus uenena diffundet, ad predicta, uide Lucam de
penna in. l. i. col. 2. C. de erog. mili. anno. lib. 12. Item
in uestibus, & omni ornatu. c. clerici officia de uita, &
honesta. cleri. clemen. fin. eodem titulo. 41. distinct.
c. i. c. parsimoniam, & . c. fin. & . 21. q. 4. per totum de
hoc late dixi supra in glos. in uerbo habitum. Item q
arma non portent de uita & honest. cleri. c. ij. & clem.
i. eodem titulo, & limita ut ibi. Item quia continen-
ter, & caste uiuere debent. c. ut clericorum extra de
uita & hone. cleri. c. nec solo. 32. q. 5. & . 32. distin. c. i.
10 & per totum. ✠ Item q cum feminis maxime suspe-
ctis non conuersentur, nec monasteria monialium uisi-
tent de uita & honest. cleri. c. monasteria & toto titulo
de coha. cleri. & muli. & 32. distinct. c. interdixit, &
c. hospiciolum & . 34. distinct. c. quorundam, & per to-
tum, & hoc ad euitandum turpem suspitionem, ut di-
cit Hosti. in sum. de coha. cleri. & muli. §. utrum in
prin. ✠ Et idem est dicendum de monacis.

Io. Anto. de Nigris

Addi. Immo monaci licet dicantur mundo mortui. ta
men quandoq; multa flagicia maxime venerea commi
ctũt.c.sicut & ibi hoc not.Io.And.Io.de ana.& Abb.
extra de homi.& Spe.in titu.de teste.§.i.col.10.versi.
item excipitur q est monacus, & Phi.probus in addi.
Io.mo.in.c.i.de reg.iu.in.vi.nu.18.& dicit q in regno
Francie Monaci non dicuntur gallinacci sed galli qui
generare possunt.Et dicit Abb.in.c. monasterio col.2.
de vita & bon.cleri.q sicut non licet monacis frequen
tare monasteria monialium, sic etiam nõ licet frequẽ
tare hospicia cõmatrum,vel beguinarũ.Item concubi-
nas habere non debent.32.distin.c.nullus de coha. cle
ri.& muli.c.vestra,& in auten.de mona.§.si quis aũt
coll.prima Item vxores habere non debent.31.distin.
per totum,quod de occidentalibus clericis intelligitur,
quia occidentalis,non orientalis ecclesia,votum castita
tis obtulit.c.aliter & c.nicena.31.distin.& toto titu. de
cleri.con.dummodo vnicam,& virginem, ducant uxo
12 *rem.c.i.de cleri.con.in.vi.* + *Et similiter constituti in*
minoribus ordinibus, vt lectores, cantores,& accoliti
vxorem ducere possunt.c.sane.15.q.3.Item ludibria,
& teatrales ludos,exercere non debent i ecclesiis.c.cũ
decorem de vit.& bon.cleri.Item vsuras exercere nõ
14 *debent.c.ij.extra.de vita, & honesta.clerico.* + *Item*
ad aleas, & taxillos,ludere non debent.c.clerici officis
de uit.& ho.cleri. Itẽ mimis,ioculatoribus,& histrioni
15 *bus,intẽdere nõ dent.d.c.clerici.* + *Itẽ tabernas euitare*
16 *dẽnt,nisi necessitatis cã.d.c.clerici.* + *Itẽ versatur etiã*
clericorũ honestas,in artibus,& exercitio, qa officium
carnificũ,macellariorũ,aut tabernariorũ, publice exer
cere non debent,clem.i.extra.de vita, & hone.cleri.
Addi.Nunquid autem clericus possit tenere tabernã,
& per alium exercere uide I.c.nulli,& ibi Prepo.45.
distin.vbi dicit q si clerici habera ex priuilegio vel cõ
suetudine q possint facere per alium tenere tabernam
vbi res, & fructus ecclesie, & alia vendantur, &
tunc clericus potest per alium facere tabernam.si autẽ
vellet per se facere tabernam non posset nec valeret
consuetudo quia daret materiam mali clerico, si autem
per aliũ teneat tabernã nomine suo licet exenseteur a pe
na cle.i.de vit.& ho. cler.tamẽ male faceret,nisi ad tẽ-
pus tantum,vt vendat fructus ecclesie qui supersũt ita
q non transeat in negotiationem, tunc posset per alium
tenere tabernam,potest tamen alteri locare tabernã vt
non exerceatur nomine suo vt ibi lacius per Prepo.
17 + *Item negotiationes, vel commercia secularia cle*
ricis non conuenientia, exercere non debent.c.i.ne cle-
ri.vel mo.clem.i de vita, & hon.cleri.quia clericus ne
gociator, vt pestis est euitandus.c. negociatores.88.
distin.Io.And.in.c.quamquam in fin.extra.de cẽsi. &
ibi Archy.& Phili.fran.ponunt,Quis proprie dicitur
negociator,de quo late supra in glos.in verbo priuile-
18. *gio.* + *Auenatione bestiarum, & accipitrum, seu fal*
conum abstinere debent.c.quorundã cum duobus seq.
34.distin.c.qui. venatoribus cum sequen.86. distin.
19 + *quia nemo venator reperitur sãctus.c.Esau 80.dist.*
ratio est,quia in venatione ẽ magna delectatio, & nõ
potest de diuinis cogitare, vt dicit glos.in.d.c.Esau.de

quo late extra.de elec.vene.c.i.ubi p Abb.ad quẽ me re
mitto,Itẽ cõsistit et clericorũ honestas i societate, quia
sepe consortia malorum bonos mores corrumpunt. 28.
20 *q.i.c.sepe.* + *Quia cum sancto sanctus eris, & cum*
peruerso peruerteris, vt per Hosti.in sum.de vita,&
honesta.cleri.§.fin.col.3.Item moribus, & verbis,pu
dorem indesinenter exhibere debent, vt per Hosti.vbi
supra, facit.c.cum in cunctis extra.de electio, Sed ho
die dici potest quis est hic,& laudabimus eum, vt in si
mili dicitur ecclesia.31.& Io.And.i.c.ex tenore col.i.
de tempo.ord.Sed est sciendum, q non omnia dicuntur
esse de precepto, sed de consilio, vt not.docto.maxime
Cardy.in clem.i.in fi.extra.de vit.& hon.cleri.& not.
30.distin.c.siquis virorum.Et ideo quo ad hoc ut gau
deat priuilegio clericali, sufficit si incedit in habitu,&
tonsura conuenienti, & multum spectanda est consue
tudo regionis.12.distin.c i.& fin.& per Alex.consi.
8.videtur super primo in fin.primo volu.& supra teti
gi.Et hæc in foro contẽtioso, sed in foro dei, & consci-
entie, quilibet sacerdos studere debet circa honestatẽ
clericorum, qui semper deo supplicant vt dicit tex.in
autentico quo.opor.Epi.in prin.coll.i. Addi.De ista
tamen questione vtrum exaudiatur peccator orans, re
mitto me ad ea q dicit S.Tho.secũda.2.q.83.& Aste.
in sum.lib.5.titu.27.arti.7.col.fi.& Supplem.in ver.
oratio col.5.versi. vtrum Deus, & Sil.in sum.in verb.
oratio col.3.versi.quintum vtrum vbi distinguunt, &
Sil.vbi sup.dicit q si peccator orans,si orat vt minister
ecclesie exauditur.i.q.i.c.dictum est,si vero orat vt pri
uata persona,siquidem ad hoc est inductus ab aliquo bo
no, videtur q exaudiatur, & in quantum orat ex bo-
no desiderio nature, petens Deo placita, sicut si oraret
pro se, & pro merito poscentis licet non pro suo arg.d.
c.dictum est, si vero non est inductus ab aliquo bono.
tunc non exauditur.i.q.i.siquis inquit, & c.ipsi sacer
dotes, & c. necesse,quod intellige nisi oret ex bono na
ture desiderio,sicut dicitur Deus exaudisse Alexandrũ
Magnum ad montes caspios, vt per Sil.vbi supra.Vtrũ
sit melior missa boni sacerdotis q mali vide S.Tho.in.4
sen.distin.2.& supple.in verbo missa col.3.ad dicta p
eos me remicto.Et propterea quilibet debet sollicite cu-
rare, se probabilẽ exhibere Deo operarium inconfusi-
bilem, recte tractantem verbum veritatis,& prosana,
& vaniloquia deuitare, vt dicit apo.ad Thimo.c.ij.&
oportet testimonium habere bonum,ab his qui foris sũt,
vt non in opprobrium incidat, & in laqueum diaboli,
vt ad Thimo.c.iij.Et propterea boni sacerdotes seruare
debent quæ dicit Paul.Apostolus ad Tessalo.c.4.Ro-
gamus autem vos fratres, vt abundetis magis,& ope-
ram detis,vt quieti sitis, & vt vestrũ negotium agatis,
& operemini manibus vestris sicut precipimus.uo-
bis, & vt honeste ambuletis ad eos qui foris sunt, &
nullius aliquid desideretis, ne contra eos dici contigat,
sicut dixit Paul.Apostro.contra Cretenses, vt patet ad
titum,c.i.vbi.dicit, Cretenses semper mendaces, male
bestie, ventris pigri, & oportet Episcopum esse irre-
prehensibilem. vnius vxoris virum, sobrium,ornatũ,
&c.vt habetur ad Thimo.c.iij.& ad titum.c.i.

solemnia † iuxta canonicas ² sanctiones deferant, alioquin dicto duorum mensium termino elapso, si in habitu decenti clericali incedere, & tonsuram deferre, ac alia solemnia obseruare, ut supra neglexerint & eosdem

1 y ¶ Solemnia. † Quia clerici non debent esse ioculatores, nec goliardi, nec buffones, & talibus artibus ignominiosis uti non debent. c. vnico de vita, & bon. cleri. in. vi. † Nec debent esse delationes seu carnifices, nec
2 macellarij. † nec tabernarij, nec negotiationibus vel commerciis secularibus, vel officiis non conuenientibus ordini clericali. † nec arma portare. clem. i. de vita & bone cleri. † nec tabernas frequentare. c. pe. de vita, & bo. cler. nisi peregrinationis, & necessitatis causa. c. clerici. 44. distin. † nec ad aleas & taxillos ludere nec talibus ludis interesse dent. d. c. pen. † nec vsuras exercere. 66. disti. c. fodicionarios, & c. seq. de vsur. c. plerei. † Itē nō dēnt esse publici fabri. † nec pellos, vel coria, parare, & aptare, & hmōi uilia et īmūda exercere, vt dicit Spe. in tit. de cler. cōiu. col. 2. licet glo. in cle. i. de vita, & bo. cler. videatur aliquantulum obstare, quia nō conprehenditur in illa constitutione, † Sed clerici sordida tractare non debent, quae dedecent, etiam in profanis de custo. eucha. c. ij. in fin. † Nec debēt publice locare operas suas, ad arandum, vel fodiendum, & similia sordida, vt calcis coquende, & arene fodiende vt in. c. generaliter §. nonarum, & ibi glos. 8. q. i. Spe. in d. titu. de cler. coniug. col. 2. & est regia pragm. Regis Ferdinandi, quae incipit Ferdinandus Illustrissimo Don Henrico, in qua est inserta bulla Pape Honorij, & in. l. quisquis censibus. C. de Epi. & cler. & tetigi supra in glos. in verbo
3 pragmaticam sanctionem. † Verum ipsi clerici non prohibentur eorum vineas proprias computare, vel fodere, vel domos suas resarcire, & quodlibet iustū negotium decens exercere, propter diuersas eorum necessitates. Nam legimus apostolos negotiatos fuisse, & manibus propriis victui necessaria quaesiuisse, extra. ne cleri. uel mona. c. 3. l. fin. xi. q. 3. c. cauendum. 91. distin. § i. extra. de conse. distin. 5. c. nunquam. † Similiter etiam clerici possunt fiscellas, & canistros facere, seminare, plantare, rigare, arbores inserere, apum aluearia fabricare,
4 retia texere, libros scribere, & similia. d. c. nunquam. † Et possūt honestam mercaturā exercere, & emere bona fide, & vendere dū tamē ecclesias omnino nō negligāt 91. distin. c. clericus lo. ij. & ex artificio honesto victum querere, vt ea. distin. c. ij. & iij. & ad predicta vide latius Spe. in. d. titulo de cleri. coniu. col. 2. & per Summistas in verbo clericus, per Sil. in sum. in verbo clericus tertio, per totum, vbi late. Addi. Et dicit Abb. in. c. tua nos extra de testa. quod clericus licite exercere potest aliquod artificium conueniens dignitati clerici nō ignominiosum etiā si habeat ecclesiam, & adde nota. in. c. i. de
5 celebra. missa. † Item clericis sunt interdicte iudicature seculares, assessorie, procurationes, & commercia secularia, vt dicit Ioan. And. in. c. fin. de vita, & honest. cleri. pro clariori tamen doctrina, quando clerici prohibeantur postulare, & quando non, vide in. c. i & in. c. fin. extra. de postu. & ibi. doct. Et a predictis debent clerici abstinere, ne contingat de eis dici posse, iusta illud vulgare, quod habent clamidem ad omnem ventum, & uti volunt duorum officio, contraria. clericorum scilicet, & secularium, quod esse non debet, vt per Ioan.
6 And. in. d. c. fin. de vita, & bon. cleri. An. † autem clericus de prima tonsura possit chirurgiā exercere, an uero exercendo perdat ipso iure clericatum, an uero requiratur sententia, vide Card. fl. in. c. sententiam sanguinis pen. questi. ne cleri. vel mona. Inno in. c. tua, de homi. Matth. de afflic. in cōst. regni apostatantes col. fi. & concludunt quod nō perdit ipso iure clericatū, sed requiritur sententia, vt ibi per eos.
1 2 ¶ † Canonicas sanctiones, vt in. c. ii. & c. pen. de vita, & bone. cleri. c. vnico eo. titu. in sexto, clem. i. & ij. eo. titu. & c. i. ne cleri. vel mona. & c. contingit de sen. excom.
1 & ¶ Neglexerint. † & sic negligentia clericorum non incedentium in habitu, & tonsura, punitur vt hic.
2 † Similiter negligentia Episcopi circa officium suum
3 punitur. c. i. de supp. negli. prela. † Similiter propter negligentiam presentationis amittitur ius presentandi pro illa uice. c. ij. eo. tit. de suppl. negli. prela. facit tex. in. c.
4 nulla de concessio. preb. † Similiter propter negligentiam collationis beneficiorum infra tempus semestre, collatio spectat ad Papam. c. licet de sup. negli. prela. † Similiter propter negligentiam amittitur ius eligēdi c. fin. eo. titu. de sup. negli. prela. & c. fin. de electio. † Similiter propter negligentiam, concessio beneficiorum pertinet ad superiorem, de conce. preb. c. quia diuersitatem. Similiter propter negligentia infra sex menses, Episcopus potest conferre beneficia vacantia, & eo negligente infra alios sex menses, spectat ad superiorē
5 c. nulla de conce. preb. † Similiter contra negligentes
6 currit prescriptio, de prescri. c. vigilanti. † Similiter officialis negligens facere iustitiam punitur, Et infra quantum tempus Iudex dicatur esse negligens in faciēdo iustitiam, & multa alia, vide late per Par. in trā. sindi. in verbo negligentia per totum, & eundem Par. in titu. de modo, & for. sindi. col. 2. cum pluribus seq. & §. sindicatur cum sequen. & Alex. in. l. iiij. § in eum ff. de dā. infect. & Mat. de afflic. in const. regni statuimus
7 li. ij. numero. 43. cum sequen. vbi ponit. † An iudex accusatus de negligentia, debeat personaliter comparere. & qua pena puniatur, & aliquid per Pari. in. d. tra. sindi. in verbo instantia. § index. col. 2. Et ad materiam de negligentia, vide late Fely. in. c. si. autē col. 3. versi. negligentia de rescri. ubi etiam ponit. An dicatur negligens, si non precessit monitio, seu interpellatio. Item negligentibus iura nō subueniunt, vt not. ff. que in fraud. cred. l. i. & l. pupillus. & ff. ex quibus. cau. maio. l. non enim, & glos. §. quorum i verbo vigilan. inst. de prob. Et
8 sic qui negligit sua iura perdit, † quia negligentia omnia ledit, vnde versus scriptus litteris aureis super hostio camere Regis Roberti, sic dicebat. Negligentia Par de damno hogi faro, doman faro caccia altrui, for de guadagno, vt dicit Bald. in. c. fin. col. pen. in fi. ex-
Io. Anto. de Nigris.

tulare vi ĩ.d.c.si iudex,& tenuit Iac.but.& Bal.in.l.si
qua p calũnia col.i.vers.sed iuxta.C.de Epi.& cler.nõ
curãdo đ distinctione Pet.& Cyn.ibi,hãc ẽt opy.tenuit
Bar.ccpo.cõsi.xi.col.iii.versi. de prima, & Rota deci
sio.202.Incipiente si clericus,sub rubrica đ cler. cõiu.
in nouis deci.& Phi.fran.in.c.i.§.i.col.ii.de cle.coniu.
& ibi Gem.§.fi.et ĩ.d.c.si iu
dex ĩ pri.col.i.Et dicit Al.

& ĉ usq; ad uindictã sanguinis, ultimiq; [a] supplicii

cõs.8. Incipiẽte videtur sup
primo. col.fi.i.vol.q cognoscere,an sit clericus,& gau
dere dẽat priuilegio clericali,& ã duxerit unicã,& vir
ginẽ,spectat ad iudicẽ ecclesiasticũ. + Si vero clericus
est captus p secularẽ iudicem sine habitu & tõsura,sed
ipe allegat se clericũ,& petit adEpm remitti, hoc casu.
ex quo est notoriũ notoritate facti q incedebat sine habi
tu & tonsura,ex quo apparent vestes laicales,& discoo
perto capite,appareт non habere tonsuram,ante cause
cognitionem,no debet ad ecclesiasticum remitti quia po
testas secularis interium est in possessione,et donec con-
gnoscitur de clericatu,corã ecclesiastico,& si gaudere
debet priuilegio,nec ne,debet remanere ĩ posse iudicis
secularis,debet tamen potestas secularis interim sup-
sedere in causa, quia pendet questio preiudicialis sue
iurisditionis , & interim nescit se iudicem,vt tenet Ioã.
And.in.d.c.si index. de sen.exco.in vi.& Bal.in.d.l.si
qua per calumniam col.i.versi.sed ponamus,& ita in-
telligitur,quod dicit Gemĩ.in.c.i.§. fin.col.fin.de cleri.
coniug.in vi.& ibi Philip.fran.§.i.col.2.Et Bart.Socc.
consi.122 col.pen.circa prin.4.vol. Ad predicta vide
quae late dixi supra in gloss.in verbo priuilegio versus
fin. vbi vide,quia hic non repeto.Aduerte tamen.q si
clericus in alio casu pmisso,nõ portaret habitum & tõsu
ram , non propterea amitteret priuilegium,vt dixi su-
pra in gloss.in verbo habitum.+ Et ad proxime dicta q
clericus qui non vadit in habitu & tonsura si sit captus
p iudicẽ secularẽ dẽt remanere penes ipsũ , donec fue-
rit cognitũ p iudicẽ ecclesiasticũ đ clericatu, & cogni-
tio de clericatu dẽt remitti ad iudicẽ ecclesiasticũ,& ita
seruatur vt dicit Matt.de afflic.in cõsti.regni,apostatan
tes col.iii.& Alex.in.d.cõsi.8 .col.fi.i.vol.et faciunt no
ta.ĩ.c.in audientia extra.de sen.exco.& tex.in.c.qcũq;
ex clero.23.q.8.Gem.in.c.licet canon extra de ele.I. vi
Card.in repe.c. perpendimus de sen.excom.& vide
9 Alex.consi.149.vi.vol. Sed pone, + clericus captus
a potestate seculari,dicit se clericum,& ostendit litteras
clericatus potestati,ad instrutionem iudicis,& ad indu-
cendum in eo scientiam clericatus,vt si eũ detinet sit ex
communicatus,iuxta.c.si iudex de sen.exco.in vi.& .c.
si quis suadẽte.17.q.4.an hoc sufficiat,vt secularis debe
at illum remittere ad ecclesiasticũ, Bald. in.d.l.siqua p
calumniam col.i.in fin.C.de Epi.& cleri tenet q sic,&
in tali ostensione litterarum clericatus,non oportet ad-
uersarium citare,quia nõ. fit in modum probationis,sed
instructiõis cũ vero probatio clericatus debeat fieri co
ram Episcopo,non autem coram seculari,vt ibi per eũ
& ad predicta vide Philip.fran.in.d.c. si iudex.§.fin.
Sed quero quomodo probetur aliquem esse clericum,cũ
in dubio quis non presumatur clericus,nisi probetur,vt
tenet Bald.in.c.fi.col.ii.de presump.& in..c. at si cleri
ci ĩ fi.de iudi.Et ã talis probatio,q sit clericus,possit fie
ri per testes,an vero requiratur scriptura,in quo dicas,
q de iure ciuili videtur requiri probatio per scripturã
d.l.si qua per calumniam C.de Epi.& cleri not.gloss.ĩ
c.i.de cẽsi.in vi.Sed de iure canonico, pot fieri probatio
etiã per testes.c.ii.& iii. &
vtrobiq, not.extra. de cler.
peregri.& istud cõiter tene
tur vt not.Pet. Cy. Alber & Bal.in.d.l.si qua p calũ
niã.& Alex.cõs.107.videatur circa supius col. fin.7.
vol.Matth.de afflic.in.d.cõst. apostatantes col.3.in fi.
& ibi ẽt ponit, An unus testis sufficiat vel an credatur
literis Epi, asserẽtis illum esse clericum,de quo ẽt vide
Bald.in .d.l. si qua per calumniam col.i.in.fin.cum se-
quen. & Thomã Gra. decisi.31.nec obstat,d.l.siqua p
calumniam,quia loquitur in clericis peregrinis,qui de-
bent ostendere litteras cõmẽdaticias vt ibi,& per doct.
10 vbi supra, Ad predicta vide etiã Cep.ĩ.d.consi.xi.col.
3.cum seq.versi.de secundo +.Et vltra predicta,quali
ter probetur,q sit celricus,vide Bald.in prob. decreta.
ibi Gregorius col.5.vbi.dicit,q probãdo,quod publice
portat habitum, & tonsuram clericalem, & facit alios
actus clericales,& pro clerico comuniter reputatur,&
est in possessione clericatus,& cum sit in possessiõe cle
ricalis habitus,debet per iudicem haberi pro vero cleri
11 co,vt not.Archy.17.q.4.c.siquis suadente,& .100.di
stin.c.contra morem + Et creditur etiam assertioni Car
dynalis, si dicit aliquem clericum, Archy.in.c.nobilissi
mus.96.dist.& Bal.vbi supra.Et perdicta.procedunt
quando non potest vere probari per literas clericatus,
vel per testes,qui interfuerunt quando.fuit ordinatus
+ Et e contra,qui non portat habitum,neque tonsuram
non presumitur clericus,sed prophanus, non q habitus
12 sit causa,essendi vel faciẽdi clericum,sed est signum et
sentie cõsuetum.vt dicit Bald.ĩ.d.probe.decreta.+ An
autem si clericus cõfitetur corã potestate,se esse laicum
an excuset potestatem,qui scit,vel scire debet,cum cle
ricum.Inno.in c.vt fame extra.de sen.ex.tenet q nõ.&
idem tenet Ioan.And.in d.c.si iudex,de sen.excom.in
vi.& Bal.in d.l.si qua per calumniam col.ii.ver.sed po
namus,quia illa confessio,est facta coram iudice incom
petenti,& ideo nõ preiudicat, vt extra.de iud.c.at si cle
rici & Bald.vbi supra.Et an clericus coniugatus debe-
at , non solum ostendere instrumentum clericatus,sed
probare incessisse in habitu & tonsura , & contraxisse
cum unica,& virgine, vide Rotam in.d.decisio,Si cleri
cus.202.in rub. de cleri.coniug.& Philip.franc.in.d.
c.i.§.i.de cler.coniu.in vi.& ibi Gem.Et an iudex eccle
siasticus etiam ex offitio possit talem clericum a iudice se
culari repetere,& multa alia , vide per glo. & docto.
in d.c.si iudex

1 ẞ:¶ Et pro etiam,& stat implicatiue.l.i. & ibi gloss. in
verbo & reipublice ff.solu.mat.quasi dicat, vt talis pu
niri possit,non solum pena pecuniaria,sed etiam pena
sanguinis,pro vt,delitti qualitas poposcerit.

1 a ¶ Vltimiq; supplitij,idest mortis,quia vltimum suppliti
um mortem interpretamur.l.vltimum supplitium ff.de

Io.Anto.de Nigris.

pen.l.capitalium in prin.eo.titu Sed contra hoc oppo.ꝙ non debuit declarare taliter puniendos pena sanguinis vel mortis, Immo.ecclesia debet vere & nō ficte, sed efficaciter intercedere vt ille qui traditur curie seculari non puniatur pena mortis, sed vt pena moderetur.c.no uimus vbi gloss.& doct.de verb.sig.Io. Andr.& alij in.e.cum nō ab homine col. l.de iudi.nec potest sententiā sanguinis proferre.c.sē-tentiā ne cleri.vel mon.cū cōcor.ibi per glo.alias esset irregularis vt ibi, sed respō deo, ꝙ licet in hoc ista extra uagans videatur aliqātulū rigida, nō tamen pp hoc Papa hic condēnat aliquem ad mortem, vel ad aliquam penam corporalem, licet declaret huiusmodi clericos, posse per secularem iudicem puniri ita declarat Inn. in.d.e. nouimus uersus fi. & sic nō

2 *dicitur irregularis. + Immo Papa faciendo legem, ī qua disponeretur, ꝙ delinquenti imponatur pena mortis, licet auctoritate illius legis, aliq essent morti traditi, nō efficitur irregularis, quia cū eā promulgauit, nō aīaduertit in certā psonā, nec voluit homines incidere in illā constitutionē, sed illud fecit pp bonum, vt homines a maleficijs arceret, vt dicit Archy. in.c.officia.23.q.5.& Prepo.in.c.imprimis.§. de psona col.fin.2.q.i. dixi late in meo tractatu de irregularitate ī qōne q̄ incipit quero ā Papa, vel Priceps faciendo legem, vbi vide.*

1 b ¶ *Auctoritate nostra, quia merito oīa nostra facimus q bus a nobis īpartitur auctoritas.l.i.§.oīa.C.d vete.iur. enucle.facit .l.i.§. deiecisse.*

2 *ff.de vi & vi arma. + Et de ista clausula auctoritate nostra facias, vide Gemi. & doct.in.c.cum aliqbus extra de rescrip.in.vi.Io.And. Abb.& alios in.c.licet.& in.c.graue de offi. ordi. tex. & glo.in.c.i.de cleri.egro in.vi.doct.in.c.si eū, & in.c. bi q de preb.ī.vi. Et de clausula vice nostra, vide glo. iuncto tex.In.c.fi.de sta.mona.& ibi Abb.*

penam, puniri posse, in dicta monitione auctoritate [b] nostra declares, & denunties, & quos etiam, nos ex nunc pro ut ex tunc, & e conuerso declaramus seculares, [c] & per curiam secularē puniendos decernimus ipso iure, [d] nulla alia noua declaratione super hoc requisita, uel requirenda, Non obstantibus [e] constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ceterisq; contrariis quibuscunq;, Datum [f] Romæ apud Sanctum Petrum, sub anulo piscatoris, die.19. Ianuarii. 1524. Pontificatus nostri anno primo. Be. El. Cremonen. Post quarum quidem litterarū presentationem, earumq; receptionem, & per nos ut premittitur factas, & receptas, uolentes ad ipsarum executionem procedere. Id circo auctoritate apostolica predicta, qua fungimur, predicta omnia, & singula, significamus, & presenti edicto intimamus, & intimari mandamus, omnibus, & singulis clericis prime tonsure, & minorum ordinum, omnīa & singula in dictis litteris Apostolicis contenta, ac omnes & singulos clericos predictos, pretendentes priuilegio clericali gaudere, monemus, & requirimus, primo, secundo, tertio, & perhemptorie, ut infra terminum duorum mensium, a die affixionis, & publicationis presentium computandum, & in dictis litteris apostolicis contentum, quos, ipsis, & unicuiq; ipsorum, pro termino perhemptorio, & trina monitione canonica assignamus, ut habitum, & tonsuram honeste, & alia solemnia, iusta canonicas sanctiones deferant, & de cetero deferre debeant, & alia omnia, & singula, in dictis litteris Apostolicis contenta, obseruare debeant, iusta canonicas sanctiones, & ipsarum litterarum seriem, & Alioquin dictorum duorū mensium termiuo elapso, si in habitu decenti clericali incedere, & honeste tonsuram deferre, & alia solemnia, iusta cauonicas sanctiones, ut prefertur, obseruare neglexerint, & alia non adimpleuerint, pro ut ī dictis apostolicis litteris continetur, eosdem clericos, & quemlibet ipsorum, ex nunc, pro ut ex tunc, & e conuerso, absq;

d ¶ *Ipso iure + & sic impor*
1 *tat priuationem priuilegij, absq; alia monitioe, et absq; sententia, qa ubi canon īponit penā ipso iure ex facto negatiuo, qñ illa addicitur certum tēpus, non reqritur alia monitio, ut tenet Gemi. in.c.i.col.2.in prin. de uita & ho.cleri.in.vi.nec reqritur sententia ut ibi, Tamen licet non reqratur sententia condemnatoria, reqritur tamen sententia declaratoria, talem clericum amisisse priuilegium, ob non delationē habitus, & tonsure, & posse per iudicem secularem puniri, quia licet pena imponatur ipso iure, tamen requiritur sententia declaratoria, per tex.in.c. cum secundum .§.fin.extra de here.in.vi.& ibi doct. & Fely.in.c.cum non ab homine col.4.cum sequen. de iudi. & ibi per alios. Aduerte tamen, quia in casu nostro non requiritur alia declaratoria, sed statim potest per iudicem secularem puniri, per tex.nostrum hic, ibi nulla alia declaratione super hoc requisita, nec requiritur alius iussus iudicis ecclesiastici, cum ex isto tex.sit hoc inductum, faciunt quæ dicit Philip.fran. in .d.c. cum secundum .§. fin. in uersi. nota. & glo.in clem. i.in uerbo eo ipso de uita & hone.cleri. cum ibi allegatis.*

1 c ¶ *Seculares, similiter in auten. quo. opor. Epi.§.sed neq; coll.i. Addi. Nunquid percutiens clericū non in eidentem in habitu & tonsura quando ignorat illū esse clericum sit excōicatus vide Fely.in.c. si uero in prin col.i.de sen.exco.col.i.ubi tenet ꝙ si sciebat esse clericū est excōicatus, secus si ignorabat, qa ex depositione tonsure non perdit priuilegium Immo plus dixit Fely.ī.c. si uero in prin.de sen.exco.ꝙ percutiens clericum hereticum est excommunicatus allegat Inno.ibi & dicit esse singulare.*

1 e ¶ *Non obstantibus, + quid operetur ista clausula non obstantibus, uide latissime per Fely.in.c. nonnulli col.3.cum pluribus seq. extra de rescri.ubi per plusq̄ uiginti col.hoc examinat uide ibi.*

1 f ¶ *Datum, de materia date, uide glo.Io.And. & Philip.fran.in fin.sexti libri decre.in data.*

¶ *Ignorantiam*

alia declaratione facienda, foro seculari subiectos fore, & tamq̃ laicos, per curiam secularem, & usq; ad uindictam sanguinis, ultimiq; supplicii penam, ut seculares, & per curiam secularem, puniri posse auctoritate supradicta Apostolica, qua fungimur decernimus, & declaramus, iusta uim, formam, & tenorem dictarum apostolicarum literarum, Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, ceterisq; contrariis quibuscunq;. Presens quoq; ędictum, ut omnibus innotescat, nequis ualeat per ignorantiam g se excusare, in ualuis maioris ecclesię Neapolitanę, & Regii Consilii, Magnę Curię Vicarię, & Regię Camerę Summarię, tribunaliũ, & aliarum Ecclesiarum Cathedralium, & locorum publicorum huius regni, affigi mandamus, ibidemq; publicari per quascumq; personas ecclesiasticas, & mundanas, ad id requisitas, ad instar publicorum edictorũ, quę olim in albo b p̃torio affigebantur. Datum Neapoli, i domibus nostrę solitę residentię, sitis prope parrocchialẽ Ecclesiam Sancti Ioannis maioris, die, & mense prędicto, duodecimę inditionis. 1524. Pontificatus Sanctissimi Dñi nostri Clementis, diuina prouidentia Papę septimi, Anno i primo. Don Hieronymus Centelles, Nuncius, & collector apostolicus.

Mactie Santilli Campani disticon.

Huc ducente Deo, secuit uada Cętula maris.
Et tenuit cursus nostra carina suos.

Io. Anto. de Nigris.

g *Ignorantiam se excusare, similiter ponitur in.c.omnis extra de peni.& remi.*

b *Albo.pretorio, vt.ff.de iur.o.iudi.l. si quis id quod, primo responso & glo.in.§. pretorum Institu.de iur.natu.*

1 i *Anno primo. An debe-*
2 *at poni annus Pontificis, Et a quo tempore incipiat annus, an a die electionis, vel coronationis, & de multis aliis, vide glo. & docto. in data sexti libri decretalium*
3 *in fin.* + *Et quando incipiat annus emergens, & quan-*
4 *do annus communis.* + *Et quos dies hẽat, vide Alex. in.l.de diuisione, in prin.ff. solu.matri. cum ibi allegatis, & Iaso.in.§. rursus col. 14. & ibi etiam Ang. are. Institu.de actio. & Ange. are.in.§.qui hoc anno Insti. de inutil. stipu. In notatis, & scriptis per me super materis huius clem.& extrauagantis constitutionis, & aliis omnibus, vbicunq; per me dictis, vel scriptis, submitto me correctioni sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, qualitercunq; me contingerit errasse in eisdem, quæ scripta licet minima sint, tamen vt dicit Philo. in.2. metaphi.aliis veritatis inuestigande materia preparatur. Finisq; impositus est per me Ioannem Antoniũ de Nigris, de Ciuitate Cãpaniæ Regni Neapolitani prope Silerem Fluium, Iuris Vtriusq; Doctorem immeritum die.7.mensis Martii none Indictionis. 1536. In die Sabati, quo die fuit Festũ beati Thomæ de Aqno, ad honorem, & laudẽ Omnipotentis DEI, eiusq; Matris Virginis Gloriosæ, & beati Hieronymi, & beati Thomæ patronorom meorum, qui pro nobis intercedant, Amẽ. Laus Deo. sit benedictus Deus, & iterum sit benedictus Deus.*

Edictũ super reformatione Clerici Vrbis.

IACOBVS MISERATIONE DIVINA tt. Sanctæ Mariæ in cosmedin .S. R. Ecclesiæ præsbiter Cardinalis Sabellus. S. D. N. Papæ. Vicarius Generalis.

SAcro sancta Tridentina Synodus, probate eorum uitæ, & sanctæ conuersationis exempla, qui se diuino ministerio dedicarunt, præter sacri instituti necessitaté, ad uniuersã quoq; Christiani populi reformationem plurimum ꝑdesse intelligens, salutariter statuit, ut quæ a Sũmis Pontificibus, & a sacris concilíis, de honesta clericorum uitæ doctrina, cultusq; ratione, decreta fuissent, per eos, ad quos ea cura pertineret, in usũ reuocata, & in mores inducta propagarentur. Nos igitur eiusdem Sacri Concilii iussa exequi cupientes, nonnulla, sine quibus recta uiuendi Clericorum disciplina constare non potest, ex sacris & canonibus, & Conciliis collegimus, uel ad eorũ mentem cõformauimus, quæ, ex auctoritate Sanctis.D.N:Papæ uiuæ uocis oraculo nobis concessa, inuiolate obseruanda proponimus.

Vt igitur cum uitæ, & animi clericalis integritate externus etiam habitus, uestitus, omnisque conuersatio congruat.

Præcipimus omnibus, & singulis sacris ordinibus initiatis, aut quæcunq; beneficia ecclesiastica etiam simplicia obtinentibus, cuiuscunq; gradus, aut dignitatis sint, ut intra quindecim dies, a præsentium litterarum promulgatione numerandos, Clericalem tonsuram, quæ est Militiæ spiritualis insigne, unius cuiusque ordini, & gradui conuenientem, perspicue gerant, Presbiteri uero ab superiore labro Barbam ita tondeãt, ne salutare Corporis, & sanguinis Xp̃i Domini Sacramentũ sumentibus, impedimentũ afferat. Vestem superiorem, & interiorẽ simplicẽ, & talarem omnes gestent, nõ reflexã, sed cõposite, & apte ad collum annexam.

Pallium, quod ferraiolñ dicitur, id habeant, ut clericali decoro non sit alienũ, idque tantum in pluuiæ, & frigioris necessitate, semperq; cum talari tunica induant. Quas tamen uestes, ad longioris itineris necessariã cõmoditatem breuiores, modo ordinis honestati conueniant, adhiberi permittimus.

Caligis non inflatis, nec dissectis, calceis, crepidiue non inaniter incisis, sed simplicibus, & integris utantur.

Cãmisias ad manum, & ad collũ crispas, & (ut dicunt) lactucatas, aut arte laboratas, ne sumant.

Pileos ne habeant, nisi ualetudinis causa, & eos simplices, neque turbinatos, quos ingredi endo in Ecclesiã, uel ædes, maxime publicas, semper omittant. Neque reticulũ, aut sub birretũ, nisi ualetudinis necessitas postulet, idque sine redimiculis, Nec anulos, nisi id honoris gradus aut officii munus requirat.

Preciosioribus pellibus, unguentis, & aliis odorum suauitatibus abstineant.

Ab omni mulæ, & eq instrumento, & ornamento aurũ, argentũ, uillutũ, & omnino sericũ amoueant, uestitũ colorẽ tantũmodo nigrũ, nisi aliũ magistratus, aut honoris rõ postulet, adhibeant.

Vestes holosericas, aut serico ornatas, domi, aut foris ne habeant.

Arma ne ferant, ne ue personati incedant.

In õi denique uestitu nouitatẽ, & tam elegantię, & concinnitatis, quam negligentiæ, ac sordium suspitionem uitent.

Qui in aliquo horũ deliquerit, ꝑter uestitũ, aliarum ue rerum amisfionẽ, uiginti quinq; aureis mulctetur, locis piis, arbitrio nostro, attribuendis, carcere ẽt, ac beneficiorum priuatione, maioribus pœnis, pro delicti & personarum genere arbitrio nostro puniatur.

Quoniã uero q habitãt in tabernaculis Dñi nõ solum omnẽ impudicitię cãm, sed ẽt occasiõem, & suspitionẽ a se remouere dñt, ideo præter ea, quę de cõturbernio, & cõsuetudine mulierum suspectarum, a sacro Concilio statuta sunt, eadem auctoritate edicimus, ne in ędibus ad domiciliũ, & usum canonicorum, aliorũ ue ministrorum Ecclesię ædificatis, fœminæ, etiã cum illis quouis sanguinis uinculo coniunctæ, ullo modo cõmorentur, in aliis uero canonicali, aut clericali usui non attributis, nisi ex causa tantum iudicio nostro probata.

Item ne ædes Ecclesiæ, aut earum partes in quibus ipsi habitant, uel habitare debeant Laycis locent, nisi nobis locationis necessitas comprobetur. Quę uero ab ecclesiis se iunctę, etiam si iuris Ecclesię non sint, eas nemini, nisi is bonę existimationis sit, locare audeant.

Clerici quos, propter Christum spectaculum fieri oportet mundo, Angelis, & hominibus maxime debent ab iis spectaculis, quæ Christum non sapiunt, abstinere. Itaq; decernimus, ne comedias, fabulas, choreas, hastiludia, aut ludicrum, & prophanum ullum spectaculi genus, agant, uel spectent.

Ne talis, tesseris, pagellis, pictis, & oĩno alea, aut ullo præterea uetito, aut indecoro ludi genere Ludãt, ne ue huiusmodi ludi spectatores sint.

Non canes, accipitres, aut aliud uenaticum animal aleant, ullum ue genus uenationis aduersus sacros canones obeant.

Ne cõmessationibus, aut minus honestis conuiuiis intersint, cauponasque, aut tabernas ne ingrediantur nisi lõgioris itineris cã, ne ue cuiquã ꝑpinẽt, aut prouocati ad bibẽdũ respõdcãt, sed sobrie, & caste ex doctrina Apostoli uiuant.

Interdicimus autem eis procuratione, aduocatione, patrocinio, & oẽ actione causarum apud iudicẽ sæcularem, exceptis causis iute pmissis, quo loco, scripta licentia, a nobis impetretur; quos præterea in rebus prophanis omni notariatus, & tabellionatus officio, necnon arte medendi, maxime chirurgia, prohibemus,

Nullus tutelam, curamue, nisi pietatis causa, id que concessione nostra suscipiat.

Mercaturã ne exerceãt, ne uẽ in rebus cõtrahendis se medios, uel interpetres adhibeãt, pdia ne cõducant, pro nemine spondeãt, Principum, & omnino laicorũ negocia ne procurent, aut eis inseruiant, nisi causa id postulet, a sacerdotali officio non aliena, qua in re tam concessio nostra, quam hac in re, & aliis a nobis permittendis gratis semper fieri uolumus, intercedat, ea que quot annis renouetur.

Ne fœminas nobiles assectentur, neue officii causa stent circum mensam illis accumbentibus. In famulatu uero Ecclesiasticarũ personarum, uilia officia, aut opera, quę clericali decoro nõ conueniant, minime faciant.

Quicunque in iis, quę a nobis supra prohibita sunt deliquerint, præter mulctam uigintiquinq; aureorum, ob singula delicta exigendã, & quem admodum diximus, in pios usus erogandam, carcere, priuatione beneficii, & grauius etiam pro personę conditione, & facinoris, ac flagitii modo, arbitratu nostro plectantur.

Mandamus autem omnibus qui ordinis, uel beneficii, aut alia ratione canonicas horas recitare debent, ut eas nullo modo omittant, alioqn pœnas, in Lateranensis Generali Concilio sub Leone Decimo celebrato, propositas, & alias, arbitratu nostro, subibunt.

Inhærentes præterea eiusdem Concilii Tridentini decretis, per uiscera misericordiæ Iesu Christi Domini nostri uehementer hortamur presbyteros, ut singulis dñicis, & aliis festiuis diebus, nisi iuste impediantur, salutare missæ sacrificiũ faciant, Diaconos, & Subdiaconos, ut his singulis mensibus. & semper cũ missæ sacrificio inseruiant, Clericos denique, & inferiorum ordinũ gradibus initiatos, ut saltem semel sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum sumant.

Diuinam scripturam assidue scruteutur, Sacros sanctorum patrum libros in manibus habeant, ex quibus uitalibus, & perennibus fontibus salutaris doctrinæ, & uitæ præcepta, & exempla hauriant.

Præterea edicimus Clericis, aliisue aliquo inferiorum ordinum gradu initiatis, si Clericalibus uestibus uti uoluerint, ut tonsuram quoque gerant, & reliqua, quæ præscripta sunt, proposito eodem pœnæ periculo obseruent.

Laycis uero qui clericali habitu uti consueuerunt, ut in posterum birreti saltem forma a clericis, sub eadem pœna internoscantur.

Quod autem difficile est propter multitudinem eorum qui in urbem ex diuersis orbis terræ partibus conuenire solent, Clericos a Laycis internoscere, ideo iubemus omnes, & singulos clericos, in sacris ordinibus constitutos, aliosque beneficia ecclesiastica, etiam simplicia, obtinẽtes, qui in Romana Curia commorantur, ad decem dies, ab harum litterarum promulgatione; eos autem, qui post hanc in urbem uenturi sunt, a die eorum aduentus numerandos, se in curia nostra sistere, & nomen, cognomen, patriam ordines, & beneficia profiteri, & litteras (ut nocant) dimissorias ostendere.

Qui autem aliquem eo gradu, & conditione, qua diximus, uel hospicii, uel famulatus, aliaue causa, domi habent, aut in futurum sint habituri, illo de hac nostra lege præmonito, ad præstitutum tempus ad Curiã nostram deferre. Qui contrafecerit, uiginti quinq; aureis, & carcere, aliaue pœna, Iudicio nostro irrogãda puniettur.

Volumus autem, & decernimus ut his litteris, in locis solitis publicatis, & affixis, ita earũ quos cunque arctet executio, perinde ac si personaliter unicuiq; intimatæ fuissent.

In quorum fidem &c. Datum Romæ in ædibus nostris. Die. 30. Mensis Octobris. 1566. Pontificatus autem Sactissimi Domini Nostri D. PII Diuina prouidẽtia Papæ. V. Anno primo.

Alfonsus Binarinus Vicegerens.

Triphon Victorellus Notarius.

Ista est localis in Vrbe.

Io. Anto. de Nigris.

De Spoliis Clericorum,

Monachorum, & aliarum Ecclesiasticarum *personarum decedentium.*

PIVS Quartus Episcopus Seruus Seruorum DEI Ad perpetuam Rei memoriam.

DEcens esse censentes, & æquũ, ut nos, qui alios i sua iustitia consulimus, Camere Apostolicę iura nõ negligamus, quinimo, ne prętextu incertitudinis, illa ab aliquibus usurpari, aut super eis, dubia aliqua oriri contingat, ita nostre declaratiõis remediũ ꝓuideamus, ꝙ a nemĩe d̃supꝑ dubiũ aliqd̃ deduci possit. ¶ Cũ itaq;, sicut accepimus, a nonnullis uertat̃ i dubiũ, An res, & bona ꝑ clericos, ẽt in sacris ordinibus cũstitutos, ex negociatione illicita, aut alias contra sacros canones, acq̃sita, uti spolia, uel alias ad Camerã p̃fatã iure legitimo spectare & ꝑtinere debeãt, Nos omnẽ d̃supꝑ hęsitatiõis materiã submouere, ac cauillatiõibus & alteratiõibus, ac litibus uiã p̃cludere, & deniq; malitiis eorũ, q iura dictę Camerę usurparę satagunt, obuiare, alias q; in p̃missis oportune prouidere uolẽtes. ¶ Motu proprio, & ex certa nr̃a sciẽtia ac d̃ Apostolicę potestatis plenitudine, d̃cernimus, oĩa, & singula, res, & bona cuiuscunq; qualitatis, & quãtitatis, existẽtia, ac in q̃busuis rebus, & Regnis, ac dominiis tã citra, quã ultra Mõtes, & Maria, cõsistẽtia, ꝑ quosuis Clericos, tã seculares, quà quorũuis, ẽt mẽdicantiũ ordinũ, ac miliciarũ regulares, ẽt in sacris ordinibus cõstitutos, cuiuscũq; status, ordinis, & cõditiõis fuerint, ac Archiepiscopali, Episcopali uel alia maiori dignitate, p̃fulgeãt, ex negociatione illicita, aut alias contra sacros Canones, quomõlibet acq̃sita, quę pro tẽpore, post obitũ eorũ, q ẽt ex facultate, quã habuerĩt testãdi, cõdito testamẽto, ubi uis locorũ decesserint, & decedent, aut q̃bus, illos, ẽt eis uiuentibus priuari, & eis destitui contingerit. Et p̃sertim quõdã Andrẹę Iapiro de S. Ioanni Retũdo p̃sbiteri, seu religiosi, extra Ro. Curiã, ad illã forsan ueniendo defũcti hactenus, remãserũt, remanent, & remanebũt, ad eãdem Camerã, & nõ alios, etiã in q̃busuis Cathedralibus, etiã Metropolitañ. & Collegiatis, ac aliis Ecclesiis Monasteriis, Hospitalibus, Militiis, ceterisq; beneficiis ecclesiasticis, cũ cura & sine cura secularibus, & quorũuis ordinũ regularibus, qualitercũq; qualificatis, successores illa in titulũ, cõmendã administrationem, cõmissionem, ac alias quomõlibet pro tempore obtinentes, etiam si ad illa, uigore prioris tituli, ius regrediendi, seu accedendi, & ingrediendi, aliquibus concessũ fuerit, spectasse & spectare, ac sub nomine Spoliorũ uenire, illaq;, uti spolia ad Camerã ipsã ꝑuenientia, perpetuo colligi, & recuperari potuisse, & posse, ac debe͞r & ita ꝑ quoscunq; Iudices quauis auctoritate fugentes, in quacũq; instãtia, sublata eis, quauis, aliter iudicãdi & īterpetrãdi, facultate, & auctoritate iudicari, & diffiniri dẽre. ¶ Necnõ irritũ & inane, quicquid secus, super his, a quoquã, quauis auctoritate scienter, uel ignorãter cõtingerit attemptari. ¶ Mãdãtes dilecto filio nostro, Guidoni Ascanio, S. Marię i uia lata, Diacono Cardinali, de Sãcta Florę nũcupato, & i Camerariatus officio successoribus, Quatenus spolia ipsa, prout alia ipsius Camerę iura, exigi, & recuperari, ac p̃sentes iuiolabiliter obseruari faciat. Nec permittat Camerã ipsã, uel pro eo ea Agentes, desuper modo aliquo, molestari, ꝑturbari, aut inquietari. ¶ Cõtradictores quoslibet, & rebelles, ꝑ censuras, & pœnas ecclesiasticas, appellatione postposita cõpescendo. Necnon legitimis, super his habendis seruatis processibus, censuras, & penas ipsas, etiã iteratis uicibus, aggrauando, Inuocato etiã ad hoc (Si opus fuerit) auxilio brachii secularis. ¶ Nõ obstãtibus fe. re. Bonifacii Papę. viii. prędecessoris nostri de una, & Cõcilii generalis de duabus dietis, & aliis constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, necnon ecclesiarum, monasteriorum ordinum militiarum, & beneficiorum prędictorum iuramento, confirmatione apostolica, uel quauis firmitate alia, roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegiis quoque indultis, & literis apostolicis, illis, & dilectis filiis illorum capitulis, conuentibus, superioribus, & personis, sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibus uis clausulis, & decretis, etiam Motu, & scientia similibus, concessis, approbatis, & innouatis. Quibus omnibus, illorum tenores, præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permãsuris, hac uice dumtaxat, specialiter & expresse derogamus, contrariis quibuscunque. Aut si aliquibus, communiter, uel diuisim, ab Apostolica sit sede indultum, ꝙ interdici, suspendi, uel excommunicari non possint, per litteras Apostolicas, non facientes plenã & expressam, ac de uerbo ad uerbum, de indulto huiusmodi mentionem. ¶ Nulli ergo omnino hominum, liceat hãc paginã nostri decreti declarationis, mãdati, & derogationis infringere, uel ei ausu temerario, contraire. Si quis autem hoc attemptare pręsumpserit indignationem oĩpotentis Dei, ac beatorũ Petri, & Pauli, apostolorũ eius se nouerit incursurũ. Dat. Romę apud Sanctũ Petrũ, Anno Incarnatiõis Dominicę, Millesimo quingentesimo sexagesimo, Nono Nouembris. Pontificatus nostri Anno primo.

Fed. Cardinalis Cesius.

Cæ. Glorierius.

Barengus

316

DE SPOLIIS CLERICORUM, ET MONAchorum, & Ecclesiasticarum personarum decedentium.

Pius V. &c. Ad perpetuā rei memoriam

Romani Pontificis prouidentia circūspecta ad ea sollicitudinis suæ partes potissimum conuertit, per quæ singulis Ecclesiis debita obseq., & opportuna subuentionis auxilia minime subtrahantur. ¶ Cum itaq;, sicut accepimus, nonnulli Patriarchæ Archiepiscopi, Episcopi, & Abbates, seu commendatarii, ac alii beneficia Ecclesiastica obtinentes, proprii honoris, & salutis immemores, etiam prætextu facultatum testandi eis per sedem Apostolicam concessarum, in eorum ultimis uoluntatibus res sacras, ac uasa, ornamenta, & paramenta Ecclesiastica, aliaq; cultui diuino dicata, quandoq; ex fructibus Ecclesiasticis per eos acquisita, non Ecclesiis, & Monasteriis, ac beneficiis, quibus præfuerunt, seu a quibus prouentus Ecclesiasticos, & stipendia acceperunt, prout rationi, & honestati consentaneum foret, sed aliis locis, etiam aliquando non piis, ac interdum eorum consanguineis, & affinibus relinquere, Ac Cameræ Apostolicæ Collectores, prætextu quod illa sub appellatione spoliorum ueniant, tanquam eiusdem Cameræ spolia exigere, & percipere non erubescant in maximum Religionis dedecus, ac Ecclesiarum, Monasteriorū, & beneficiorum eorundem detrimētum, ac relinquentium animarum periculum scandalumq; plurimorum. Nos abusibus scandalisq; huiusmodi prouidere, ac singularum Ecclesiarum, & Monasteriorū, ac beneficiorum indemnitati, animarumq; quorumlibet saluti consulere uolentes. Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine hac nostra perpetuo ualitura cōstitutione statuimus ordinamus, decernimus, & declaramus. ¶ Q.d de cetero omnia, & singula ornamenta, & paramenta, ac uasa, nec non Missalia, et gradualia, ac Cantus firmi, & musicæ aliiq; quomodolibet nūcupati libri, & aliæ res sacræ, etiam auri, & argenti, ac quæcunq; alia bona per quoscunq; Patriarchas, Archiepiscopos, Epos Abbates, seu Cōmēdatarios, & alios quoscunque, quæcunq;, & qualiacūque beneficia Ecclesiastica, cum cura, & sine cura, secularia, & quorumuis ordinum regularia, in titulum, uel Commendam, aut alias quomodolibet obtinentes quocunque nomine, uel titulo censeantur, etiam si de illis, & eorum qualitatibus specialis, & expressa mentio, habenda foret, ad usum, & cultum diuinū etiam in eorū priuatis ædibus, & Cappellis, uel oratoriis destinata, tempore eorum obitus, ex testamento, uel ab intestato relicta, sub quibusuis facultatibus testandi, & alias disponendi de bonis per eos ex altari, uel alias quomodolibet acquisitis per quoscunq; Roman. Pontifices prædecessores, & successores nostros, ac nos sub quibusuis tenoribus, & formis, ac cum quibusuis clausulis, & decretis, etiam Motu Proprio, & alias quomodolibet concessis, & concedendis minime comprehendantur. Nec sub appellatione spoliorum ueniāt, sed ad singulas Ecclesias, Monasteria, etiam Conuentu carentia, & beneficia, huiusmodi in quibus resederint, aut quibus præfuerint, quæ alias obtinuerint omnino spectent, & pertineant, ac spectare, & pertinere, illaq; post eorum obitum eisdem Ecclesiis, Monasteriis, & beneficiis, etiam si in Romana Curia, & procul ab illis decesserint, uel ad illa nunquam accesserint, etiam si antea Ecclesiarum, & Monasteriorum regimini cesserint, uel beneficia huiusmodi renunciauerint eo ipso applicata, & incorporata sint, & esse cēseantur. Ita quod liceat illis defunctis in eisdem Ecclesiis, Monasteriis, & beneficiis successoribus, ac Ecclesiarum, & Monasteriorum, huiusmodi Capitulis, & Conuentibus, respectiue, illa propria auctoritate, libere apprehendere, ac eorum Ecclesiis & Sacristiis applicare, et incorporare, Ac quecunq; donationes, ac relicta, & legata testamenta, & codicilli, & aliæ ultimæ uoluntates, seu spolia desuper contra præsentis Constitutionis nostræ tenorem quomodolibet pro tēpore facta, quo ad præmissa nulla, & inualida nulliusq; roboris, & momenti existant, & personis, etiam Ecclesiasticis, seu locis, etiam piis, aut Ecclesiasticis aliis quibuscunque, in quarū seu quorum fauorem pro tempore facta fuerint minime suffragentur, nec per ea isdem personis, seu locis uel aliis Ecclesiis, huiusmodi aliquod ius in rebus prædictis, uel ad illas acquiri possit. ¶ Quinimo res sacras, ac alia bona prædicta quocunque nomine, uel titulo pro tempore detinentes, ad illa Ecclesiis, & Monasteriis, ac beneficiis per defunctos quomodolibet acquisitis, ut prefertur iuxta præsentium tenorem realiter, & cum effectu restituendum, & consignandum, quibusuis dispositionibus de illis incontrarium quomodolibet factis minime attentis, omnino teneantur, & ad id per censuras & pœenas, etiam furti, & sacrilegii ac alia iuris, & facti remedia oportuna cogi & compelli possint & debeant.

¶ Et insuper si deinceps contingat insolentia spoliorum Cameræ Apostolicæ Collectorum, uel Subcollectorum aliquas Ecclesias, uel hominum quemquam damno, et iniuria affici, nec cuiquam de cetero uertatur in dubium, quæ res habende, sint nomine spolii, simili modo statui

mus decernimus, & declaramus. ¶ Quod quæcunque scamna cathedrę, arcæ, etiam lingneę, uel lapideę etiam Marmoreę Mēsæ, & Tabulæ ac quæcunque dolia seu Vasa uinaria uacua, & alia similia supellectilia domestica per quosuis presbyteros, seu clericos ac humanis pro tempore decedentes, tempore eorum obitus in Ecclesiis seu corū Domibus Ecclesiarū earundē uel alibi ubi uis locorum relicta, etiam si ex fructibus, & prouentibus beneficiorum quæ dum uiuerent obtinebant acquisita fuerint sub spoliorum appellatione minime ueniant, nec pro spoliis ullo modo reputari posint. ¶ præterea quod nullū spolium Cameræ præfatæ, fieri, nec quicquam a quibusuis spoliorū Cameræ huiusmodi Collectoribus, uel Subcollectoribus exigi posit per obitum illius qui dum uiueret, unum, uel plura beneficia Eccellesiastica obtinuerit, cuius uel quorum insimul fructus redditus & Prouentus, Triginta ducatorum auri de Camera secundum cōmunem æstimationē ualorem Annuum non excesserint, aut qui pensiones Annuas super quibusuis fructibus Ecclesiasticis usque ad dictum ualorem Annuatim perceperit, Dummodo tamen is se ab omni illicita negotiatione, & a sacris Canonibus probibita abstinuerit. ¶ Ita qđ si quis dictorum Collectorum aliquid ex bonis quorumuis defunctorum qui similia beneficia obtinuerint, seu similes pensiones perceperint, prætextu spoliorum eiusdem Cameræ percipere, aut alias contra præsentes nostras literas, attētare præsumpserit, ad totalem bonorum per eū perceptorum restitutionem teneatur, ac ad id uia iuris, etiam per similes censuras, & pænas cogi, & compelli posit, & debeat. ¶ Districtius inhibentes quibusuis Cameræ præfatæ spoliorū Collectoribus, nunc, & pro tempore existentibus, ne sub indignationis nostræ, & priuationis eorum officiorum pœna in ornamentis, & paramentis, ac Vasis, & Libris præfato cultui diuino dicatis, ac aliis rebus sacris, nec non supellectilibus præfatis quomodolibet se intromittant, nec in eorum inuentariis tanquam spolia redigant seu describant. Sed ornamenta, & paramenta, necnon Vasa, & libros aliaq; diuino cultui dicata huiusmodi Ecclesiis, Monasteriis, Cappellis, & aliis beneficiis hmōi, eorumq; Rectoribus, & aliis præfatis libere dimittant, & consignent, ac consignari faciant, cum effectu, Ac supellectilia prædicta in locis ubi constiterint relinquant, Ac decernentes, sic in præmissis omnibus, & singulis per quoscunque Iudices, & Cōmissarios, quauis auctoritate fungentes sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate iudicari, & diffiniri debere, ac irritū, & inane, quicquid secus super iis a quoquam, quauis auctoritate scienter uel ignorāter contingerit attentari.

¶ Quocirca dilectis filiis Curiæ cārū Camere Apostolicæ generali Auditori, & singulis locorū ordinariis. ac Maiorē dignitatē post Pōtificalem in uniuersis Ecclesiis Cathedralibus, & Metropolitanensi. pro tempore obtinentibus per Apostolica scripta, Motu simili mandamus, quatenus ipsi, uel duo, aut unus eorū, præsentes literas, & in eis contenta quæcunque, ubi, & quando opus fuerit, ac quotiens pro parte quorūcūque in præmissis interesse habentium, ut præfertur fuerint requisiti, solemniter publicātes, eisq; in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate nostra præsentes literas, & in eis contenta quecunque, firmiter obseruari. Ac singulos quos literæ ipsæ concernunt illis pacifice gaudere. Non permittentes eos desuper quomodolibet indebite molestari. Contra dictores auctoritate nostra appellatione postposita compescendo. Non obstantibus Apostolicis, ac in prouincialibus, & synodalibus Cōciliis editis gñalibus, uel specialibus, cōstitutiōibus & ordinationibus nec nō Ecclesiarū, & Monasteriorū, hmōi iuramēto cōfirmatiōe Apostolica, uel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & cōsuetudinibus, facultatibus testandi, aliisq; priuilegiis indultis, & literis Apostolicis, quibusuis concessis approbatis, & innouatis, etiam si de illis eorūq; totis tenoribus, specialis, & expressa mētio facienda esset, illorum tenores pro sufficienter expressis habentes, illis in reliquis, in suo robore permanentibus ceterisq; contrariis quibuscūque, Volumus autem quod si aliquis ex Patriarchis,. Episcopis, Abbatibus, seu Commendatariis, & aliis beneficiatis p̄fatis, pluribus Ecclesiis, seu Monasteriis, pro tempore simul, uel succesiue præfuerit, seu plura beneficia obtinuerit, ornamenta, & paramenta, ac res & bona prædicta, ad illa omnia habita ratione fructuū, & temporis quo eadem beneficia possedit omnino p̄tineant, & proportionabiliter inter ea diuidantur quodq; pręsentes litteræ in Cācellaria nostra Apostolica, & Acie Campi Floræ, de more publicentur, & inter Constitutiones perpetuo ualituras describantur, Et quia difficile foret præsentes ad singula quq; loca deferri, uolumus & etiam declaramus, earū Transumptis etiam impresis manu Notarii publici subscriptis, & sigillo alicuius Prælati, uel alterius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ sigillatis, eadem prorsus fides in iudicio, & extra adhibeatur, quę eisdē pręsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, uel ostense. Nulli ergo omnino hominū liceat hāc paginā nostrę ordinationis, statuti, decreti, declaraciōis, inhibitiōis mādati, & uolūtatis īfringere, uel ei ausu temerario cōtraire. Si qs aūt hoc attētare p̄sumpserit, indignationē oīpotētis, Dei, ac beatorū Petri, & Pauli Apostolorū eius, se nouerit incursurum. Dat. Romę apud Sanctum Pe

trum. Anno Incarnationis Dominicę Millesimo quingentesimo sexagesimo septimo. Tertio kl. Septembris Pontificatus nostri Anno Secundo.

Cæ. Glorierius.

H,Cumyn.

Pro Dño Summista Ludouicus Ripa.

PRO Declaratione materiæ spoliorum clericorum, & personarum ecclesiasticarum
1 *decedentium, est sciendum, + Quod de iu*
re canonico clerici de bonis acquisitis per
Ecclesiam non possunt testari, sed in eorum obitu bona
quelibet per Ecclesiam acquisita debent penes Eccle-
siam remanere .c. relatum lo. ij. extra de testa. c. cum in
officijs eo. titu. quia de eis testari non possunt. c. ad hec,
& ibi Abb. & alij eo. titu. c. fixum. 12. q. 5. vbi est bo-
nus tex. Abb. in. d. c. cum in officijs, & Cor. consi. 88. 2.
2 *vol. + Sed Papa qui in beneficialibus plenam & libe-*
ram potestatem habet. c. ij. de preb. in. vi. clem. i. in fi. vt
lit. pend. & est ordinarius totius orbis. c. cuncta per mū
dum. 9. q. 3. & potest conferre beneficia totius orbis, vt
per Abb. in. c. quia diuersitatem de concessio. preb. &
eius voluntas habetur pro ratione. c. proposuit de con-
cess. preb. c. innotuit de electio. statuit & voluit vt bona
clericorum decedentium intuitu ecclesie acquisita quæ
spectabant ad ecclesiam illius decedentis applicarētur
3 *Camere Apostolice, & spolie nuncupantur. + Sciendum tamen est q̄ de isto verbo spolio seu spolijs prout*
vulgariter accipitur mortuis Prælatis seu Clericis, non
reperitur in iure ciuili nec canonico, vt dicit Guid. Pa-
pe in questio. delphi. q. 110. Incipiente an clerici, sed
bene reperitur de iure diuina psal. 138. versi. letabor
super eloqia tua sicut qui inuenit spolia multa allegat
4 *ita tenere Pet. Papa in suis nota. + Et descendit a Spo-*
lio as. i. Priuo, Exuo, Nudo, Denudo, Expolio, spolia de
traho, eripio detraho, tractum a militibus. Et dicitur spo
lium exuuie, & quodcunq; Hostibus detrahitur, iuxta
illud exuuijs indutus Acchilli, & ait Seruius. 8. enei. nā
maximus vltor tercor gerionis spolijs supbus Alcides,
aderat, de quo per Calepi. in ver. spoliū. Et hodie mul-
tum frequentatur ista materia spoliorum, & bene nomē
5 *fuit consequens rei, + Quia collectores seu commissa-*
rij super spolijs spoliant & depredantur domum in qua
aliquis clericus moritur, Et non solum acquisita a cleri
cis intuitu ecclesie & beneficiorum, sed omnia quæ in-
ueniunt vndecunq; quesita depredantur hostili more,
6 *& relinquunt domum scopis mundatam. + Et Pius*
Papa Quartus in anno. 1560. fecit cōstitutionem quæ
Incipit Decens esse censentes, in qua statuit, omnia &
singula res & bona cuiuscunq; qualitatis, & quantita-
tis existentia per quos vis Clericos tam seculares q̄ quo
rumuis, etiam mendicantium ordinum, & militiarum, ēt
regulares, etiam in sacris ordinibus constitutos, etiam
Archiepiscopali, & Episcopali dignitate fungentes, ex
negociatione illicite aut alias cōtra Sacros canones quo
modolibet acquisita, quæ pro tempore post obitum eo-
rum, qui etiam ex facultate quam habuerunt testandi,
condito testamento vbi vis locorum decesserint, aut de
cedent, aut quibus illos, etiam eis viuentibus priuari, &
eis destitui contingerit ad eamdem Cameram, & non
ad alios spectasse & spectare, & sub nomine spoliorum
venire, illaq; vti spolia ad Cameram ipsam pertinentia
perpetuo colligi, & recuperari potuisse vt latius in. d.
7 *consti. precedenti continetur. + Superuenit postea Pius*
Papa quintus vere pius qui fecit istam consti. & ad tol
lendum rapinas nequitias, & insolentias collectorum
& commissariorum super spolijs, statuit ibi q̄ de cetero
8 *&c. + Primo q̄ omnia & singula ornamenta, paramē*
ta, vasa, missalia, gradualia, & alij libri cantus firmi, &
musice, & alij libri quomodolibet nūcupati, & alie res
sacre, etiam auri, & argenti, & alia bona ad vsum &
cultum diuinum destinata, etiam in priuatis domibus,
& cappellis, seu oratorijs, appellatione spoliorum nō
9 *veniant, + Nec de eis clerici quacunq; dignitate pre-*
fulgeant testari possint, nec disponere, sed ad ecclesias
in quibus presuerunt, & resederunt remanere debeant.
Immo clericis seu prelatis defunctis, licitum sit succes
soribus & capitulo auctoritate propria capere, & ap-
prebendere, & eorū ecclesiis, & sacristiis applicare,
& incorporare. Immo plus statuit vt donationes, le-
gata, testamenta, & vltime voluntates, seu spolia con
tra dispositionem presentis constitutionis facta sint nul-
la, & illa restituere teneatur Ecclesiis predictis.
10 *Item statuit ibi & insuper. + Quod quecunq; scamna,*
cathedre, arce, etiam lignee, vel lapidee, etiam mar-
moree, mense, & tabule, ac quecunq; dolia, seu vasa
vinaria vacua, & alia similia supellectilia domestica,
etiam si ex fructibus beneficiorum per clericos sint ac-
quisita, pro spolijs non reputantur, Et nota ibi supelle
11 *ctilia domestica. + Et que veniant appellatione supelle*
ctilium, vide in. l. ij. & toto titu. ff. de supell. lega. Et pō
12 *dera ibi domestica de quo in. l. i. ff. de supell. leg. + Ex*
hoc colligitur q̄ alia non supellectilia intelliguntur de
spolijs, quia exclusio vnius est inclusio alterius. l. cum
pretor. ff. de iudi. c. nonne, de presump.
13 *In tex. ibi preterea. + Nota q̄ spolia non possunt exigi*
de clerico mortuo, qui dum viuebat vnum vel plura
beneficia obtinebat, quorum redditus insimul non ascē-
dit valorem annuum triginta ducatorum auri de Came
ra secundum communem extimationem, quia in tali ca
su spolia capi non possunt, & sic sunt ducati triginta sex
secundum monetam regni Neapolitani, quasi q̄ illi tri
ginta sex ducati annui sunt pro expensis victus, ad ra-
tionem vnius carleni quolibet die, & est parua quanti
tas, quia pro vestitu calciamentis & victu non suffici-
14 *unt, & hoc fuit statutum, + vt clericus qui altario ser-*
uit, de altari viuere debeat. c. extirpande & c. cum se
15 *cundum de preben. + Quia non debet os bouis trituran*
tis alligari. 13. q. i. c. ij. §. preterea, versi. Item non alli-
gabis, & d. c. extirpande. Et clericus potest fructus be
neficij conuertere in eius victum & vestitum, & illud
quod superest conuertere in vtilitatem & necessitatem
ecclesie, vt dicit Inno. in. c. indecorum de eta. & quali.

Io. Anto. de Nigris.

& Phi.fran.in.c.presenti col.3.in prin.versi.circa pri-
mum num.6.de offi.ordi.in.vi.hodie vero q̃ super est
veniunt in spoliis. In tex.ibi dummodo ab illicita ne-
gociatione & a sacris canonibus probibita abstinue-
16 rint. + Nota q̃ clerici debent se abstinere ab illicita ne
gociatione & a canonibus probibita, vt hic & .c. iiij.
17 88.distin.& .c.placuit.21.q.3. + Quia non debent vsu
ras exercere 66.distin.c.sedicionibus cum seq.extra de
vsur.c.preterea, & super omnes mercatores maledi-
ctus est plus vsurarius .c.eijciens.§.quicunq;.88.dist.
18 & dicit ibi Prepo. + q̃ bona mercatorum facile euane
19 scunt, & nihil eis remanet, nisi peccatum. + Et sic ac-
20 quisita ex illicita negociatione veniũt in spolijs, + Quia
fiscus est successor male acquisitorum glo.in.c.imperia
lem.§.quia in verbo bonefidei de prob.feu.alie.p Fed.
& Lucas de pen.in rub.C.de iure fisci in fin.lib.x.Et di
cit Bal.in.c.i.col.fi.extra de iure iura.q̃ fiscus nil aliud
est nisi subditorum calamitas. Et clerici mercantias &
negociationes seculares exercere non debent .s. vilius
emendo & carius vẽdẽdo.c.iij.& ibi glo in. ver. nego
21 ciationes, & .c.eijciens, & .c.quid est.88.dist. + Quia
clericus negociator vt pestis est fugiendus .c.negocia-
torem.88.dist.& mercatores sunt mendaces & periuri
dicentes tantum emi, & tanto vendam.c. quoniã.88.
dist.Predicta intellige de illicita negociatione, vt dixi
in clem.de vita & bo.cler.in glo.in ver.honeste, & in
22 ver.solemnia. + Item est turpis & illicitus questus si
prelatus vel clericus pecuniam per symoniam accepit
c.veniens de symo.c.de hoc .c.consulere & .c. audiui-
mus eo.titu.in aut.de san.Epi.§.sed neq; & .§. si vero
laicus, quia turpia lucra ab heredibus sunt extorquen
da .ff.de calu.l.in heredem extra de vsur.c.tua. Hosti.
23 in sum.de symo.§.si.qui incipit quid de pecunia. + Item
clerici illicite accipiunt quod ex militia acquirunt, quia
clerici arma & militiam secularem exercere nõ debẽt,
quia arma clericorum sunt lachrime.23.q.8.in sum.&
c.nimium, & per totum, Itẽ clerici probibentur arma
24 portare .c.ij.de vita & bo.cleri. + Item clerici illicite
acquirunt ex ludo alearum, taxillorum, & ludorum pro
hibitorum.c.clerici officia, & ibi glo.& doct.de vit. &
25 bo.cler.& ibi habetur. + An amissum in ludo possit re
26 peti. + Item si clericus exerceret tabernam & esset ta-
bernarius, carnifex vel macellator carnium clem.i. de
vit.& hon.cler.& ibi glo.& doct.dummodo publice et
personaliter exerceat vt ibi dicit glo.de quo dixi supra
in clem.in glo.honeste & in glo.sollemnia ibi vide.
27 Item malefaciunt prelati qui ponunt vicarios, & eis
dant quotam prouentuum, quia debent dare salarium
non quotam, quia grauat subditos quia propter hoc ma
gnam mulctam imponunt equitate repulsa, vt dicit Ho
sti.in sum.ne prela. vices suas in prin. col.i. & col.2.
28 versi.preterea. + Et circa predicta quæ dicantur tur-
pia lucra.& clericis interdicta vlterius me non exten-
do, quia vix numerari possent, quia plura sunt negocia
q̃ vocabula, & quicquid hõ plus iusto appetit est tur-
29 pe lucrum .c.i.extra ne cler.vel mo. + Quia non pos-
sunt esse procuratores domorum secularium, quia ne-
mo militans Deo implicet se negocijs secularibus.c.pla-
cuit & .c.peruenit.21.q.3. ad predicta vide Hostl. in
sum.ne cleri.vel mona.§.que sunt in prin.& in fin. &
dixi in clem.supra de vita & ho.cler.in glo.in ver .sol
lemnia, & vide Spe.in titu.de cleri.cõiug.col.2. ad ibi
dicta me remicto quia non repeto, In tex.ibi ita q̃ siqs.
30 + Nota q̃ collectores seu commissarij spoliorum de bo
nis quorumuis defunctorum si aliqd perceperint pre-
textu spoliorum contra istam consti. tenentur totaliter
restituere & possunt ad id cogi vis iuris, & per censu-
ras & pœnas vt hic. In tex.ibi districtius inhibemus
31 &c, + Nota q̃ collectores & commissarij spoliorum
prohibentur sub pena indignationis, & priuationis of-
ficiorum. ne in ornamentis, & paramentis, ac vasis,
& libris cultui diuino dicatis nec alijs rebus sacris, nec
supellectilibus quomodolibet se intromictant. Nec in
eorum inuentarijs tamq̃ spolia redigant seu describant,
sed illa ecclesiis seu cappellis & monasterijs eorumq;
rectoribus libere dimictere & cum effectu consignare
debent. Et supellectilia in locis vbi extiterint relinquãt
sublata potestate aliter interpetrandi vt hic dicitur.
32 + Nota ibi eorum inuentarijs, q̃ collectores & commis
sarij spoliorum debent conficere inuentarium de spolijs
& omnia in eo describere ad euitandum fraudem vt di
xi in meo tractatu de Inuentario i prin.cũ ibi allegatis.
33 Quero + si clericus habet bona patrimonialia vel sibi
obuenta ex successione cognatorum seu ex donatione
amicorum, vel ex industria sua licite acquisita an illa
bona capi possint pro spolijs. An vero clericus de eis
possit testari, vel ad eius libitum disponere, dic q̃ de il-
lis bonis potest testari, & ad sui libitum disponere, nec
pro spolijs capi possunt .c.quanto de testa.c. fixum vbi
est bonus tex.12.q.5.Abb.in.c.cũ ex officijs de testa.
Cor.consi.88.2.vol.sed de bonis acquisitis intuitu ec-
clesie vel de facultatibus ecclesie, & hoc cõstat de hijs
clerici non possunt disponere nec testari.c.i.c.ad hec.c.
cum ir officijs & ibi Abb.& Host.c.relatum lo.ij.de te
sta.& .d.c.fixum. Et talia bona intuitu ecclesie quesita
possunt capi pro spolijs, si clericus habet beneficia vl-
tra valorem ducatorum triginta auri de camera, & de
moneta regni sunt ducati triginta sex. Nisi essent de or-
namentis ecclesie & ad vsum ecclesie destinata, vel ni
si essent supellectilia, vt supra lacius dictum est. De
alijs regulariter testari non possunt, fallit in illis tribus
casibus positis per Abb.in.d.c.cum ex officijs de testa.
34 + Quid si clericus vel prelatus moriens habebat bona
patrimonialia, & alia ex successione cognatorum vel
donatione quesita quæ non possunt capi pro spolijs vt
supra dixi. Et habet alia ex bonis ecclesie quesita, &
vertitur questio inter heredem ex una, & collectorem
seu commissarium spoliorum ex altera, quid erit dicen-
dum, dicas q̃ si talis clericus tenebat seperata bona pa
trimonialia a bonis quesitis de rebus ecclesie, iste casus
est clarus, quia non potuit capere pro spolijs nisi bona
quesita intuitu ecclesie. Si vero permixtim tenebat om
nia communia i isto casu ille qui reperitur possidere ha
bet presumptionem pro se, quia commodum est possi-
dere .§.commodum Insti.de interd.& hoc casu si heres
possidet.& commissarius dicit q̃ sunt de bonis quesitis

ab ecclesia ipse tenetur probare, ita dicit glo.in.c.sunt
manifeste. 12.q.i.& Host.in sum.de success.ab intesta.
§.qualiter ecclesie in fi.& supplem.ĩ sum.in verbo cle
ricus .4.col.i.cum seq.& ad predicta vide etiam que
habentur in.c.i.&.c.vnusquisq; de pecul.cler. & Ge-
mi.consi.primo col.fi.Et si heredi incumbit probatio po
terit probare q clericus mortuus sit & tanta bona patri
monialia hēbat et q erāt magni redditus,& q hēbat be
neficia tenuia parui redditus adeo q de illis viuere nō
poterat, & q habebat aliqua debita intuitu ecclesie &
beneficij facta. adeo q nihil de reddit.bus supererat,&
alia probare poterit vt casus occurrerit. Et e conuer
so cōmissarius spoliorū poterit probare, q ille clericus
habebat pauca bona patrimonialia. & parui redditus,
& habebat beneficia magni redditus adeo q deductis
expensis poterat tantū superlucrari quolibet anno, &
q verisimiliter pocius de bonis ecclesie q̄ de patrimoni
alibus potuit querere alia bona, & alia probare vt ca
35 sus occurrerit. Quero + Clericus qui altari seruit debet
viuere de altari, & sic de fructibus beneficiorum.c.ex
tirpande &.c.cum secundum de concess. preb. & non
debet os bouis triturantis alligari.d. c. extirpande cum
concor.supra allegatis. Quid si habebat sufficiens pa
trimonium de quo poterat viuere, & habebat beneficia
ex quibus etiam poterat viuere de quibus bonis presu-
mitur, & debeat viuere, dic q de beneficialibus .d.c.
extirpande cum concor.& hoc si seruit ecclesie, alias si
non deseruit ecclesie, vel in malos vsus conuertit tunc
mortaliter peccat, ita tenet supplem.in sum. in verbo
clericus 4.col.pen.in prin.& Sil. in sum.in verbo cleri
cus.4.q.16.Nec obstat .c.fi.16.q.i.vbi dicit Hierony.
q qui bonis parentum substentari possunt, Si id quod ē
pauperum accipiunt sacrilegium incurrunt, quia intel
36 ligitur, q de eo quod super est vltra victum, + & sic
de superfluis debent clerici largas elemosinas facere.
Et si necessitas non sit extrema, vt tenet Sil. vbi supra
cum alijs ibi per eum adductis. Et sic deducto victu si
aliquid superest venit in spolijs alias non. Et alimenta
debentur secundum qualitatem personarum.41.distin.
non requirantur. Et appellatione alimentorum intelli
gitur victus, & habitatio.ff.de alim.& cib. leg.l. ante
pen.& fi.glo.i.c.Episcopus.10.q.2. Intellige predicta
quando clericus habens beneficia ex reddit.bus benefi
cij percipit vltra triginta ducatos auri de camera.vt di
37 citur in ista consti.& supra dixi. Quero + An debita
ad que tenebatur clericus defunctus debeant deduci de
spolijs istud tangit Matth.de affli.in consti.regni perue
nit li.i. in fi. & Old. consi.249.q̄ritur & videtur vel
le q sic, quia bona Intelliguntur deducto ere alieno.ff.
de verb.sig.l.subsignatum.§.bona de iur do.l. mulier
ff.de leg.2.l.cum autem pars. istam questionem tangit
Abb.in repe.c.cum ēes col. xi. versi. quarto principa
liter num.27.de testa.& relatis multis opy.tenet, q si
debita sunt contracta per clericum defunctum pro sua
substentatione, vt se aleret, vel pro necessitate Eccle
sie seu sui beneficij, & debent deduci & solui. si vero
pro reparandis domibus proprijs illius clerici, vel alio
consimili casu non debent solui de fructibus beneficij,
vt ibi latius per eum. ad predicta vide etiā Gemi.cōsi.
primo col.i.vbi dicit q debita contracta voluntarie per
prelatum vel eius intuitu non transeunt ad successorē,
sed solum necessaria iusta nota.in.c.i.de solu.& in.c. di
lecti de foro comp.& 10.q.2.c.hoc Ius.§.his creditor.
de fideiuss.c.quibusdam, & de deposi.c.q̄ grauis.
38 Quero + nunquid debita facta pro Medicis, & medi-
cinis ĩ infirmitate plati seu clerici factis, & alijs neces
sarijs an debeant deduci de spolijs, an vero teneātur he
redes prelati, dic q deduci debent de spolijs, quia eccle
sia ad eas tenebatur, & sic tenetur qui succedit in spo
lijs per ea que dicit Gemi.consi.primo col.fi. in fin. &
39 Anto.capi.decisi.84.in causa reuerēdi. Quero + nū
quid expensa funeris prelati seu clerici defuncti debeat
deduci de spolijs, & ēt expensa circa vestes lugubres
factas seruitoribus & propinquis, & in culcitra de se
rico, & in tumulo seu sepulchro marmoreo, Abb.
in sua disputa. Incipiente Sempronius clericus ĩ primo
dubio tenet, q Quedā sunt impense funerum que ten
dunt ad remedium & solacium anime defuncti, vt im
pensa que fit circa clericos confluentes ad officium se
pulture, & similibus, & in istis tenetur ecclesia, etiā
si defunctus alium heredem habeat in patrimonialibus,
Quedam impense sunt que tēdunt ad viuorum amico
rum solacia vt apparatus funeris. constructio sepultu
re, preciosa esequiorum pompa.13.q.2.c.anima defun
ctorum, & q multi induantur vestibus luctuosis, & ĩ
his ecclesia non tenetur, & istud etiam tenet Abb. in
c.vt preteritis de electio. Anto.capi.d.decisio.84.tenet
q ecclesia teneatur, & sic de spolijs sunt soluenda de
bita pro medicis, & alijs ĩ infirmitate factis, & ad fune
ralia & ad vestes lugubres famulis Episcopi factas, nō
autem pro expensa culcitre de serico nec cantaro seu se
pulchro, & alijs vestibus lugubribus, vt ibi per Capi
cium, Gemi.in consi.primo col.2.tenet q etiam si pre
latus vltra suam diocesim elegerit sepulturam debet se
pelliri expensis funeris necessarijs expensis sue eccle
sie, & iste expense fient de reddit.bus mense sue diui
se a bonis capituli, non autē de bonis capituli, & si fru
ctus sue mense non sufficerent sepelietur de bonis ca-
pituli, non autem de bonis proprijs heredū defuncti,
& sic de spolijs debent fieri, vt dicit Capi. vbi supra,
Et circa istas expensas debet haberi consideratio digni
tatis persone sepulte, & facultatum ecclesie, quia non
debent esse excessiue, qͣ tunc non dicuntur necessarie
sed volūtarie expēse considerato statu & dignitate pso
ne, allegat ita tenere Pet.de perusi.in tra. de canonica
porcio.c.pen.ver.23.& multū cōuenit cū opy.Capicij
40 Quero + nunquid debita pro seruicijs prestitis a serui
toribus sint deducenda & soluenda ex spoliis breuiter,
dic q sic, quia licet clericus non possit testari de bonis
ecclesie, potest tamen de pecunia & bonis mobilibus
ecclesie, non ratione testamenti sed intuitu elemosine,
vel pro seruicij remuneratione erogare illis qui seruie
runt iusta seruicii merita.c.relatum lo.2.§. licet autem
de testa.& ibi doct. Abb.in.d.c.cum in officiis co. titu.
col fi.versi.quarto fallit, & Gemi.d.consi.primo.col.fi.
versi.ad secundam. Et talia seruicia probari debēt, qͣ

Io.Anto.de Nigris.

nõ statur dicto ipsius clerici. Pau. de ca. in.l. iubemus
de sacro san.eccl. Io. And. in addi. Spe. in titu. de rebus
eccl. non alie. Old. consi. 226. col. 2. in fi. Gemi. consi. i.
Matth. de affli. in consti. regni quãto. col. 2. late Decius
in.l. si donatione. C. de colla. 2. ibi per alios. Cautius ta-
men est vt eis donet in vita, non autem conferat post
mortem, vt dicit Io. Bap. Ferre. consi. 218. col. i. in fin.
41 Quero + An clericus possit testari de bonis acquisitis
per quotidianas distributiones, & sic non veniãt in spo
liis, sed clerico acquiratur dñiũ, dic q sic vt tenet Gem.
ĩ e. vnico. §. qui vero, de cler. non resid. & ibi Phi. fra.
col. i. in vltimo nota. allegat ita tenere Old. consi. 97. &
Rotam vt ibi per eum, & tenet Io. de ana. cõsi. 87. col.
i. vbi dicit Q̃ illa q̃ recipit clericus intuitu seruicii per
sonalis transeunt ad successorem exclusa ecclesia, quod
dicit esse bonum verbum, allegat Pau. de leaz. in sua
questione que incipit lata sententia in solucione questio
nis, & Moder. in. c. presenti de offi. ordi. in. vi. & sequi
tur Lud. bolog. in addi. in. d. consi. Io. de ana. col. i. vbi
dicit Q̃ canonicus põt testari de distribucionibus quo
tidianis, quia ille dantur propter stipendium persona-
liter, & pro labore diurno. c. i. de cle. non resi. in. vi.
42 + Ex predictis etiam infertur q illud quod clericus est
lucratus pro missis dicendis ex quo quasi intuitu perso
ne fuit acquisitum de eo clericus poterit testari, & sic
non veniunt in spoliis, Hosti. in. c. quia de testa. Abb.
in. d. c. cum in officiis col. fi. versi. item dubitatur de te-
43 sta. & faciunt supra proxime allegata. + Quid si re
ctor seu prelatus de suo expendit aliquid & contulit ec
clesie, an poterit pro eo tanto testari & disponere de
rebus ecclesie, & sic q non veniat pro spoliis, dic q
sic, q poterit de altero tanto testari de bonis ecclesie. c.
siquis qualibet. 12. q. 2. & c. si Episcopus. 12. q. 5. & te
net Abb. in. d. c. cũ ĩ officiis col. i. in fi. versi. fallit etiam
44 de testa. cum ibi allegatis. + Sed pone Episcopo existẽ
te infirmo ad eum peruenit certa quantitas pecuniaria
puta per dies quatuor ante eius mortem, mortuo Epi-
scopo collector seu commissarius spoliorum accessit pro
spoliis, & habita noticia de pecunia peruenta ad Epi-
scopum petit illam pecuniam ab his qui erant cum Epi
scopo puta consanguineis, vel seruitoribus, quasi q ipsi
dictam pecuniam acceperunt, illi negant habuisse quid
iuris, dic, q si collector non probat q illi habuerunt pe-
cuniam, & ipsi negant habuisse onus probandi incum
bit collectori, quia potuit Episcopus in vita sua elemo-
sinaliter elargiri intuitu elemosine, vel pro remunera
tione seruicii, & probatio debet de necessitate conclu-
dere. c. in presentia de proba. quia non probat hoc esse
quod ab hoc contingit abesse. l. non hoc vnde cogna. l.
neq; natales de proba. ita in specie consuluit Gemi. cõsi.
45 primo col. fi. versi. ad secundam. + Ad quem autem
spectet custodia bonorum ecclesie mortuo prelato po-
nunt Abb & doct. in. c. bone memorie de app. & Spe.
in tit. ne sede vacante col. ij & Matth. de affli. in rub.
cõst. regni peruenit la prima & dicunt q spectat ad ca
pitulum, sed si ĩ illa ecclesia extat Archydiaconus ad
eum spectat glo. in. c. cum venissent de Insti. & Matth.
de affl. vbi supra, Old. consi. 194. factum tale est, dicit
q de consuetudine vacante sede Archidiaconus perci
pit emolumenta ratione sue dignitatis sed iurisdictio re
sidu penes capitulum, & hoc & videtur dicere Prepo.
in. d. c. illud. 12. q. 2. Alii autẽ dicunt q spectat ad Yco
nomum ecclesie generalem vt dicit Abb. in. d. c. bone.
& Prepo. in. d. c. illud, quicquid sit hodie est determina
tum in Concilio Tridentino in. 24. sexione. c. 16. q spe
ctat ad capitulum, & debet eligere vnum. vel plures,
fideles, & diligentes, qui rerũ ecclesiasticarum & pro
uentuum curam gerant, qui postea redent rationem ei
ad quem pertinebit. Item debet capitulum eligere offi
cialem seu vicarium infra octo dies post mortem Epi-
scopi, vel existentem confirmare, alias ad metropoli
46 tanum deuoluetur vt ibi. + An autem fructus perce
pti per Episcopum defunctum, vel translatum spectẽt
ad heredem, vel ad successorem, vel ad ecclesia vi-
de Io. fran. de pauinis in tra. de offi. & po. capi. sede va
can. in octaua questione secunde partis col. pen. & fin.
vbi concludit, q spectant ad heredem quando sunt per
cepti & seperati a solo. l. defuncta. ff. de vsufru. Et qd
in cappellis, & quid si habet administrationẽ, vel non
vide late Phi. fran. in. c. presenti de offi. ordi. in. vi. &
Io. de ana. & ibi Lud. bolo. consi. 87. circa dubium, &
vide Alex. in. l. diuortio in prin. col. 2. ff. solu. matri. Et
vide Io. de arno. cautela. 95. vbi dicit q heres clerici
pro rata temporis quo seruiuit potest petere fructus, &
vide Io. fab. in. §. si vero Inst. de re diui. cum concor. ĩ
quibus locis vide, quia remissionibus cõtentus ero qa
sat prata biberunt. Io. Anto. de Nigris de Ciuita
tæ Campaniæ V. I. Doctor. 13. Aprelis. 1569.

Laus Deo.

SANCTISS. D.N.D. PII.V. CONSTITVTIO.

De proprietate sublata Fratribus ordinis minorum conuentualium, & de ambitu officiorum.

PIVS EPISCOPVS Seruus seruorum DEI, Ad perpetuam rei memoriam.

AD Extirpandos cupidæ proprietatis abusus, summum bonũ in frugifera religione fratrum minorum Conuentualium nuncupatorum peruertentes, simulqꝫ frangendã pessimam corruptelam, quę administrationibus, & officiis huius ordinis, per gratiam, & sordes consequendis, perperam inoleuit, De nobis attributæ potestatis plenitudine, omnes & singulos fratres predictos, etiam si Magistri Generales, Prouinciales, Custodes, & alii quicunque sint, priuato rerũ bonorumqꝫ omnium immobilium, mobilium, & se mouentium dominio, usu, usufructu, possessione, & proprietate, quocũque per eos modo acquisitis, & ad ipsos obuentis, perpetuo priuamus, dictaqꝫ possessione amouemus, & amotos annũciamus, illaqꝫ omnia & singula, in communes suarum cuiusqꝫ domorum, & prædictæ Religionis usus conuertenda concedimus, Ac omnia, & quæcunqꝫ priuilegia, dispensationes, licentias, permissiones, & indulta, eis, & ipsorum singulis, super his, ac domibus, cellis, hortis, pecuniis, aliisqꝫ rebus, etiam causa senii, infirmitatis, parentum subuentionis, congerendæ sororibus dotis, & cuiuscunqꝫ alterius pii officii intuitu, habendis, retinendis, & fruendis, etiam per quoscunque Romanos Pontifices, prędecessores nostros, ac nos, & sedem Apostolicã, etiam Motu proprio, & ex certa scientia concessa, confirmata, & innouata, quibuscunque cõcepta formulis, ac clausulis, & decretis suffulta (quorum omnium tenores pręsentibus habemus pro expressis) specialiter & expresse reuocamus, Volumusqꝫ illa omnia, & singula, uires, & effectum, de cætero non habere, Et nihilominus mandamus Magistris, & Superioribus omnibus, in uirtute sanctę obedientię, ut rerum, & bonorum omnium pręditorum possessionem, domorum, & locorum suorum capiant, ut illa illorumqꝫ fructus in cõmunes omnium usus conuertantur, Statuentes ut de ineeps nullus omnino fratrum dicti ordinis, siue priuatus, siue Custos, siue Prouincialis, siue Generalis Magistri officio fungentes, etiam pętextu huiusmodi priuilegiorum, dispensationum, permissionum, & indultorum, seu inueteratę consuetudinis, uoto repugnantis, aut quacunqꝫ alia causa, proprium quicquam, aut priuatum habeat, sed omnia ubique cõmunia, & indiuisa omnibus religiosis esse, Quin etiam Magistri, Custodes, & Guardiani, uitam cum fratribus suis communẽ ducere debeãt, in Refectorio semper comedãt, Nullas ędes seperatas, siue in Claustro, siue alibi habeant, sed unica cella, eademqꝫ cum cęteris aliorum fratrum coniuncta, contenti esse debeant, Pari quoqꝫ ratiõe cęteri fratres, nil sibi proprii uendicantes, necessarium uictum, & uestitum, a sua quisqꝫ domo, & per eius Ministros capiant, Pecunię uero & quęcunqꝫ alię res, quę cuiqꝫ priuatim, etiam intuitu personę, undecũqꝫ donatę, & relictę fuerint, Superiori, horarum uiginti quatuor interuallo exhibeantur, qui illas statim deposito committat, & inde tantum exhibitori, ministrari iubeat, quantum pręsens rei conuenientis necessitas uidebitur postulare, Eam propterea diligentiam Superior adhibere debebit, ut singulorum maxime infirmorum necessitatibus, iusta cuiusqꝫ exigentiam debite consulatur, Ad hæc nullus omnino Magistrorũ, Custodum, & Guardianorum, administrationem prædictorum bonorum, & aliarum rerum temporalium, dispensationemqꝫ pecuniarũ, & redditum suæ custodie, uel domus, etiam nomine Conuentus habere, siue exercere, uel sese in eis interponere possit, sed uniuersum id onus tribus religiosis a Magistro Generali ita demandetur, ut primus rerum, & bonorum custodiæ, siue domus, inferendorumqꝫ in eam redditũum curam habeat, Alter tanquam depositarius pecunias, & cętera ab illo importata fideliter asseruet, Reliquus de pecuniis, & rebus a depositario captis Custodi, Guardiano, & fratribus, ac domui uniuersæ, de necessariis, ueluti dispensator, cum ipsius Custodi, uel Guardiano, adhibitis etiam duobus, uel tribus fratribus eiusdem domus probatioribus, rerumqꝫ usu peritis, deinde ipsimet rursus præsentibus Custode, Guardiano, & peritis, Magistro generali, uel Visitatoribus, quotiescunque uisitationis officium fecerint, Denique ipse Magister generalis, in proximo sequenti Capitulo generali, coram tribus iudicibus, ab ipso Capitulo deputatis, illorum omnium, & etiã uniuersæ administrationis suæ publicæ, & priuatæ rationem reddere teneatur, Cæterum præcipimus, atque interdicimus omnibus & singulis, ne pro Magistratibus Officiis prædictis, quæcũque sint, ulli ambitus fiant, aut pecuniæ etiam, pro confirmationibus, sigillo,

Io. Anto. de Nigris.

uel scriptura, aut quacũque alia re, uel causa soluantur, alie ue pactiones seu ꝑmissiones inter cedant, seu munera, aut xenia quocũque modo mittantur, ne ue quisquam, etiam in officio existens, pecunias, aut aliud quicquam de domo. uel Custodia sibi commissa, uel aliũde Generali seu alii cuiqunque conferat, uel remittat, Quicũque secus fecerint, in penam priuationis Magistratuũ, & Officiorum suorum incidant, & ad futura inhabiles, & infames reputentur, pro culpis, etiam tanquam fures puniantur, prout nos illos priuatos, inhabiles, & infames declaramus eo ipso, Decernentes irritum, & inane, quicquid secus in præmissis, per quoscunque, scienter uel ingnoranter, contingerit attemptari, Procurationibus tamen, Generali ex uniuerso ordine, ac prouincialibus Magistris, ex sua cuiq; prouincia, & Visitatoribus ex domibus, & locis uisitandis debitis, & necessariis, ne quaquam per Præsentes sublatis, Non obstantibus prędictis, & nostra de non tollendo iure, quęsito, aliisq; constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, ac dicti ordinis iuramento, confirmatione apostolica, uel quauis firmitate alia roboratis statutis, consuetudinibus, Necnon Bulla aurea, & Mare magnum nuncupatis, & quibuslibet aliis priuilegiis, indulgentiis, & Literis apostolicis, generalibus, & specialibus, quorumcunque tenorum existant, per quæ præsentibus non expressa, uel totaliter non inserta effectus earum impediri ualeat quomodòlibet, uel differri, & de quibus, quorumque totis tenoribus, ad uerbum habenda sit in nostris litteris mentio specialis, Quę omnia, contra prędicta nolums cuiquam in aliqo suffragari, Cęterum quia difficile ualde esset, easdem pręsentes ad singula loca, ubi illis opus erit trãsferre, Volumus ut earum exemplis, etiam impressis, manuq; Notarii publici, & sigillo Prelati ecclesiastici, uel eius curię obsignatis, eadem prorsus fides adhibeatur, quę eisdem pręsentibus, si forẽt exhibitę uel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrę priuationis, amotionis, nunciationis, concessionis, reuocationis, declarationis, mandati, statuti, pręcepti, interdicti, decreti, & uoluntatis infringere, uel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare pręsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum, Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo, quingentesimo sexagesimo octauo, sexto idus Iunii, Pontificatus nostri Anno Tertio.

Cæ. Glorierius.

H.Cumyn.

Regestrata apud Cæsarem Secretarium.

Robertus Fontanus Archiuii Romanæ Curiæ scriptor.

AD materiam vide in.c.exiit qui seminat de verb. sig.in.vi.& in clem.exiui de paradiso. de verb. sig.& in clem.i.& ij.de regula. & in clem.i. de statu. mona. Io.Anto.de Nigris.

S. D. N. D. PII PAPAE .V. CONFIRMATIO, CONSTITVTIONVM MAGISTRI Generalis, Prouincialiũ, & Diffinitorũ ordinis Fratrum minorum Conuentualium, De nouiciis emittendis, & ætate retinendorum, De Administrationibus, & officiis, uita, & habitatione communi, & aliis ad reformationem pertinentibus.

Pius Episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam.

ILla Nos Cura inter cæteras solicitat, ut optimæ disciplinæ cultus ĩ omnibus religiosorũ sodalitatibus nutriatur, & cõfirmetur, quod quidem nos pridem ĩ amplissimo ordine Fratrum Minorum Conuentualium nũcupatorum magnopere expetentes, rerum omniũ ꝓprietatem illis ademimus, multaq; præterea de ratione uiuẽdi, & officiis eorumdem ędidimus, litterasq; nostras super iis confectas in eorum Capitulo generali, apud Basilicã duodecim Apostolorum de Vrbe proxime celebrato palam omnibus iussimus promulgari. Qui illis ea qua decuit obedientia receptis, ad tollenda, & corrigẽda alia prętterea, intentiq; ad huius religionis statum in sua integritate continendum maxime obesse intelligebamus, nonnulla inter sese statuere cogitarunt. Verum instante iam ipsius Capituli conclusione, cũ temporis angustia id minus pateretur, negotium uniuersum ad arbitrium, & auctoritatẽ Generalis, & Prouincialiũ Magistrorum, nec nõ Diffinitorũ dicti ordinis ex uoluntate nr̃a demandatũ est, qui diuersas alias pręsentibus subiectas constitutioues, ab ipso Magistro Generali suscriptos ordinarunt, quas oẽs, saluis aliis Literis nostris prędictis, pręsentiũ auctoritate approbamus, & cõfirmamus, Supplẽtes

omnes,

omnes,& quoscunq; siue solemnitatum omissarum,siue alios iuris,& facti defectus,qui interuenerunt in eisdē. Quin ēt illas omnes prout conscriptę sunt facimus,& ordinamus,Iubemusq; ipsas ęque atq; nostras in oībus prouinciis, custodiis,domibus,& locis, nec nō ab omnibus,& singulis fratribus dicti ordinis firmiter obseruari, ac quoscunq; qui illis non paruerint, censuris, & pœnis omnibus,quæ Literis prædictis cōtinentur,eo ipso uolumus subiacere. Et nihilominus dilecto filio nostro Carolo tt.Sanctę Praxedis pr̄bytero Cardinali Borromeo nūcupato moderno,& pro tempore existenti protectori, ac etiā Magistro Generali dicti ordinis per Apostolica scripta mandamus,ut ipsi,uel eorū alter p se,uel aliū,seu alios ubi,& quādo opus fuerit, tā supra dictas,quam pręsentes Literas,& eisdem insertas Cōstitutiones omnes in omnibus, & singulis p̄uinciis,custodiis,domibus, & locis prędictis, ac ab omnibus, & singulis Magistris, Guardianis, Fratribus,& personis in eis expressis,iuxta singularum Literarum,& Constitutionum huiusmodi tenorem, inuiolate obseruari, Cōtradictores quoslibet,& rebelles per cēsuras, & pœnas aliis nostris literis cōtentas prędictas, cæteraq; oportuna iuris,& facti remedia,appellatione postposita cōpescendo,censurasq;, & Pœnas ipsas etiā iteratis uicibus aggrauādo, inuocato etiā ad hoc, si opus fuerit auxilio brachii secularis. Non obstantibus pręmissis, & felicis recordationis Bonifacii Papæ octaui prædecessoris nostri de una,& in Cōcilio generali ędita de duabus dietis, alisq; apostolicis Constitutionibus, ac etiam dicti ordinis statutis, & cōsuetudinibus iuramento,confirmatione apostolica, uel quauis firmitate alia roboratis, contrariis quibuscunq;, Aut si Magistris, Guardianis, & Fratribus prędictis, uel quibusuis aliis communiter, uel diuisim ab Apostolica sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, uel excommunicari non possint per Literas apostolicas non facientes plenā, & expressam,ac de uerbo ad uerbum de indulto huiusmodi mentionem, Nec non Maremagnum, & Bulla aurea nuncupatis, ac qbuslibet aliis priuilegiis,exemptionibus, indulgentiis, & literis apostolicis, generalibus, & specialibus, quorumcunque tenorum existant, per quę pręsentibus nō expressa, uel totaliter non inserta effectus earum impediri ualeat quomodolibet, uel differri, & de quibus quorumque totis tenoribus habenda sit in nostris literis mentio specialis. Quę omnia contra ipsarum pręsentium, & constitutionum huiusmodi tenorem, & effectum, nolumus cuiquā in aliquo suffragari. Quin etiam ex nunc irritū decernimus, & inane, quicquid secus super iis per quoscunq;, quauis auctoritate scienter, uel ignoranter contigerit attentari. Ita igitur Constitutiones prędictę scriptę sunt.

Nouitii, etiam oblati, ante decimum octauum ætatis suę annum rompletum, ne recipiantur, neque ante decimumnonum annū completum ad professionem admittantur, Qui hactenus recepti etiam oblati, quintum decimum annū non expleuerint, detracto habitu Religionis, domum ad parentes, uel necessarios, etiam multi remittantur, uel alias omnino emittantur, nec postea in ędibus unde exierint, aut in aliis eiusdem ordinis domibus uersari ullo modo possint.

Laici qui uigesimum quintum annum non attingerint, ad seruiendum ne recipiantur,& qui recepti etiam nunc ea ætate minores sunt, eiiciantur.

Nouitii ne recipiantur, aut educentur, nisi in Conuentibus insignioribus, in quibus Dormitorium, & capitulum habeant seorsum ab aliis fratribus.

Nullus de incrps prouincię pręficiatur, qui eiusdē prouincię sit, sed Prouinciales ex aliena prouincia semper assumantur, q tamen idonei sint ad id offirium, & cultores regularis obseruātię, Guardianatus insigniores: & priuilegiati,ut Roman. Assisien.& huiusmodi Triennio, non priuilegiati, Biennio diuturniores ne sint, in quo tamen habenda est ratio prouinciarum externarū: In illis enim locis hęc officia iusta de causa, in longius tempus arbitrio Superioris protrahi poterunt.

In paternitatibus hactenus concessis, & posthac concedendis, ea moderatio adhibeatur, ut nemo Paternitatis titulo, uel priuilegio fruatur, nisi qui Prouincialatus officium obtineat, uel obtinuerit, uel Quadragesimum annum agat, & alias, etiam eo titulo, & priuilegio dignus existat.

Nulli in eodem Conuentu plus Biennio manere liceat, exceptis Sexagenario maioribus, quibus aliquid ex causa Superioris arbitrio honeste condonari poterit.

In conuentu, uel domo, pauciores ne sint Duodecim fratribus. Si qua autem domus tunc familiæ numerum alere non possit, uel tota Prouincia uictum, & quæ prætera necessaria sunt suppeditet, uel fratres cum bonis ex ea domo, in aliam transferantur, prouisione tamen adhibita, ne Ecclesiæ destituantur, sed ad eius populi commoditatem conseruentur. Permittimus tamen, ut in conuentibus, qui fratribus iter facientibus commodi sint, saltem quatuor fratres, non minores quinquaginta annis, constanti,& probata uita maneant, si plures ea domus alere non possit.

In maioribus studiis Regentes duas lectiōes Theologicas Iterpretētur,alterā practicā,uelut i de Sacramentis,uel de uita rectæ sideq; instituenda,ex

Magiſtro ſententiarum,ac Sancto bonauentura, alteram ſpeculatiuam, ex Scoto,i minoribus uero ſtudiis,una lectione ex theologia practica cõtenti ſint. Curent autem ſuperiores,ut in ſingulis Conuentibus, Fratres maxime in conſcientiæ caſibus,& reliquis, quæ ad audiendas confeſſiones pertinent, ob rei grauitatem, & neceſſitatem, ſummo ſtudio, ac diligentia exerceãtur. Fratres,ẽt ſi ſupiores sĩt,nihil ppriũ habere poſſint,ſed oĩa in cõmune cõferantur, diſtribuenda ſingulis,ut unicuiq; opus fuerit,ita ut ex cõmunibus cuiuſq; Cõuẽtus facultatibus,& elemoſynis, p uiribus domus unicuiq; fratri quę ſunt neceſſaria pbeantur. Fratres oẽs,& Supiores,& quomodocũq; Priuilagiati,ægrotis tãtũ exceptis, in Refectorio cibũ capiant,& cõi menſa utentes,cõmunibus epulis ueſcãtur. In primis aũt ęgrotũ, & ſenũ cura hẽatur. Q̃d ſi pprię facultates domui nõ ſuppetãt,ad ſubueniẽdũ neceſſitati ęgrotãtiũ uicini Cõuentus ditiores ſuppleãt, aut etiã tota puincia cõtribuat. In oĩbus Conuentibus, uel domibus, locus cõis Theſauri, uel capſa ſit, Tribus clauibus clauſa, quarũ unã habeat Guardianus,alterã Procurator, tertiam Depoſitarius, quo in loco,uel capſa,uaſa aurea,angentea, iocalia,& quęque pcioſa,pecuuia itẽ Cõuentus,cũ Inuentario earundẽ rerũ cõdita cuſtodiãtur, ſeruata tñ diſtinctione ſacrarũ, & pfanarũ rerum. Nullus ex Fratribus,& quãuis Magiſtratus, & Supioris titulo fungatur,priuatas ędes aut in clauſtro,aut alibi uſquã hẽat,ſed ſinguli unica Cella, in cõi Dormitorio,nullo ornatu,nudis omnino parietibus,ac lectulo,& menſa humilibus cõtenti ſint,quemadmodũ paupes Religioſos decet. Camerę,ſiue ędiculæ quæ extra dormitoriũ ſeparatim ſunt,ad officinas,uel alios uſus,toto Conuentui cões redigãtur,uel ſi Cellæ cõis dormitorii p fratrũ numero nõ ſufficiant,& illę Camerę, uel ędiculę,quas diximus, ad formã cõis dormitorii redigi poſſint, i dormitoriũ cõe redigãtur, ſin minus deſtruãtur, ac materia, & cęmenta ad reparandã fabricã Cõuentus,ſi opus fuerit,conuertantur,uel uendãtur,& pręciũ ad cõem uſum Cõueutus cõferatur. Nullus ex fratribus priuatũ Hortũ hẽat,ſed horti ſint totius Cõuentus cões, ueruntamen Nouitii,& infirmaria hortũ, ſeu uiridarium a cõi uiridario ſeiunctũ, habere poterunt,quo cęteris ingredi nullo modo liceat. Veſtes,Libri,reliqua,a Superioribus, cuiquã fratri ad uſum,& neceſſitatem cõceſſa,quęcunq; apud eos mortis tempore reperta fuerint, nulli fratri priuatim aſſignentur,ſed ita diſtribuantur, ut dimidia pars ſit natiui Cõuentus,altera eius,ubi is mortuus fuerit. Generalis,a Prouincialibus,Cuſtodibus,& aliis Religionis Miniſtris quouis illi nomine appellentur,Prouinciales item a Guardianis,aliisuæ Officialibus, ob eorũ deputationem,uel cõfirmationem,nihil omnino,neq; magnum,neq; paruum exigãt,ac ne ſpõte qdem oblatum accipiãt, neq; Cãcellario, aut ſcribę, pro ſigillo ſiue ſcriptura, quicquã detur,ſed oĩa gratis fiant ac dentur. Neque Generalis,neque Prouincialis Miniſter,neque Cuſtos, neque Guardianus, a quo uis fratre ſui ordinis, aliqd etiã ſpõte oblatum,ſiue dono datum acceptet,uel recipiat. Pro cõibus autem ſpenſis,quas neceſſario ad cõmodum totius ordinis,uel alicuius priuatę domus,fieri cõtigerit, Generali,Prouinciali,& aliis eo modo cõſulatur, quo in literis Sãctiſſimi dñi nři Pii.V.proxime ęditis,cautum eſſe cõſtat. Q̃d uero ad Promotiones,& gradus attinet, id omnino ſeruetur, quod Alexãdrinis Cõſtitutiõibus ſancitum eſt. ut nihil a pmouendo exigatur, aut quouiſmodo ſpõte oblatum accipiatur, Quod ſi promotione facta Cõuentus pmotorum, aliqd Religioni donare uoluerit,quicqd id ſit, Procuratori detur,ut ad leuationem onerum,& cõmunium ſumptuum Religionis conferatur, ac Procurator oĩum acceptorum, & expenſorum rationem reddat. Fratres omnes quocunq; gradu,& honore ſint,camiſiis,laneis,& reliquo ueſtitu,honeſto, ac religioſo, oĩque ſupellectile, & inſtrumento paupere,atq; humili,quẽadmodum aliis etiã Cõſtitutiõibus cautum eſt, utãtur. Reliquum eſt,ut Cõſtitutiones omnes, ad diſciplinã regularem reſtituendã,cõſeruandã, & augendã, (quæ tñ iis cõtrarię non ſint) pręcipue uero ea quę a Sãctiſſimo domino noſtro Pio Papa. V. ad reformationem huius Ordinis pxime ſunt ęditę, ab omnibus ſancte inuiolateq; ſeruentur. Cęterum ut preſentes literę oĩbus plenius innoteſcant, mandamus illas ad ualuas Baſilicę Principis Apoſtolorum de Vrbę,& in acie Cãpi Florę publicari, & earum exempla de more affigi, uolumuſq; & apoſtolica auctoritate decernimus,quod huiuſmodi exempla, etiã impreſſa, manuque Notarii publici, & ſigillo dicti Magiſtri Generalis,uel Pręlati eccleſiaſtici,aut illius curię obſignata,eãdem illam ubiq; locorum fidem faciant,quę ipſę pręſentes, ſi forent exhibitæ,uel oſtenſę. Nulli ergo oĩno hominum liceat hanc paginam noſtrę approbationis,confirmationis, ſuppletionis,ordinationis,iuſſionis,mãdati, decreti,præcepti,& uoluntatis infringere,uel ei auſu temerario cõtrahire, Si qs autem hoc attentare pręſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romę apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quingeuteſimo ſexageſimo octauo,Decimo K l.Aguſti. Pontificatus noſtri Anno Tertio.

Cæ. Glorierius.

H. Cumyn,

Regiſtrata apud Cęſarem Secretarium.

Camillus Cherubinus Magiſter Curſ.

SANCTISS. D. N. D. PII PP. V.

Translatio Curæ Monialium a Fratribus ordinis Minorum Conuentualium ad ordinarios locorum.

PIVS PAPA V.

AD Perpetuam rei memoriam, Cũ sicut accepimus diuersa Monialiũ Monasteria curę, & regimini dilectorum filiorũ Fratrũ ordinis minorũ Cõuentualiũ sancti Francisci subiecta esse reperiantur. Nos uolentes pro nostri Pastoralis officii solicitudine eosdem fratres, ut cõmodius, & liberius sacrarũ literarũ studiis incũbere ualeant, ab onere & ĩpedimento gubernii Monialiũ huiusmodi liberos esse, motu proprio, & ex certa sciẽtia, maturaq; deliberatione nostra, ac de apostolicę potestatis plenitudine, Fratres Conuentuales prędictos ubicũq; existentes, ab omni cura, gubernio, regimine, & administratione quorũcũq; Monasteriorũ Monialiũ, seu Biginarũ, aut Bizochurarũ, uel alias quomodocũq; nũcupatarũ cuiuscũq; ordinis existant, claustraliter uiuẽtiũ eis quomodolibet cõmissorũ, & p eos hactenus regi, & gubernari solitorũ, ex nunc inperpetuũ auctoritate apostolica tenore p̃sẽtiũ penitus absoluimus, ac totaliter liberamus, eosq; ab huiusmodi onere absolutos, liberos, & immunes fore, & esse, nec de inceps in illis quouis prętextu, aut quęsito colore se ullatenus intromittere posse, neq; debere decernimus, ac ipsorũ Monasteriorũ Monialiũ curã, & guberniũ eisdem Fratribus de cętero omnino interdicimus. Ne autem ipsa Monialiũ Monasteria ppea in spiritualibus, aut temporalibus detrimentũ aliquod patiatur, nostrę puidentiæ diligentia oportune prospicere cupientes, eadem Monialiũ Monasteria oĩa, & singula locorũ ordinariis, in quorũ Ciuitatibus, aut diocesibus respectiue consistunt, p eos fœliciter regenda &, prospere dirigenda auctoritate & tenore p̃dictis motu simili subiicimus, atq; supponimus, eaq; ab ipsis ordinariis regi, & gubernari debere uolumus, ac mãdamus, Et ut id prõpte, libẽterq; suscipiãt, & exequãtur, eis in uirtute sanctę obedientię iubemus, curãq; Monasteriorũ huiusmodi bene, ac diligenter gerere, & exercere, donec aliter p nos, seu successores nostros Romanos Pontifices de sup fuerit ordinatũ districte p̃cipimus; Mandantes eisdem Ordinariis, ut contradictores quoslibet, & rebelles, p̃sentibus nostris literis parere recusantes, seu differentes, etiam si dicti Fratres fuerint, p pœnas sibi bene uisas etiã pecuniarias, ac demũ p excõmunicationis, & alias sententias & censuras ecclesiasticas cęteraq; oportuna iuris, & facti remedia omni & quacũq; appellatione postposita, ac prorsus remota auctoritate nostra cõprimant & cõpescant, eosq; ad parendum, & cum effectu statim obediendum p̃sentibus literis cogant, & cõpellant, inuocato etiã ad hoc si opus fuerit, auxilio brachii secularis, super quibus dictis Ordinariis plenã & liberam harum serie facultatem cõcedimus, & potestatem. Non obstantibus pręmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, nec nõ Monasteriorum & ordinum hmõi etiã iuramento, cõfirmatione apostolica, uel qua uis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegiis quoq; indultis, & literis apostolicis etiã Mari magno, & Bulla aurea, seu cõcordię, aut alias nuncupatis, & cum qbusuis clausulis etiã derogatoriarum derogatoriis, irritantibusq;, & aliis decretis quomodolibet cõcessis, cõfirmatis, & sępius innouatis, qbus omnibus, etiã si de illis eorumq; totis tenoribus specialis, specifica & ĩdiuidua mentio, seu quęuis alia exprçssio habenda foret, eorum tenores, ac si de uerbo ad uerbum nihil penitus omisso, & forma in illis tradita obseruata, insererentur pręsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore pmansuris, hac uice duntaxat ad effectum p̃sentium specialiter & expresse derogamus, cęterisq; cõtrariis quibuscunq;, aut si Fratribus, uel Monialibus prędictis, uel quibusuis aliis cõmuniter uel diuisim ab apostolica sit Sede indultum, qđ interdici, suspẽdi, uel excõmunicari nõ possint p literas apostolicas, nõ facientes plenã, & expressam, ac de uerbo ad uerbum, de indulto huiusmodi, mentionem. Volumus insuper quod p̃sentium transumptis manu alicuius Notarii publici subscriptis, & sigillo alicuius psonę ĩ dignitate ecclesiastica cõstitutę munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quę originalibus literis adhiberetur si forent exhibite uel ostensę, Quodq; eædem pręsentes per aliquem Notarium publicum, uel unum ex Cursoribus nostris in generali dictorum fratrum Capitulo quod nunc ĩ Alma Vrbę nostra celebratur, lectæ, omnes, & singulos arctent, per inde ac si omnibus, & singulis quos concernunt personaliter intimatæ fuissent. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub Anulo Piscatoris. Die. 3. Iunii. 1568. Pontificatus nostri Anno Tertio.

Cæ. Glorierius.

Robertus Fontanus Archiuii Rom: Cur. scriptor.

Ad materiam vide in clem. attendentes de statu. mona. & clem. i. de relig. domi.

Io. Anto. de Nigris.

C ij

BVLLA S. D. N. D. PII DIVINA PROVIDENtia Papæ quinti super deponẽdis fructibus, & distributionibus beneficiorum ecclesiasticorum lite pendente.

PIVS Episcopus seruus seruorum Dei Ad perpetuam rei memoriam.

COrdi nobis est lites minuere, & a laboribus subditos, maxime psonas ecclesiasticas diuino cultui deditas, releuare. Sane cum (sicut accepimus) ĩplerisq; Cathedralibus, & collegiatis Ecclesijs earum constitutionibus, & statutis etiã a sede apostolica approbatis, & confirmatis cautũ sit, quod occurrentibus litibus, & controuersiis inter prouisos de dignitatibus, officiis, canonicatibus, & prębendis, portionibus, & præstimoniis cęterisq; beneficiis ecclesiasticis qualitercũq; qualificatis, tam ordinaria, quam apostolica auctoritate, tam super illorum prouisione, seu institutione, aut possessione, quam illorum idoneitate, & habilitate, aut alias ex quauis causa, & eorundem ad dignitates, canonicatus, & prębendas, cęteraq; beneficia ecclesiastica prędicta admissionę, & receptione, & capitulum, & canonicos, cęterasq; capitulares personas ad quos admissio, & receptio tam de iure, quã ex cõsuetudine spectat, & pertinet, aut etiã alias personas ecclesiasticas asserẽtes beneficia prędicta ad se de iure spectare, ipsi sic prouisi interim beneficiorũ huiusmodi fructus, ac distributiones non percipiant, sed capitulum, & canonici illas uel in suos usus, & utilitatem conuertendas seu restituẽdas ei, cui de iure restituendę erunt, recipiant, pro ut in dictis constitutionibus, & statutis, seu consuetudinibus continetur, quo factum est ut lites huiusmodi immortales efficiantur, nec earum optatus finis uideri possit. ¶ Hinc ẽ quod nos hac nostra perpetuo ualitura constitutione auctoritate Apostolica statuimus, atq; decernimus, qđ fructus, redditus, & prouentus, ac distributiones, cęteraq; emolumenta, quę uigore constitutionũ, consuetudinum, & statutorum prædictorum a Capitulo, & Canonicis recipienda (ut premittitur) erant amplius non ab eisdem capitulo, & canonicis recipiantur, sed penes personam fide, & facultatibus idoneam per iudicem, corã quo causę huiusmodi pendere repertę fuerint, eligendam, & nominandam deponantur, restituenda ei, cui de iure postea restituenda fuerint. Sicq; p quoscunq; Iudices, & Commissarios quauis auctoritate fungentes in quauis instantia iudicari debere, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate. Irritũ quoq;, & inane decernimus, si secus super his a quoquam quauis auctoritate scienter, uel ignoranter contigerit attentari. Nõ obstantibus pręmissis, ac quibusuis apostolicis, necnon in prouincialibus, & synodalibus Conciliis æditis generalibus, uel specialibus cõstitutionibus, & ordinationibus, & quarumuis ecclesiarum prędictarum etiam iuramento confirmatione apostolica, uel quauis alia firmitate roboratis statutis, & cõsuetudinibus etiam immemorabilibus, priuilegiis quoq;, indultis & litteris Apostolicis illis, eorumq; capitulis, & Superioribus per quoscunq; Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac nos, & sedem apostolicam sub quibuscunq; tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisq; efficatioribus, & insolitis clausulis nec non irritantibus, & aliis decretis etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac quauis etiam Imperiali, uel Regali consideratione, uel instantia, & alias quomodolibet concessis approbatis, & innouatis. Quibus omnibus (etiam si pro illorum sufficienti derogatione specialis, specifica, indiuidua, & expressa, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua aut exquisita forma ad hoc seruanda foret, per inde ac si tenores huiusmodi de uerbo ad uerbũ nihil penitus omisso inserti, & forma in illis tradita obseruata forent, pro sufficienter expressis habentes) specialiter, & expresse derogamus, contrariis quibuscunq;. Volumus autem quod pręsentium Transumptis manu alicuius notarii publici subscriptis, & sigillo alicuius personę in dignitate ecclesiastica constitutę munitis eadem prorsus fides ĩ iudicio, & extra adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, uel ostensæ. Quodq; litteræ ipsæ Cameræ, & Cãcellariæ apostolicarum, & audientię causarum Palatii Apostolici ualuis, & in acie Cãpi Florę dimissis inibi copiis publicatę, & affixę oẽs ita afficiant, & arctent, ac si illis personaliter intimatę fuissent. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti, decreti, derogationis, uolũtatis infringere, uel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentarę præsumpserit, ĩdignationẽ oĩpotentis Dei, ac beatorũ Petri, & Pauli Apostolorũ eius se nouerit incursurũ. Datũ Romę apud Sanctũ Petrũ, anno incarnationis Dominicæ Millesimo quingẽtesimo sexagesimo octauo, tertio K. lẽn. Aprilis. Pontificatus nostri Anno tertio.

Cæ. Glorierius.

P Eps Narnieñ. Summist.

H. Cumyn.

Registrata apud Cæsarem Secretarium.

Io. Freile Magister Curs.

Ad materiã vide in clem. i. de sequest. pox. & fructu.

Io. Anto. de Nigris.

BVLLA S. D. N. PII DIVINA PROVIDENTIA Papæ Quinti Relaxationis prohibitionis de non admittendis Resignationibus per ordinarios, cum modificationibus.

PIVS Episcopus seruus seruorum Dei Ad perpetuam rei memoriam.

QVanta Ecclesiæ Dei incommoda omni tempore attulerit, & nũc quotidie magis afferat ministrorum in eam ingressio uitiosa, iam Idte perspiciant, & cum mœrore expendãt Præsules omnes & pastores, quãdo hęc pernicies cæterarum omnium maxima, tã multas orbis Ecclesias impie uiolarit. ¶ Quia uero hoc malũ cum in cæteris frequens, tum maxime in beneficiorum, & officiorum ecclesiasticorum dimissione admittitur, nemini molestum esse debet, quod pridem de reprimendis quotidianis fraudibus quę hac ĩre frequenciores internoscuntur, certam aliquã rationem, tandem intuitu officii nostri partes in prohibenda omnibus interim resignationũ huiusmodi receptione, paulo seuerius interposuerimus, omnesq; beneficiorum interim resignandorum dispositiones que fierent in irritum reuocauerimus, ac etiam decreuerimus nullum ꝑ eas in illis ius, neque titulum, uel coloratum, tam in petitorio, quam in possessorio ipsis prouisis tribuere, quin etiam eos ad illa deinceps obtinenda perpetuo inhabiles fore, collatores uero alias in illorum dispositione etiam tanquam deuolutionis iure sese interponere non posse, sed de eis ut uere uacantibus, siue Romanũ Pontificem, siue alios collatorum eorũdem superiores, uti prędentum esset, libere prouideri. Nũc autem intendẽtes institutum hoc nostrum, quo sanctuarium Domini cupimus illibatũ auctore Domino persequi, ac simul quantũ in nobis est cauere ne resignationes ipsæ de hinc pro cuiusq; arbitrio, nullisq; uel certe leuibus causis passim, & temere admittantur. ¶ Prohibitioné, & alia prędicta ac cętera omnia nostris super his literis cõtenta eatenus relaxamus. ¶ Vt post hac Episcopi, & alii facultatem habentes, eorum dumtaxat resignationes recipere, & admittere possint, q. aut senio confecti, aut ualetudinarii, aut corpore impediti, uel uitiati, aut crimini obnoxii, cẽsurisq; ecclesiasticis irretiti, aut nequeunt, aut nõ debent ecclesię, uel beneficio inseruire, seu qui unum aliud, uel plura beneficia obtinuerint, uel quos ad aliud contigerit promoueri, Religioné quoq; ingressuri, uel matrimonium contracturi, si statim postea id re ipsa exequãtur, denique cum quis ex aliis casibus acciderit, qui constitutione fœlicis recordationis Innocencii Papę.iii. de dimittendis cathedralibus Ecclesiis, edita cõtinetur, Qui etiam ob capitales inimicitias nequeunt uel non audent in loco beneficii residere securi, Sed nec horum ullus sacro ordini mancipatus, nisi religionem ingressurus ualeat ullo modo beneficium, uel officium ecclesiasticum resignare, nisi aliunde ei sit quo in uita possit commode sustẽtari. Ad hæc beneficiorũ, & officiorum permutationes admittere, quę canonicis sancionibus, & apostolicis constitutionibus permittuntur. ¶ Caueant autẽ Episcopi, & alii prędicti itemq; omnes electores, prędentatores, & patroni, tam ecclesiastici, quam laici quicunq; sint ne uerbo quidem, aut nutu, uel signo futuri in huiusmodi beneficiis, & officiis successores ab ipsis resignantibus, aut aliis eorum significatione uel hortatu designẽtur, aut de his assumendis promissio inter eos, uel etiam intentio qualiscunq; intercedat. ¶ Cæterũ ꝓcipimus, atque interdicimus, ne ipsi Episcopi, aut alii collatores de beneficiis, & officiis resignandis prædictis, aut suis, aut dimittentium consanguineis, affinibus, uel familiaribus, etiã per fallacem circuitum multiplicatarum ĩ extraneos collationũ, audeant prouidere, quod si secus, ac etiam quicquid pręter, uel cõtra formam prędictorũ fuerit a quocunque temere attentatum, id totum ex nunc uires, & effectum decernimus non habere. ¶ Qui uero contrafecerint, ut in eo quo deliquerint puniantur, a beneficiorum, & officiorum collatione, nec non electione, præsentatione, confirmatione, & institutione prout cuiq; competierit, tamdiu suspensi remaneant, donec remissionem a Romano Pontifice meruerint obtinere, Et qui talia beneficia, seu officia receperint, eos prædictis pœnis uolumus subiacere. Et nihilominus in eos, qui sic suspensi conferre, eligere, pręsentare, confirmare, uel instituere ausi fuerint, excommunicationis quo ad personas, quo uero ad capitula, & conuentus a diuinis suspensionis sententia ipso facto promulgamus, quibus etiam nullus alius quam ipse Romanus Pontifex, siue absolutionis, siue relaxationis graciam (excepto mortis articulo) ualeat impartiri. Prohibitione, & literis nostris ꝑdictis nihilominus in cæteris omnibus perpetuo ualituris. Non obstantibus quibuscunq; priuilegiis, indulgentiis, & literis Apostolicis generalibus, & specialibus quibuscunque, Episcopis, & aliis superioribus, ac inferioribus ecclesiarũ prę latis, necnon Ecclesiis, Monasteriis, Capitulis, Conuentibus, Collegiis, & Vniuersitatibusq; eorumq; & alii, personis etiam Regia, & Imperiali maiestate pręditis sub quacunq; uerborum forma, & conceptione concessis, per quę effectus pręsentiam impediri posset quomodocunq; uel differri, etiam si de eis ipsorũq; totis tenoribus ad uerbum, ac de propriis nominibus eorum, necnon Ecclesiis, Monasteriis, Locis, ordinibus,

& dignitatibus quibus necnõ causis ꝓpter quas illa concessa sunt, specialem & expressam præsentibus fieri oporteret mentionem. Cæterum iubemus easdẽ pręsentes ad ualuas Basilicę Principis Apostolorum de Vrbę, & in acie Campi Florę publicari, & earum exempla affigi, uolumusq; eas sic publicatas omnes & singulos per inde afficere, & obligare, ac si illis ipsis fuissent singulariter intimatę. Exemplis quoque prędictis etiam impressis, manuq; Notarii publici, & sigillo pręlati ecclesiastici uel eius curię obsignatis, eandem prorsus fidem adhiberi, quę ipsis pręsentibus si forent exhibitę uel ostensę. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrę relaxationis, pręcepti, interdicti, decreti, promulgationis, iussionis, & uoluntatis infringere, uel ei ausu temerario contraire. Si quis autẽ hoc attentare pręsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicę Millesimo quingentesimo sexagesimo octauo. kl. Aprilis, Pontificatus Nostri Anno Tertio.

Cę. Glorierius.

H. Cumyn.

Bartholomeus Sottocasa Magister Cursorum.

Registrata apud Cęsarem Secretarium.

1 *IN tex. ibi vt post hac. + Nota bonam constitutionẽ ꝙ Epi, & alij ꝓlati potestatẽ habentes eorũ dũtaxat resignationes, & renunciationes beneficiorũ recipere debẽt, q̃ sunt senio confecti, aut valitudinarij, aut corpore impediti, vel viciati, aut crimini obnoxij, & censuris ecclesiasticis irretiti, aut qui nequeunt aut non debent Ecclesie, vel beneficio inseruire, seu qui vnũ, vel plura beneficia obtinuerit, vel qui ad aliud beneficium promoueri contingerit, vel si religionem ingredi voluerit, vel matrimoniũ contrahere, vel qui ob capitales inimicitias non auderet in loco beneficij residere. In istis casibus pote*
2 *rit prelatus resignationes recipere. + Sed qui est in sacro ordine promotus non poterit beneficium, vel officiũ ecclesiasticũ resignare, nisi aliũde cõmode poterit sustentari, nisi religionem ingredi voluerit. In tex. ibi*
3 *beneficiorũ ꝑmutationes &c. + & in tali permutacione facienda requiritur auctoritas superioris, i. e. cum olim de rerũ ꝑmu. glo. fi. in. c. maioribus de preben. &*
4 *doct. in. d. locis. In tex. ibi caueant &c. + Nota ꝙ prelati, nec electores, nec patronus ecclesiastici, vel laici non debent verbo nutu vel signo, vel hortatu designare aliquẽ, vel promissionẽ facere de assumendo aliquẽ in beneficio, quod quis vult resignare, quia volens licite renunciare beneficio suo non debet deducere in pactũ, vt conferatur certe ꝑsone sed debet pure & sponte renunciare in manibus superioris, alias non valeret*
5 *renunciatio, nec collatio aliter facta. + Et si nõ apponitur pactũ tamẽ renuncians aĩo gerit vt conferatur certe persone alias non renunciasset peccat, Abb. in. c. ex parte lo primo col. 2. de offi. deleg. de quo ẽt vide Fely.*
6 *in. c. ad audientiã lo. 2. col. 2. cũ seq. de rescrip. + Et ibi etiã ponit. An renunciãs possit sibi aliquid reseruare, ut sibi aliquid pro pensione soluatur, vide late ibi Fely. & vide regulã Cancellariæ sub rub. de beneficiis resignãdis de quo ẽt vide Prepo. in. c. ordinationes. i. q. i.*
7 *+ Quæ aũt erit practica impetrandi beneficium vacaturũ per renunciationẽ ẽt certe persone, dic ꝙ possũ impetrare gratiã a superiore ꝙ si ticius vult renunciare beneficio suo, quod sic renunciatũ mihi cõferatur, ita dicit Abb. in. d. c. ex parte lo. i. col. 2. in quarto nota. de preben. & hoc admictitur ẽt inter consanguineos se*
8 *cundũ eum. + Alia ẽt practica ad eligendum aliquẽ ad prebendã vacaturã quomodo fieri debeat, quia si fieret electio ad proximã vacaturã nulla erit electio, q̃a inducitur votũ captande mortis. c. nulla. c. relatũ, & c. ex tenore de concessio. preben. sed fieri debet electio videlicet eligimus te in canonicũ & in fratrẽ, & cum primum facultas se obtulerit tibi prouidebimus de prebenda, ita dicit glo. nota. in. c. dilectus filius lo. i. in verbo approbantes de preben & vide Deciũ in. l. fi. col. 2.*
9 *C. de pact. nu. 16. cũ seq. vbi ponit. + An & quando impetratio prebende viuentis valeat vel non valeat, & de penis quibus talis impetrans puniri debet vide*
10 *ibi cum concor. ibi allegatis. + Et circa materiam renunciationis est regula Cancellarie, ꝙ si infirmus renunciat beneficio & moritur infra viginti dies de illa infirmitate, & beneficiũ confertur per resignationẽ collatio est nulla. Sed censetur illud beneficiũ vacare per obitum, vt in. d. regula Cancellarie, sub rub. de beneficiis resignandis per infirmos infra viginti dies decedentes de quo ẽt vide tex. in. c. susceptũ de rescri. in vi. Rotã de ci. 492. licius Frau. marci. in questio. delphi. 1175. De-*
11 *ciũ i. c. consultationibus col. 2. de offi. deleg. + An renunciatio dicatur symoniaca quando fit a procuratore in fauorẽ alicuius, vide Aymo. consi. 122. primo vol.*
12 *+ An renunciatio facta per metum valeat. Et quid si clericus grauatus & vexatus ab Epo renunciat quadã indignatione cõmotus, an valeat vide Phi. Decium in c. ex parte col. 2. de rescri. Io. mo. & Phi. probũ in add. Io. mo. i. c. ii. de renu. in. vi. vbi late, & in. c. super hoc, & ibi doct. de renun. Imo. in clem. i. de renun. Boeri. decis. 350. col. 5. & cõcludunt ꝙ quãdo est iustus metus valet mero iure sed rescinditur officio iudicis vel actione*
13 *q̃d metus causa. + An in renunciatione requiratur iuramentum, vel ꝙ fiat inscriptis, dic ꝙ de necessitate non requiritur. c. super hoc, & ibi doct. de renun. Prepo. in. c. qualiter in fi. 7. q. i.*
14 *+ Nunquid autẽ in renunciatione beneficii requiratur consensus habentis ius patronatus seu ius presentandi, vide Abb. & alios in. c. quod in dubiis col. i. circa medium, & in fi. de renun. &*

Imo.in clem.prima col.6.in fi.versi.an autē de renun,
& Hosti.in sum.de renun.§.cui in fi. Cald. consi.6. in
15 *titu.de renunci. ✝ An minor qui renunciauit benefi-*
cio possit petere restitutionem ĩ integrũ, vide Phi. pro
bum in addi.Io.mo.d.c.ij.de renunci.in.vi. num.8. vbi
concludit q̃ sic, & talibus minoribus subuenitur etiam
contra regulam cãcellarie detriennali poxessore non
16 *molestando vt ibi per eum. ✝ An autem clericus qui*
renunciauit beneficio si statim penituit an possit repete
re si hoc non fecit timore vel pecunia sed sponte iuxta
c.super hoc de renun. vide Arch.& Prepo.in.c. quã
periculosum.7.q.i.Phi.fran.in.c.ij.de renun.in.vi. De
cius in.c.ex parte col.ij.de rescri.Boer.deci.350. col.
5.& regulariter sibi preiudicat, & non potest repete
re, nisi renunciet calore iracundie, quia in continenti
posset statim reuocare secus, si ex interuallo, quia tunc
penitere non posset, vel si fuisset a superiore accepta,
vt per Phi.fran.vbi supra.

Io.Anto.de Nigris de Ciuitate Cãpaniæ. I.V.D.

BVLLA S. D. N. D. PII DIVINA PROVIDENTIA Papæ quinti Super residentia facienda in parrocchialibus per obtinẽtes eas, ac Canonicatus, aut Dignitates, seu aliud beneficium.

PIVS Episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam.

CVpiẽtes pro nostri pastoralis officii munere Christi fidelium animarum saluti quantum cum Deo possumus salubriter consulere, & parrochialibus ecclesiis ab earum parrochiis, pro ut tenentur, in diuinis debite, & laudabiliter deseruiri, inhærendo etiam decretis sacri Concilii Tridentini, Motu proprio, & ex mera deliberatione, certaque scientia nostra, ac de apostolicæ potestatis plenitudine hac nostra perpetuo ualitura Constitutione omnes, & singulos Rectores parochialium ecclesiarum cuiuscunq; dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ fuerint, in quibuscunq; regnis, prouinciis, ciuitatibus, diœcesibus, ac aliis Christiani orbis partibus cõsistentes, qui parochialem ecclesiam, ac canonicatum, aut dignitatem, etiam post Pontificalem maiorem, seu principalem in quibusuis Patriarchalibus, aut Metropolitanis uel cathedralibus, seu collegiatis ecclesiis, seu aliud quodcunq; beneficium ecclesiasticum, etiam quarumcunq; dispensationum a Romañ. Pontificibus prędecessoribus nostris, seu etiam a nobis hactenus quomodolibet impetratarum, ac literarum apostolicarum desuper expeditarum titulo, quas omnes hac præsenti Constitutione abolemus, & reuocamus, seu quocunq; alio prętextu obtinẽt, cum prima, & pręcipua debeat esse cura animarum. eos ad residendum in ecclesia parochiali, & ibi in diuinis deseruiendum, debitoq; eorum officio fungendum omnino teneri, & obligatos esse, ac ad id per Episcopos, & aliorum locorum ordinarios, etiam tanquam apostolicæ sedis delegatos, sub sententiis, & censuris ecclesiasticis, at pecuniariis arbitrio eorum declarandis, ac etiam priuationis dictarum parochialiũ, & aliorum quorumcunq; beneficiorum pœnis, quacunq; appellatione remota, cogi, & compelli posse, & debere auctoritate apostolica tenore pręsentium statuimus, pręcipimus, & ordinamus. Eos tamen sic residentes in ecclesiis parochialibus omnes, & singulos fructus redditus, & prouentus, etiam Canonicatus sui, uel dignitatis, seu alterius cuiuscunq; beneficii, exceptis duntaxat quotidianis distributionibus, & aliis, quæ ex iusta causa absentes percipere non solẽt, lucrari uolumus. Sicq; per quoscunq; Iudices, & Commissarios, etiam causarum Palatii apostolici Auditores, ac S.R.E. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, interpretari, iudicari, & diffiniri debere. Nec non irritum, & inane quicquid secus super his a quoquam quauis auctoritate scienter, uel ignoráter attentatum fort san est hactenus, uel inposterum contigerit attẽtari, decernimus, & declaramus. Non obstantibus præmissis, ac quibusuis dispensationibus, & exemptionibus, literisq; apostolicis desuper confectis, nec non apostolicis in prouincialibusq;, & synodalibus Conciliis æditis generalibus, uel specialibus constitutionibus, & ordinationibus, & etiuramẽto, cõfirmatione apostolica, uel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegiis quoq; indultis, & literis apostolicis quibusuis personis in genere, uel in specie, & alias quomodolibet concessis, & approbatis, inposterumq; concedendis, & approbandis. Quibus omnibus, etiam si de illis, eorumq; totis tenoribus specialis, specifica, & indiuidua, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæ uis alia expressio habenda, aut alia exquisita forma ad hoc seeuanda foret, eorum tenores, ac si de uerbo ad uerbum insererentur, pręsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac uice duntaxat ad effectum præsentium specialiter, & expresse derogamus, cęterisq; cõtrariis quibuscuuq;. Volumus autem quod harum literarum Trãsumptis etiam impressis, manu notarii publici subscriptis, ac sigillo alicuius personę in dignitate ecclesiastica constitutę munitis eadem prorsus fides tam in iudicio, quam extra adhibeatur, quę pręsentibus adhiberetur, si forent exhibitę, uel ostẽsæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrę abolitionis, reuocationis, statuti, pręcepti, ordinationis, decreti, declaratio-

Io.Anto.de Nigris.

nis, derogationis, & uoluntatis infringere, uel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ, apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo quingentesimo sexagesimo octauo, octauo Idus Iulij. Pontificatus nostri Anno tertio.

Cæ. Glorierius.

H. Cumyn.

Regestrata apud Cæsarem Secretarium,

Antonius Clærici Magister Curs.

Ad materiam vide in toto titu. de cleri. non resi. in decreta. & in. vi. & in Concilio Tridentino sexione sexta c.i. cum alijs sequ. & .23. sexione. c.i. cum multis seq.

Io. Anto. de Nigris.

1569.

LAVS DEO. FINIS.

REGISTRVM.

Omnes sunt terni præter G qui est duernus.

A B C D E F G.

In Ciuitatæ Camapniæ Regni Neapolitani, Apud Ioannem Dominicum Nibium, & Io. Franciscum Scaglionum Socios.

